

การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง
ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้
แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

วิทยานิพนธ์

ของ

วราภรณ์ ศรีกะรัตน์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
กุมภาพันธ์ 2563
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง
ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้
แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

วิทยานิพนธ์
ของ
วราภรณ์ ศรีกะรัตน์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
กุมภาพันธ์ 2563
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

THE DEVELOPMENT OF A LEARNING ACTIVITY PACKAGE FOR
ENHANCING POETRY WRITING ABILITY BASED ON SYNECTICS
INSTRUCTIONAL MODEL AND COOPERATIVE LEARNING
FOR MATHAYOMSUKSA 1 STUDENTS

BY
WARAPORN SRIKARAT

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
The Master of Education Degree in Curriculum and Instruction
at Sakon Nakhon Rajabhat University

February 2020

All Rights Reserved by Sakon Nakhon Rajabhat University

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง
ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ชื่อผู้ทำวิทยานิพนธ์ วราภรณ์ ศรีกะรัตน์

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการสอบ กรรมการสอบและ
(ดร.อุษา ปราบหงษ์) (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิตรา วงศ์อนุสิทธิ์) ประธานที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์
..... กรรมการสอบ กรรมการสอบและ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ธนานันต์ กุลไพบุตร) แต่งตั้งเพิ่มเติม (รองศาสตราจารย์ ดร.สำราญ กำจัดภัย) กรรมการที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์

..... กรรมการสอบ
(ดร.นันทนา สีลาชัย) ผู้ทรงคุณวุฒิ

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรรับรองแล้ว

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

.....
(ดร.อุษา ปราบหงษ์)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

เมื่อวันที่ 28 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลือเป็นอย่างดีจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิตรา วงศ์อนุสิทธ์ ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.สำราญ กำจัดภัย กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้ความกรุณาแนะนำ เสนอแนะและตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่มาตลอดตั้งแต่ต้นจนสำเร็จเรียบร้อย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาวิจัยหลักสูตรและการสอนทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาให้แก่ผู้วิจัยและให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.อุษา ปราบหงษ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร คุรุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยหลักสูตรและการสอน ดร.พจมาน ชำนาญกิจ กรรมการบริหารหลักสูตรคุรุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยหลักสูตรและการสอน นายอภิชาติ ชมภูทัศน์ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนชุมชนบ้านสร้างค้อ นางวิภารัตน์ อุตนาม ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนคำเพิ่มพิทยา นางอุทุมพร รวงโคกสูง ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนธาดุนารายณ์วิทยา ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบให้คำแนะนำเกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบพระคุณว่าที่พันตรีเทพรังสรรค์ ศรีนครินทร์ ผู้อำนวยการโรงเรียน ท่านผู้หญิงจันทิมาพึงบารมี นางกนิษฐา จิตรปรีดา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณะครูโรงเรียนท่านผู้หญิงจันทิมาพึงบารมี ที่ให้คำแนะนำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัยครั้งนี้ และขอขอบใจนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 ทุกคน ที่ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นอย่างดี

คุณค่าจากการวิจัยในครั้งนี้ ขอมอบบูชาพระคุณบิดา มารดา ผู้มีพระคุณ ตลอดจนคุณครู อาจารย์ทุกท่านที่กรุณาประสิทธิ์ประสาทความรู้วิทยาการต่าง ๆ และให้การสนับสนุนให้ความช่วยเหลือ ให้กำลังใจในการจัดทำวิทยานิพนธ์ตลอดมา

วรารณณ์ ศรีกะรัตน์

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
ผู้วิจัย	วรภรณ์ ศรีกระวีรัตน์
กรรมการที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิตรา วงศ์อนุสิทธิ์ รองศาสตราจารย์ ดร.สำราญ กำจัดภัย
ปริญญา	ค.ม. (หลักสูตรและการสอน)
สถาบัน	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ปีที่พิมพ์	2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมที่พัฒนาขึ้น และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนท่าแร่ผู้หญิงจันทิมาพิงบารมี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 40 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ 2) แผนการจัดการเรียนรู้ 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าทีชนิดกลุ่มไม่อิสระกัน (Dependent sample t-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ 84.71/83.60 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ที่ 80/80

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.51)

คำสำคัญ: ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ การแต่งบทร้อยกรอง รูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ การเรียนรู้แบบร่วมมือ

TITLE	The Development of a Learning Activity Package for Enhancing Poetry Writing Ability Based on Synectics Instructional Model and Cooperative Learning for Mathayomsuksa 1 Students
AUTHOR	Waraporn Srikarat
ADVISORS	Asst. Prof. Dr. Vijitra Vonganusith Assoc. Prof. Dr. Sumran Gumjudpai
DEGREE	M.Ed. (Curriculum and Instruction)
INSTITUTION	Sakhon Nakhon Rajabhat University
YEAR	2020

ABSTRACT

The purposes of this study were to: 1) develop a learning activity package for enhancing poetry ability writing based on Synectics instructional model and cooperative learning for Mathayomsuksa 1 based on the efficiency standard of 80/80, 2) compare students' learning achievement between before and after learning through the developed learning activities, and 3) examine the students' satisfaction toward learning through the developed learning activity package. The subjects were 40 Mathayomsuksa 1 students studying in the second semester of 2019 academic year at Thanphuyingchanthimaphuengbarami School under the Secondary Educational Service Area Office 23. The instruments included 1) a learning activity package, 2) lesson plans, 3) a learning achievement test, and 4) a satisfaction questionnaire. The statistics for data analysis included percentage, mean, standard deviation, and Dependent samples t-test.

The findings that:

1. The learning activity package for enhancing poetry ability writing based on Synectics instructional model and cooperative learning for Mathayomsuksa 1 had the efficiency value of 84.71/83.60, which was higher than the set criteria of 80/80.

2. The students' learning achievement scores after the intervention were higher than those of before the intervention at a statistical significance level of .01

3. The satisfaction of the students toward learning through the developed learning activity package was at the highest level ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.51).

Keywords: Learning Activity Package, Thai Poetry Composition, Synectics Instructional Mode, Cooperative Learning

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
คำถามของการวิจัย	6
ความมุ่งหมายของการวิจัย	6
สมมติฐานของการวิจัย	7
ความสำคัญของการวิจัย	7
ขอบเขตของการวิจัย	8
กรอบแนวคิดของการวิจัย	9
นิยามศัพท์เฉพาะ	11
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	15
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย	17
ความสำคัญของภาษาไทย	17
คุณภาพของนักเรียน	18
สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย	19
กระบวนการเรียนรู้	20
การวัดผลและประเมินผลภาษาไทย	23
การแต่งบทร้อยกรอง	26
ความหมายของบทร้อยกรอง	26
หลักการแต่งบทร้อยกรอง	27
คุณค่าของบทร้อยกรอง	29
ลักษณะบังคับของร้อยกรอง	32
ประเภทบทร้อยกรอง	38

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
คำประพันธ์ประเภทกลอนสุภาพ	40
คำประพันธ์ประเภทกาพย์ยานี 11	46
พื้นฐานการเขียนบทร้อยกรอง	48
รูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์	53
ความหมายรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์	53
องค์ประกอบสำคัญของการจัดการเรียนการสอนรูปแบบซินเนคติกส์ ...	54
รูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์	54
เทคนิคการจัดการเรียนการสอนรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์	56
วิธีจัดการเรียนการสอนรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์	57
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนรูปแบบการสอน	
แบบซินเนคติกส์	59
การเรียนรู้แบบร่วมมือ	68
ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ	68
วัตถุประสงค์ของการเรียนแบบร่วมมือ	70
องค์ประกอบของการเรียนรู้แบบร่วมมือ	71
ขั้นตอนของการเรียนแบบร่วมมือ	73
ประเภทของกลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือ	76
ประเภทของกลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบไม่เป็นทางการ	77
รูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ	
ไม่เป็นทางการ	81

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ชุดกิจกรรมการเรียนรู้	83
ความหมายของชุดกิจกรรมการเรียนรู้	83
ประเภทของชุดกิจกรรมการเรียนรู้	85
องค์ประกอบของชุดกิจกรรมการเรียนรู้	87
แนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้สู่การผลิตชุดกิจกรรมการเรียนรู้	91
หลักการและขั้นตอนในการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้	95
คุณค่าของชุดกิจกรรมการเรียนรู้	96
ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้	98
ความพึงพอใจ	101
ความหมายของความพึงพอใจ	101
แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับความพึงพอใจ	101
การวัดความพึงพอใจ	103
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	106
งานวิจัยในประเทศ	106
งานวิจัยต่างประเทศ	109
3 วิธีดำเนินการวิจัย	111
ตอนที่ 1 การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถ ในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับ แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	112
ตอนที่ 2 การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	119

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ตอนที่ 3 การดำเนินการทดลองใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริม ความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอน แบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	126
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	137
ผลการตรวจสอบประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้	138
ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้	140
ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียน ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้	140
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพระหว่างดำเนินการทดลองใช้ชุดกิจกรรม การเรียนรู้	143
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	163
ความมุ่งหมายของการวิจัย	163
สมมติฐานของการวิจัย	164
ขอบเขตของการวิจัย	164
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	165
วิธีดำเนินการวิจัย	166
การวิเคราะห์ข้อมูล	168
สรุปผล	169
อภิปรายผล	169
ข้อเสนอแนะ	174

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม	177
ภาคผนวก	187
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ	189
ภาคผนวก ข ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	193
ภาคผนวก ค คะแนนจากการทดลองใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้	207
ภาคผนวก ง ตัวอย่างชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถ ในการแต่งบทร้อยกรองตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	217
ประวัติย่อของผู้วิจัย	269

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง สาระหลักการใช้ภาษาไทย	20
2 ผลการวิเคราะห์ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ เพื่อดำเนินการ สร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่ง บทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิด การเรียนรู้แบบร่วมมือไม่เป็นทางการ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	114
3 แบบแผนการวิจัย	127
4 การจัดเวลาในการทดลองใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริม ความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอน แบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	129
5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลประสิทธิภาพกระบวนการ (E_1) ของชุดกิจกรรม การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบ การสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	138
6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลประสิทธิภาพผลลัพธ์ (E_2) ของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองตามรูปแบบการสอน แบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	139
7 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ของชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่ง บทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิด การเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	139
8 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ก่อนและหลังการทดลองใช้ชุดกิจกรรม	140

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
9 ความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	141
10 ผลการประเมินชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยผู้เชี่ยวชาญ	195
11 ผลการประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับจุดประสงค์การเรียนรู้ เรื่อง การแต่งบทร้อยกรอง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยผู้เชี่ยวชาญ	197
12 ผลการประเมินความเหมาะสมของแบบทดสอบวัดความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง และเกณฑ์การให้คะแนนการแต่งบทร้อยกรอง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยผู้เชี่ยวชาญ	199
13 ผลการวิเคราะห์ค่าระดับความยาก (P) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการแต่งบทร้อยกรอง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่คัดเลือกไว้ จำนวน 30 ข้อ	200
14 แสดงหาความความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ โดยวิธีแบบคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson)	201

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
15 ผลการวิเคราะห์หาค่าระดับความยาก (P) และค่าอำนาจจำแนก (D) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการแต่งบทร้อยกรอง แบบอัตนัย จำนวน 2 ข้อ	202
16 ผลการวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตอนที่ 2 ชนิดแบบทดสอบแบบอัตนัย จำนวน 2 ข้อ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)	203
17 ผลการแสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ความพึงพอใจของนักเรียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้	204
18 ผลการวิเคราะห์คะแนนประสิทธิภาพกระบวนการ (E_1) และประสิทธิภาพ ผลลัพธ์ (E_2) ของการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถ ในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับการ เรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	209
19 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้	211
20 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่ง บทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับการ เรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของกลุ่มตัวอย่าง	212
21 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรม การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบ การสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของกลุ่มตัวอย่าง	214

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดของการวิจัย	10
2 ลักษณะบังคับของกลอนสุภาพ (กลอนแปด)	46
3 ลักษณะบังคับของกาพย์ยานี 11	47
4 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบชินเนคติกส์	64
5 นักเรียนช่วยกันทำกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้รับมอบหมาย	145
6 นักเรียนได้ปรึกษาหารือกัน และแลกเปลี่ยนความรู้กัน	146
7 นักเรียนสร้างคำอุปมาคำอุปมาขัดแย้งตามที่ครูกำหนด	147
8 นักเรียนสร้างคำอุปมาคำอุปมาขัดแย้งตามความคิดของนักเรียน	148
9 นักเรียนเขียนบรรยายความรู้สึกของตนเองกับสิ่งของ	149
10 นักเรียนเขียนบรรยายความรู้สึกของตนเองกับสิ่งของจากบทประพันธ์	150
11 นักเรียนเติมคำในช่องว่างตามบทประพันธ์และแต่งกลอนสุภาพ โดยใช้คำตามรูปแบบการสอนแบบชินเนคติกส์	151
12 นักเรียนได้พัฒนาทักษะทางความคิดสร้างสรรค์ที่เป็นระบบ	152
13 นักเรียนร่วมมือระดมความคิดคำที่ใช้แต่งกลอนสุภาพและกาพย์ยานี 11	152
14 นักเรียนได้ฝึกทักษะด้านการฟังในขณะปฏิบัติกิจกรรม	153
15 ตัวแทนกลุ่มออกมานำเสนอผลงานที่หน้าชั้นเรียน	154
16 นักเรียนกำลังศึกษาใบความรู้ ขณะปฏิบัติกิจกรรม	155
17 ผลงานนักเรียนแต่งกาพย์ยานี 11 เรื่องภูพานบ้านฉัน	156
18 ผลงานนักเรียนแต่งกลอนสุภาพ เรื่องอารยธรรมสกลนคร	156
19 ผลงานนักเรียนเขียนแผนผังกาพย์ยานี 11	158
20 ผลงานนักเรียนเขียนแผนผังกลอนสุภาพ (กลอนแปด)	158
21 ผลงานนักเรียนเรียงลำดับวรรค ให้เป็นกาพย์ยานี 11	159
22 ผลงานนักเรียนแต่งกาพย์ยานี 11 เรื่องความดี	160
23 ผลงานนักเรียนแต่งกลอนสุภาพ (กลอนแปด) เรื่องเพ็ช	160

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาช้านานก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพที่สะท้อนความเป็นไทย เป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารในการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ช่วยถ่ายทอดความคิดที่เกิดจากการเรียนรู้ และถ่ายทอดประสบการณ์เพื่อการประกอบสัมมาอาชีพ ตลอดจนช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล ดังที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร มีพระราชดำรัสในที่ประชุมของชุมนุมภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2505 ถึงความสำคัญของภาษาไทยไว้ (ศศิธร ธัญลักษณ์นันท์, 2542, หน้า 6-7) ดังนี้

...ภาษานั้นเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งของชาติ ภาษาทั้งหลายเป็นสิ่งสวยงามอย่างหนึ่ง เช่น ในทางวรรณคดี เป็นต้น ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องรักษาเอาไว้ให้ดี ประเทศไทยนั้นมีภาษาของเราเองซึ่งต้องหวงแหน ประเทศใกล้เคียงของเรามีหลายประเทศมีภาษาของตนเอง แต่ว่าเขาก็ไม่ค่อยแข็งแรง เขาต้องพยายามหาทางที่จะสร้างภาษาของตนเองไว้ให้มั่นคง เรามีโชคดีที่มีภาษาของตนเองแต่โบราณกาล จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะรักษาไว้ ในด้านการรักษานั้นก็มีหลายประการ อย่างหนึ่งต้องรักษาให้บริสุทธิ์ ในด้านการออกเสียง คือให้ออกเสียงให้บริสุทธิ์ชัดเจน อีกอย่างหนึ่งต้องรักษาให้บริสุทธิ์ในวิธีใช้...

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดให้นักเรียนได้เรียนรู้การแต่งบทร้อยกรอง ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามมาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาของภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ ซึ่งอยู่ในสาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา ตัวชี้วัดที่ 5 แต่งบทร้อยกรอง ทั้งนี้การแต่งบทร้อยกรองต้องอาศัยการอ่าน การเขียน การฟัง การดูและการพูดมาบูรณาการกัน การเขียนมีความสำคัญเพราะเป็น

การแสดงออกที่สำคัญแทนคำพูด และอาศัยการเขียนบันทึกความรู้ที่ได้ยินได้ฟัง และนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน จุดเน้นที่สำคัญประการหนึ่งของการเรียนการสอนทักษะการเขียนในสาระหลักการใช้ภาษา คือ การเขียนบทร้อยกรองที่ต้องปลูกฝังให้ผู้เรียนได้ฝึกฝน เพราะบทร้อยกรองมีความสำคัญต่อชีวิตของคนไทยอยู่มาก และเป็นสิ่งที่ยืนยันถึงความเป็นชาติที่มีวัฒนธรรมทางภาษาอันดีงามในการที่จะรักษางานเขียนประเภทร้อยกรองให้มีบทบาทและความสำคัญมากขึ้น จึงควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนได้คำนึงถึงคุณค่าของบทร้อยกรอง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 2)

สภาพปัญหาที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา ตัวชี้วัดที่ 5 การแต่งบทร้อยกรองนั้น พบว่านักเรียนโรงเรียนท่านผู้หญิงจันทิมาพิงบาร์มี อำเภอกุพาน จังหวัดสกลนคร แต่งบทร้อยกรองไม่ได้ ไม่มีสัมผัสคล้องจอง และไม่ถูกต้องตามหลักฉันทลักษณ์ ทำให้การสอนแต่งบทร้อยกรองไม่ประสบผลสำเร็จ ส่งผลให้คะแนนเฉลี่ยการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ปีการศึกษา 2561 มาตรฐานการเรียนรู้ 4.1 ของโรงเรียนต่ำกว่าระดับจังหวัดและระดับประเทศ กล่าวคือ คะแนนเฉลี่ยระดับโรงเรียน ระดับจังหวัดและระดับประเทศเท่ากับร้อยละ 50.22 ร้อยละ 52.13 และร้อยละ 54.42 ตามลำดับ ดังนั้นมาตรฐานการเรียนรู้ดังกล่าว โรงเรียนจำเป็นต้องเร่งพัฒนา (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2561, ออนไลน์) ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงได้คัดเลือกเนื้อหาเกี่ยวกับการแต่งบทร้อยกรอง ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มากำหนดเป็นประเด็นแรกที่ต้องพัฒนาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเป็น การปูพื้นฐานการแต่งบทร้อยกรองในระดับที่สูงขึ้นต่อไป โดยการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมรวมทั้งใช้สื่อการเรียนการสอนที่สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น สามารถสร้างความคิดรวบยอด (Concept) ได้อย่างเป็นรูปธรรม ผ่านการถ่ายทอดออกมาในรูปแบบของบทร้อยกรอง ดังที่ สุจิต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์มพรรย์ (2538, หน้า 194-200) ได้กล่าวว่า วิธีจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการเขียนคำประพันธ์ร้อยกรอง ครูควรใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย เพื่อช่วยให้บรรยากาศในการสอนมีชีวิตชีวายิ่งขึ้น ตลอดจนนำนวัตกรรมต่าง ๆ ทางเทคโนโลยีการศึกษามาใช้จัดการเรียนการสอน โดยครูจะต้องคำนึงถึงความแตกต่างในด้านความสนใจของนักเรียน ซึ่งวิธีสอนอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ บรรลุวัตถุประสงค์ได้ คือ การสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ (Leaning Package) เป็นสื่อการสอนชนิดหนึ่งที่นิยมกันอย่างแพร่หลาย เพราะเป็นสื่อที่มีการจัดเรียงลำดับเนื้อหาอย่างเป็นขั้นตอน โดยมี การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ คู่มือครู คู่มือนักเรียน ตลอดจน สื่ออุปกรณ์ กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผลอย่างชัดเจนเพื่อให้ผู้เรียน สามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นที่ปรึกษาและคอยให้คำแนะนำ (จิตรารักษ์ ภูแก้ว, 2547, หน้า 14) นอกจากนี้ยังพบว่า มีงานวิจัยที่กล่าวถึงชุดกิจกรรมและรูปแบบการเรียน การสอนที่ช่วยส่งเสริมให้การเรียนการสอนการเขียนบทร้อยกรองมีประสิทธิภาพและน่าสนใจ อาทิ อภิชาติ ชมภูทนต์ (2552, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดกิจกรรม การเขียนบทร้อยกรองโดยเน้นการเรียนรู้แบบร่วมมือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หลังเรียนด้วยชุดกิจกรรม สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนอยู่ในระดับ มากที่สุด และสอดคล้องกับ เปรมศรี ศรีพลราช (2555, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง โดยใช้การเรียนรู้ แบบร่วมมือและเทคนิคผังความคิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมสูงกว่า ก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อีกทั้งนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับ ยุภาภรณ์ โกษาแสง (2558, บทคัดย่อ) ได้ทำ การวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนบทร้อยกรอง โดยเน้น รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการอ่าน และการเขียนบทร้อยกรองของนักเรียนหลังเรียนด้วยชุดแบบฝึกทักษะ สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อีกทั้งนักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ในระดับมากที่สุด

นอกจากนี้ รูปแบบการสอนหนึ่งที่น่าจะสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชุดกิจกรรม การเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองได้ คือ รูปแบบการสอน แบบซินเนคดิกส์ เพราะมีขั้นตอนหรือกระบวนการที่อาศัยกิจกรรมเปรียบเทียบอุปมาอุปมัย เป็นหลัก โดยที่กิจกรรมดังกล่าวมี 3 วิธี คือ 1) กิจกรรมการเอาตัวเองไปเปรียบเทียบกับสิ่ง อื่น (Personal Analogy) 2) กิจกรรมการเปรียบเทียบทางตรง (Direct Analogy) และ 3) กิจกรรมการเปรียบเทียบโดยใช้คู่คำที่ขัดแย้งกัน (Compressed Conflict) เพื่อเปรียบเทียบ สิ่งที่ต้องการเรียนรู้หรือปัญหากับสิ่งที่นักเรียนคุ้นเคย โดยการดัดแปลงสิ่งที่นักเรียนคุ้นเคย

ให้มีความแปลกใหม่ การใช้รูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ครูจะมีบทบาทเป็นเพียงผู้ริเริ่ม กระตุ้นให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นของตนเองให้มากที่สุด เปิดกว้างต่อแนวความคิดของผู้เรียน และยอมรับแนวคิดของผู้เรียนที่แสดงออกมา ดังนั้นผู้เรียนจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในกระบวนการเรียนรู้ คือ มีอิสระในการคิด การที่ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นมากเท่าใด การมองเห็นสิ่งใหม่ ๆ ก็ย่อมมีมากขึ้นทำให้ลักษณะการเรียนรู้เต็มไปด้วยความสนุกสนาน ไม่น่าเบื่อ ซึ่งเนื้อหาวิชาที่สามารถนำรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ไปใช้ได้ คือ เนื้อหาวิชาหรือหัวข้อที่ต้องการให้ผู้เรียนคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ออกมาให้แตกต่างไปจากสภาพที่เป็นอยู่ เช่น เนื้อหาเกี่ยวกับการแต่งบทหรือโครงอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ประกอบด้วย กระบวนการเรียนการสอน 6 ขั้นตอน (ทิตนา แคมมณี, 2558, หน้า 252-253) ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ ผู้สอนให้ผู้เรียนทำงานต่าง ๆ ที่ต้องการให้ผู้เรียนทำ เช่น ให้เขียน บรรยาย เล่า ทำ แสดง วาดภาพ สร้าง ปั้น เป็นต้น ผู้เรียนทำงานนั้น ๆ ตามปกติที่เคยทำ เสร็จแล้วให้เก็บผลงานไว้ก่อน

ขั้นที่ 2 ขั้นการสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง (Direct Analogy) ผู้สอนเสนอคำคู่ให้ผู้เรียนเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่าง เช่น ลูกบอลกับมะนาว เหมือนหรือต่างกันอย่างไร คำคู่ที่ผู้สอนเลือกมาควรให้มีลักษณะที่สัมพันธ์กับเนื้อหาหรืองานที่ผู้เรียนทำในขั้นที่ 1 ผู้สอนเสนอคำคู่ให้ผู้เรียนเปรียบเทียบหลาย ๆ คู่ และจดคำตอบของผู้เรียนไว้บนกระดาน

ขั้นที่ 3 ขั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ (Personal Analogy) ผู้สอนให้ผู้เรียนสมมติตัวเองเป็นสิ่งใดสิ่งหนึ่งและแสดงความรู้สึกออกมา เช่น ถ้าเปรียบเทียบผู้เรียนเป็นเครื่องซักผ้า จะรู้สึกอย่างไร ผู้สอนจดคำตอบของผู้เรียนไว้บนกระดาน

ขั้นที่ 4 ขั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง (Compressed Conflict) ผู้สอนให้ผู้เรียนนำคำ หรือวลีที่ได้จากการเปรียบเทียบในขั้นที่ 2 และ 3 มาประกอบกันเป็นคำใหม่ที่มีความหมายขัดแย้งกันในตัวเอง เช่น ไฟเย็น น้ำผึ้งขม มัจจุราชสีน้ำผึ้ง เชือดนิ่ม ๆ เป็นต้น

ขั้นที่ 5 ขั้นการอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง ผู้สอนให้ผู้เรียนช่วยกันอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้งที่ได้

ขั้นที่ 6 ขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน ผู้สอนให้ผู้เรียนนำงานที่ทำไว้เดิมในขั้นที่ 1 ออกมาทบทวนใหม่ และลองเลือกนำความคิดที่ได้มาใหม่จากกิจกรรมขั้นที่ 5 มาใช้ในงานของตน ทำให้งานของตนมีความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น

นอกจากนี้ นักการศึกษาหลายท่านมีความเห็นว่าการบูรณาการเทคนิคการสอนหลายวิธี จะทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาสูงสุดและมีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้บูรณาการรูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งมีหลายรูปแบบ แต่ละรูปแบบจะมีวิธีการดำเนินการหลัก ๆ ได้แก่ การจัดกลุ่ม การศึกษาเนื้อหาสาระ การทดสอบ การคิดคะแนนและระบบการให้รางวัล แตกต่างกันไป เพื่อสนองวัตถุประสงค์เฉพาะ แต่ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบใดต่างก็ใช้หลักเดียวกัน คือ หลักการเรียนรู้แบบร่วมมือ 5 ประการ ประกอบด้วย 1) การพึ่งพาและเกื้อกูลกัน กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือ จะต้องมีความตระหนักว่า สมาชิกกลุ่มทุกคนมีความสำคัญ และความสำเร็จของกลุ่มขึ้นกับสมาชิกทุกคนในกลุ่ม 2) การปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด สมาชิกในกลุ่มมีการพึ่งพาช่วยเหลือเกื้อกูลกัน 3) ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ของสมาชิกแต่ละคน สมาชิกในกลุ่มการเรียนรู้ทุกคนจะต้องมีหน้าที่รับผิดชอบ 4) การใช้ทักษะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและทักษะการทำงานกลุ่มย่อย การเรียนรู้แบบร่วมมือจะประสบความสำเร็จได้ ต้องอาศัยทักษะที่สำคัญ ๆ หลายประการ และ 5) การวิเคราะห์กระบวนการกลุ่ม กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือจะต้องมีการวิเคราะห์กระบวนการทำงานของกลุ่มเพื่อช่วยให้เกิดการเรียนรู้และปรับปรุงการทำงานได้ดีขึ้น Johnson and Johnson (1994, pp. 31-37 อ้างถึงใน ทิศนา ขัมมณี, 2558, หน้า 99-101)

จากสภาพปัญหา และแนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยบูรณาการสื่อการสอนที่หลากหลาย สัมพันธ์กับจุดประสงค์การเรียนรู้ และเร้าความสนใจของผู้เรียนผ่านกระบวนการสอนให้นักเรียนคิดสร้างสรรค์ ซึ่งชุดกิจกรรมการเรียนรู้นี้ สามารถนำไปใช้พัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียน เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนได้

คำถามของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดคำถามการวิจัยไว้ ดังนี้

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 หรือไม่ อย่างไร
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียน หรือไม่ อย่างไร
3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อยู่ในระดับใด

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถ ในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระหว่างก่อนเรียน และหลังเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่ง บทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรม การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอน แบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

สมมติฐานของการวิจัย

ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียน ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบ การสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สูงกว่าก่อนเรียน
3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ อยู่ในระดับมากขึ้นไป

ความสำคัญของการวิจัย

การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ครั้งนี้ จะได้รับประโยชน์ ดังนี้

1. ได้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริม ความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิด การเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียน
2. ได้ทราบผลของการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถ ในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้ แบบร่วมมือ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียน
3. เป็นแนวทางในการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามรูปแบบการสอน แบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ในระดับชั้นอื่นได้

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

โรงเรียนท่านผู้หญิงจันทิมาพึงบารมี อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดสกลนคร สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 3 ห้องเรียน รวมนักเรียน 120 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 โรงเรียนท่านผู้หญิง จันทิมาพึงบารมี อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดสกลนคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 40 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster random sampling) เนื่องจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีบริบทคล้ายคลึงกัน และมีการจัดนักเรียนเข้าชั้นเรียนแบบคละความสามารถ เก่ง ปานกลาง และอ่อนเหมือนกัน

2. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เนื้อหาในการวิจัย คือ วิชาภาษาไทย ท 21101 ภาคเรียนที่ 1 เรื่อง การแต่งบทร้อยกรอง จากหนังสือภาษาไทยชุดหลักภาษาและการใช้ ภาษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา ประกอบด้วย เนื้อหา เกี่ยวกับกาพย์ยานี 11 และกลอนสุภาพ (กลอนแปด)

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ตัวแปรต้น คือ การจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

3.2 ตัวแปรตาม คือ

3.2.1 ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้

3.2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.2.3 ความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอนในเวลาเรียนใช้เวลาสอน จำนวน 16 ชั่วโมง ทั้งนี้ไม่รวมเวลาที่ใช้ในการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยเพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้รูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างไม่ใช่เป็นทางการ โดยที่รูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ประกอบด้วย การสอน 6 ขั้นตอน และการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างไม่ใช่เป็นทางการมี 9 เทคนิค ดังแสดงเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัย ได้ดังภาพประกอบ 1

การจัดการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวทางการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

- 1) ผู้สอนกำหนดคำหรือสถานการณ์ที่จะนำมาเป็นโจทย์ให้ (คิดเดี่ยว คิดคู่ ร่วมกันคิด)
- 2) นักเรียนคิดคำศัพท์ที่จะนำมาแต่งคำประพันธ์ และเขียนคำศัพท์ (เขียนเป็นคู่)
- 3) ผู้เรียนพูดคำศัพท์ที่คิดและเขียนไว้ (พูดเป็นคู่)

ขั้นที่ 2 ขั้นสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง

ผู้เรียนนำคำหรือสถานการณ์ที่ผู้สอนได้กำหนดให้ในบทคำประพันธ์มาเปรียบเทียบทางตรงแล้วให้นักเรียนที่นั่งใกล้กันร่วมกันคิดและอภิปรายคู่ (คิดเดี่ยว คิดคู่ ร่วมกันคิดอภิปรายเป็นคู่)

ขั้นที่ 3 ขั้นสร้างอุปมาบุคคลหรือเทียบบุคคลกับสิ่งของ

ผู้เรียนบรรยายความรู้สึกที่เกิดขึ้นในบทคำประพันธ์เมื่อตนกลายเป็นสิ่งนั้น (คิดเดี่ยว คิดคู่ ร่วมกันคิด อภิปรายเป็นคู่)

ขั้นที่ 4 ขั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง

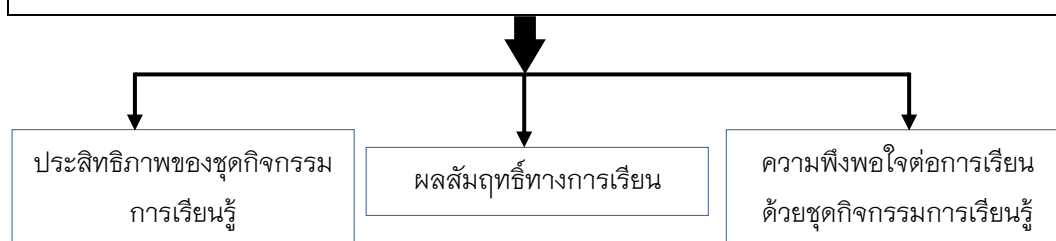
ผู้เรียนนำคำที่ได้ ที่มีความหมาย ขัดแย้งกันมารวมกันเป็นกลุ่มคำหรือวลีใหม่ โดยกลุ่มคำหรือวลีที่สร้างขึ้นใหม่ เป็นบทคำประพันธ์ร้อยกรอง (อภิปรายเป็นคู่ ทำเป็นกลุ่ม)

ขั้นที่ 5 ขั้นการอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง

ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำคำคู่หรือสถานการณ์ที่เลือกมาคิดเปรียบเทียบ โดยพิจารณาในด้านการนำไปใช้ในส่วนใดของบทประพันธ์และเรียบเรียงบทคำประพันธ์ร้อยกรอง (ทำเป็นกลุ่ม อภิปรายเป็นทีม)

ขั้นที่ 6 ขั้นคิดสร้างสรรค์ผู้เรียนนำคำหรือสถานการณ์

ผู้เรียนนำคำที่คิดครั้งแรกออกมา พิจารณาเลือกนำความคิดที่ได้มาปรับเปลี่ยนบทประพันธ์ใหม่อีกครั้ง เพื่อทำให้เกิดความไพเราะ ความแปลกใหม่ สร้างสรรค์งานบทประพันธ์ร้อยกรอง และชื่นชมผลงาน (เป็นกลุ่ม เป็นคู่ คนเดียว)

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นิยามศัพท์เฉพาะไว้ ดังนี้

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง ชุดเครื่องมือที่สร้างขึ้นมาเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการแต่งบทร้อยกรอง 2 ประเภท คือ กาพย์ยานี 11 และกลอนสุภาพโดยประยุกต์ใช้รูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์และแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ 1) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้และ 2) คู่มือประกอบการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้
 - 1.1 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย 6 ชุด ได้แก่ 1) สัมผัสहरษา 2) เรืองร่าคำคล้อง 3) ร้อยกรองกาพย์ยานี 4) สุนทรีย์กลอนสุภาพ 5) สร้างคล้องคำศัพท์ และ 6) เรียงร้อยบทกาพย์กลอน

โดยที่แต่ละชุดกิจกรรมมีองค์ประกอบ คือ 1) คำชี้แจงสำหรับครู และนักเรียน 2) จุดประสงค์ของกิจกรรมการเรียนรู้ 3) เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรม 4) สื่อ อุปกรณ์ที่ต้องใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 5) เนื้อหา 6) กิจกรรม และ 7) การประเมินผล

1.2 คู่มือประกอบการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นเอกสารสำหรับให้ครูใช้ประกอบชุดกิจกรรม ประกอบด้วย บทนำ องค์ประกอบของชุดกิจกรรม คำชี้แจงในการใช้ชุดกิจกรรมการดำเนินจัดกิจกรรมการเรียนรู้ บทบาทของครู บทบาทของนักเรียน สิ่งที่ต้องเตรียมล่วงหน้า การจัดชั้นเรียน แผนการจัดการเรียนรู้ เฉลยแบบฝึกหัด และเฉลยแบบทดสอบ

2. บทร้อยกรอง หมายถึง ถ้อยคำที่เขียนขึ้นเน้นความถูกต้องตามฉันทลักษณ์ของบทร้อยกรองชนิดนั้น ๆ ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ กาพย์ยานี 11 และกลอนสุภาพ (กลอนแปด)

3. แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่มุ่งให้นักเรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กันภายในกลุ่ม รู้จักการทำงานเป็นทีม มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีความรับผิดชอบ รู้จักการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในที่นี้ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบไม่เป็นทางการ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

3.1 การเขียนเป็นคู่ (Rally Table) เป็นเทคนิคคล้ายกับการพูดเป็นคู่ ทุกประการต่างกันเพียงการเขียนเป็นคู่ เป็นการร่วมมือเป็นคู่ ๆ โดยผลัดกันเขียน หรือวาด (ใช้อุปกรณ์ กระดาษ 2 แผ่นและปากกา 2 ด้ามต่อกลุ่ม)

3.2 การเขียนรอบวง (Roundtable) เป็นเทคนิคที่เหมือนกับการพูดรอบวง แตกต่างกันที่เน้นการเขียน การวาด (ใช้อุปกรณ์ กระดาษ 1 แผ่น และปากกา 1 ด้ามต่อกลุ่ม) วิธีการ คือ ผลัดกันเขียนลงในกระดาษที่เตรียมไว้ทีละคนตามเวลาที่กำหนด เทคนิคนี้อาจดัดแปลงให้สมาชิกทุกคนเขียนคำตอบ หรือบันทึกผลการคิดพร้อม ๆ กันทั้ง 4 คน ต่างคนต่างเขียนในเวลาที่กำหนด (ใช้อุปกรณ์ กระดาษ 4 แผ่น และปากกา 4 ด้าม) เรียกเทคนิคนี้ว่าการเขียนพร้อมกันรอบวง (Simultaneous Roundtable)

3.3 คิดเดี่ยว คิดคู่ ร่วมกันคิด (Think Pair Share) เป็นเทคนิคโดยเริ่มจากปัญหาหรือโจทย์คำถาม โดยสมาชิกแต่ละคนคิดหาคำตอบด้วยตนเองก่อน แล้วนำคำตอบไปอภิปรายกับเพื่อนเป็นคู่ จากนั้นจึงนำคำตอบของแต่ละคู่มาอภิปรายพร้อมกัน 4 คน เมื่อมั่นใจว่าคำตอบของตนถูกต้องหรือดีที่สุด จึงนำคำตอบเล่าให้เพื่อนฟัง

3.4 การพูดเป็นคู่ (Rally Robin) เป็นเทคนิคเปิดโอกาสให้นักเรียนพูดตอบ แสดงความคิดเห็นเป็นคู่ ๆ โดยเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนใช้เวลาเท่า ๆ กัน หรือใกล้เคียงกัน ตัวอย่างเช่น กลุ่มมีสมาชิก 4 คน แบ่งเป็น 2 คู่ คู่หนึ่ง ประกอบด้วย สมาชิกคนที่ 1 และคนที่ 2 แต่ละคู่จะพูดพร้อม ๆ กันไป โดย 1 พูด 2 ฟัง ในเวลาที่กำหนด จากนั้น 2 พูด 1 ฟัง ในเวลาที่กำหนดเช่นกัน

3.5 การพูดรอบวง (Round Robin) เป็นเทคนิคที่สมาชิกของกลุ่มผลัดกันพูด ตอบ เล่า อธิบาย โดยไม่ใช้การเขียน การวาด และเป็นการพูดที่ผลัดกันทีละคนตามเวลาที่กำหนด จนครบ 4 คน

3.6 อภิปรายเป็นคู่ (Pair Discussion) เป็นเทคนิคที่เมื่อครูถามคำถามหรือกำหนดโจทย์แล้ว ให้สมาชิกที่นั่งใกล้กันร่วมกันคิด และอภิปรายเป็นคู่

3.7 อภิปรายเป็นทีม (Team Discussion) เป็นเทคนิคที่เมื่อครูตั้งคำถามแล้ว ให้สมาชิกของกลุ่มทุก ๆ คน ร่วมกันคิด พูด อภิปรายพร้อมกัน

3.8 ทำเป็นกลุ่ม ทำเป็นคู่ และทำคนเดียว (Team-pair-Solo) เป็นเทคนิคที่เมื่อครูกำหนดปัญหา หรือโจทย์ หรืองานให้ทำ แล้วสมาชิกจะทำงานร่วมกันทั้งกลุ่มจนงานแล้วเสร็จ จากนั้นจะแบ่งสมาชิกเป็นคู่ให้ทำงานร่วมกันเป็นคู่จนงานสำเร็จแล้วถึงขั้นสุดท้าย ให้สมาชิกแต่ละคนทำงานคนเดียวจนสำเร็จ

3.9 การแก้ปัญหด้วยการต่อภาพ (Jigsaw Problem Solving) เป็นเทคนิคที่สมาชิกแต่ละคนคิดคำตอบของตนเองไว้ จากนั้นกลุ่มนำคำตอบของทุก ๆ คนมารวมกัน อภิปราย เพื่อหาคำตอบที่ดีที่สุด

4. รูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ร่วมกับการสอนแบบร่วมมือ หมายถึง กระบวนการเรียนรู้หรือการแก้ปัญหาโดยใช้วิธีการอุปมา เพื่อเปรียบเทียบสิ่งที่ต้องการเรียนรู้หรือปัญหากับสิ่งที่นักเรียนคุ้นเคย คือ ดัดแปลงสิ่งที่นักเรียนคุ้นเคยให้มีความแปลกใหม่ ซึ่งผู้วิจัยได้บูรณาการรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวทางการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบไม่เป็นทางการ ได้ 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

1) ผู้สอนกำหนดคำหรือสถานการณ์ที่จะนำมาเป็นโจทย์ให้ (คิดเดี่ยว คิดคู่ ร่วมกันคิด)

2) นักเรียนคิดคำศัพท์ที่จะนำมาแต่งคำประพันธ์ และเขียนคำศัพท์ (เขียนเป็นคู่)

3) ผู้เรียนพูดคำศัพท์ที่คิดและเขียนไว้ (พูดเป็นคู่)

ขั้นที่ 2 ขั้นสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง

ผู้เรียนนำคำหรือสถานการณ์ที่ผู้สอนได้กำหนดให้ในบทคำประพันธ์ มาเปรียบเทียบทางตรงแล้วให้นักเรียนที่นั่งใกล้กันร่วมกันคิดและอภิปรายคู่ (คิดเดี่ยว คิดคู่ ร่วมกันคิดอภิปรายเป็นคู่)

ขั้นที่ 3 ขั้นสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ

ผู้เรียนบรรยายความรู้สึกที่เกิดขึ้นในบทคำประพันธ์เมื่อตนกลายเป็นสิ่งนั้น (คิดเดี่ยว คิดคู่ ร่วมกันคิด อภิปรายเป็นคู่)

ขั้นที่ 4 ขั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง

ผู้เรียนนำคำที่ได้ ที่มีความหมาย ขัดแย้งกันมารวมกันเป็นกลุ่มคำ หรือวลีใหม่ โดยกลุ่มคำ หรือวลีที่สร้างขึ้นใหม่ เป็นบทคำประพันธ์ร้อยกรอง (อภิปรายเป็นคู่ ทำเป็นกลุ่ม)

ขั้นที่ 5 ขั้นการอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง

ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำคำคู่หรือสถานการณ์ที่เลือกมาคิดเปรียบเทียบ โดยพิจารณาในด้านการนำไปใช้ในส่วนใดของบทประพันธ์และเรียบเรียงบทคำประพันธ์ ร้อยกรอง (ทำเป็นกลุ่ม อภิปรายเป็นทีม)

ขั้นที่ 6 ขั้นคิดสร้างสรรค์ผู้เรียนนำคำหรือสถานการณ์

ผู้เรียนนำคำที่คิดครั้งแรกออกมา พิจารณาเลือกนำความคิดที่ได้มาปรับเปลี่ยนบทประพันธ์ใหม่อีกครั้ง เพื่อทำให้เกิดความไพเราะ ความแปลกใหม่ สร้างสรรค์งานบทประพันธ์ที่ร้อยกรองและชื่นชมผลงาน (เป็นกลุ่ม เป็นคู่ คนเดียว)

5. ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง เกณฑ์ที่ใช้พิจารณาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เมื่อผ่านการนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ โดยพิจารณาจากเกณฑ์ 80/80 ซึ่งมีความหมาย ดังนี้

80 ตัวแรก หมายถึง จำนวนร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้งกลุ่ม ที่ได้จากการทำแบบทดสอบท้ายชุดกิจกรรม จำนวน 6 ชุด ในระหว่างเรียน

80 ตัวหลัง หมายถึง จำนวนร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการเรียนสิ้นสุดลง

6. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนความรู้ความเข้าใจและความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ที่แสดงถึงความรู้ความสามารถของนักเรียนที่เกิดจากการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ปรนัย) จำนวน 30 ข้อ และข้อสอบอัตนัย จำนวน 2 ข้อ

7. ความพึงพอใจของนักเรียน หมายถึง ความรู้สึกชอบหรือพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งวัดได้จากคะแนนตอบแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 25 ข้อ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการดำเนินการวิจัยดังหัวข้อต่อไปนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

1.1 ความสำคัญของภาษาไทย

1.2 คุณภาพของนักเรียน

1.3 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

1.4 กระบวนการเรียนรู้

1.5 การวัดผลและประเมินผลภาษาไทย

2. การแต่งบทร้อยกรอง

2.1 ความหมายของบทร้อยกรอง

2.2 หลักการแต่งบทร้อยกรอง

2.3 คุณค่าของบทร้อยกรอง

2.4 ลักษณะบังคับของร้อยกรอง

2.5 ประเภทบทร้อยกรอง

2.6 คำประพันธ์ประเภทกลอนสุภาพ

2.7 คำประพันธ์ประเภทกาพย์ยานี 11

2.8 พื้นฐานการเขียนบทร้อยกรอง

3. รูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์

3.1 ความหมายรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์

3.2 องค์ประกอบสำคัญของการจัดการเรียนการสอนรูปแบบซินเนคติกส์

3.3 รูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์

3.4 เทคนิคการจัดการเรียนการสอนรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์

3.5 วิธีจัดการเรียนการสอนรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์

3.6 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์

4. การเรียนรู้แบบร่วมมือ

4.1 ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

4.2 วัตถุประสงค์ของการเรียนแบบร่วมมือ

4.3 องค์ประกอบของการเรียนรู้แบบร่วมมือ

4.4 ขั้นตอนของการเรียนแบบร่วมมือ

4.5 ประโยชน์ของกลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือ

4.6 ประโยชน์ของกลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบไม่เป็นทางการ

5. รูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือไม่เป็นทางการ

6. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

6.1 ความหมายของชุดกิจกรรมการเรียนรู้

6.2 ประโยชน์ของชุดกิจกรรมการเรียนรู้

6.3 องค์ประกอบของชุดกิจกรรมการเรียนรู้

6.4 แนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้สู่การผลิตชุดกิจกรรมการเรียนรู้

6.5 หลักการและขั้นตอนในการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้

6.6 คุณค่าของชุดกิจกรรมการเรียนรู้

6.7 ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้

7. ความพึงพอใจ

7.1 ความหมายของความพึงพอใจ

7.2 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับความพึงพอใจ

7.3 การวัดความพึงพอใจ

8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

8.1 งานวิจัยในประเทศ

8.2 งานวิจัยต่างประเทศ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ โดยมีจุดหมายมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, หน้า 4-8)

1. ความสำคัญของภาษาไทย

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร เพื่อสร้างความเข้าใจและสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจกรรม การงาน และดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุขและเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสพการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้ กระบวนการคิดวิเคราะห์ วิจัย และสร้างสรรค์ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อแสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณี สุนทรียภาพ เป็นสมบัติล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้ อนุรักษ์และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติตลอดไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, หน้า 1) และเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริง ซึ่งได้กำหนดสาระที่จะต้องเรียนรู้ไว้ ดังนี้

1.1 การอ่าน การอ่านออกเสียงคำ ประโยค การอ่านบทร้อยแก้ว ประพันธ์ชนิดต่าง ๆ การอ่านในใจเพื่อสร้างความเข้าใจและการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ความรู้จากสิ่งที่อ่านเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

1.2 การเขียน การเขียนสะกดคำตามอักขรวิธี การเขียนสื่อสารรูปแบบต่าง ๆ การเขียนเรียงความ ย่อความ เขียนรายงานจากการศึกษาค้นคว้า เขียนตามจินตนาการ เขียนวิเคราะห์ วิจารณ์ และเขียนเชิงสร้างสรรค์

1.3 การฟัง การดู และการพูด การฟังและดูอย่างวิจารณ์ญาณ การพูดแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก พูดลำดับเรื่องราวต่าง ๆ อย่างเป็นเหตุเป็นผล การพูดในโอกาสต่าง ๆ ทั้งที่เป็นแบบทางการและไม่เป็นทางการ และการพูดเพื่อโน้มน้าวใจ

1.4 หลักการใช้ภาษา ศีลธรรมชาติและกฎเกณฑ์ของภาษาไทย การใช้ภาษาให้ถูกต้องเหมาะสมกับโอกาสและบุคคล การแต่งบทประพันธ์ประเภทต่าง ๆ และอิทธิพลของภาษาต่างประเทศในภาษาไทย

1.5 วรรณคดีและวรรณกรรม วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรม เพื่อศึกษาข้อมูล แนวความคิด คุณค่าของงานประพันธ์ และเพื่อความเพลิดเพลิน การเรียนรู้และทำความเข้าใจบทรื่องเล่นของเด็ก เพลงพื้นบ้านที่เป็นภูมิปัญญาที่มีคุณค่าของไทย ซึ่งได้ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี เรื่องราวของสังคมในอดีต และความงดงามของภาษา เพื่อให้เกิดความซาบซึ้งและภูมิใจในบรรพบุรุษที่ได้สั่งสมสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

2. คุณภาพของนักเรียน

คุณภาพของนักเรียนเมื่อเรียนจบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วต้องมีความรู้ความสามารถ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, หน้า 5)

2.1 อ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองเป็นทำนองเสนาะ ได้ถูกต้อง เข้าใจความหมายโดยตรงและความหมายโดยนัย จับใจความสำคัญและรายละเอียดของสิ่งที่อ่าน แสดงความคิดเห็นและข้อโต้แย้งเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน และเขียนกรอบแนวคิด ผังความคิด ย่อความ เขียนรายงานจาก สิ่งที่อ่านได้ วิเคราะห์ วิจารณ์ อย่างมีเหตุผล ลำดับความอย่างมีขั้นตอนและความเป็นไปได้ของเรื่องที่อ่าน รวมทั้งประเมินความถูกต้องของข้อมูลที่ใช้สนับสนุนจากเรื่องที่อ่าน

2.2 เขียนสื่อสารด้วยลายมือที่อ่านง่ายชัดเจน ใช้ถ้อยคำได้ถูกต้องเหมาะสมตามระดับภาษาเขียนคำขวัญ คำคม คำอวยพรในโอกาสต่าง ๆ โฆษณา คติพจน์ สุนทรพจน์ ชีวประวัติ อัตชีวประวัติและประสบการณ์ต่าง ๆ เขียนย่อความ จดหมายกิจธุระ แบบกรอกสมัครงาน เขียนวิเคราะห์ วิจารณ์ และแสดงความรู้ความคิดหรือโต้แย้งอย่างมีเหตุผล ตลอดจนเขียนรายงานการศึกษาค้นคว้าและเขียนโครงการ

2.3 พูตแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ วิจารณ์ ประเมินสิ่งที่ได้จากการฟังและดู นำข้อคิดไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน พูตรายงานเรื่องหรือประเด็นที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบ มีศิลปะในการพูด พูดในโอกาสต่าง ๆ ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ และพูดโน้มน้าวอย่างมีเหตุผลน่าเชื่อถือ รวมทั้งมีมารยาทในการฟัง ดู และพูด

2.4 เข้าใจและใช้คำราชาศัพท์ คำบาลีสันสกฤต คำภาษาต่างประเทศอื่น ๆ คำทับศัพท์ และศัพท์บัญญัติในภาษาไทย วิเคราะห์ความแตกต่างในภาษาพูด ภาษาเขียน โครงสร้างของประโยครวม ประโยคซ้อน ลักษณะภาษาที่เป็นทางการ กึ่งทางการ และไม่เป็นทางการ และแต่งบทร้อยกรองประเภทกลอนสุภาพ กาพย์ และโคลงสี่สุภาพ

2.5 สรุปเนื้อหาวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่าน วิเคราะห์ตัวละครสำคัญ วิถีชีวิตไทย และคุณค่าที่ได้รับจากวรรณคดีวรรณกรรมและบทอาขยาน พร้อมทั้งสรุปความรู้ข้อคิดเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

3. สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดไว้ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, หน้า 7-56)

สาระที่ 1 การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด เพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียนเขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด และความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณ และสร้างสรรค์

สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย

มาตรฐาน 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษาและรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

ตาราง 1 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง สาระหลักการใช้ภาษาไทย

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม.1	1. อธิบายลักษณะของเสียงในภาษาไทย	เสียงในภาษาไทย
	2. สร้างคำในภาษาไทย	การสร้างคำ - คำประสม คำซ้ำ คำซ้อน - คำพ้อง
	3. วิเคราะห์ชนิดและหน้าที่ของคำในประโยค	ชนิดและหน้าที่ของคำ
	4. วิเคราะห์ความแตกต่างของภาษาพูดและภาษาเขียน	ภาษาพูด ภาษาเขียน
	5. แต่งบทร้อยกรอง	กาพย์ยานี 11
	6. จำแนกและใช้สำนวนที่เป็นคำพังเพยและสุภาษิต	สำนวนที่เป็นคำพังเพยและสุภาษิต

สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

4. กระบวนการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยให้บรรลุผล ผู้สอนจะต้องศึกษาวิเคราะห์จุดมุ่งหมายของหลักสูตรและมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนจะต้องปรับเปลี่ยนบทบาทจากผู้ออกความรู้แก่นักเรียนเป็นผู้สนับสนุนเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหมายแก่นักเรียน โดยดำเนินการ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, หน้า 25-26)

4.1 เลือกรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนต้องเลือกรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสมกับนักเรียน เช่น กิจกรรมการเรียนรู้แบบทดลอง แบบสำรวจ แบบโครงงาน แบบสืบสวนสอบสวน แบบอภิปราย แบบร่วมมือ เป็นต้น

4.2 คิดค้นเทคนิคกลวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนสามารถคิดค้นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอื่น ๆ และนำมาใช้ได้อย่างเหมาะสมกับปัจจัยต่าง ๆ เช่น ความรู้ ความสามารถด้านเนื้อหา ความสนใจและวัยนักเรียน ความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้แต่ละช่วงชั้นเวลาสถานที่ วัสดุอุปกรณ์และสภาพแวดล้อมของโรงเรียนและชุมชน

4.3 จัดกระบวนการเรียนรู้ การจัดกระบวนการเรียนรู้มีหลายรูปแบบ ผู้สอนสามารถเลือกนำมาใช้หรือปรับใช้ โดยคำนึงถึงสภาพและลักษณะของนักเรียน เน้นให้นักเรียนฝึกปฏิบัติตามกระบวนการเรียนรู้อย่างมีความสุข ดังนี้

4.3.1 การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เป็นการจัดประสบการณ์ ตรงให้กับนักเรียนได้ปฏิบัติเหมือนกับการทำงานในชีวิตจริง ให้รู้วิธีแก้ปัญหาด้วยตัวเอง และฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ลักษณะโครงการ เป็นเรื่องของการศึกษา ค้นคว้าทดลอง ตรวจสอบสมมติฐานโดยอาศัยการศึกษา วิเคราะห์ใช้ทักษะกระบวนการ

4.3.2 การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เป็นวิธีการ หรือพฤติกรรมที่จะช่วยให้การดำเนินงานกลุ่มเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คือ ได้ผลงาน ความรู้สึกและและความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ร่วมงาน ลักษณะของการสอนแบบนี้เน้น นักเรียนเป็นสำคัญ ให้นักเรียนมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมการสอนอย่างทั่วถึง ยึดกลุ่มเป็น แหล่งความรู้ที่สำคัญ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ปรึกษาหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งกันและกัน ช่วยให้เกิดการเรียนรู้พฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น นักเรียนค้นหาคำตอบได้ด้วยตนเองจนสามารถนำความรู้ ความเข้าใจจากการปฏิบัติงานไปใช้ในชีวิตประจำวันและ อยู่ในสังคมได้อย่างสันติสุข

4.3.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความคิด มีวิธีการ หลากหลายวิธีหนึ่งคือ การใช้คำถาม การตั้งคำถาม การตั้งคำถามโดยใช้หมวดความคิด 6 ใบ เป็นการใช้คำถามอย่างสร้างสรรค์ กิจกรรมที่พัฒนาทักษะความคิดในการเรียนรู้ ภาษาไทย ผู้สอนจะต้องใช้คำพูดและวิธีการต่าง ๆ กระตุ้นให้นักเรียนลงมือปฏิบัติ ประเมิน ปรับปรุง แก้ไขพัฒนางานของตน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เช่น กิจกรรม อภิปราย การค้นคว้า การวิเคราะห์ การวิจารณ์ การทำโครงงาน นอกจากนี้ผู้สอนยังต้องสอดแทรก คุณธรรมในกระบวนการคิดควบคู่ไปด้วยเช่น ความรับผิดชอบ ความอดทน ความเพียร พยายาม นอกจากนี้ควรจัดกิจกรรมให้นักเรียนใช้ความคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในการแก้ปัญหา การตัดสินใจ การวางแผนดำเนินชีวิตในอนาคต เพื่อให้อยู่ในสังคม ที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข

4.3.4 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการใช้ภาษา เพื่อการสื่อสารครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง ตลอดจนชุมชนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทักษะ การใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร โดยการจัดกิจกรรมร่วมกันเพื่อให้นักเรียนมีสมรรถภาพ ในการใช้ภาษาทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ด้วยการจัดกิจกรรมในห้องเรียน

ในโรงเรียนและชุมชน เช่น การเล่าเรื่อง การอภิปราย การวิจารณ์ การโต้เถียง การคัดลายมือ การเขียนเรียงความ การทำโครงการ การประกวดอ่าน การศึกษาค้นคว้า การแข่งขันตอบคำถาม การอ่านทำนองเสนาะ

4.3.5 การพัฒนาการเรียนรู้หลักการใช้ภาษา จะทำให้นักเรียนเข้าใจธรรมชาติของภาษาและวัฒนธรรมการใช้ภาษาไทย เกิดความตระหนักรู้ว่าภาษามีความสำคัญและมีพลังกิจกรรม การพัฒนาการเรียนรู้หลักการใช้ภาษา จำเป็นต้องจัดควบคู่และสัมพันธ์กับกิจกรรมพัฒนาทักษะการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารทุกกิจกรรม

4.3.6 การพัฒนาการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรม เป็นการเรียนรู้เรื่องราวที่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของคนไทยในยุคสมัยต่าง ๆ และเป็นการปลูกฝังให้นักเรียนเกิดความซาบซึ้งในสุนทรียภาพของภาษาไทยเพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิต โดยปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสังคมปัจจุบัน การจัดกิจกรรมจึงควรเน้นให้นักเรียนใช้ทักษะภาษาเพื่อการเรียนรู้เนื้อหาสาระด้วยการอ่านพิจารณา วิเคราะห์ วิจารณ์ ประเมินค่าวรรณกรรมและวรรณคดีอย่างมีเหตุผลมีการนำเสนอความเข้าใจ ความซาบซึ้ง ข้อคิด และประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การรายงาน การจัดเสนอความเข้าใจ การสร้างสรรค์วรรณกรรมทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง ฯลฯ ทั้งนี้จะเกิดผลทำให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านและการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเป็นแนวทางในการผลิตผลงาน เพื่อพัฒนาตนเองและสังคม

4.3.7 การพัฒนาการเรียนรู้ภูมิปัญญาทางภาษา ช่วยให้นักเรียนเข้าใจวิถีชีวิตและศิลปะการใช้ภาษาของคนในถิ่น การจัดกิจกรรมจำเป็นต้องให้นักเรียนใช้ทักษะภาษาเพื่อการเรียนรู้ เช่น การสัมภาษณ์ การรายงาน การทำโครงการ การจัดแสดง เป็นต้น โรงเรียนและชุมชนจะต้องร่วมกันจัดกิจกรรมให้นักเรียนใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น เพื่ออนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาทางภาษาวิธีการที่กล่าวมาข้างต้นนี้ ผู้สอนสามารถนำมาใช้อย่างกว้างขวาง โดยใช้เทคนิควิธีการอย่างหลากหลายที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญคือให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนและเรียนอย่างมีความสุข ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพความพร้อมของนักเรียนและธรรมชาติของสาระการเรียนรู้ที่เรียนเพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

5. การวัดผลและประเมินผลภาษาไทย

การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ด้านภาษา เป็นงานที่ต้องการความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการพัฒนาทางภาษา ดังนั้น ผู้ปฏิบัติหน้าที่วัดและประเมินผล การเรียนรู้ภาษาไทย จำเป็นต้องเข้าใจหลักการของการเรียนรู้ภาษาเพื่อเป็นพื้นฐาน การดำเนินงาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, หน้า 28-31) ดังนี้

5.1 ทักษะทางภาษาทั้งการฟัง การดู การพูด การอ่าน และการเขียน มีความสำคัญเท่า ๆ กัน และทักษะเหล่านั้นจะบูรณาการกัน ในการเรียนการสอนจะไม่แยก ฝึกทักษะทีละอย่าง จะต้องฝึกทักษะไปพร้อมกันทุกทักษะและทักษะทางภาษาด้านหนึ่ง จะส่งผลต่อการพัฒนาทักษะทางภาษาด้านอื่น ๆ

5.2 นักเรียนต้องได้รับการพัฒนาความสามารถทางภาษาพร้อมกับการพัฒนาความคิดเพราะภาษาเป็นสื่อของการคิด ผู้ที่มีทักษะและความสามารถในการใช้ ภาษามีประมวผลค่ามากจะช่วยให้เด็กมีความสามารถในการคิดด้วย ขณะเดียวกัน การเรียนภาษาจะเรียนร่วมกับผู้อื่น มีการติดต่อสื่อสาร ใช้ภาษาในการติดต่อกับเพื่อนจึง เป็นการฝึกทักษะทางสังคมด้วยเมื่อนักเรียนได้ใช้ภาษาในสถานการณ์จริงทั้งในบริบท ทางวิชาการในห้องเรียนและชุมชน จะทำให้นักเรียนได้ใช้ภาษาและได้ฝึกทักษะทางสังคม ในสถานการณ์จริง

5.3 นักเรียนต้องเรียนรู้การใช้ภาษาพูดและภาษาเขียนอย่างถูกต้อง ด้วยการ ใช้ภาษา มิใช่เรียนรู้กฎเกณฑ์ทางภาษาแต่เพียงอย่างเดียวการเรียนการสอน จะต้องเรียนรู้ไวยากรณ์หรือหลักภาษา การสะกดคำ การใช้เครื่องหมายวรรคตอน และนำความรู้ดังกล่าวไปใช้ในการฝึกฝนการเรียนและพัฒนาทักษะทางภาษาของตน

5.4 ภาษากับวัฒนธรรมเป็นความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด หลักสูตร จะต้องให้ความสำคัญและให้ความเคารพและให้เห็นคุณค่าของเชื้อชาติ จดกิจกรรม ภูมิหลังของภาษาและการใช้ภาษาถิ่นของนักเรียน และสามารถเรียนภาษาไทยด้วยความสุข

5.5 ภาษาไทยเป็นเครื่องมือของการเรียนรู้ ทุกกลุ่มทุกสาระการเรียนรู้ จะต้องใช้ภาษาไทยเป็นเครื่องมือการแสวงหาความรู้ ใช้ทักษะการสื่อสาร การคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การอภิปราย การเขียนรายงาน การเขียนโครงการ การตอบคำถาม การตอบข้อทดสอบ ดังนั้น ครูทุกคนไม่ว่าจะสอนวิชาใดก็ตามจะต้องใช้ภาษาไทย ที่เป็น แบบแผนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็กนักเรียน ตลอดจนตรวจจสอบและสอนการใช้ภาษา แก่นักเรียนด้วยเสมอ ดังนั้น ผู้ดำเนินการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ภาษาไทย

ต้องยึดหลักการวัดและประเมินผลที่ถูกต้อง นั่นคือจะต้องกำหนดให้ชัดเจนว่าต้องการวัดสิ่งใดทักษะใดจะวัดและประเมินผลจากส่วนไหน ใช้เครื่องมือชนิดใดและสรุปผลหรือประเมินผลการเรียนรู้จากการวัดอย่างไร ซึ่งในการประเมินผลการเรียนรู้ต้องคำนึงถึงหลัก 3 ประการ ดังนี้

5.5.1 การประเมินผลในชั้นเรียนมีประสิทธิภาพจะต้องส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน ทั้งนี้เพราะเป้าหมายของการประเมินผลในชั้นเรียน คือ การได้ข้อมูลเพื่อพัฒนาการเรียนของนักเรียนและข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาการสอนแนวคิดนี้ชี้ให้เห็นว่าการประเมินผลจะต้องอยู่ในกระบวนการดำเนินงานมิใช่เหตุการณ์เกิดขึ้นเพียงอย่างเดียวแล้วสรุปผลการเรียนการสอนหรือประเมินผลตอนจบบทเรียน ผู้สอนจะต้องประเมินผลการเรียนรู้ตั้งแต่เริ่มต้นบทเรียนเพื่อตรวจสอบความรู้พื้นฐาน ประเมินผลระหว่างเรียนการสอน โดยประเมินอย่างสม่ำเสมอตลอดการสอนแต่ละหน่วย เพื่อให้ได้ข้อมูลมาปรับปรุงการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน ผลการประเมินจะได้ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิภาพการสอนและระดับการเรียนรู้ของเด็กนักเรียนในกระบวนการประเมินผู้สอนต้องตั้งเกณฑ์ไว้ล่วงหน้าเพื่อรองรับทั้งการสอนและการประเมินให้นักเรียนทราบอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้นักเรียนจะได้พัฒนาตนเองไปสู่เป้าหมายตามเกณฑ์หรือใช้เกณฑ์ในการประเมินตนเอง

5.5.2 การประเมินจะต้องใช้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย การประเมินผลในชั้นเรียนที่ดีจะต้องได้จากการสร้างเครื่องวัดข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ การวัดเพียงครั้งเดียว จะได้ข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์ เนื่องจากเป็นข้อมูลของนักเรียนเพียงเวลานั้นเท่านั้นการใช้ข้อมูลจากจากหลายแหล่งที่ได้มาด้วยวิธีการที่หลากหลาย สอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการวัดและสภาพที่เป็นจริงมีความสำคัญต่อการตัดสินใจโดยรวม เช่น การให้ระดับผลการเรียนหรือการเลื่อนระดับ ซึ่งในประเด็นนี้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตราที่ 26 ที่กำหนดให้สถานศึกษาจัดการประเมินนักเรียนโดยพิจารณาจากผลการประเมินด้วยวิธีต่าง ๆ และสอดคล้องกับหลักการประเมินนักเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเช่นกัน

5.5.3 การประเมินจะต้องมีความเที่ยงตรง เชื่อถือได้และยุติธรรม ความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่น เป็นคุณสมบัติสำคัญของเครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลการเรียนรู้ของนักเรียน ความเที่ยงตรงของเครื่องมือเป็นผลจากการใช้เครื่องมือวัดที่สามารถวัดสิ่งที่ต้องการวัด เช่น ผู้สอนต้องการวัดความสามารถในการค้นคว้าข้อมูล

จากแหล่งข้อมูลจากห้องสมุดเพราะถือว่าเป็นวิธีการโดยอ้อมที่ไม่เที่ยงตรงและไม่สามารถสะท้อนความสามารถที่แท้จริงของนักเรียนได้เพียงพอ สำหรับคุณสมบัติด้านความเชื่อมั่น เชื่อถือได้ของข้อมูลนั้น หมายถึงความเชื่อถือได้และความคงเส้นคงวาของผลการประเมินที่ได้ หากการประเมินนักเรียนคนเดียวกันด้วยเครื่องมือเดียวกัน แต่ให้ผลการประเมินที่แตกต่างกัน คำถามที่จะถูกถามก็คือเครื่องมือมีความเชื่อถือได้เพียงใด การกำหนดเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจนจะช่วยให้ผลการประเมินมีความเชื่อถือมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการประเมินโดยผู้ประเมินคนเดียวหรือหลายคน ความยุติธรรม หมายถึง การให้นักเรียนทุกคนมีโอกาสแสดงสิ่งเขารู้และสามารถทำได้กรณีผู้สอนประเมินสิ่งที่ไม่เคยสอนหรือใช้วิธีประเมินที่ไม่สอดคล้องกับการสอน เช่น ถามเกี่ยวกับข้อเท็จจริงในขณะที่การจัดกิจกรรมการสอนเน้นการหาเหตุผล และการแก้ปัญหาถือเป็นการประเมินและสามารถนำไปสู่ความไม่เป็นธรรมต่อนักเรียนได้ซึ่งผู้สอนพึงระมัดระวังการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องเชื่อมโยงกับสถานการณ์ในชีวิตจะช่วยให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่ตนศึกษากับสภาพที่เป็นจริงซึ่งนำไปสู่การเรียนรู้การประยุกต์ใช้ความรู้กับการดำรงชีวิตประจำวัน โดยง่าย การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนด้วยวิธีการที่สอดคล้องสัมพันธ์กับกระบวนการเรียนการสอนดังกล่าวจะทำให้สามารถประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้ผลการเรียนรู้ได้อย่างแม่นยำและยุติธรรม

สรุปได้ว่า หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งให้นักเรียนมีความรู้ มีทักษะ มีพัฒนาการทางภาษาตามสมควรแก่วัย เห็นคุณค่าของภาษาไทยสามารถใช้เป็นเครื่องมือสื่อสารตามความคิดความเข้าใจ มีนิสัยรักการอ่าน และแสวงหาความรู้อย่างมีเหตุผล ดังนั้น ในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยจะต้องให้นักเรียนมีพัฒนาการทางภาษา ทั้งด้านการฟัง การพูด การอ่านและการเขียนให้สอดคล้องสัมพันธ์ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ที่เสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหมายให้แก่นักเรียน เพื่อพัฒนาความคิด วัดและประเมินผลให้ครอบคลุมเนื้อหาสาระการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายและให้ได้ข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนรู้

การแต่งบทร้อยกรอง

1. ความหมายของบทร้อยกรอง

จากนิยามความหมายของร้อยกรองจะมีคำว่า “ร้อยกรอง” และ “คำประพันธ์” ปรากฏอยู่ แจ่มจันทร์ สุวรรณรงค์ (2535, หน้า 2) ได้อธิบายคำว่า “คำประพันธ์” และ “ร้อยกรอง” มีความหมายอย่างเดียวกันและสามารถใช้แทนกันได้ หมายถึงการเขียนในลักษณะทำนองเดียวกัน ปัจจุบันนิยมใช้คำว่า ร้อยกรอง มากกว่า คำประพันธ์

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2519, หน้า 208) ให้คำจำกัดความของร้อยกรอง ไว้ว่า ร้อยกรองใช้สำหรับเรียกคำประพันธ์ชนิดต่าง ๆ ได้แก่ กาพย์ กลอน โคลง ฉันท์ ลิลิต กวีวัจนะ กลอนต่าง ๆ รวมทั้งบทกวีร่วมสมัยที่แต่งขึ้น ทั้งที่สัมผัสตามแบบแผน ปลอดสัมผัส และเพลงปฏิพากย์ที่มาจากเพลงพื้นบ้านของท้องถิ่นต่าง ๆ

กำชัย ทองหล่อ (2533, หน้า 537) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ร้อยกรอง หมายถึง ถ้อยคำที่ร้อยกรองขึ้นตามลักษณะบัญญัติแห่งฉันทลักษณ์ เรียกคำประพันธ์ คำประพันธ์คือถ้อยคำที่ได้ร้อยกรองหรือเรียบเรียงขึ้นโดยมีข้อบังคับ จำกัดความ และวรรคตอน ให้รับสัมผัสกัน ไพเราะตามกฎหมายเกณฑ์ที่วางไว้ในฉันทลักษณ์

ราชบัณฑิตยสถาน (2546, หน้า 930-931) ให้ความหมายของคำว่า “ร้อยกรอง” ไว้ดังนี้ ร้อยกรอง ก. สอดผูกให้ติดต่อกัน, ร้อย ถัก และเย็บงานประเภท ประณีตศิลป์ เช่น ดอกไม้ให้เป็นรูปต่าง ๆ เช่น ร้อยกรองข่ายคลุมไตร ร้อยกรองสไบตรวจ ชำระให้ถูกต้อง สักดาหนา ในคำว่า ร้อยกรองพระวินัย แต่งหนังสือดีให้มีความไพเราะ เรียบเรียงถ้อยคำให้เป็นระเบียบตามบัญญัติแห่งฉันทลักษณ์ ร้อยกรอง น. คำประพันธ์ ถ้อยคำที่เรียบเรียงให้เป็นระเบียบตามบัญญัติแห่งฉันทลักษณ์

วิเชียร เกษประทุม (2546, หน้า 15) กล่าวว่าร้อยกรอง หมายถึง ถ้อยคำ ที่เรียบเรียงให้เป็นระเบียบตามบัญญัติแห่งฉันทลักษณ์ โดยมีกำหนดข้อบังคับต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความครึกครื้นและมีความไพเราะแตกต่างไปจากถ้อยคำธรรมดา

นพดล จันทร์เพ็ญ (2549, หน้า 3) ได้อธิบายลักษณะของร้อยกรองไว้ว่า คืองานเขียนที่ ประกอบด้วย ถ้อยคำ ลำนวน ภาษา ที่เรียบเรียงขึ้นอย่างมีบทบัญญัติ กฎเกณฑ์หรือที่เรียกว่า “ฉันทลักษณ์” ซึ่งมีการกำหนดฉันทลักษณ์ไปตามชนิด ของร้อยกรองนั้น ๆ

ดังนั้น จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ร้อยกรอง หมายถึงถ้อยคำที่เรียบเรียงให้เป็นระเบียบตามฉันทลักษณ์โดยมีกำหนดข้อบังคับต่าง ๆ จำกัดความ และวรรคตอนให้รับสัมผัสกัน ไพเราะตามกฎเกณฑ์ที่วางไว้ในฉันทลักษณ์

2. หลักการแต่งบทร้อยกรอง

สุจิต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์มพรรย์ (2538, หน้า 195-197 อ้างถึงใน อภิชาติ ชมภูทนต์, 2552, หน้า 32) ได้เสนอหลักสำคัญในการสอนเขียนบทร้อยกรองไว้ดังนี้

1. ครูควรนำคำประพันธ์ร้อยกรองประเภทต่าง ๆ มาให้นักเรียนได้รู้จักอ่านและลองถอดคำประพันธ์ดู ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนได้คุ้นเคยกับฉันทลักษณ์ประเภทต่าง ๆ เป็นทำนองการแนะนำให้นักเรียนรู้จักผลงานสร้างสรรค์ด้านร้อยกรอง

2. ครูพยายามกระตุ้นให้นักเรียนรู้จักสังเกตลักษณะความแตกต่างของฉันทลักษณ์ประเภทต่าง ๆ เช่น สังเกตความแตกต่างระหว่างกลอนดอกลีลาวดีกับกลอนสี่บาทครูนำคำประพันธ์ทั้งสองประเภทมาให้นักเรียนพิจารณาและอภิปรายความแตกต่างระหว่างกลอนดอกลีลาวดีกับกลอนสี่บาท ครูนำคำประพันธ์ทั้งสองประเภทมาให้นักเรียนพิจารณา และอภิปรายความแตกต่างจนเป็นที่เข้าใจแจ่มแจ้ง

3. ในการสอนคำประพันธ์ประเภทร้อยกรองนั้น นักเรียนควรจะได้มีส่วนร่วมในการเรียนอย่างแข็งขัน เริ่มตั้งแต่การอ่านออกเสียงซึ่งอาจจะเป็นการอ่านทำนองเสนาะหรือขับร้องเป็นทำนองไทยเดิม การนับจำนวนคำ การส่งรับสัมผัส จำนวนเอก โท จำนวนครุ ลหุ แล้วอภิปรายสรุปเป็นลักษณะบังคับของคำประพันธ์แต่ละประเภทซึ่งมีวิธีการสอนแบบอุปนัย (Inductive Method)

4. ในการสอนทุกครั้งครูควรมีขั้นตอนการสอน เช่น มีขั้นตอนนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นตอนการให้นักเรียนลงมือช่วยกันแต่งบนกระดานดำ หรือช่วยกันแต่งในกลุ่มย่อยนักเรียนฝึกปฏิบัติเป็นรายบุคคลและการประเมินผล

5. การแต่งคำประพันธ์ร้อยกรองนี้เป็นทักษะที่ต้องการการฝึกฝนอยู่เสมอ นักเรียนจึงจะมีความคล่องแคล่วชำนาญ และเกิดความแตกฉาน ครูจึงควรหาโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกฝนแต่งคำประพันธ์อยู่เสมอเมื่อมีโอกาส

6. การแต่งคำประพันธ์ร้อยกรองนี้ถ้าจะให้ได้ดีควรจะต้องใช้สื่อการสอน ประกอบด้วย เช่น ภาพแผนภูมิ เทปบันทึกเสียง หุ่นจำลอง ของจริง บางโอกาสอาจจะต้องมีการจัดทัศนศึกษาด้วย เพื่อเป็นการสร้างความสนใจ และสร้างบรรยากาศในการเขียน

7. ครูที่สอนการแต่งคำประพันธ์ร้อยกรองจะต้องเป็นผู้ที่มีใจกว้าง อดทนยอมรับผลงานของเด็ก แม้ว่าผลงานนั้นจะมีความผิดแปลกแตกต่างไปจากรูปแบบของการเขียนก็ตาม นอกจากนั้นครูก็ควรจะได้ช่วยเหลือแก้ไขผลงานนักเรียน และคอยให้กำลังใจอยู่เสมอ

8. ครูที่สอนควรจะได้นำวรรณกรรมร่วมสมัยมาใช้ประกอบการสอนบ้าง ทั้งนี้เพื่อจะให้นักเรียนได้เห็นแนวโน้มของคำประพันธ์ยุคใหม่ที่ให้ทั้งอารมณ์ และความคิด ไม่ควรติดอยู่กับฉันทลักษณ์แบบเดิมจนเกินไปนัก

9. ครูควรสอนให้คำนึงถึงกฎของการกระทำซ้ำที่จะช่วยในด้านการเรียนรู้ ฉะนั้นหลังจากที่ได้เรียงคำประพันธ์แต่ละประเภทแล้ว ควรจะได้สนับสนุนนักเรียน ให้ทำสมุดรวบรวมคำประพันธ์เพื่อรวบรวมคำประพันธ์ที่มีผู้แต่งไว้ให้เป็นหมวดหมู่ เช่น หลังจากที่ยื่นเรื่องกลอนดอกร้อยไปแล้วก็ให้นักเรียนไปรวบรวมกลอนดอกร้อย ที่ปรากฏในหนังสือต่าง ๆ ให้นักเรียนคัดเลือกบทที่นักเรียนชอบรวบรวมไว้ อาจตกแต่งด้วยภาพที่นักเรียนเห็นสมควร

10. โอกาสที่นักเรียนเขียนคำประพันธ์ร้อยกรอง ก็เป็นสิ่งสำคัญนักเรียน อาจมีองค์ประกอบของการเขียนคำประพันธ์ร้อยกรองพร้อม เช่น ความรู้ความคิด ประสบการณ์ อารมณ์และมโนทัศน์ แต่ขาดโอกาสที่จะแสดงออก นักเรียนก็ไม่อาจแสดงผลงานทางความคิดสร้างสรรค์ได้เท่าที่ควร เพราะฉะนั้นครูจึงเปิดโอกาสด้วยการสร้างสถานการณ์ให้นักเรียนได้ประลองฝีมือในการเขียนคำประพันธ์อยู่เสมอ เช่น ให้แต่งเพลง แต่งคำอวยพร ได้กลอนสด กลอนลักรา แต่งเพลงพวงมาลัย และอื่น ๆ อยู่เป็นนิจ นอกจากนั้นควรจะได้จัดป้ายนิเทศแสดงผลงานของนักเรียนไว้ในที่ต่าง ๆ เช่น ในห้องเรียน หน้าห้องเรียนในห้องภาษาไทย ตามระเบียบ เพื่อให้นักเรียนคนอื่น ๆ ได้รับทราบผลงานสร้างสรรค์ของผู้แต่งด้วย หากโรงเรียนมีหนังสือพิมพ์ของโรงเรียนหรือหนังสือประจำปี ครูก็พยายามเลือกผลงานที่ดีเด่นลงในหนังสือเหล่านั้นด้วย สำหรับหนังสือพิมพ์และนิตยสารต่าง ๆ จากวงการภายนอกนั้น หากครูได้สนับสนุนให้นักเรียนส่งผลงานไปลงหนังสือเหล่านั้นได้ก็จะเป็นการส่งเสริมกำลังใจแก่นักเรียนเป็นอย่างยิ่ง

11. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรก็เป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะช่วยสนับสนุนให้นักเรียนได้ผลิตผลงานในด้านการเขียนคำประพันธ์ร้อยกรองได้มากยิ่งขึ้น ฉะนั้น ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนได้จัดตั้งชุมนุมวรรณศิลป์ ชุมนุมนักกลอน ชุมนุมวรรณศิลป์สัมพันธ์ และอื่น ๆ ขึ้นการจัดทัศนศึกษาประเภทวรรณคดีสัญจร สัปดาห์วรรณคดี สัปดาห์กาพย์กลอนการจัดนิทรรศการคำประพันธ์ สิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นเครื่องช่วยสนับสนุนงานเขียนสร้างสรรค์ทางด้านคำประพันธ์ร้อยกรองทั้งสิ้น

12. การประเมินผลงานเขียนคำประพันธ์ร้อยกรองควรมีกฎเกณฑ์ที่แน่นอนนักเรียนควรจะได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลทุกครั้ง ครูไม่ควรถือตัวเองเป็นเกณฑ์ แต่ควรประเมินผลจากพัฒนาการและความก้าวหน้าทำการเขียนของนักเรียนแต่ละคนสำคัญ

3. คุณค่าของบทร้อยกรอง

คุณค่าของบทร้อยกรองนั้นมีหลายด้านเช่นคุณค่าด้านวรรณศิลป์ มีรูปแบบที่เหมาะสมกับเนื้อหา เลือกใช้ถ้อยคำที่สละสลวย ให้อารมณ์และสามารถโน้มน้าวใจผู้อ่าน ใช้ภาษากระทัดรัดได้ใจความที่ชัดเจน คุณค่าด้านสังคม งานประพันธ์หรือวรรณคดีต่าง ๆ ของไทยในอดีตล้วนมีคุณค่า แสดงถึงวัฒนธรรมของสังคม ทำให้คนรุ่นหลังได้ทราบถึงชีวิตความเป็นอยู่ ค่านิยม และภูมิปัญญาของสังคมสมัยนั้นก่อให้เกิดความรัก ความหวงแหน และอนุรักษ์ในสิ่งที่มีคุณค่านั้นไว้

นพดล จันทรเพ็ญ (2549, หน้า 4-7) ได้อธิบายไว้ว่า คุณค่าของร้อยกรองจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับวิจารณ์ญาณของผู้อ่านและผู้ฟัง ขึ้นอยู่กับความรู้พื้นฐานของผู้ประเมิน ตลอดจนประสบการณ์สิ่งแวดล้อม และคุณค่าของร้อยกรองจำแนกได้ ดังนี้

1. คุณค่าต่อผู้แต่งงานร้อยกรองเป็นวิธีการแสดงออกทางอารมณ์ความรู้สึก นึกคิด โลกทัศน์ และความละเอียดอ่อน จินตนาการ ความละเอียดอ่อนอารมณ์และประสบการณ์ของผู้แต่งที่จะได้สะท้อนออกมา ถ้าสามารถแต่งบทร้อยกรองให้แสดงออกถึงจุดหมายนั้น ๆ ได้อย่างชัดเจนและงดงาม บทร้อยกรองย่อมจะสะท้อนให้เห็นคุณค่าที่มีต่อผู้แต่ง

2. คุณค่าต่อผู้อ่าน ร้อยกรองที่ดีจะช่วยให้ผู้อ่านผู้ฟังได้รู้จักคนอื่นก่อนรู้จักตนเอง รู้จักรักคนอื่นก่อนรักตัวเอง และยังช่วยให้ได้เรียนรู้วิธีทำตนให้เหมือนคนอื่น แต่มีความคิดเป็นของตนเองเพื่อเป็นสมาชิกที่ดีในสังคมและอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข ดังนั้น การอ่านร้อยกรองที่ดีนั้นก็เพื่อ

2.1 เราความรู้สึกร้อยกรองบางบทที่ประพันธ์ขึ้นอย่างมีศิลปะ กระทบใจผู้อ่านอย่างแรง หรือ “ดี” ใจอย่างจริงจัง คือเข้าถึงจิตใจผู้อ่านและผู้ฟัง ได้อย่างเรียกว่าทุกซอกทุกมุม ไม่ว่าจะเป็นแง่ใดในชีวิต เช่น ความรักตนเอง ความรักที่ก่อให้เกิด ปัญหาสังคม ความรักที่รุนแรง หรือความรักในมนุษยชาติ เรื่องราวเหล่านี้ล้วนสร้าง ความพึงพอใจ เราความรู้สึกให้รุนแรงมีชีวิตชีวา และเกิดความคิด ความประทับใจ และเกิดจิตสำนึกได้

2.2 เพื่อเราจินตนาการ ร้อยกรองบางบทจะวาดภาพที่สสวยงาม ด้วยถ้อยคำอักษรที่มีเสียงไพเราะและมีความหมายเด่นชัด สิ่งเหล่านี้จะก่อให้เกิดความ เพลิเพลินใจแก่ผู้อ่านและผู้ฟัง ชี้นำให้ผู้อ่านและผู้ฟังได้เห็นสิ่งต่าง ๆ ที่ไม่เคยเอาใจใส่ และสังเกตเห็นมาก่อนช่วยเปิดหูเปิดตาผู้อ่านผู้ฟังให้กว้างออกไปได้ ดังบทกลอนของ กวีซีไรต์ที่กล่าวไว้

ประกายพริกกระพริบลี้นพันทิวไม้	เลื่อนมาใกล้ก่อนเวลาที่ฟ้าขาว
กระจำแง่มประจำยามวับวามวาว	นิมิตครวค่อนรุ่งถึงพุ่มนี้
รุ่งอีกรวันหวั่นว่าจะมาถึง	คือวันหนึ่งวันหนึ่งซึ่งเร็วรี
วันแห่งวาผ่านมาทุกนาที่	เพิ่มชีวิพรากชีวันผันชีวิต
ในความหลังคือหลับคืบคล้ายฝัน	เป็นนิรันดร์สลักไว้ในแผ่นจิต
คมเวลามาก่อนค่อยรอนริด	ทีละนิดทีละนิดกว่าปลิดปลง
ก่อนสายธารสุดท้ายเปลี่ยนกลายร่าง	เป็นเงี้ยวร้างว่าเหวชะเลหลง
ก่อนสายธารทิ้งฝั่งเพื่อหลั่งลง	เป็นวังวาวรีแห่งนิรันดร์
ขอชมเดือนเพื่อนดาวในดาวห้อง	ขับทำนองร้องกลอนฝ้ายพ่อนฝัน
ถึงความหลังความรักอีกสักวัน	ต่างถ้อยทิพย์อาถรรพ์เทิดบรรณา

(วาริตรียางค์ : เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์)

2.3 เพื่อเราความคิด บทร้อยกรองที่สะท้อนความคิดบางแง่มุม ของผู้แต่งออกมานั้น บางครั้งก็เป็นความคิดที่บริสุทธิ์ บางครั้งก็เชื่อมโยงกับธรรมชาติ บางครั้งก็สะท้อนปัญหาสังคม บางครั้งก็เป็นธรรมะ เช่น

ลายสือไหววิเวกให้	ฤทธรรษ
ฝนท่าแก้วจากสวรรค์	ดับร้อน
ใจปลิวลิวไปฝัน	โลกอื่น
หอมภพนี้สะท้อน	ภพหน้ามาหอม

ข้าขอยอมสละทอดทิ้ง	ชีวิต
หวังสิ้นลึนลามฤมิต	ใหม่แพรว
วิชากรวิจุงค์กดีลสิทธ์	สูงสูด
ขลังตั้งบุหงาป่าแก้ว	ร่วงฟ้ามารหอม

(ปณิธานกวี : อังคาร กัลยาณพงษ์)

2.4 เพื่อความเพลิตเพลิต ร้อยกรองให้ความสนุกเพลิตเพลิต สนุกไปกับรูป รส กลิ่น เสียง สนุกไปกับจินตนาการของกวี สนุกไปกับความคิดของกวี ช่วยผ่อนคลายความเครียดจากชีวิตประจำวันที่จำเจ ร้อยกรองสามารถเปลี่ยนบรรยากาศให้ผู้อ่านผู้ฟัง ได้มีความรู้สึกที่ดีขึ้นนับว่าเป็นการพักผ่อนไปในตัว เช่น

หากจะขออะไรกันได้บ้าง	หนึ่งขอจงวางความผาดโผน
สองจงหยิบนั่นความอ่อนโยน	สามอย่าเป็นโจรในร่างครู
ครูเป็นลึงค์กดีลสิทธ์สำหรับเด็ก	เด็กเล็กเล็กเป็นลึงค์เดียวที่เหลื่ออยู่
เป็นลึงค์เดียวที่ต่างคนต่างรู้	หวังจะให้กอบกู้ลึงค์ที่เสียไป
ยุคของเราไร้ความหวังในวันนี้	ความหวังไม่มีที่ผู้ใหญ่
ถ้าเส้นจากปลายดินสอสะกิดใจ	ก็หวังว่าจะได้ผู้ใหญ่ใจดี

(ทฤษฏีที่แผดเผา : ชรรค์ชัย บุนปาน)

3. คุณค่าต่อสังคม เป็นมรดกที่คนในชาติภูมิใจ และที่สำคัญ คือ งานร้อยกรองย่อมสะท้อนให้เห็นชีวิต ความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ของคนในชาติแต่ละยุคสมัย แสดงให้เห็นถึงความคิด ค่านิยม และอุดมการณ์ของคนในชาติ สิ่งใดที่คนสมัยนั้นเห็นว่าเป็นสิ่งงามก็ย่อมดูตบซึ้งความรู้สึกนึกคิด ค่านิยมต่าง ๆ ไว้ในตัวเอง แล้วสะท้อนแสดงออกมาในรูปของบทร้อยกรองทำให้เกิดความเข้าใจสังคมอีกทางหนึ่ง บทร้อยกรองจึงเป็นสมบัติล้ำค่าของสังคมที่พึงรักษา และสืบทอดให้เป็นมรดกของชาติสืบไป

สรุปได้ว่าร้อยกรองเป็นคำประพันธ์ที่มีคุณค่า มีคุณค่าด้านวรรณศิลป์ ซึ่งผู้แต่งควรเลือกรูปแบบที่สอดคล้องกับเนื้อหา มีกลวิธีการแต่งที่น่าสนใจ การใช้ถ้อยคำที่ไพเราะสละสลวย และให้อารมณ์สะท้อนใจแก่ผู้อ่าน รวมทั้งให้ความบันเทิงและความคิดสร้างสรรค์ มีคุณค่าด้านสังคม สะท้อนชีวิต ความเป็นอยู่ ค่านิยม วัฒนธรรมและจริยธรรมของคนในสังคม

4. ลักษณะบังคับของร้อยกรอง

การแต่งบทร้อยกรองตามปกติจะต้องกระทำตามแบบแผนที่บัญญัติไว้ อันได้แก่ การกำหนดจำนวนคำ กำหนดสัมผัส กำหนดเสียงหนักเบา ฯลฯ ซึ่งเรียกว่า การกำหนดคณะข้อกำหนดเหล่านี้ในร้อยกรองแต่ละประเภทมีเหมือนกันบ้าง ต่างกันบ้าง ทำให้ร้อยกรองต่างประเภทมีลักษณะบังคับ หรือฉันทลักษณ์แตกต่างกัน (ประทีป วาทิกทินกร, 2548, หน้า 45)

วิเชียร เกษประทุม (2546, หน้า 16-24) ได้กล่าวถึงลักษณะบังคับของคำประพันธ์ ไว้ว่า ในการแต่งคำประพันธ์ชนิดต่าง ๆ พอสรุปได้ดังนี้

1. คณะ คือข้อกำหนดเกี่ยวกับรูปแบบของคำประพันธ์แต่ละชนิดว่า จะต้องประกอบด้วยส่วนย่อย ๆ อะไรบ้าง คำที่เป็นส่วนย่อยของคณะได้แก่ บท บาท วรรค คำ ลักษณะบังคับข้อนี้สำคัญมาก คำประพันธ์ทุกชนิดจะต้องมีคณะ ถ้าไม่มีก็ไม่ใช่คำประพันธ์ คณะเป็นสิ่งที่ช่วยกำหนดรูปแบบของคำประพันธ์แต่ละชนิดให้เป็นระเบียบ เพื่อใช้เป็นหลักในการแต่งต่อไป ตัวอย่างคณะของโคลงสี่สุภาพ มีดังนี้

โคลงสี่สุภาพบทหนึ่งมี 4 บาท บาทที่ 1, 2 และ 3 มีบาทละ 2 วรรคและมีจำนวนคำเท่ากันทั้ง 3 บาท คือ บาทละ 7 คำ ส่วนบาทที่ 4 มี 2 วรรค เช่นเดียวกัน แต่มีจำนวนคำเพิ่มขึ้นในวรรคหลังอีก 2 คำ รวมเป็น 9 คำ

2. พยางค์ คือเสียงที่เปล่งออกมาครั้งหนึ่ง ๆ บางทีก็มีความหมาย เช่น เมือง ไทย นี้ ดี บางทีก็ไม่มีความหมาย แต่เป็นส่วนหนึ่งของคำ เช่น ภิ ในคำ อภินิหาร ยุ ในคำ ยุวชน กระ ในคำ กระถาง เป็นต้น

เนื่องจากคำไทยเราแต่เดิมมีพยางค์เดียวโดยมาก ฉะนั้นในการแต่งคำประพันธ์ เราถือว่าพยางค์ก็คือคำนั่นเอง ในคำประพันธ์แต่ละชนิดมีการกำหนดพยางค์ (คำ) ไว้แน่นอนว่า วรรคหนึ่งมีกี่พยางค์ (คำ)

3. สัมผัส คือลักษณะที่บังคับให้ใช้คำคล้องจองกัน สัมผัสเป็นลักษณะที่สำคัญที่สุดในคำประพันธ์ของไทย คำประพันธ์ทุกชนิดจำเป็นต้องมีสัมผัส ชนิดของสัมผัสที่ควรรู้มี 4 อย่างดังนี้

3.1 สัมผัสสระ ได้แก่ คำที่มีเสียงสระตรงกัน ถ้ามีตัวสะกด ก็ต้องเป็นตัวสะกดในมาตราเดียวกัน เช่น

นะ สัมผัสกับ ยะ มะ ค่ะ

คน สัมผัสกับ จน ก่น ล้น

ถาด สัมผัสกับ สาด บาด ขาด

ขุน สัมผัสกับ มุ่น คุ่น ตุ่น

จะเห็นได้ว่าคำข้างต้นนี้แต่ละชุดใช้สระเดียวกัน

และใช้ตัวสะกดในมาตราเดียวกัน แม้จะใช้วรรณยุกต์ต่างกัน ก็ถือว่าสัมผัสกันได้

มีข้อควรระวังว่า อย่าใช้สระเสียงสั้นสัมผัสกับสระเสียงยาว แม้ว่าจะมีตัวสะกดเดียวกันก็ไม่ถือว่าสัมผัสสระกัน เช่น กิน ไม่สัมผัสสระกับ ปีน คีล จิน ตีน

3.2 สัมผัสอักษร ได้แก่คำที่ใช้พยัญชนะต้นเสียงเดียวกัน อาจเป็น ตัวอักษรที่เป็นพยัญชนะเดียวกัน หรือพยัญชนะที่มีเสียงสูงต่ำเข้าคู่กันก็ได้ หรือพยัญชนะ ควบชุดเดียวกันก็ได้ เช่น

กาง สัมผัสอักษรกับ กิด กั้น กอด กุ้ง

คาน สัมผัสอักษรกับ คาบ คัด ข้า เฝียน

ปรุง สัมผัสอักษรกับ ปราม ปรับ เปรียบ เปรย

3.3 สัมผัสนอก เป็นสัมผัสบังคับที่จะต้องมีในบทประพันธ์ต่าง ๆ ได้แก่สัมผัสที่ส่งและรับกันระหว่างวรรค ระหว่างบาท และระหว่างบทและต้องเป็นสัมผัส สระเท่านั้น

3.4 สัมผัสใน เป็นสัมผัสไม่บังคับ ได้แก่คำสัมผัสที่คล้องจองกันอยู่ ภายในวรรคเดียวกันอาจเป็นสัมผัสสระหรือสัมผัสอักษรก็ได้ สัมผัสในนี้จะช่วยให้บท ประพันธ์มีความไพเราะขึ้น

4. คำครุ ลหุ เป็นคำที่บังคับใช้เฉพาะบทประพันธ์ประเภทฉันท เทานั้น

คำครุ ได้แก่ คำที่ประสมด้วยสระเสียงยาวในแม่ ก กา เช่น กา ตี ฐ กับคำที่ประสมด้วยสระเสียงสั้นหรือเสียงยาวก็ได้ที่มีตัวสะกด เช่น นก บิน จาก รัง นอน และคำที่ประสมด้วยสระอำ ไอ โอ เอา ซึ่งถือว่าเป็นเสียงมีตัวสะกด ก็จัดเป็นคำครุด้วย

คำครุ เวลาเขียนเป็นสัญลักษณ์ ใช้เครื่องหมายเหมือน ไม่หันอากาศ ~ แทน

คำลหุ ได้แก่ คำที่ประสมด้วยสระเสียงสั้นในแม่ ก กา เช่น จะ ตี มุ เตะ และคำที่ใช้พยัญชนะคำเดียว เช่น ก บ ฌ ฐ นอกจากนี้คำที่ประสมด้วย สระอำบางทีก็ อนุโลมให้เป็น ลหุได้ เช่น ลำ

คำลหุ เวลาเขียนเป็นสัญลักษณ์ใช้เครื่องหมายเหมือนสระอุ ุ แทน

5. คำเอก คำโท หมายถึง พยางค์ที่บังคับด้วยไม้เอกและไม้โท สำหรับใช้กับคำประพันธ์ประเภทโคลงเท่านั้น มีข้อกำหนดดังนี้

คำเอก ได้แก่ พยางค์ที่มีไม้เอกบังคับทั้งหมด เช่น จ่า ปี่ ชี ส่อ น้า คี และพยางค์ที่เป็นคำตายทั้งหมด จะมีเสียงวรรณยุกต์ใดก็ได้ เช่น กาก บอก มาก โชค คิด

คำเอกโทษ คือ คำที่ไม่เคยใช้ไม้เอก แต่เอามาแปลงใช้โดยเปลี่ยน วรรณยุกต์เป็นเอกเพื่อให้ได้เสียงเอกตามบังคับ เช่น เลี่ยม เปลี่ยนเป็น เชี่ยม สร้าง เปลี่ยนเป็น ช่าง คำเช่นนี้ออนุโลมให้เป็นคำเอกได้

คำโท ได้แก่ พยางค์ที่มีไม้โทบังคับทั้งหมด เช่น ถ้า ป้า น้ำ น้อย ป้อม

คำโทโทษ คือ คำที่ไม่เคยใช้ไม้โท แต่เอามาแปลงใช้โดยเปลี่ยน วรรณยุกต์เป็นโทเพื่อให้ได้เสียงโทตามบังคับ เช่น เล่น เปลี่ยนเป็น เหล้น, ช่วย เปลี่ยนเป็น ฉ่วย คำเช่นนี้ออนุโลมให้เป็นคำโทได้

6. คำเป็น คำตาย

คำเป็น ได้แก่ พยางค์ที่ผสมด้วยสระเสียงยาว ในมาตราแม่ ก กา เช่น มา ชี ถือ ฐู เมีย กับพยางค์ที่ผสมด้วย สระอำ ไอ โอา เช่น ทำ ไป ใส่ เขา และ พยางค์ที่สะกดด้วยมาตราแม่ กง กน กม เกว เช่น สั่ง ถ่าน ล้ม ตาย เร็ว

คำตาย ได้แก่ พยางค์ที่ผสมด้วยสระเสียงสั้นในมาตราแม่ ก กา เช่น จะ ตี ฝุ และพยางค์ที่สะกดด้วยมาตราแม่ กก กด กบ เช่น ปัก นาค ติด มืด เก็บ สาบ

7. เสียงวรรณยุกต์ หมายถึง คำที่มีเสียงวรรณยุกต์ทั้ง 5 เสียง เสียงวรรณยุกต์นี้เป็นลักษณะสำคัญที่ใช้บังคับในกลอนและกาพย์บางชนิด เช่น กลอนสุภาพ คำสุดท้ายของวรรครับห้ามใช้เสียงสามัญ เป็นต้น

เสียงวรรณยุกต์ มี 5 เสียง ดังนี้

เสียงสามัญ ได้แก่ พื้นเสียงคำเป็นของอักษรกลาง และอักษรต่ำ เช่น การ เดิน ทาง ลม ไซย มา

เสียงเอก ได้แก่ เสียงอักษรกลางและอักษรสูงที่บังคับไม้เอก เช่น ก่น จ่าย เดี่ยว ตุ่น เขี่ย ถ่าน ลิ่ง กับเสียงอักษรกลางและอักษรสูงที่เป็นคำตาย เช่น จะ จิก บอก ขอบ ฉก สาด และเสียงอักษรต่ำที่มี ห นำ และบังคับไม้เอกเช่น หนุ่ม หม่อม เหลี่ยม

เสียงโท ได้แก่ เสียงอักษรกลางและอักษรสูงที่บังคับไม้โท เช่น กล้าม ด้วย ป้าย ข้าว ถ้ำ สร้าง กับเสียงอักษรต่ำที่บังคับไม้เอก แต่อ่านเป็นเสียงโท เช่น ฆ่า ชุ่ม เท่า แน่ และคำตายอักษรต่ำที่ผสมด้วยสระเสียงยาว เช่น ครอก โหมก เชือก มาก

เสียงตรี ได้แก่ เสียงอักษรกลางที่บังคับไม้ตรี เช่น จู โต๊ะ ปือก และคำตายอักษรต่ำที่เป็นสระเสียงสั้น เช่น ชุ นัด รถ พระ

เสียงจัตวา ได้แก่ เสียงอักษรกลางที่บังคับไม้จัตวา เช่น จ่อม แป้ว เอ กับพื้นเสียงคำเป็นของอักษรสูง เช่น ขา แผง สาง หาม และพื้นเสียงคำเป็นของอักษรต่ำที่มี ห นำ เช่น หมา หลาย หนาม เหลียว

8. คำนำ หมายถึง คำที่ใช้ขึ้นต้นสำหรับคำประพันธ์บางประเภท เช่น

กลอนบทละคร ขึ้นต้นด้วย เมื่อนั้น บัดนั้น เป็นต้น

กลอนบทดอกร้อย ขึ้นต้นด้วยคำ 4 คำ คำที่ 1 และคำที่ 3 ซ้ำกัน คำที่ 2 บังคับให้เป็นเอ่ย ส่วนคำที่ 4 เป็นคำอื่น เช่น ความเอ๋ยความรัก วันเอ๋ยวันนี้ เป็นต้น

กลอนลักรา ขึ้นต้นด้วยคำว่า “ลักรา” เช่น ลักราดาวจะซีกก็เหก

9. คำสร้อย คือ คำที่ใช้เติมลงท้ายวรรค ท้ายบาท หรือท้ายบท

เพื่อความไพเราะหรือเพื่อให้ครบจำนวนคำตามลักษณะบังคับ บางแห่งก็ใช้เป็นคำถาม หรือใช้ย้าความ

คำสร้อยนี้ใช้เฉพาะในโคลงและร่าย และมักจะเป็นคำเป็น เช่น แลนา พี่เอ๋ย ฤาพี่ นาพ่อ แม่แล น้องเฮย หนึ่งรา

ประทีป วาทิกทินกร (2548, หน้า 45-49) ได้กล่าวถึงลักษณะบังคับของร้อยกรองไว้ว่า การแต่งบทร้อยกรองตามปกติจะต้องกระทำตามแบบแผนที่บัญญัติไว้ อันได้แก่ การกำหนดจำนวนคำ กำหนดสัมผัส กำหนดเสียงหนักเบา ฯลฯ ซึ่งเรียกว่า การกำหนดคณะข้อกำหนดเหล่านี้ในร้อยกรองแต่ละประเภทมีเหมือนกันบ้าง ต่างกันบ้าง ทำให้ร้อยกรองต่างประเภทมีลักษณะบังคับ หรือฉันทลักษณ์ แตกต่างกัน ลักษณะบังคับของร้อยกรองประเภทต่าง ๆ พอสรุปได้ ดังนี้

1. คณะ คือ ข้อกำหนดว่าร้อยกรองชนิดนั้นจะต้องมีจำนวนคำเท่าใด
1 ในวรรค 1 บาท หรือ 1 บท เช่น กาพย์ยานี 11 กำหนดคณะไว้ว่า 1 บท จะมี 2 บาท
แต่ละบาทจะประกอบด้วย 2 วรรค วรรคแรกจะต้องมี 5 คำ วรรคหลัง 6 คำ ดังนี้ เป็นต้น
ลักษณะบังคับข้อนี้เป็นลักษณะสำคัญที่ร้อยกรองทุกประเภทจะต้องมี มิฉะนั้นก็ไม่อาจจะ
บอกได้ว่าเป็นร้อยกรองชนิดใด (สำหรับร้อยกรองประเภทฉันท คำว่า คณะ หมายถึง
ลักษณะที่วางคำเสียงหนักเบา)

2. สัมผัส คือ ลักษณะที่บังคับให้ใช้คำคล้องจองกัน ซึ่งเป็นลักษณะ
บังคับที่สำคัญที่สุดในร้อยกรองทุกประเภท หมายความว่าไม่มีร้อยกรองประเภทใดที่ไม่มี
บังคับสัมผัสดังนั้นลักษณะการแต่งที่ขาดสัมผัสจึงไม่ใช่ร้อยกรอง คำที่คล้องจองนั้นอาจจะ
หมายถึง คำที่ใช้สระและมาตราสะกดอย่างเดียวกัน หรือคำที่ใช้พยัญชนะต้นเสียงเดียวกันก็
ได้นอกจากนี้สัมผัสในร้อยกรองยังมีที่บังคับและไม่บังคับอีกด้วย ดังนั้นจึงแบ่งออกเป็น 4
อย่าง ดังนี้

2.1 สัมผัสสระ คือ คำที่ใช้ตัวสะกดเดียวกันหรือเสียงเดียวกัน ถ้ามี
ตัวสะกดต้องอยู่ในมาตราเดียวกัน เช่น ใคร-ไป-นัยน์-ใหม่-ใกล้, วาด-อาจ-ราษฎร-บาท,
รัก-ชัก-ศักดิ์-หัก เป็นต้น

2.2 สัมผัสพยัญชนะ (สัมผัสอักษร) คือ คำที่ใช้พยัญชนะต้นตัว
เดียวกันหรือเสียงเดียวกัน ทั้งนี้โดยไม่คำนึงสระและวรรณยุกต์ เช่น สร้าง-ศาสตร์-เซ
หิง-ถ่อม-ธรรมเข้า เคียง-ซ่า-คิด เป็นต้น

2.3 สัมผัสนอก เป็นสัมผัสที่ส่งและรับสัมผัสกันนอกวรรคออกไป
คือส่งจากคำสุดท้ายของวรรคหน้าไปยังคำใดคำหนึ่งในวรรคต่อ ๆ ไป

2.4 สัมผัสใน คือ สัมผัสที่คล้องจองกันอยู่ภายในวรรคเดียวกัน
ไม่ใช่สัมผัสบังคับ และจะใช้สัมผัสสระหรือสัมผัสพยัญชนะก็ได้ แล้วแต่ความเหมาะสม
ตัวอย่างเช่น กลอนวรรคหนึ่งกล่าวว่า “แม่นลือลามหยามหยาบไม่ปลาบปลื้ม” จะมีสัมผัส
ในที่นี้เป็นสัมผัสสระ 2 แห่ง คือ ลาม-หลาม, หยาบ-ปลาบ และมีสัมผัสอักษรอีก 3 แห่ง
ได้แก่ ลือ-ลามหยาม-หยาบ และปลาบ-ปลื้ม ส่วนกลอนอีกวรรคหนึ่งว่า “เขาเคลียนิ้วเนบ
นุ้มเสียงทุ่มพรา” มีสัมผัสในที่นี้เป็นสัมผัสสระและพยัญชนะอย่างละแห่งคือ นิ้วกับเนบ
และนุ้มกับทุ่ม ดังนี้ เป็นต้น

3. คำครุ คำลหุ เป็นคำที่บังคับใช้ในการแต่งฉันท ส่วนร้อยกรอง ประเภทอื่นไม่บังคับ คำครุ ใช้เครื่องหมาย (˘) โดแก่ คำทุกคำที่มีเสียงตัวสะกดและคำที่ประสมกับเสียงยาวในแม่ ก.กา รวมทั้งสระอำ ไอ โอ เอา ซึ่งถือว่าเป็นเสียงมีตัวสะกด ส่วนคำลหุใช้เครื่องหมาย (˘) โดแก่คำประสมสระเสียงสั้นในแม่ก.กา ซึ่งไม่มีตัวสะกด และคำที่ใช้พยัญชนะตัวเดียว เช่น ป ฦ ฦ นอกจากนี้คำที่ประสมกับสระอำอาจจะใช้เป็นคำลหุได้

4. คำเอก คำโท เป็นคำที่บังคับใช้ในการแต่งโคลงและร่าย คำเอก ได้แก่ คำหรือพยางค์ที่มีรูปวรรณยุกต์เอกและคำตายทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นเสียงวรรณยุกต์ใด ๆ ก็ตามนับว่าเป็นคำเอกทั้งสิ้น ส่วนคำโท ได้แก่คำหรือพยางค์ที่มีรูปวรรณยุกต์โท ในการแต่งโคลงและร่ายถือ รูปวรรณยุกต์ เป็นข้อบังคับสำคัญถึงกับยอมให้แปลงคำที่ใช้วรรณยุกต์ที่ใช้วรรณยุกต์เอก-โทสลับกันได้ เช่น “ถ้า เข้า” ใช้เป็น “ท่า เค้า” ได้ เรียกว่า เอกโทษ และ “เล่น ช่วย” ใช้เป็น “เหล่น ฉ่วย” ได้ เรียกว่า โทโทษ

5. คำเป็น คำตาย เป็นคำที่ใช้ในการแต่งโคลง ร่าย และร้อยกรอง ที่เป็นกลบท เช่น กลอนกลบทที่มีคำตายล้วน เป็นต้น คำเป็นได้แก่คำที่ประกอบด้วยสระเสียงยาวในแม่ ก. กา และคำที่มีตัวสะกดในแม่ก กน กม เกย เกอว รวมทั้งคำที่ประกอบด้วย สระ อำ ไอ โอ เอา ส่วนคำตาย ได้แก่ คำที่ประกอบด้วยสระเสียงสั้นในแม่ ก.กา (ยกเว้นสระอำ ไอ โอ เอา) และคำที่มีตัวสะกดในแม่ก กต กบ

6. เสียงวรรณยุกต์ เป็นข้อกำหนดที่ใช้บังคับในการแต่งกลอนโดยถือเรื่องเสียงวรรณยุกต์ เป็นสำคัญ ดังนี้ คำสุดท้ายวรรคที่ 1 ใช้ได้ทุกเสียง แต่ไม่นิยมเสียงสามัญคำสุดท้ายวรรคที่ 2 ห้ามใช้เสียงสามัญ นิยมใช้เสียงจัตวา คำสุดท้ายวรรคที่ 3 ใช้เสียงสามัญ คำสุดท้ายวรรคที่ 4 ห้ามใช้เสียงจัตวา นิยมใช้เสียงสามัญ

7. พยางค์ คือ เสียงที่เปล่งออกมาครั้งหนึ่ง ๆ จะมีความหมายหรือไม่ก็ได้ในการเขียนร้อยกรองจะถือว่าพยางค์ก็คือคำนั่นเอง แต่ถ้าพยางค์นั้นมีเสียงเป็นลหุ จะรวม 3 พยางค์เป็น 1 คำก็ได้ เช่น ภริยา (3 พยางค์) จะนับเป็น 1 คำ หรือ 2 คำ ก็ได้ ทั้งนี้แล้วแต่ลักษณะบังคับของร้อยกรองแต่ละประเภท

8. คำนำ เป็นคำที่ใช้ขึ้นต้นสำหรับร้อยกรองบางประเภท เช่น กลอนลักว่าใช้คำว่า “เอ๋ย” สลับ เช่น “รามเอ๋ยรามคำแหง” “คนเอ๋ยคนดี” ฯลฯ กลอนยบทละครใช้วลี “เมื่อนั้น” “บัดนั้น” “ครานั้น” ฯลฯ

9. คำสร้อย เป็นคำที่ใช้ลงท้ายวรรค ท้ายบท หรือท้ายบท

เพื่อความไพเราะหรือเพื่อให้ครบจำนวนคำตามลักษณะบังคับ บางแห่งก็ใช้เป็นคำถาม หรือใช้ย้าความ คำสร้อยนี้มักจะใช้กับโคลงและร่ายและมักจะเป็นคำเป็น เช่น พ่อ แม่ พี่ เทอญนา ฤา แล ฯลฯ

สรุปได้ว่า ลักษณะบังคับที่สำคัญของร้อยกรอง มีอยู่ 3 ลักษณะ คือ คณะพยางค์ และสัมผัส ซึ่งเป็นลักษณะบังคับของร้อยกรองทุกประเภท ส่วนลักษณะอื่น ๆ นั้นใช้บังคับเฉพาะร้อยกรองบางประเภท

5. ประเภทบทร้อยกรอง

คำประพันธ์ที่อยู่ในตำราฉันทลักษณ์ยังมีอีกมาก จำแนกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 5 ประเภท คือ กาพย์ แบ่งเป็น กาพย์ยานี กาพย์ฉบัง กาพย์สุรางคนางค์ กาพย์ขับไม้ กลอน แบ่งเป็น กลอนแปดและกลอนหก ซึ่งจัดเป็นกลอนสุภาพ และยังมีรูปแบบอื่น ๆ ได้อีก คือ ดอกสร้อย ลักว้า เพลงยาว เสภา นิราศ กลอนบทละคร กลอนเพลงพื้นเมือง และกลอนกลบทต่าง ๆ

ประยอม ชองทอง, วสุณี รักษาจันทร์ และนฤมล บุญประยูร (2538, หน้า 3-4) ได้แบ่งประเภทของคำประพันธ์หรือร้อยกรองของไทยออกเป็น 5 ชนิด คือ

1. กลอน เป็นคำประพันธ์ที่นิยมแต่งกันแพร่หลายมากกว่าคำประพันธ์ชนิดอื่น ๆ กลอนแบ่งออกเป็นชนิดต่าง ๆ จำนวนมาก ทั้งแต่งขึ้นเพื่อขับหรือร้องเป็นทำนอง เช่น บทละคร เสภา ดอกสร้อย ลักว้า ฯลฯ หรือแต่งเพื่อการอ่าน เช่น นิราศ นิทาน กล กลอน ฯลฯ

2. โคลง เป็นคำประพันธ์แบบโบราณของไทย มีผู้นิยมแต่งกันแพร่หลายมาตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงปัจจุบัน แบ่งออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 2 ประเภท คือ โคลงสุภาพกับโคลงตัน แต่ละประเภทยังแบ่งย่อยแบ่งออกเป็นชนิดย่อย ๆ ได้อีก เช่น โคลงสอง โคลงสาม เป็นต้น

3. ร่าย เป็นคำประพันธ์แบบโบราณ เช่นเดียวกับโคลง ที่ปรากฏในวรรณคดีไทย มี 4 ประเภท คือ ร่ายโบราณ ร่ายสุภาพ ร่ายตันและร่ายยาว คำประพันธ์ประเภทนี้ถือการสัมผัสเป็นสิ่งสำคัญ

4. ฉันท์ เป็นคำประพันธ์ที่ได้รับแบบอย่างมาจากตำราของอินเดีย ซึ่งเขียนไว้เป็นภาษาบาลีและสันสกฤต ไทยได้นำมาคัดเลือกและดัดแปลงให้เหมาะสมกับลักษณะภาษาไทยและเติมสัมผัสเข้าไป ทำให้ไพเราะฟังรื่นหูมากกว่าภาษาบาลีและ

สันสกฤต ซึ่งบังคับแต่เรื่องครุ ลหุ เป็นสำคัญ การแต่งฉันทให้ไพเราะและอ่านให้ได้สลับเป็นเรื่องยาก กวีที่แต่งฉันทได้ดีมีจำนวนไม่มากนัก เช่น นายชิต บุรทัต ฯลฯ ส่วนกวีสมัยใหม่ที่ปรับปรุงแต่งฉันทแบบใหม่ขึ้น เช่น พระวรวงศ์เธอกรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ (น.ม.ส) และนายสุกร พลชีวิน เป็นต้น

5. กาพย์ เป็นคำประพันธ์ที่ไทยปรับปรุงขึ้นจากแบบแผนของบาลีสันสกฤต ที่นิยมแต่ง คือ กาพย์ยานี กาพย์ฉับบึง กาพย์สุรางคนางค์ การแต่งกาพย์ไม่นิยมแต่งเป็นเรื่องราว นิยมแต่งแทรกในฉันทหรือแต่งผสมคำประพันธ์อื่น ๆ หรืออาจแต่งเป็นบทพากย์สั้น ๆ ในบทละคร เช่น กาพย์นางลอยหรือบทพากย์เอราวัณ ฯลฯ ที่แต่งเป็นกาพย์ตลอดเรื่องมี เรื่อง กาพย์พระไชยสุริยาของพระสุนทรโวหาร (ภู่)

ประทีป วาทิกทินกร (2548, หน้า 49-77) ได้จำแนกประเภทของร้อยกรอง ตามลักษณะการแต่งเป็น 5 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้ คือ

1. โคลง โคลงเป็นร้อยกรองที่มีวิธีเรียบเรียงถ้อยคำเข้าคณะ โดยกำหนด คำเอก คำโท และสัมผัสเป็นสำคัญ โคลงแบ่งออกเป็น 3 ชนิดใหญ่ คือ โคลงสุภาพ โคลงดั้น และโคลงโบราณ
2. ฉันท ฉันทเป็นร้อยกรองที่มีระเบียบบังคับคำหนักเบา หรือ คำครุ ใช้เครื่องหมาย (˘) ส่วนคำลหุ (ใช้เครื่องหมาย (˙) คณะและสัมผัส การแต่งฉันทได้แบบอย่างมาจากอินเดีย ซึ่งมีตำราแต่งฉันทภาษาบาลีชื่อคัมภีร์วุดโตทัย ฉันทในคัมภีร์วุดโตทัย มี 2 ประเภท คือ ฉันทวรรณพฤติ และฉันทมาตรพฤติ และฉันทที่ไทยนำมาเป็นแบบอย่างเป็นฉันทวรรณพฤติ แต่ก็ไม่ได้นำมาทั้งหมดคงเลือกแต่งเฉพาะบางชนิดเท่านั้น
3. กาพย์ กาพย์เป็นร้อยกรองที่มีระเบียบบังคับคล้ายกับฉันท เพียงแต่กาพย์มิได้กำหนดครุลหุเท่านั้น กาพย์ที่นิยมแต่ง เช่น กาพย์ยานี กาพย์ฉับบึง กาพย์สุรางคนางค์ กาพย์ห่อ-โคลง กาพย์ขับไม้ เป็นต้น
4. กลอน กลอนเป็นร้อยกรองประเภทที่บังคับ คณะ สัมผัส และเสียงวรรณยุกต์ กลอนแบ่งออกเป็นหลายชนิด และมีชื่อเรียกต่างกันไปหลายอย่าง เช่น กลอนสุภาพ กลอนสักวา กลอนดอกร้อย กลอนเสภา กลอนบทละคร กลอนเพลง เป็นต้น
5. ร่าย ร่ายเป็นร้อยกรองประเภทที่บังคับ คณะ สัมผัส และบางชนิดก็บังคับคำเอกคำโทด้วย ลักษณะคณะของร่ายที่เห็นได้ชัดประการหนึ่งก็คือ ไม่กำหนดว่าต้องมีบทละครวรรค จะแต่งให้ยาวเท่าไรก็ได้ เพียงแต่มีสัมผัสทุกวรรค และจบลงตามข้อบังคับ

เท่านั้น ร่ายมีหลายประเภท เช่น ร่ายสุภาพ ร่ายด้น ร่ายยาว ร่ายโบราณ เป็นต้น ถ้านำร่ายไปแต่งร่วมกับโคลงจะเรียกร้อยกรองชนิดนั้นว่า ลิลิต

สรุปได้ว่าร้อยกรองของไทย ถ้าหากแบ่งตามลักษณะการแต่งแล้วจะแบ่งได้เป็น 5 ประเภทใหญ่ ๆ คือ โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ร่าย ซึ่งในแต่ละประเภทยังแบ่งออกเป็นชนิดย่อย ๆ อีกมากมาย สำหรับร้อยกรองที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการจัดทำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ในครั้งนี้ คือ กาพย์ยานี 11 และกลอนสุภาพ (กลอนแปด) ใช้สอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตรงตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งกำหนดให้ผู้เรียนในชั้นนี้ ต้องสามารถเขียนกาพย์ และกลอนได้

6. คำประพันธ์ประเภทกลอนสุภาพ

กลอนสุภาพ เป็นกลอนประเภทหนึ่ง ซึ่งลักษณะคำประพันธ์ของภาษาไทยที่เรียบเรียงเข้าเป็นคณะ ใช้ถ้อยคำและทำนองเรียบ ๆ ซึ่งนับได้ว่ากลอนสุภาพเป็นกลอนหลักของกลอนทั้งหมด เพราะเป็นพื้นฐานของกลอนหลายชนิด หากเข้าใจกลอนสุภาพก็สามารถเข้าใจกลอนอื่น ๆ ได้ง่ายขึ้น

6.1 ความหมายของกลอนสุภาพ

วราภรณ์ บำรุงกุล (2542, หน้า 153) ได้อธิบายไว้ว่า สมัยโบราณเรียกคำประพันธ์ทุกชนิดว่า “กลอน” ต่อมาใช้เรียกคำประพันธ์ชนิดหนึ่งว่า “กลอน” โดยเฉพาะแต่ยังคงเรียกคำประพันธ์ในความหมายรวม ๆ ว่ากลอนอยู่ และได้เปลี่ยนมาเรียกคำประพันธ์ประเภทต่าง ๆ (โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ร่าย) ว่า “ร้อยกรอง” ในพุทธศักราช 2485

กำชัย ทองหล่อ (2545, หน้า 415) ได้อธิบายความหมายของกลอนไว้ว่ากลอน คือ ลักษณะคำประพันธ์ที่เรียบเรียงเข้าเป็นคณะ มีสัมผัสกัน ตามลักษณะบัญญัติเป็นชนิด ๆ ไป แต่ไม่มีเอก โท ครุ ลหุ

ราชบัณฑิตยสถาน (2546, หน้า 77) ได้ให้ความหมายของ “กลอน” ไว้ว่า “คำประพันธ์ซึ่งแต่เดิมเรียกคำเรียงที่มีสัมผัสทั่วไป จะเป็นโคลง ฉันท์หรือกาพย์ก็ตาม ในคำว่า ชุมนุมกลอน”

วาสนา บุญสม (2546, หน้า 7) ได้ให้ความหมายของกลอนไว้ว่าหมายถึง บทประพันธ์ร้อยกรองประเภทหนึ่งที่นิยมสัมผัส และมีฉันทลักษณ์เป็นแบบฉบับเฉพาะ กลอนสุภาพนำมาจากจำนวนคำในแต่ละวรรคที่นิยม 8 คำเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “กลอนแปด”

นอกจากนี้กลอนสุภาพหรือกลอนแปดยังเป็นที่ยอดนิยมของชาวบ้านจึงมีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “กลอนตลาด”

นพดล จันทรเพ็ญ (2549, หน้า 44) ได้สรุปความหมายของกลอนไว้ว่ากลอน หมายถึง คำที่ประสานคล้องจองกันภายใต้บทบังคับของแต่ละรูปแบบ ซึ่งจะกำหนดจำนวนคำ คือ ลักษณะบังคับคณะ กำหนดส่งสัมผัสและรับสัมผัส คือ ลักษณะบังคับสัมผัสและเสียงวรรณยุกต์ เมื่ออ่านแล้วเกิดอารมณ์สุนทรีย์ มีความหมายเชิงจินตนาการโดยผู้เขียนจะใช้ลีลาและศิลปะตามแบบฉบับแห่งตน

วิเชียร เกษประทุม (2550, หน้า 30) ได้อธิบายความหมายของกลอนไว้ว่ากลอน หมายถึง คำประพันธ์ชนิดหนึ่งซึ่งใช้ถ้อยคำเรียงกันมีคำสัมผัส

สรุปได้ว่า กลอน หมายถึง ร้อยกรองชนิดหนึ่งที่เรียบเรียงคำประสานคล้องจองกันตามลักษณะบัญญัติหรือฉันทลักษณ์ ไม่มีบังคับเอก โท และครุ ลหุ แต่บังคับเกี่ยวกับคณะสัมผัสและเสียงวรรณยุกต์ เมื่ออ่านแล้วเกิดอารมณ์สุนทรีย์

6.2 ความเป็นมาของกลอนสุภาพ

คำประพันธ์กลอนสุภาพนิยมเล่นกันมากตั้งแต่สมัยอยุธยา จวบจนถึงปัจจุบัน ในต้นรัตนโกสินทร์นั้นงานกลอนสุภาพเด่นชัดในรัชกาลที่ 2 ซึ่งเฟื่องฟูถึงขนาดมีการแข่งขันต่อกลอนสด กลอนกระทู้ ตลอดรัชสมัยมีผลงานออกมามากมาย เช่น กลอนโขน กลอนนิทาน กลอนละคร กลอนตำราวัดโพธิ์ เป็นต้น บทพระราชนิพนธ์เรื่อง เงาะป่าก็เกิดขึ้นในยุคนี้ ยังมีกวีท่านอื่นที่มีชื่อเสียง เช่น สุนทรภู่ เป็นต้น และในสมัยรัชกาลที่ 6 ก็มีปราชญ์กวีทางกลอนสุภาพที่สำคัญหลายท่านเช่นกัน

ประยอม ชองทอง และวินัย ภูระหงษ์ (2541, หน้า 132-135)

ได้กล่าวถึงวิวัฒนาการของกลอนสรุป ได้ดังนี้ ระยะเริ่มต้น ตามหลักฐานทางรูปลักษณะของกลอนที่ปรากฏ กล่าวได้ว่าบทละครครั้งกรุงเก่าเรื่อง นางมโนราห์รา เป็นบทละครรุ่นเก่าที่สุดและเชื่อได้ว่าเป็นกลอนรุ่นแรกที่มีวิวัฒนาการจากเพลงพื้นบ้าน คล้ายกลอนต้นวรรคหนึ่ง ๆ มีตั้งแต่ 4-5-6 คำ บางวรรคมี 8 คำโดยเฉพาะสัมผัสในบางแห่งแต่ยังคงร้อยรอยลักษณะของเพลงพื้นบ้านอยู่ คือ ส่งและรับสัมผัสที่คำลงท้ายของแต่ละวรรคอย่างที่เราเรียกว่ากลอนหัวเดียว เช่น

ได้ฟัง	นางร้องเรียกโหรรออยู่ชานา
เข้ามาทางนี้ตาโหรเอย	เข้ามาทางนี้ตาโหร
ได้ฟัง	พราหมณ์ทูลสนองอยู่ชานา
ไม่สู้จะกล้าเข้าไป	กลัวภัยผู้เฝ้ามโนห์รา
ยกมือประนมบังคมมา	โหรจึงตั้งบังคมไป

(นางมโนห์รา : บทละคร)

ระยะสู่รูปแบบที่สมบูรณ์ กลอนได้พัฒนาสู่รูปแบบที่สมบูรณ์
ในระยะเวลาอันสั้น กล่าวคือ มีเพลงยาวบทหนึ่งเรียกกันว่า เพลงยาวพยากรณ์กรุงศรีอยุธยา
มีอ้างตอนท้ายว่าเป็นราชนิพนธ์ในสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ดังตัวอย่าง

คราที่นั้นฝูงสัตว์ทั้งหลาย	จะเกิดความอันตรายเป็นแม่นมั่น
ด้วยพระมหากษัตริย์มิได้ทรงทศพิธราชธรรม	จึงเกิดเข็ญเป็นมหัศจรรย์สืบหกประการ
คือเดือนดาวดินฟ้าจะอาเพศ	อุบัติเหตุเกิดทั่วทุกทิศาน
มหาเมฆจะลุกเป็นเพลิงกาล	เกิดนิมิตพิสดารทุกบ้านเมือง
พระคงคาจะแดงเดือดตั้งเลือดนรก	อกแผ่นดินเป็นบ่าฟ้าจะเหลือ
ผีปากก็จะวิ่งเข้าสิงเมือง	ผีเมืองนั้นจะออกไปอยู่ไพร
พระเลื้อเมืองจะเอาตัวหนี	พระกาลกู่จะเข้ามาเป็นไล่
พระธรณีจะตีกให้	อกพระกาลจะไหม้อยู่เกรียมกรม

(เพลงยาวพยากรณ์กรุงศรีอยุธยา : สมเด็จพระนารายณ์มหาราช)

ระยะอิมิตทางรูปแบบ ลักษณะกระบวนกลอนได้พัฒนาสู่จุดอิมิต
ทางรูปแบบเมื่อสุนทรภู่ได้ปรับปรุงลีลา และท่วงทำนองของกลอนด้วยการกำหนดจังหวะ
จำนวนคำและสัมผัสในวรรคหนึ่ง ๆ เป็นแบบใหม่ที่สม่ำเสมอด้วยจังหวะและสัมผัส ดังนี้

ด้อยตะริดตีดีเจ้าพี่เอย	จะละเลยเร่ร้อนไปนอนไหน
แอ้ออ้อยสร้อยฟ้าสุมาลัย	แม่นเด็ดได้แล้วไม่ร้างให้ห่างหาย
ฉุยฉายขึ้นรีนระยระทวยทอด	จะกล่อมกอดกว่าจะหลับกับเขนย
หนาน้ำค้างพร่างพรมลมรำเพย	ใครจะเซยโฉมน้องประคองนวล
เสนาะดังวังเวงเป็นเพลงพลอด	เสียงฉอดชดช้อยละห้อยหวน
วิเวกแว่วแจ้วในใจรัญจวน	เป็นความชวนประโลมโฉมวันลา

(พระอภัยมณี : สุนทรภู่)

สุนทรภู่ได้เขียนกลอนโดยปรับปรุงลีลาและท่วงทำนองเดิม เป็นแบบใหม่นี้ นับเป็นวิวัฒนาการภายในรูปแบบซึ่งอาจกล่าวได้ว่า การกำหนดลักษณะ กระบวนกลอนที่สม่ำเสมอด้วยจังหวะและสัมผัสเช่นนี้ เป็นความอึดตัวทางรูปแบบโดยแท้ ปรากฏว่ากลอนแบบสุนทรภู่นี้ เป็นที่นิยมแพร่หลายและยึดถือเป็นแบบฉบับมาจนกระทั่ง ทุกวันนี้

สรุปการเขียนกลอนเป็นมีรูปแบบที่ไม่แน่นอนสามารถปรับลีลา และท่วงทำนองได้แต่มีจังหวะและสัมผัสแต่ส่วนใหญ่จะนิยมรูปแบบของสุนทรภู่

ระยะคลี่คลาย แม้จะถือว่าลักษณะกระบวนกลอนของสุนทรภู่เป็น รูปแบบกลอนที่สมบูรณ์ที่สุด แต่ก็มิได้กำหนดเป็นหลักเกณฑ์ที่ต้องปฏิบัติโดยธรรมชาติ กลอนเป็นร้อยกรองที่ง่ายต่อการเปลี่ยนแปลง และไม่ยึดตามแบบของสุนทรภู่ก็มีปรากฏ ให้เห็นอยู่บ่อย ๆ ได้แก่ การเขียนโดยละสัมผัสในแต่ละวรรค โดยเฉพาะสัมผัสระหว่างสอง จังหวะแรกของวรรคหน้า และต่อมาก็เปลี่ยนแปลงจำนวนคำในแต่ละจังหวะของวรรค กล่าวคือเพิ่มขึ้นบ้าง ลดลงบ้าง โดยจังหวะของแต่ละวรรคไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับใจความ รวมทั้งไม่พะวงถึงความนิยมในเรื่องระดับเสียงของคำท้ายของแต่ละวรรค คงแต่ลักษณะ เฉพาะของกลอนไว้เท่านั้น เสมือนหันกลับไปสู่ลักษณะกระบวนกลอนสมัยเริ่มแรก อีกครั้งหนึ่ง เช่น

ไอ้สุโขทัยเมืองแก้ว	ล่มแล้วรกร้างมโหศวรรย์
ขุนปาษฎาจารย์	ญิกนั้นเวทนาโคกาลัย
น้ำค้างตกต้องอัฐรารส	ระทดถึงฟ้าน้ำตาไหล
เหลือซากหล้าอัปราชัย	จะหวาดไหวทุกวิญญาณ
ช่างล่อมล่อมล่อมจมดิน	วิบัติสิ้นทุกเม็ดทรายสะท้าน
พระเชตุพนก็แหลกลาญ	มหาวิหารวินาศอนาใจ
ธูลิทรายนี้พระร่วงเจ้า	อยู่เกล้าเหยียบบรอยบาทไว้
บูย่ามากราบไหว้	เมืองกว้างช้างหลายนี้ศักดิ์สิทธิ์

(กลอนสุภาพ : อังคาร กัลป์ยาณพงศ์)

อย่างไรก็ตามลักษณะกระบวนกลอนตามตัวอย่างนี้เป็นที่นิยมของผู้เขียนเพียงส่วนหนึ่ง ส่วนมากก็ยังคงยึดการเขียนตามรูปแบบลักษณะกระบวนกลอนแบบสุนทรภู่แม้จะไม่เคร่งครัดในเรื่องสัมผัสในภายในวรรคเดียวกันก็ตาม เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของกลอนนี้ ผู้รู้หลายท่านได้แสดงความคิดเห็นต่างกัน ไม่อาจสรุปเป็นแนวเดียวกันได้แต่น่าเชื่อได้ว่า กลอนเป็นคำประพันธ์ไทยแท้มาแต่เดิม

6.3 ประเภทของกลอนสุภาพ

กลอนสุภาพ คือ กลอนที่ใช้ถ้อยคำ และทำนองเรียบ ๆ แบ่งออกเป็น 4 ชนิด คือ กลอนหก กลอนเจ็ด กลอนแปด และกลอนเก้า

กำชัย ทองหล่อ (2545, หน้า 415) ได้แบ่งประเภทของกลอน ดังนี้

1. กลอนสุภาพ คือ กลอนที่ใช้ถ้อยคำและทำนองเรียบ ๆ แบ่งออกเป็น 4 ชนิด คือ กลอน 6 กลอน 7 กลอน 8 กลอน 9 แต่ละชนิดใช้คำตามจำนวนที่กำหนดเท่ากันทุกวรรค

2. กลอนลำนํ้า คือ กลอนที่ใช้ขับ ร้อง สวด ให้ทำนองต่าง ๆ แบ่งออกเป็น 5 ชนิด คือ กลอนบทละคร กลอนลักรา กลอนเสภา กลอนดอกลสร้อย และกลอนขับร้อง

3. กลอนตลาด คือ กลอนผสมหรือกลอนคละ ไม่กำหนดคำตายตัวเหมือนกลอนสุภาพ กลอนบทหนึ่งอาจมีวรรคละ 7 คำบ้าง 8 คำบ้าง 9 คำบ้าง คือ แบ่งเป็น 4 ชนิด คือ กลอนเพลงยาว กลอนนิราศ กลอนนิยาย กลอนเพลงปฐพีพากย์

พระยาอุปกิตศิลปสาร (2548, หน้า 366-378) ได้อธิบายว่า กลอนมี 3 ชนิด

1. กลอนคำร้อง คือ กลอนที่ประพันธ์ขึ้นสำหรับขับร้อง มีตั้งแต่วรรคละ 6 คำขึ้นไป จนถึง 8 คำ เพื่อให้เหมาะกับเพลงขับร้องต่าง ๆ แบ่งออกเป็น กลอนบทละครและคำกลอนร้องส่งดนตรีโดยแบ่งย่อยออกเป็น บทดอกลสร้อย บทลักรา และบทเสภา

2. กลอนสุภาพหรือกลอนตลาด บทกลอนจำพวกนี้เรียกกันทั่วไปว่า “กลอนตลาด” ต่อมาเปลี่ยนเรียกเป็น “บทร้อยกรอง” มีหนังสือกลอนเรื่องนิราศต่าง ๆ เรื่องประโลมโลก และเพลงยาว เป็นต้น

3. กลอนกลต่าง ๆ คือ กลอนสุภาพ แต่มีชื่อต่างกัน คือ เพิ่มข้อบังคับพิเศษอีก แบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ กลอนกลบทต่าง ๆ และกลอนกลอักษร

สรุปได้ว่า การแบ่งประเภทของกลอนนั้น แม้ว่าจะเรียกชื่อต่างกัน ไปบ้างแต่ก็ยังหมายถึง กลอนอย่างเดียวกันนั่นเอง และกลอนแบ่งได้ 3 ประเภท คือ

1. กลอนขับร้อง คือ กลอนที่ใช้สำหรับประกอบลำนำ ขับร้อง หรือสวดเป็นทำนองต่าง ๆ มีกลอนคอกสร้อย กลอนสักวา กลอนเสภา กลอนบทละคร ฯลฯ

2. กลอนเพลง หรือกลอนตลาด คือ กลอนที่นำไปใช้ในการอ่าน หรือใช้ในการขับร้องแก้กันโดยทั่วไป เช่น กลอนเพลงยาว กลอนนิราศ กลอนนิยาย กลอนกลบท และกลอนเพลงปฏิพากย์

3. กลอนสุภาพ คือ กลอนที่กำหนดถ้อยคำตายตัวในแต่ละวรรค โดยใช้ถ้อยคำ และทำนองเรียบ ๆ มี กลอน 6 กลอน 7 กลอน 8 และกลอน 9

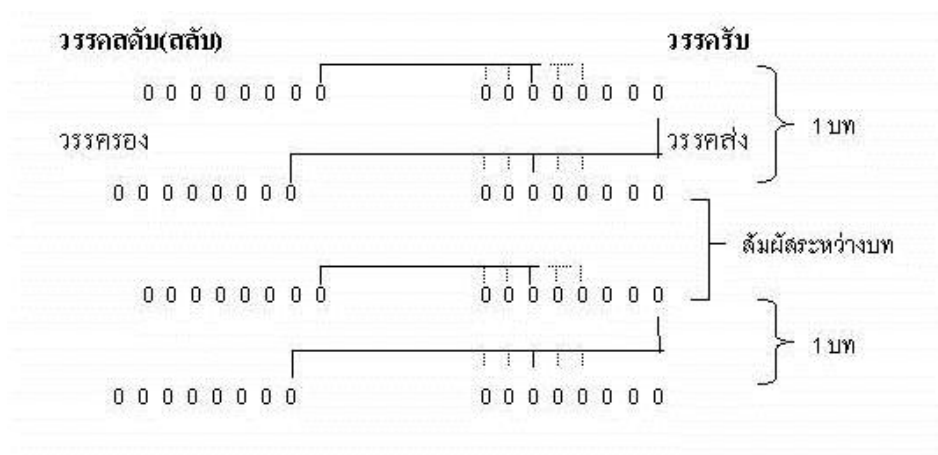
กลอนสุภาพ (กลอนแปด) เป็นกลอนที่นิยมแต่งกันมากที่สุดเพราะ มีจำนวนคำพอเหมาะในการบรรยายความ จึงเป็นกลอนพื้นฐานที่ใช้ในการแต่งกลอน หลายชนิด เช่น กลอนคอกสร้อย กลอนสักวา กลอนเพลงยาว กลอนนิทาน กลอนนิราศ เป็นต้น ตัวอย่าง

กลอนสุภาพแปดคำประจำบ่อน อ่านสามตอนทศวรรคประจักษ์แลลง
ตอนต้นสามตอนสองสองแสดง ตอนสามแจ้งสามคำครบจำนวน
กำหนดบทพระยะกะสัมผัส ให้ฟาดพิศชัดความตามกระสวน
วางจังหวะกะทำนองต้องกระบวน จึงจะชวนฟังเสนาะเพราะจับใจ

(กลอนสุภาพ : หลวงจรูญเกษม (ถึก จิตรกรถึก))

6.4 ลักษณะบังคับของกลอนสุภาพ (กลอนแปด)

คณะ บทหนึ่งมี 2 บาท (2 คำกลอน) บาทที่ 1 เรียกบาทเอก มี 2 วรรค คือ วรรคสดับและวรรครับ บาทที่ 2 เรียกว่าบาทโท มี 2 วรรค คือวรรครองและวรรคส่ง กลอนวรรคหนึ่ง มีคำ 8 คำ แต่อนุโลมได้ตั้งแต่ 7-9 คำ ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 ลักษณะบังคับของกลอนสุภาพ (กลอนแปด)

สัมผัส มีลักษณะดังนี้

สัมผัสในบท ได้แก่ คำสุดท้ายวรรคดับ สัมผัสกับคำที่ 3 ของวรรครับ คำสุดท้ายของวรรครับสัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรครอง คำสุดท้ายของวรรครองสัมผัสกับคำที่ 3 ของวรรคส่ง

สัมผัสระหว่างบท ได้แก่ คำสุดท้ายของบทแรก สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรครับในบทต่อไป

สัมผัสอักษร คือ คำที่พยัญชนะต้น เป็นพยัญชนะตัวเดียวกัน หรือเสียงเดียวกันหรือเสียงคู่กัน เช่น กาน-โกง, ดาว-เดียว, คู่-ขาด เป็นต้น

สัมผัสสระ คือ สัมผัสที่ใช้เสียงสระเดียวกัน สั้นยาว เท่ากัน ถ้ามีตัวสะกดต้องอยู่ในมาตราเดียวกัน เช่น ตา-น้ำ, ร้าน-กาล, เมฆ-เลข เป็นต้น

เสียงคำสุดท้ายของกลอนแต่ละวรรค ใช้เสียงวรรณยุกต์ ดังนี้ คำสุดท้ายที่ 1 ใช้เสียงวรรณยุกต์ ดังนี้ คำสุดท้ายวรรคที่ 1 ใช้ได้ทุกเสียง แต่ไม่นิยมใช้เสียงสามัญ คำสุดท้ายวรรคที่ 2 ใช้เสียงสามัญ หรือตรี นิยมใช้เสียงจัตวา และคำสุดท้ายวรรคที่ 3 ใช้เสียงสามัญหรือเสียงตรี ห้ามใช้เสียงเอก โท จัตวา

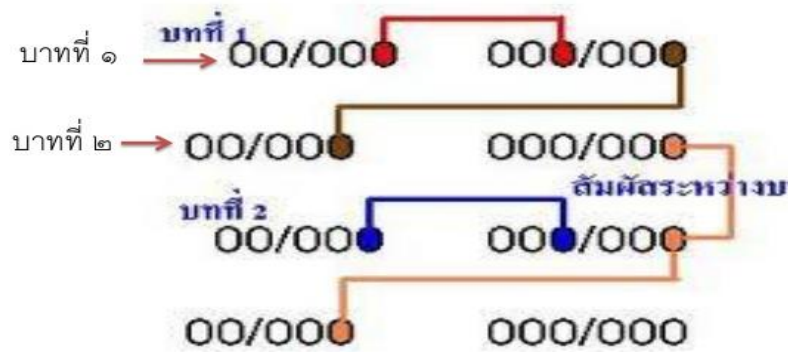
7. คำประพันธ์ประเภทกาพย์ยานี 11

กาพย์ยานี เป็นคำประพันธ์ไทยประเภทกาพย์ที่กวีนิยมแต่งมากที่สุด มีทั้งแต่งสลับกับคำประพันธ์ประเภทอื่นและแต่งเพียงลำพัง กาพย์ยานีบทหนึ่งมีสองบาท บาทละ 11 คำ คนทั่วไปจึงนิยมเรียกว่า กาพย์ยานี 11

วิเชียร เกษประทุม (2546, หน้า 103-104) ได้กล่าวถึงกฎในการแต่งภาพยยานี 11 มีลักษณะบังคับ ดังนี้

1. บทหนึ่งมี 2 บาท บาทหนึ่ง มี 2 วรรค วรรคแรกมี 5 คำ วรรคหลังมี 6 คำ รวมเป็น 11 คำ จึงเรียกว่า ภาพยยานี 11

2. สัมผัส คำสุดท้ายของวรรคที่ 1 สัมผัสกับคำที่ 3 ของวรรคที่ 2 (เลื่อนมาคำที่ 1 หรือ 2 ก็ได้) คำสุดท้ายของวรรคที่ 2 สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่ 3 ถ้าจะแต่งบทต่อไป จะต้องให้คำสุดท้ายของบทต้น สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่ 2 ของบทต่อไป ซึ่งถือเป็นสัมผัสระหว่างบท ในการแต่งภาพยยานี 11 นั้น ถ้าจะให้คำสุดท้ายของวรรคที่ 3 สัมผัสกับคำที่ 1 หรือ 2 หรือ 3 ของวรรคที่ 4 ด้วย ก็จะเป็นการเพิ่มความไพเราะยิ่งขึ้น ซึ่งในปัจจุบันนิยมให้สัมผัสกันด้วย ดังภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 ลักษณะบังคับของภาพยยานี 11

3. ถ้อยคำที่ใช้ในวรรคเดียวกัน นิยมให้มีสัมผัสในเหมือนกลอน จึงจะไพเราะ

4. คำสุดท้ายของบท ห้ามใช้คำตายหรือคำที่มีรูปวรรณยุกต์และนิยมใช้เสียงวรรณยุกต์สามัญหรือจัตวา

5. ภาพยยานีนั้น อาจเรียกว่า ภาพยยานีลำนํ้า หรือภาพย 11 ก็ได้ เหตุที่เรียกว่าภาพยยานีนั้นเข้าใจว่าเป็นภาพยที่แปลงมาจากฉันทบาลีใน “รัตนสูตร” ซึ่งขึ้นต้นด้วยคำว่า “ยานี” ซึ่งเรียกชื่อตามคำขึ้นต้นนั้น

6. ภาพยยานี มักนิยมแต่งเป็นบทสวด บทเห่เรือ บทพากย์โขน และบทสรภัญญะที่ใช้ในบทละคร และมักนิยมแต่งเกี่ยวกับตอนที่เป็นบทพรรณนาโวหาร หรือตอนที่ชมสิ่งต่าง ๆ หรือตอนที่โคกเศร้ายคร่ำครวญ ตัวอย่างภาพยยานี 11

มัสมันแกวแก้วตา	หอมยี่ห่วยารสร้อนแรง
ชายใดได้กลิ่นแกว	แรงอยากให้ไฟฝนหา
ยำใหญ่ใส่สารพัด	วางจานจัดหลายเหลือตรา
รสดีด้วยน้ำปลา	ญี่ปุ่นล้ำย้าวนใจ

(ภาพยี่ห่วยเครื่องควาหวาน : พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย)

สรุปการแต่งภาพยี่ห่วย 11 ต้องจำว่าบทหนึ่งมี 2 บาท บาทหนึ่ง

มี 2 วรรค วรรคแรกมี 5 คำ วรรคหลังมี 6 คำ รวมเป็น 11 คำ จึงเรียกว่า ภาพยี่ห่วย 11 มีสัมผัสสระ และพยัญชนะ นิยมให้มีสัมผัสในเหมือนกลอนจึงจะไพเราะ

8. พื้นฐานการเขียนบทร้อยกรอง

การปูพื้นฐานการเขียนบทร้อยกรอง เป็นเรื่องสำคัญที่นักเรียนต้องมีความรู้ และสามารถนำไปฝึกเขียนบทร้อยกรองได้และในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยนำมากล่าวไว้ 4 เรื่อง ดังนี้

8.1 โวหารภาพพจน์

โวหาร คือ การใช้ถ้อยคำในการเขียนเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจ หรือเกิดความรู้สึกคล้อยตาม ทำให้ผู้อ่านเกิดภาพพจน์ตามจุดหมายของผู้เรียน โวหาร ที่กล่าวต่อไปนี้ได้แก่

8.1.1 คำสัญลักษณ์

การปูพื้นฐานการเขียนบทร้อยกรองเรื่อง “คำสัญลักษณ์” เป็นเรื่องจำเป็นที่นักเรียนต้องศึกษาให้เข้าใจและสามารถนำความรู้ไปใช้ในการเขียน บทร้อยกรองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการเขียนบทร้อยกรอง ถ้าผู้เขียนสามารถนำคำ สัญลักษณ์ไปใช้เขียนบทร้อยกรองได้ถูกต้องตามความแล้วจะทำให้บทร้อยกรองนั้นมีคุณค่ามากขึ้น

กฤติยา เรวดี (2538, หน้า 134) ได้ให้ความหมายของคำ สัญลักษณ์ไว้ว่า คือ คำที่นำมาใช้พูดหรือเขียนเพื่อแทนความคิดหรือลักษณะบางประการ ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยจะใช้คำ หนึ่งแทนความหมายอีกนัยหนึ่ง ที่นอกเหนือไปจากพจนานุกรม กำหนดและคำสัญลักษณ์กับความหมายนั้นจะต้องมีความสัมพันธ์หรือมีลักษณะคล้ายคลึง กันในแง่ใดแง่หนึ่งเสมอ

กรมวิชาการ (2540, หน้า 24-25) ได้กล่าวไว้ว่า
 คำสัญลักษณ์ คือ สิ่งที่เป็นรูปธรรม ทำหน้าที่แทนสิ่งที่มีความหมายกว้างหรือเป็นธรรม
 วาสนา บุญสม (2546, หน้า 124) ได้กล่าวว่า คำสัญลักษณ์
 หมายถึง การนำคำหนึ่ง ๆ มาหมายความว่าแทนอีกคำหนึ่ง โดยถือว่าคำที่นำมาใช้แทนกันได้
 นั้นต้องเป็นที่รู้จักและเข้าใจกันทั่วไป หรือลักษณะของสิ่งใด ๆ ที่นิยมกำหนดกันขึ้นเองให้ใช้
 หมายความว่าแทนสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ฉะนั้น สัญลักษณ์ เป็นคำที่ใช้แทนสภาพสิ่งต่าง ๆ ที่มีได้มี
 ความหมายตามตัวอักษร มิใช่การเปรียบเทียบแต่เป็นการแสดงนัยแห่งความหมาย
 จึงต้องมีการตีความสัญลักษณ์เพื่อเข้าใจอย่างลึกซึ้งให้เหมาะสมร่วมกัน

วิเชียร เกษประทุม (2546, หน้า 29) ได้กล่าวว่า
 คำสัญลักษณ์ คือ การเอาสิ่งที่เป็นรูปธรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง แทนสิ่งที่เป็นนามธรรม
 ทำให้เกิดความเข้าใจได้อย่างลึกซึ้ง โดยไม่ต้องใช้คำอธิบาย

ดวงใจ ไทยอุบุญ (2550, หน้า 61) ได้กล่าวว่า คำสัญลักษณ์
 คือ การกล่าว ถึงสิ่งหนึ่งแทนอีกสิ่งหนึ่ง เพื่อเป็นการชี้ทำให้เกิดพินิจพิจารณาว่าสิ่งที่กล่าว
 นั้นมีความหมายโยงไปถึงสิ่งใด ตัวอย่างคำสัญลักษณ์และความหมาย

กา เป็นสัญลักษณ์หมายถึง คนชั้นต่ำ ความชั่ว
 หงส์ เป็นคำสัญลักษณ์หมายถึง คนชั้นสูง ความมีสง่า
 แมลง เป็นคำสัญลักษณ์หมายถึง ผู้ชาย
 ความมืด เป็นคำสัญลักษณ์หมายถึง กิเลส
 แสงสว่าง เป็นคำสัญลักษณ์หมายถึง ความมีปัญญา
 ดอกหญ้า เป็นคำสัญลักษณ์หมายถึง หญิงสามัญ ต่ำศักดิ์
 กระต่าย เป็นคำสัญลักษณ์หมายถึง ผู้ต่ำศักดิ์ คนเฝ้าสูง
 ดวงจันทร์ เป็นคำสัญลักษณ์หมายถึง สตรีใบหน้าที่งดงาม
 ดอกฟ้า เป็นคำสัญลักษณ์หมายถึง นางผู้สูงศักดิ์
 เมฆหมอก เป็นคำสัญลักษณ์หมายถึง ไม่ราบรื่น มีปัญหา

ฯลฯ

การใช้คำสัญลักษณ์ต้องเลือกใช้คำให้ถูกต้อง และเหมาะสม
 กับเนื้อเรื่องที่เขียน ด้วยเหตุที่คำสัญลักษณ์ คือ เครื่องหมายแสดงภาพแห่งความรู้สึกนึกคิด
 ในจินตนาการของผู้เขียนร้อยกรองหรือผู้ประพันธ์ ตัวอย่าง

เมื่อแรกเชื่อว่าเนื้อหัทิมแท้ มาแปรเป็นพลอยหุงไปเสียได้
 กาลวงว่าหงส์ให้ปลงใจ เพราะมิได้ดูหงอนแต่ก่อนมา
 คิดว่าหงส์เราจึงหลงด้วยลายย้อม ช่างแปลงปลอมทำที่ดีหนักหนา
 ดังรักถิ่นมัจฉาจันทร์ไม่คลาดคลา พอลับตาฝูงหงส์ก็ลงโคลน

(ขุนช้างขุนแผน : สุนทรภู่)

จากบทกลอนนี้ คำว่า “พลอยหุง” “กา” “หงส์” เป็นคำ
 สัญลักษณ์ เนื้อหัทิมและหงส์ เป็นคำสัญลักษณ์หมายถึง คนดี หรือผู้สูงศักดิ์พลอยหุง
 และกา เป็นสัญลักษณ์หมายถึง คนชั่ว คนชั้นต่ำ

8.1.2 อุปมาอุปไมย หมายถึง การเปรียบเทียบของสองสิ่งทั้งใน
 ด้านความเหมือนหรือความแตกต่าง อุปไมย คือ เนื้อความที่ต้องการกล่าว อุปมาคือ สิ่งที่
 นำมากล่าวเปรียบเทียบ มีการใช้คำเชื่อมระหว่างคำอุปไมยและอุปมา ได้แก่ ราว เสมอ
 เหมือน อย่าง เพียง ดูจ เสมือน เหมือนดั่ง สม ประหนึ่งว่าเปรียบ คล้าย เทียบ เทียม คือ
 ละม้าย รวากับ ประดุจ เป็น แบบ เพียง เหนก แม่น มาตรฐาน ฯลฯ ตัวอย่าง

อุปไมย	อุปมา	ความหมาย
สวຍ	ราวเทพธิดา	สวຍมาก
โกธ	เป็นพินเป็นไฟ	โกธมาก
ฯลฯ		

ตัวอย่างบทร้อยกรองที่ใช้คำอุปมาอุปไมย

ไม่คลาดเคลื่อนเหมือนองค์พระทรงเดช แต่ดวงเนตรแดงดุจดังสุริย์ฉาย
 ทรงกำลังดังพระยาฉาพลาย มีเขี้ยวคล้ายขนนี้มีคักดา

(พระอภัยมณี : สุนทรภู่)

เปรียบดวงตาของสินสมุทรว่าแดงเหมือนแสงดวงอาทิตย์
 และเปรียบกำลังของสินสมุทรเทียบกับกำลังของช้าง ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบแบบอุปมา

8.1.3 คำพ้องความ

การปูพื้นฐานการเขียนบทร้อยกรองเรื่อง “คำพ้องความ
 หรือคำไวพจน์” เป็นเรื่องจำเป็นอีกเรื่องหนึ่งที่นักเรียนจะต้องศึกษาให้เข้าใจ และสามารถ
 นำความรู้ไปใช้ในการเขียนบทร้อยกรองได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากคำประเภนี้
 ถ้านักเรียนสามารถสะสมไว้ได้มาก ๆ เวลาเขียนบทร้อยกรองจะทำให้ไม่ขัดสนเรื่อง

การเลือกสรรคำในการเขียนบทร้อยกรองซึ่งจะแสดงถึงภูมิปัญญาของผู้เขียนอีกด้วย คำพ้องความได้มีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

ราชบัณฑิตยสถาน (2546, หน้า 249) ได้อธิบายไว้ว่า คำพ้องความ น. คำที่เขียนต่างกันคำที่เขียนต่างกันแต่มีความหมายเหมือนกันหรือใกล้เคียงกันมาก เช่น โคกับวัว, ควายกับกระบือ, มนุษย์กับคน, คำไวพจน์ ก็ว่า

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550, หน้า 58) ได้ให้ความหมายไว้ว่า คำพ้องความ คือ คำคนละคำกัน แต่มีความหมายเหมือนกันหรือมีความหมายใกล้เคียงกัน เช่น มีความหมายเหมือน ชน มนุษย์ นรชาติ พระราชา มีความเหมือน พระเจ้าแผ่นดิน พระมหากษัตริย์ คำพ้องความ อาจเรียกว่า คำไวพจน์ก็ได้ ตัวอย่าง คำพ้องความ

ฟ้า มีความหมายเหมือน นภา นกตล เวหา เวหน ทิฆัมพร

ผู้หญิง มีความหมายเหมือน กานดา กัลยา ยูพิน เยาวมาลย์ นารี

ดอกไม้ มีความหมายเหมือน ผกา ธาณี นคร บุรี ธานี นทร์

ยินดี มีความหมายเหมือน ปรีดา เปรมปรีดิ์ ปิติ ปลาบปลื้ม

ฯลฯ

8.1.4 คำสัมผัส

คำสัมผัส เป็นลักษณะบังคับของบทร้อยกรองทุกชนิดฉะนั้น การปูพื้นฐานให้นักเรียนได้เข้าใจก่อนจะศึกษาลักษณะคำสัมผัสของบทร้อยกรองแต่ละชนิดจะช่วยทำให้นักเรียนเข้าใจลักษณะเฉพาะของสัมผัสของบทร้อยกรองอื่นได้เร็วขึ้น

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2547, หน้า 625) ได้อธิบายความหมายและลักษณะของคำสัมผัส ไว้ดังนี้ คำสัมผัส คือ คำที่ออกเสียงเหมือนกัน การที่คำออกเสียงได้เหมือนกันนั้น เกิดจากลักษณะ ดังนี้

1. คำที่ใช้สระเดียวกัน เช่น

ใจ-ไป-ใกล้-ไขว่

โต-โก้-โอ-โผล่

2. คำที่ใช้สระเดียวกันและตัวสะกดมาตราเดียวกัน เช่น

บิน-ลั่น-กลั่น-ปลิ้น-ถวิล

ปอง-ฟ่อง-ครอง-กล้อง

ลด-กด-ซด-คด-บท

อัน-นั้น-ห้วน-กลั่น-ทนต์

เลือน-เพี้ยน-เหมือน-เคลือน

3. คำที่ใช้พยัญชนะต้นตัวเดียวกัน เช่น

เพี้ยน-ผัน-พัด-แพ-พิน

กบ-กานท์-กึ่ง-โกน-เกือบ

งาน-เงิน-งู-เงื่อน-งา

4. คำที่ใช้พยัญชนะต้นเสียงคู่กัน เช่น

เขา-เคียง

ผา-เพิง

เฉียด-ชิด

8.1.5 คำคล้องจอง

นักวิชาการและนักการศึกษา ได้ให้ความหมายของคำคล้อง
ภาษาไทย ดังนี้

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2547, หน้า 630)

ได้อธิบายความหมายของลักษณะคำคล้องจองไว้ดังนี้ คำคล้องจองคือ กลุ่มคำตั้งแต่
2 กลุ่มขึ้นไป ที่มีเสียงคล้องจองกัน และเสียงที่คล้องจองกันนั้น เกิดจากคำสัมผัส คำคล้อง
จองอาจจะมีตั้งแต่ 2 คำถึง 6 คำใจความของคำคล้องจองจะต้องเป็นเรื่องเดียวกัน
และจะมีก็กลุ่มคำก็ได้ แล้วแต่ใจความคล้องจองมีลักษณะ ดังนี้

1. คำคล้องจอง 2 คำ คือ กลุ่มคำที่มีคำกลุ่มละ 2 คำ
และมีเสียงคล้องจองกันระหว่าง กลุ่ม โดยคำท้ายของกลุ่มคำหน้าสัมผัสกับคำแรกของคำ

2. คำคล้องจอง 3 คำ คือ กลุ่มคำที่มีกลุ่มละ 3 คำ
และมีเสียงคล้องจองกันระหว่างกลุ่ม โดยคำท้ายของกลุ่มคำหน้า สัมผัสกับคำที่ 1 หรือ 2
ของกลุ่มคำหลังเรื่อยไป

3. คำคล้องจอง 4 คำ คือ กลุ่มที่มีคำกลุ่มละ 4 คำ
และมีเสียงคล้องจองกันระหว่างกลุ่ม โดยคำท้ายของกลุ่มหน้า สัมผัสกับคำที่ 1, 2 หรือ 3

สรุปได้ว่า การปูพื้นฐานการเขียนบทหรือการเรียงเป็น การจัดระบบความรู้พื้นฐาน
และเตรียมความพร้อมก่อนลงมือเขียนบทหรือการเรียง และจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจ
อย่างถูกต้อง ในเรื่อง คำสัญลักษณ์ คำพ้องความ คำสัมผัส แลคำคล้องจอง ถ้านักเรียน

มีความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องดังกล่าวจะช่วยให้เขียนบทร้อยกรองได้อย่างถูกต้อง
สร้างภาพพจน์ที่งดงามจินตนาการ เกิดความไพเราะและเกิดความซาบซึ้งจับใจยิ่งขึ้น
ซึ่งเป็นเสน่ห์ของบทร้อยกรองและชวนให้ติดตามอ่านและเกิดความประทับใจ

รูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์

1. ความหมายการสอนแบบซินเนคติกส์

ซินเนคติกส์ (Synectics) เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นการพัฒนาความคิดให้แก่
ผู้เรียนโดยนำเอาการเปรียบเทียบมาให้นักเรียนได้คิดพิจารณา ซึ่งผู้เรียนจะสามารถเสนอ
บทเรียนในมุมมองที่ต่าง ๆ ออกไป ซินเนคติกส์ (Synectics) เป็นคำภาษากรีก ซึ่งหมายถึง
การรวมสิ่งต่าง ๆ เข้าด้วยกัน และการเกิดของสิ่งที่ไม่สัมพันธ์กัน ทฤษฎีซินเนคติกส์
พัฒนาขึ้นมาเพื่อเพิ่มโอกาสในความสำเร็จของการกำหนดปัญหา และการแก้ปัญหาหรือ
ผลิตสิ่งของใหม่ ๆ ต่อมา กอร์ดอนและคณะได้นำมาประยุกต์ใช้ในระบบการเรียน
การสอนในโรงเรียนซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่าน ได้ให้ความหมายของซินเนคติกส์ ดังนี้

สุภาพ ช่างสอน (2549, หน้า 65) ได้ให้ความหมายของซินเนคติกส์
ว่าเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นการพัฒนาความคิดให้แก่ผู้เรียน โดยการนำเอาการเปรียบเทียบ
มาให้นักเรียนได้คิดพิจารณา ซึ่งผู้เรียนจะสามารถเสนอบทเรียน ในมุมมองที่ต่าง ๆ ออกไป

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2550, หน้า 113) กล่าวว่า การจัด
การเรียนการสอนแบบซินเนคติกส์ เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาความคิดสร้างสรรค์
ของผู้เรียนและการคิดร่วมกันเป็นกลุ่ม จัดกระบวนการเรียนรู้ตามลำดับขั้นที่กำหนดไว้
โดยอาศัยกระบวนการเปรียบเทียบ จึงจะสามารถเพิ่มความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน
แต่ละคนและของกลุ่มได้

Weaver and Prince (1960 อ้างถึงใน นงนุช ชาญวิฑิตกุล, 2545, หน้า 17)
กล่าวว่า ซินเนคติกส์ คือ กระบวนการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งนำมาให้ผู้มีส่วนร่วม
สามารถดำเนินการ จากการวิเคราะห์ปัญหาไปจนถึงการสร้างและพัฒนาความคิดใหม่ ๆ
หัวใจในการทำความเข้าใจกับกระบวนการ

Gordon (1961 อ้างถึงใน วณิช สุธารัตน์, 2547, หน้า 268) ได้ให้
ความหมายว่าซินเนคติกส์ หมายถึง กระบวนการเรียนรู้หรือการแก้ปัญหาโดยใช้วิธีการ
อุปมา เพื่อเปรียบเทียบสิ่งที่ต้องการเรียนรู้หรือปัญหากับสิ่งที่นักเรียนคุ้นเคย คือ ดัดแปลง
สิ่งที่นักเรียนคุ้นเคยให้มีความแปลกใหม่

จากที่กล่าวมาแล้ว พอจะสรุปได้ว่าซินเนคติกส์ หมายถึง การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ที่แตกต่างกันเข้าด้วยกัน โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ หรือการแก้ปัญหา เทคนิคอุปมาอุปไมย เพื่อเปรียบเทียบ สิ่งที่ต้องการเรียนรู้หรือกับสิ่งที่นักเรียนคุ้นเคย และสามารถดัดแปลงสิ่งที่นักเรียนคุ้นเคยให้แปลกใหม่ออกไป

2. องค์ประกอบสำคัญของรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์

จากการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยพบว่า มีเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวถึงรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ไว้ ดังนี้

สุภาพ ช่างสอน (2549, หน้า 66–67) กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญของการจัดการเรียนการสอนรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ว่า มีองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้

1. คำถามของผู้สอน
2. การเปรียบเทียบ
3. การเชื่อมโยงความสัมพันธ์โดยการเปรียบเทียบ

3. รูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์

รูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ได้มีผู้กล่าวถึง ดังนี้

นลินี บำเรอราช (2540, หน้า 19 อ้างถึงใน ชัยวาฤทธิ์ สร้อยเงิน, 2553, หน้า 40) ได้กล่าวถึง รูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ไว้ ดังนี้

1. การสอนด้วยรูปแบบ “สร้างสรรค์ความคิด” ใช้เพื่อมุ่งพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน และการคิดร่วมกันในกลุ่ม
2. การสอนด้วยรูปแบบนี้ต้องสอนตามลำดับขั้นที่กำหนดไว้ จึงจะสามารถเพิ่มความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนแต่ละคนและของกลุ่มได้
3. วิธีการพื้นฐานที่สร้างความคิดสร้างสรรค์คือ การคิดเปรียบเทียบ สิ่งต่าง ๆ ที่ไม่น่าจะเกี่ยวข้องกัน และไม่น่าจะนำมาเปรียบเทียบ การคิดเปรียบเทียบในเชิงนี้จะทำให้มีความคิดใหม่ ๆ เกิดขึ้นกว้างไกลออกไปจากเรื่องเดิมที่เคยมีอยู่ อันจะเป็นแนวทางให้คิดทำสิ่งแปลกใหม่ขึ้นได้

วิไลวรรณ ฮ่านดำ (2552, หน้า 3) กล่าวว่า รูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์เป็นการสอนโดยใช้กิจกรรมการเปรียบเทียบ 3 แบบ คือ การเปรียบเทียบโดยตรง การเปรียบเทียบโดยสมมติตนเป็นสิ่งอื่น และการเปรียบเทียบโดยใช้คู่ขัดแย้ง

ในขั้นตอนการสอนของรูปแบบ ผู้สอนสามารถนำกิจกรรมเหล่านี้แยกไปใช้ต่างหากก็ได้ ซึ่งอาจใช้เพียงแบบเดียวหรือสองแบบ หรือทั้งสามแบบก็ได้หรืออาจใช้เป็นการอุ่นเครื่อง หรือเพื่อเป็นกิจกรรมขยายความคิดของนักเรียน ถือเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนฝึกฝน สมองซึกขวานั่นเอง เป้าหมายหลักของรูปแบบการสอนก็คือ การฝึกฝนให้ผู้เรียน เกิดความคิดสร้างสรรค์ ในบทเรียน การแก้ปัญหาหรือการคิดค้นสิ่งใหม่ขึ้นมา แล้วเราสามารถสรุปได้ว่า การสอนด้วยวิธีการสอนนี้มีความเชื่ออยู่เบื้องหลัง 4 ประการ คือ

1. เชื่อว่าความคิดสร้างสรรค์เกิดขึ้นอยู่เสมอในการดำรงชีวิตของมนุษย์ และความคิดสร้างสรรค์นี้มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตประจำวันของทุกคน
2. เชื่อว่ากระบวนการของการคิดสร้างสรรค์ไม่ใช่สิ่งที่ลึกและซับซ้อน อย่างไรก็ดี เราสามารถอธิบายการเกิดความคิดสร้างสรรค์และฝึกคนให้มีระดับความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นได้
3. เชื่อว่าความคิดสร้างสรรค์ที่เกิดจากหรือเกิดในศาสตร์วิชาการ สาขาต่าง ๆ มีลักษณะคล้ายคลึงกัน ไม่ว่าจะเป็นศิลปะ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ สังคมศึกษา ประวัติศาสตร์ หรือวิศวกรรมศาสตร์ก็ตาม ศาสตร์เหล่านี้จำเป็นต้องใช้กระบวนการทางสติปัญญาเข้ามาเกี่ยวข้องในการคิดสร้างสรรค์นั้น
4. เชื่อว่าการคิดสร้างสรรค์ของคนคนเดียวหรือการคิดสร้างสรรค์โดยกลุ่มคนมีลักษณะใกล้เคียงกัน

นวลจิตต์ เชาวศิริ (2541, หน้า 33-37) ได้อธิบายรูปแบบการเรียน การสอนแบบซินเนคติกส์ว่าครูต้องสอนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ว่าการแก้ปัญหาใด ๆ มีวิธีการแก้ได้หลากหลายวิธี ซึ่งนำไปสู่การแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดครูสามารถ ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้โดยการสร้างกิจกรรมที่กระตุ้นให้มีโอกาสคิดด้วยแนวทาง ที่ไม่เคยคิดมาก่อนหรือคิดโดยสวมบทบาทเป็นคนอื่น ในขณะเดียวกันก็ให้นักเรียนก็ได้รับรู้ ความคิดของคนอื่น ๆ ต่อปัญหาเดียวกัน

กล่าวได้ว่ารูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ เป็นรูปแบบการสอนที่เน้นให้ นักเรียนได้ฝึกคิดอย่างสร้างสรรค์ ทำให้นักเรียนมีความคิดใหม่ ๆ เกิดขึ้นกว้างไกลออกไป จากเรื่องเดิมที่เคยมีอยู่ อันจะเป็นแนวทางให้คิดทำสิ่งแปลกใหม่ขึ้นได้

4. เทคนิคการจัดการเรียนการสอนรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์

ได้มีผู้กล่าวถึงเทคนิคการจัดการเรียนการสอนรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ไว้ ดังนี้

สุภาพ ช่างสอน (2549, หน้า 68) กล่าวถึง เทคนิคการจัดการเรียนการสอนรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ว่าตั้งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อ ดังนี้

1. การนำกระบวนการของความคิดสร้างสรรค์ มาใช้อย่างรู้ตัวผนวกกับการให้เครื่องมือเพื่อใช้ในการคิดสร้างสรรค์ จะช่วยให้บุคคลหรือกลุ่มคนเกิดความคิดสร้างสรรค์ขึ้นได้

2. องค์ประกอบด้านความรู้สึกสำคัญมากกว่าด้านสติปัญญา และการไม่มีเหตุผลสำคัญเท่ากับการใช้เหตุผล กล่าวคือการไม่มีเหตุผลทำให้คนไม่ติดอยู่กับกรอบและทำให้ใจเปิดกว้างยอมรับสิ่งต่าง ๆ เป็นอย่างมาก ความคิดสร้างสรรค์เป็นเรื่องของการใช้อารมณ์มากกว่าการใช้สติปัญญา

3. เราต้องรู้จักใช้อารมณ์และความไม่มีเหตุผลของตน เพื่อจะได้แก้ปัญหาโดยวิธีการแปลกใหม่ยิ่งขึ้น

วิไลวรรณ ฮ้านต่ำ (2552, หน้า 37) กล่าวถึง เทคนิคการจัดการเรียนการสอนแบบซินเนคติกส์ ดังนี้

1. เทคนิคการใช้กระดานของผู้สอนถือเป็นทักษะสำคัญประการหนึ่งของการสอนด้วยรูปแบบซินเนคติกส์ เพราะผู้สอนจะต้องบันทึกการเปรียบเทียบของนักเรียนไว้บนกระดานทั้งหมด เพื่อที่นักเรียนจะได้นำคำต่าง ๆ ไปใช้ในการทำกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง ครูจึงควรแบ่งสัดส่วนของกระดานไว้อย่างเหมาะสม และเขียนด้วยลายมือที่อ่านง่าย ชัดเจน ควรให้ความสนใจนักเรียนตลอดเวลา แม้ในขณะที่กำลังเขียนกระดานด้วยการไม่หันหลังให้นักเรียน ในขณะที่เขียนกระดาน

2. การอภิปรายความคิดเห็นร่วมกันของนักเรียนในขณะปฏิบัติกิจกรรม การเปรียบเทียบต่าง ๆ นั้น ครูควรใช้เทคนิคต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นนักเรียนได้แสดงความคิดเห็นได้อย่างทั่วถึง อาจใช้การยั่วด้วยน้ำเสียงที่ตื้นตัน ทำท่ายกความคิด ควรมีการเสริมแรงสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถเปรียบเทียบได้แปลกใหม่ น่าสนใจ และที่สำคัญถ้าไม่จำเป็น ผู้สอนไม่ควรถามถึงเหตุผลในคำตอบ จากกิจกรรมเปรียบเทียบ

แต่ครูควรระลึกอยู่เสมอว่าทุกคำตอบที่นักเรียนเปรียบเปรย แม้จะฟังดูไม่มีเหตุผลแต่นั้น หมายความว่านักเรียนกำลังอยู่ในสภาวะของการไร้เหตุผล ซึ่งเป็นภาวะสำคัญของการเกิด ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน

3. ในบางครั้งของการทำกิจกรรม การเปรียบเทียบครูอาจใช้เทคนิค กลุ่มเข้ามาช่วย ด้วยการให้นักเรียนเปรียบเทียบกันภายในกลุ่มย่อยก่อน โดยกำหนด ให้สมาชิกทุกคนภายในกลุ่มได้แสดงความคิดเห็น โดยมีหัวหน้ากลุ่มเป็นผู้นำแทนครู และมีเลขาธิการกลุ่มคอยบันทึกคำตอบต่าง ๆ ของเพื่อนไว้ แต่การเปรียบเทียบร่วมกัน ของกลุ่มย่อยนี้ควรใช้หลังจากที่นักเรียนเริ่มต้นเคยกับกิจกรรมซินเนคติคส์ มาแล้วระยะหนึ่ง

4. ซินเนคติคส์ใช้ได้กับนักเรียนทุกระดับ โดยที่เด็กเล็ก ๆ ควรเน้น กิจกรรมขยายความคิด ส่วนชั้นอื่น ๆ ก็สามารถปรับได้ตามความเหมาะสม โดยยึดหลักว่า กิจกรรมควรอยู่ในขอบเขตของประสบการณ์ที่ผู้เรียนมีสื่อ รูปธรรมให้มากที่สุด ค่อยเป็น ค่อยไปและกำหนดขั้นตอนที่ชัดเจนต่อไป

ดังนั้นจึงสามารถกล่าวสรุปได้ว่า เทคนิคการจัดการเรียนการสอน แบบซินเนคติคส์ที่สำคัญ คือ ตัวผู้สอนจะต้องมีกลวิธีในการจัดกิจกรรมให้มีความน่าสนใจ โดยเริ่มที่การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน ให้มีบรรยากาศผ่อนคลาย ผู้เรียนรู้สึกวางใจ มีสื่อและกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อกระตุ้นและสร้างความเข้าใจให้กับผู้เรียน และเปิด โอกาสให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ผลงานซึ่งกันและกัน

5. วิธีจัดการเรียนการสอนรูปแบบการสอนแบบซินเนคติคส์

วิธีจัดการเรียนการสอนรูปแบบการสอนแบบซินเนคติคส์ เป็นวิธีการเรียน การสอนที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ ดังที่มิถุนวิชาการหลายท่านได้ กล่าวไว้ ดังนี้

สุภาพ ช่างสอน (2549, หน้า 68-78) ได้กล่าวถึง วิธีจัดการเรียนการสอน รูปแบบการสอนแบบซินเนคติคส์ อาศัยกิจกรรมการเปรียบเทียบ อุปมาอุปมัยเป็นหลัก กิจกรรม มี 3 วิธี ดังนี้

1. การเอาตัวเองไปเปรียบเทียบกับสิ่งอื่น (Personal Analogy)

การเปรียบเทียบแบบนี้ผู้เรียนต้องทำตนเสมือนเป็นสิ่งที่ต้องการเปรียบเทียบและบรรยาย ความรู้สึกที่เกิดขึ้นเมื่อตนเป็นสิ่งนั้น เช่น ให้ผู้เรียนสมมุติตัวเองว่าเป็นเครื่องยนต์ในรถยนต์ แล้วบอกว่าผู้เรียนรู้สึกอย่างไร เมื่อรถติดเครื่องในตอนเช้าหรือเมื่อรถติดไฟแดง การที่ผู้เรียน ต้องสมมุติตัวเองเป็นอีกสิ่งหนึ่งทำให้สัมผัสความเป็นตนเองชั่วคราว และเมื่อต้องการเปรียบเทียบ

จะทำให้ผู้เรียนเกิดความแปลกใหม่และความคิดสร้างสรรค์ขึ้นได้ บุคคลอาจเอาความรู้สึกของตนเองไปใส่ในสิ่งที่สมมุติและบรรยายความรู้สึกออกมาได้หลายชั้น คือ

ขั้นที่ 1 บรรยายออกมาในรูปของข้อเท็จจริง ในขั้นนี้บุคคลจะไม่บรรยายความรู้สึกการมีส่วนร่วม แต่มองของที่ต้องการเปรียบเทียบโดยความเป็นจริง เช่น ในกรณีให้เปรียบเทียบกับเครื่องยนต์อาจบรรยายว่า “รู้สึกลื่นน้ำมัน” “รู้สึกร้อน” เป็นต้น

ขั้นที่ 2 บรรยายถึงความรู้สึกร่วม แต่เป็นการรู้สึกที่ไม่มีอะไรแปลกใหม่ เช่น “รู้สึกมีพลัง”

ขั้นที่ 3 บรรยายถึงความรู้สึกร่วมเห็นอกเห็นใจ กับสิ่งเปรียบเทียบที่มีชีวิต

ขั้นที่ 4 บรรยายถึงความรู้สึกร่วมเห็นอกเห็นใจ กับสิ่งเปรียบเทียบที่ไม่มีชีวิต ในขั้นนี้บุคคลต้องรู้สึกเป็นจริงเป็นจังในสิ่งเปรียบเทียบ และแสดงความเห็นอกเห็นใจในสิ่งนั้นอย่างแท้จริง คำบรรยายอาจออกมาในรูป “รู้สึกว่าคุณใช้อย่างไม่เป็นธรรม และไม่เคยได้ตัดสินใจเองว่าเมื่อไรจะเดินเครื่องหรือเมื่อไรจะหยุดเครื่อง การตัดสินใจขึ้นอยู่กับผู้อื่นทั้งสิ้น” จุดประสงค์ของการเปรียบเทียบแบบนี้ก็คือ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์จากการเปรียบเทียบกับสิ่งอื่นที่ใกล้เคียง

2. การเปรียบเทียบทางตรง (Direct Analogy) เป็นการเปรียบเทียบทางตรงระหว่างของสองสิ่งหรือมากกว่า สิ่งที่น่ามาเปรียบเทียบอาจเป็นคน สัตว์ พืช หรือสิ่งของ โดยของที่น่ามาเปรียบเทียบไม่จำเป็นต้องเหมือนกันทุกประการ จุดประสงค์ก็คือเพื่อให้มองเห็นปัญหาในอีกแนวหนึ่ง หรือเพื่อให้เกิดความคิดใหม่ ซึ่งอาจนำมาใช้แก้ปัญหาที่ต้องการได้ ตัวอย่างเช่น วิศวกรท่านหนึ่งเฝ้าสังเกตดูหนอน เเจาะท่อนไม้เป็นรูปคล้ายอุโมงค์ ทำให้วิศวกรผู้นี้เกิดความคิดสร้างท่ออุโมงค์ทำงานใต้น้ำขึ้นมา

3. การเปรียบเทียบโดยใช้คำคู่ที่มีความหมายขัดแย้งกัน (Compressed Conflict) เป็นการใช้คำเปรียบเทียบสองคำที่มีความหมายขัดแย้งกันหรือตรงกันข้ามมาอธิบายลักษณะของคน สัตว์ พืช หรือสิ่งของที่ต้องการ ยกตัวอย่างคำในภาษาอังกฤษ เช่น ก้าวร้าวอย่างเหนื่อยหน่าย (Tiredly Aggressive) ศัตรูอันมิตร (Friendly Foe) หรือเครื่องทำลายที่ช่วยชีวิต (Life-Saving Destroyer) เป็นต้น ในภาษาไทยอาจเป็นคำ เช่น นลัดในเรื่องโง่ ๆ หรือสวຍโทรม ๆ เป็นต้น

จากการศึกษาวิธีจัดการเรียนการสอนรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ สรุปได้ว่า ซินเนคติกส์ คือ การจัดการเรียนรู้วิธีหนึ่งซึ่งมีส่วนช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้วิธีการเปรียบเทียบเชิงอุปมาระหว่างสิ่งของ 2 สิ่งจากพื้นฐานความรู้หรือประสบการณ์ของตนเอง กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ออกมาในลักษณะการคิดเปรียบเทียบแบบอุปมาอุปไมย 3 แบบ คือ การเปรียบเทียบแบบตรง การเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ และการเปรียบเทียบคำคู่ขัดแย้ง

6. ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์

ได้มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้กล่าวถึงขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบซินเนคติกส์ไว้หลายทรรคนะ ดังนี้

Gordon (1972 อ้างถึงใน สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ, 2550, หน้า 113-125) ได้ใช้เทคนิคในการเปรียบเทียบมาเป็นหลักการที่สำคัญในกิจกรรมซินเนคติกส์ ครั้งแรกกอร์ดอน ได้ออกแบบกิจกรรมซินเนคติกส์ เพื่อใช้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของบุคลากรที่มีหน้าที่แก้ปัญหา หรือพัฒนาผลิตภัณฑ์ในสมาคมอุตสาหกรรมซึ่งต่อมาได้ประยุกต์ใช้ในชั้นเรียน โดยใช้กิจกรรมการเปรียบเทียบมาเป็นหัวใจของวิธีการเรียนการสอนด้วย โดยได้เตรียมการใช้กระบวนการซินเนคติกส์ ในชั้นเรียนเป็น 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 ใช้แบบฝึกหัดเสริม เป็นความพยายามง่าย ๆ ที่จะทำให้นักเรียนผ่อนคลาย คุ่นเคยและสบายใจในกิจกรรมการเปรียบเทียบเป็นชุดแบบฝึกสั้น ๆ การเปรียบเทียบค่อนข้างอิสระอาจจะใช้เปรียบเทียบแบบตรง การเปรียบเทียบแบบบุคคลหรือแบบคำคู่ขัดแย้งก็ได้

ขั้นที่ 2 การสำรวจสิ่งที่ไม่คุ้นเคย วัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มความเข้าใจของนักเรียน โดยการเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่าง ขั้นตอนการสำรวจสิ่งที่ไม่คุ้นเคย ประกอบด้วยการอุปมาอุปไมยที่สัมพันธ์กัน (คุ้นเคย) เริ่มแรกจากถามอย่างง่าย ๆ เพื่ออธิบายการเปรียบเทียบ และแล้วก็กลายเป็นสิ่งของ ต่อจากนั้นก็ถามโดยให้สร้างความเกี่ยวโยงนั้น ในประการที่สอง ถามให้อธิบายความแตกต่างของสิ่งของ สิ่งท่ายที่สุดจะกลายเป็นความเข้าใจของเขา ถามเพื่อบรรยายการเปรียบเทียบของเขา ในหัวข้อใหม่ วัตถุประสงค์ของการสำรวจสิ่งที่ไม่คุ้นเคย คือ ช่วยให้นักเรียนเข้าใจและเข้าถึงภายในข้อมูลใหม่ด้วยการเปรียบเทียบและหาข้อแตกต่างของการเปรียบเทียบสิ่งที่คุ้นเคยกับสิ่งที่ไม่คุ้นเคย

ขั้นที่ 3 การสร้างสรรค์สิ่งใหม่เป็นการพิจารณาสิ่งที่คุ้นเคย
ด้วยวิธีการที่ไม่คุ้นเคยขั้นตอนประกอบด้วย

1. การอธิบายสถานการณ์ปัจจุบัน
2. การกำหนดปัญหาหรืองาน
3. การอธิบายหมุนเวียนด้วยการเปรียบเทียบแบบตรง

การเปรียบเทียบแบบบุคคล การเปรียบเทียบแบบคู่คำขัดแย้ง จนกระทั่งนักเรียน
มีความคิดรวบยอดไปไกลจากปัญหาเริ่มต้นอย่างเพียงพอ

4. นำนักเรียนกลับสู่ปัญหาเริ่มต้น

Joyce and Weil (1972 อ้างถึงใน ทิศนา แคมมณี, 2545, หน้า 256)

ได้ให้ทัศนะหลายประการในการพัฒนารูปแบบของกิจกรรมซินเนคติกส์ มาใช้ในการเรียน
การสอน ดังนี้

หลักของซินเนคติกส์ สามารถใช้ในการพัฒนารูปแบบของการสอนได้
หลายวิธีเราสามารถปรับปรุงรูปแบบ โดยแบ่งลำดับขั้นของการสอนออกเป็น 2 ลำดับ
ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตามหัวใจของทั้งสองลำดับขั้นยังคงเป็นการ
อุปมาอุปไมย

ลำดับที่ 1 คือ การสำรวจสิ่งที่ไม่คุ้นเคย วัตถุประสงค์คือ ช่วย
ให้นักเรียนเข้าใจได้ดีขึ้นและหาข้อมูลใหม่ โดยการเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่าง
ด้วยการเปรียบเทียบสิ่งที่คุ้นเคยกับสิ่งที่ไม่คุ้นเคย ลำดับขั้นนี้แบ่งเป็น

ช่วงที่ 1 เป็นการป้อนเนื้อหา

ช่วงที่ 2 ครูและนักเรียนร่วมกันใช้การเปรียบเทียบโดยตรง

ช่วงที่ 3 นำตัวเองเข้าไปเกี่ยวข้องกับเปรียบเทียบที่คุ้นเคย

(การเปรียบเทียบแบบบุคคล)

ช่วงที่ 4 นักเรียนจะโยงความสัมพันธ์ระหว่างการเปรียบเทียบ
และเนื้อหาแล้วอธิบายความเชื่อมโยง ซึ่งเขาพิสูจน์ว่าเป็นสิ่งเดียวกัน และอธิบายในจุดที่
เหมือนกัน

ช่วงที่ 5 ให้นักเรียนบอกความแตกต่างระหว่างคู่เปรียบเทียบนั้น
เป็นการวัดความเข้าใจของเขาในเรื่องใหม่ นักเรียนสามารถให้คำแนะนำและวิเคราะห์
การเปรียบเทียบที่คุ้นเคยของเขาเอง

ลำดับที่ 2 คือ การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ วัตถุประสงค์ คือ เพื่อสร้าง
สิ่งใหม่กว่าการแก้ปัญหาของสังคมไม่เหมือนกับลำดับขั้นที่หนึ่ง กลไกการเปรียบเทียบ
ไม่ได้ใช้สำหรับการวิเคราะห์แต่สำหรับการสร้างสรรค์ความคิดที่แปลกมีขั้นตอน ดังนี้

ช่วงที่ 1 ถามนักเรียนเพื่อใช้อธิบายเงื่อนไข หรือปัญหา
ตามที่เขาเห็นในขณะนั้น

ช่วงที่ 2 ครูเป็นผู้กำหนดงาน

ช่วงที่ 3-5 หมุนเวียนการเปรียบเทียบไปมาระหว่าง
การเปรียบเทียบแบบตรง การเปรียบเทียบแบบบุคคล และการเปรียบเทียบแบบคู่คำขัดแย้ง
สามารถหมุนเวียนซ้ำแล้วซ้ำอีกมากครั้งเท่าที่ต้องการ

ช่วงที่ 6 นักเรียนกลับมาสู่จุดเริ่มต้นอีกครั้ง เพื่อพิจารณา
ปัญหาแรกเริ่ม

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2550, หน้า 116-119) กล่าวไว้ว่า
กระบวนการเรียนการสอนตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ มีขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นบรรยายสถานการณ์ปัจจุบัน ในขั้นนี้ผู้สอนบรรยายหรือ
สถานการณ์ถึงหัวข้อที่น่าสนใจ หรือที่ผู้เรียนกำลังสนใจ หรือข่าวเหตุการณ์ต่าง ๆ เช่น
ในขณะนี้มีการโจรปล้นร้านทอง ผู้สอนอาจจะทั้งบรรยายและคำถามนำว่า

ผู้สอน : นักเรียนคงทราบเวลานี้มีโจรปล้นร้านทอง เราลองมาตั้ง
ชื่อโจรคนนี้และลักษณะพิเศษที่ไม่เหมือนใคร

ผู้เรียน : โจรคนนี้น่าจะชื่อ ดำ ผมยาวสีม่วง ปล้นร้านเกม

ผู้เรียน : โจรคนนี้น่าจะชื่อบักจ๋อยผมสีทอง ขาเป้ปล้นร้านรถบังคับ

ผู้เรียน : โจรคนนี้น่าจะชื่อ โป่งเหง่ง ผมสีแดง ใส่ฟันเหล็ก

มีกล้ามเนื้อ ปล้นร้านตุ๊กตา

หลังจากนั้นผู้สอนให้ผู้เรียนทบทวนลักษณะของโจรอีกครั้ง
ว่ามีลักษณะแปลกใหม่ หรือมีลักษณะที่แตกต่างจากโจรทั่วไปอย่างไร ผู้เรียนเห็น
ความแปลกใหม่หรือไม่อย่างไร ในขั้นนี้ผู้สอนต้องคอยกระตุ้นโดยถามให้ผู้เรียนเห็น
ความแปลกใหม่จริง ๆ ซึ่งผู้เรียนส่วนใหญ่มักจะตอบว่าไม่มีความแปลกใหม่ เพราะเป็น
ลักษณะกว้าง ๆ ของโจรธรรมดาที่มีอยู่

2. ขั้นตอนการเปรียบเทียบทางตรง

ในขั้นนี้เป็นการเปรียบเทียบระหว่างสองสิ่งหรือมากกว่าสิ่งที้นำมาเปรียบเทียบอาจจะเป็นคน พืช สัตว์ สิ่งของ เพื่อให้ผู้เรียนได้มอง ได้เห็นปัญหาอีกแนวหนึ่ง เพื่อให้เกิดแนวคิดใหม่ ๆ ดังตัวอย่าง

ผู้สอน : ลักษณะของโจรยังเป็นลักษณะธรรมดา ๆ ถ้าสมมุติว่าครูจะให้นักเรียนเปรียบเทียบระหว่างโจรที่ซื่อดำ กับเครื่องมือที่ใช้ในบ้านนักเรียนคิดว่ามีเครื่องมืออะไรที่มีส่วนคล้ายกับลักษณะของดำ

ผู้เรียน : เครื่องซักผ้า

ผู้เรียน : ทีวี

ผู้เรียน : ไม้กวาด

ผู้เรียน : ชิงช้า

หลังจากนั้นผู้สอนให้ผู้เรียนทั้งห้องร่วมกันพิจารณาว่าการเปรียบเทียบระหว่างสิ่งของข้างต้นไม่กับโจร ซื่อดำอันไหนเปรียบเทียบได้แหวกแนวที่สุด พร้อมทั้งให้ผู้เรียนอธิบายการทำงานของสิ่งของนั้น เช่น ถ้าผู้เรียนเลือกไม้กวาด ผู้สอนต้องซักถามผู้เรียนเกี่ยวกับลักษณะการทำงาน การประดิษฐ์ไม้กวาด ในขั้นตอนนี้ยังไม่เปรียบเทียบ ไม้กวาดกับโจร

3. ขั้นตอนการเปรียบเทียบกับตนเอง

เป็นขั้นตอนในการนำตนเองไปเปรียบเทียบกับสิ่งอื่น ซึ่งทำให้ผู้เรียนต้องทำตนเหมือนสิ่งที่ต้องการเปรียบเทียบ และบรรยายความรู้สึกที่เกิดขึ้นเมื่อตนเป็นสิ่งนั้น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความคิดแปลกใหม่ดังตัวอย่าง

หลังจากที่ผู้เรียนเลือกสิ่งของที่คิดว่าแปลกแหวกแนวที่สุด คือ ไม้กวาด ผู้สอนก็ให้ผู้เรียนเปรียบเทียบกับไม้กวาด โดยตั้งคำถามว่า

ผู้สอน : ถ้าสมมุติว่านักเรียนเป็นไม้กวาด จงบอกความรู้สึกว่าเป็นอย่างใดในขณะที่เป็นไม้กวาด

ผู้เรียน : ผมต้องคอยเก็บกวาดสิ่งสกปรกอยู่ทุกวัน ผมไม่อยากให้มีสิ่งสกปรก เช่น ผุ่น กระจาด ถุงพลาสติก เป็นต้น เพราะสิ่งต่าง ๆ ทำให้ผมเหม็นและจามอยู่บ่อย ๆ ผมท้อแท้เพราะไม่เคยเห็นหน้าใครนอกจากเพื่อนผมที่ชื่อว่าผุ่น

ผู้เรียน : ผมชอบเศษขยะมาก เพราะทำให้ผมนึกความหอมในตัวมากกว่าเครื่องใช้อื่น ๆ ดังนั้น เศษขยะจึงเป็นเหมือนน้ำหอมประจำตัวผม ผมภูมิใจที่ได้ทำหน้าที่พิทักษ์ความสะอาด

4. ขั้นการเปรียบเทียบโดยใช้คำคู่ที่มีความหมายที่ขัดแย้งกัน

โดยนำคำมาจากการที่ผู้เรียนเอาตนเอง ไปเปรียบเทียบกับสิ่งของในขั้นตอนที่ 3 โดยให้ผู้เรียนเลือก เช่น

เหม็น กับหอม

ท้อแท้ กับภูมิใจ

สกปรก กับสะอาด

เมื่อผู้เรียนได้เลือกคำที่มีความหมายขัดแย้งกันแล้ว ผู้สอนให้ผู้เรียนเลือกคำที่มีความหมายขัดแย้งหรือตรงข้ามมากที่สุด

5. ขั้นการเปรียบเทียบทางตรง ครั้งที่ 2

โดยผู้สอนย้อนกลับมาใช้วิธีการเปรียบเทียบทางตรงอีกครั้งโดยใช้คำที่มีความหมายขัดแย้งกันที่ผู้เรียนได้เลือกไว้ในข้อ 4 มาเป็นหลัก สมมุติว่าผู้เรียนเลือกเหม็นกับหอม ผู้สอนอาจใช้คนหรือสัตว์ สิ่งของเปรียบเทียบกับเหม็นกับหอม เช่น

ผู้เรียน : ลองนึกถึงของใช้ที่มีลักษณะของเหม็นและหอม

ผู้เรียน : ลูกเหม็นในห้องน้ำ

ผู้เรียน : น้ำหอม

เมื่อผู้เรียนหาคำมาได้ทั้งหมดผู้สอนจะยุติการหาคำเปรียบเทียบ พร้อมทั้งถามนำว่า

ผู้สอน : สิ่งที่คุณกล่าวมาทั้งหมดข้างต้น อะไรที่จะใช้บรรยายลักษณะใจดำได้ดีและน่าตื่นเต้นที่สุด

ผู้เรียน : ยาทาเล็บ

ผู้สอน : ยาทาเล็บมาบรรยายลักษณะใจดำได้อย่างไร

หลังจากที่ถามผู้เรียนเงี่ยผู้สอนให้ผู้เรียนอธิบายลักษณะของยาทาเล็บ ข้อดี ข้อเสีย สีต่าง ๆ ของยาทาเล็บ ฯลฯ พร้อมทั้งจดลงกระดานดำ แล้วให้ผู้เรียนเขียนถึงใจดำ โดยใช้ข้อความทั้งหมดเกี่ยวกับยาทาเล็บบรรยาย

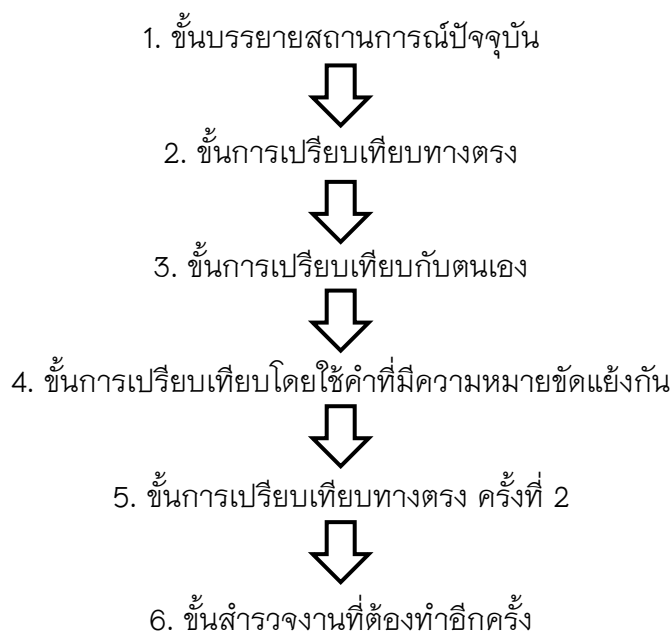
6. ขั้นสำรวจงานที่ต้องทำอีกครั้ง

ให้ผู้เรียนเปรียบเทียบแล้วนำไปสู่ปัญหาเริ่มแรก ซึ่งหลังจากที่ผู้เรียนได้เลือกยาเล็บแล้ว ผู้สอนจะนำไปสู่ปัญหาเริ่มแรกคือ การบรรยายเปรียบเทียบโจรดำกับยาทาเล็บโดยตั้งคำถามว่า

ผู้สอน : ลองกลับมาคิดถึงโจรดำอีกครั้ง เราจะใช้ยาทาเล็บมาบรรยายลักษณะโจรดำได้อย่างไร

ในขั้นตอนนี้ ส่วนใหญ่ผู้เรียนจะเงียบ ผู้สอนอาจจะต้องใช้คำอธิบายหรือตั้งคำถามนำว่ายาทาเล็บนั้นเป็นอย่างไร มีข้อดีและข้อเสียอย่างไร สีสันท่าง ๆ เป็นอย่างไร โดยให้ผู้เรียนอธิบายพร้อมทั้งให้ผู้เรียนเขียนถึงโจรดำ โดยใช้ข้อความทั้งหมดเกี่ยวกับยาทาเล็บข้างต้นบรรยายลักษณะโจรดำ

สุภาพ ช่างสอน (2549, หน้า 76) ได้สรุปขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนแบบซินเนคติกส์ สามารถสรุปเป็นแผนภูมิได้ ดังนี้

ภาพประกอบ 4 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์

สมศักดิ์ ภู่วิภาดาวรรณ (2542, หน้า 108–120) กล่าวไว้ว่า การสอนตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ มี 2 วิธีด้วยกัน คือ แบบที่ 1 ใช้เพื่อสร้างผลงานที่แปลกใหม่ และแบบที่ 2 ใช้เพื่อสร้างความคุ้นเคยกับสิ่งที่ยังไม่รู้จักรักการที่จะใช้วิธีแบบที่ 1 หรือแบบที่ 2 ย่อมขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของการสอน ซึ่งแต่ละรูปแบบมีขั้นตอน ดังนี้

รูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ แบบที่ 1 เพื่อสร้างผลงานที่แปลกใหม่ มีโครงสร้างและขั้นตอนในการสอน ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 บรรยายสถานการณ์ปัจจุบัน ขั้นนี้ครูให้นักเรียนบรรยายสถานการณ์หรือหัวข้อตามที่นักเรียนมองเห็น

ขั้นที่ 2 การเปรียบเทียบทางตรง ขั้นนี้นักเรียนเปรียบเทียบทางตรงแล้วเลือกอันที่ดีที่สุดมาอธิบายให้กว้างขวางขึ้น

ขั้นที่ 3 การเปรียบเทียบกับตนเอง ขั้นนี้นักเรียนเปรียบเทียบกับสิ่งที่เลือกในขั้นที่ 2 กับตนเอง

ขั้นที่ 4 การหาคำคู่ที่มีความหมายขัดแย้งกัน จากการบรรยายในขั้นที่ 2 และขั้นที่ 3 นักเรียนคิดหาคำคู่ที่มีความหมายค้านกันมาหลาย ๆ คู่แล้วเลือกคู่ที่ดีที่สุด

ขั้นที่ 5 การเปรียบเทียบทางตรง ขั้นนี้นักเรียนคิดหาการเปรียบเทียบทางตรง โดยใช้คำคู่ที่เลือกในขั้นที่ 4

ขั้นที่ 6 ตรวจสอบปัญหาเริ่มแรกอีกครั้ง ขั้นนี้ครูให้นักเรียนหันกลับมาสำรวจปัญหาเริ่มแรก แล้วใช้การเปรียบเทียบขั้นสุดท้าย โดยใช้ประสบการณ์ทั้งหมดที่ได้จากกระบวนการของซินเนคติกส์

รูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ แบบที่ 2 เพื่อสร้างความคุ้นเคยกับสิ่งที่ยังไม่รู้จักรักวิธีสอนแบบนี้มีจุดประสงค์เพื่อทำความคุ้นเคยกับสิ่งที่แปลกใหม่ เป็นการเพิ่มความเข้าใจและสำรวจลึกในสิ่งของหรือสถานการณ์ที่ใหม่และซับซ้อนในที่นี้เราใช้ในการเปรียบเทียบช่วยในการวิเคราะห์ ไม่ใช่เพื่อเชื่อมโยงของที่มีความแตกต่างดังเช่น ในแบบที่ 1 ในแบบที่ 2 เราจะใช้สิ่งของหรือสถานการณ์ที่ใกล้ตัว เช่น บ้าน รถ ร่างกายคนเปรียบเทียบกับสถานการณ์ที่เป็นปัญหาแล้วให้วิเคราะห์ปัญหา โดยการศึกษาลักษณะสำคัญของสิ่งที่คุ้นเคยกับลักษณะของปัญหา (สิ่งที่ไม่คุ้นเคย) ขั้นตอนต่าง ๆ ของการสอนแบบนี้ ดังนี้

ขั้นที่หนึ่ง การให้ข้อมูล
 ขั้นที่สอง การเปรียบเทียบ
 ขั้นที่สาม การเปรียบเทียบกับตัวเอง
 ขั้นที่สี่ การบรรยายถึงความสัมพันธ์ในส่วนที่เป็นไปได้
 ขั้นที่ห้า การบรรยายถึงความสัมพันธ์ที่เป็นไปไม่ได้
 ขั้นที่หก การสำรวจ
 ขั้นที่เจ็ด การเปรียบเทียบ

ทิตินา แชมมณี (2558, หน้า 252-253) กล่าวว่า กระบวนการเรียนการสอนตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ มีทั้งหมด 6 ขั้นตอน

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ ผู้สอนให้ผู้เรียนทำงานต่าง ๆ ที่ต้องการให้ผู้เรียนทำ เช่น ให้เขียน บรรยาย เล่า ทำ แสดง วาดภาพ สร้าง บั่น เป็นต้น ผู้เรียนทำงานนั้น ๆ ตามปกติที่เคยทำ เสร็จแล้วให้เก็บผลงานไว้ก่อน

ขั้นที่ 2 ขั้นการสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง (direct analogy) ผู้สอนเสนอคำคู่ให้ผู้เรียนเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่าง เช่น ลูกบอลกับมะนาว เหมือนหรือต่างกันอย่างไร คำคู่ที่ผู้สอนเลือกมาควรให้มีลักษณะที่สัมพันธ์กับเนื้อหาหรืองานที่ผู้เรียนทำในขั้นที่ 1 ผู้สอนเสนอคำคู่ให้ผู้เรียนเปรียบเทียบหลาย ๆ คู่ และจดคำตอบของผู้เรียนไว้บนกระดาน

ขั้นที่ 3 ขั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ (personal analogy) ผู้สอนให้ผู้เรียนสมมติตัวเองเป็นสิ่งใดสิ่งหนึ่งและแสดงความรู้สึกออกมา เช่น ถ้าเปรียบเทียบผู้เรียนเป็นเครื่องซักผ้า จะรู้สึกอย่างไร ผู้สอนจดคำตอบของผู้เรียนไว้บนกระดาน

ขั้นที่ 4 ขั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง (compressed conflict) ผู้สอนให้ผู้เรียนนำคำ หรือวลีที่ได้จากการเปรียบเทียบในขั้นที่ 2 และ 3 มาประกอบกันเป็นคำใหม่ที่มีความหมายขัดแย้งกันในตัวเอง เช่น ไฟเย็น น้ำผึ้งขม มัจจุราชสีน้ำผึ้ง เชือดนิ่ม ๆ เป็นต้น

ขั้นที่ 5 ขั้นการอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง ผู้สอนให้ผู้เรียนช่วยกันอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้งที่ได้

ขั้นที่ 6 ขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน ผู้สอนให้ผู้เรียนนำงานที่ทำไว้เดิมในขั้นที่ 1 ออกมาทบทวนใหม่ และลองเลือกนำความคิดที่ได้มาใหม่จากกิจกรรมขั้นที่ 5 มาใช้ในงานของตน ทำให้งานของตนมีความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น

จรรยา แก้วศรีนวม (2557, หน้า 78-79) ได้ทำการวิเคราะห์และสรุปขั้นตอนเพื่อใช้ในการจัดกระบวนการเรียนการสอนในการวิจัยไว้ 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ ขั้นนี้ครูสอนให้นักเรียนเขียนเรื่องราวต่าง ๆ ที่ต้องการให้ผู้เรียนทำ เช่น ให้เขียนบรรยาย เล่า ทำ แสดง วาดภาพ สร้าง ปั้น เป็นต้น ผู้เรียนทำงานตามปกติเสร็จแล้วให้เก็บผลงานไว้ก่อน

ขั้นที่ 2 ขั้นเปรียบเทียบสิ่งที่คุ้นเคย เป็นการเปรียบเทียบของสองสิ่งหรือมากกว่า โดยการเปรียบเทียบความเหมือนหรือความแตกต่าง เพื่อให้นักเรียนมองเห็นอีกมุมมองหนึ่ง

ขั้นที่ 3 ขั้นเปรียบเทียบกับตนเอง เป็นขั้นตอนในการนำตนเองไปเปรียบเทียบกับสิ่งอื่น ๆ ซึ่งทำให้ผู้เรียนต้องทำตนเหมือนสิ่งที่ต้องการเปรียบเทียบและบรรยายความรู้สึกที่เกิดขึ้นเมื่อตนเองเป็นสิ่งนั้น

ขั้นที่ 4 ขั้นสร้างและอธิบายคำที่มีความหมายขัดแย้งกัน ให้ผู้เรียนนำคำหรือวลีที่ได้จากการเปรียบเทียบในขั้นที่ 2 และ 3 มาประกอบเป็นคำใหม่ที่มีความหมายของคำคู่ขัดแย้งกันในตัวเอง ครูและนักเรียนช่วยกันอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง

ขั้นที่ 5 ขั้นสร้างสรรค์ผลงาน ผู้สอนให้นักเรียนนำผลงานที่ทำไว้เดิมในขั้นที่ 1 ออกมาทบทวนใหม่ และลองเลือกแนวคิดที่ได้ใหม่มาเขียนหรือสร้างเป็นผลงานของตนเอง

ขั้นที่ 6 ขั้นชื่นชมผลงาน ให้ผู้เรียนนำเสนอผลงานของตน ครูและผู้เรียนร่วมวิพากษ์วิจารณ์และชื่นชมผลงาน

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยนำขั้นตอนวิธีสอนรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ของทิสนา แคมมณี นำมาปรับปรุงใช้ในการวิจัยครั้งนี้ซึ่งเป็นขั้นตอนวิธีสอนรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ของทิสนา แคมมณี เหมาะสมกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นการจัดประสบการณ์ที่ทำทลายและสนุกสนาน ช่วยพัฒนาความอยากรู้อยากเห็น ทำให้นักเรียนได้ใช้ความคิดและแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

ขั้นที่ 2 ขั้นสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง ขั้นที่ 3 ขั้นสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ ขั้นที่ 4 ขั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง ขั้นที่ 5 ขั้นการอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง ขั้นที่ 6 ขั้นคิดสร้างสรรค์ผู้เรียนนำคำหรือสถานการณ์

การเรียนรู้แบบร่วมมือ

1. ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

การเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งให้นักเรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กันภายในกลุ่ม รู้จักการทำงานเป็นทีม มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีความรับผิดชอบ รู้จักการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นทักษะที่ควรปลูกฝังให้กับนักเรียน มีผู้ให้ความหมายของการเรียนรู้แบบร่วมมือไว้ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

สมบัติ การจนารักพงศ์ (2547, หน้า 5) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนร่วมมือและช่วยเหลือกันในการเรียนรู้ โดยแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มเล็ก ๆ 4-5 คน ที่มีความสามารถแตกต่างกัน ทำงานร่วมกันเพื่อรับผิดชอบร่วมกันทั้งในส่วนตนและส่วนรวม ของกลุ่มนี้ขึ้นอยู่กับผลงานของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่ม ความสำเร็จของแต่ละคนคือความสำเร็จของกลุ่ม ความสำเร็จของกลุ่มคือความสำเร็จของทุกคน

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2552, หน้า 134) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียนได้ร่วมมือและช่วยเหลือกันในการเรียนรู้ โดยแบ่งกลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถต่างกันออกเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ซึ่งเป็นลักษณะการรวมกลุ่มอย่างมีโครงสร้างที่ชัดเจน มีการทำงานร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีการช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีความรับผิดชอบร่วมกันทั้งในส่วนตนและส่วนรวม เพื่อให้ตนเองและสมาชิกทุกคนในกลุ่มประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

ระวีวรรณ ศรีคร้ามครัน (2552, หน้า 155) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้แบบร่วมมือว่าเป็นการจัดการเรียนการสอนที่สนับสนุนและเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กัน (Interaction) รู้จักทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม (Group work) สามารถสื่อสารกันทำให้พฤติกรรมของเพื่อนคนหนึ่งสนับสนุนหรือส่งเสริมพฤติกรรมของเพื่อนคนอื่น ๆ ในกลุ่มเดียวกัน รวมทั้งการมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกันในกลุ่ม มีการถกเถียงปัญหา ปรึกษาหารือกัน สามารถแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนคำถาม

และคำตอบรวมทั้งร่วมมือกันทำงานในลักษณะกลุ่ม ซึ่งผู้สอนจะใช้กิจกรรมกลุ่มการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความสามารถต่างกันร่วมกันทำงานและร่วมกันเรียนในลักษณะของกลุ่มเล็ก ผู้เรียนจะสามารถคิดค้น แสวงหาความรู้ในหัวข้อเรื่อง หรือปัญหาที่ผู้สอนกำหนดให้ สำหรับรางวัลหรือผลสำเร็จที่ได้รับจะขึ้นอยู่กับสมาชิกของกลุ่ม ที่จะร่วมกันทำให้กลุ่มประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน

ทิตนา แคมมณี (2553, หน้า 98) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือ คือ การเรียนรู้เป็นกลุ่มย่อยโดยมีสมาชิกกลุ่มที่มีความสามารถแตกต่างกันประมาณ 3-6 คน ช่วยกันเรียนรู้เพื่อไปสู่เป้าหมายกลุ่ม ในการจัดการเรียนการสอนโดยทั่วไป เรามักจะไม่ให้ความสนใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์ระหว่างเรียน ส่วนใหญ่เรามักจะมุ่งไปที่ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนหรือระหว่างผู้เรียนกับบทเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนเป็นมิติที่มักจะละเลยหรือมองข้ามไป ทั้ง ๆ ที่มีผลการวิจัยชี้ชัดเจน ความรู้สึกของผู้เรียนต่อตนเอง ต่อโรงเรียน ครู และเพื่อนร่วมชั้นมีผลต่อการเรียนรู้มาก

McConnell (1994, pp. 15-17 อ้างถึงใน วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์, 2547, หน้า 53) กล่าวว่า การจัดการเรียนแบบร่วมมือ ซึ่งเป็นวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่เน้นการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้แก่ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ แต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความสามารถแตกต่างกัน โดยแต่ละคนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการเรียนรู้และในความสำเร็จของกลุ่ม ทั้งโดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การแบ่งทรัพยากรการเรียนรู้ คนที่เรียนเก่งจะช่วยเหลือคนที่อ่อนกว่า สมาชิกในกลุ่มไม่เพียงแต่รับผิดชอบต่อการเรียนของตนเองเท่านั้น หากจะต้องร่วมรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของเพื่อนสมาชิกทุกคนในกลุ่ม ความสำเร็จของแต่ละบุคคลคือความสำเร็จของกลุ่ม การกำหนดขนาดของกลุ่มโดยปกติประมาณ 3-4 คน และลักษณะของกลุ่มควรเป็นกลุ่มที่คละความสามารถ (มีทั้งผู้ที่เรียนเก่ง ปานกลาง กลางและอ่อน) ร่วมกันทำกิจกรรม หรือศึกษาค้นคว้าหาองค์ความรู้ร่วมกัน

Slavin (1987, อ้างถึงใน ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2553, หน้า 182)

ให้ความหมายของการจัดการเรียนแบบร่วมมือว่า หมายถึง วิธีการจัดการเรียนการสอน ที่ให้นักเรียนทำงานร่วมกัน เป็นกลุ่มเล็ก ๆ โดยทั่วไปมีสมาชิกกลุ่มละ 4 คน สมาชิกกลุ่มมีความสามารถในการเรียนต่างกัน สมาชิกในกลุ่มจะรับผิดชอบในสิ่งที่ได้รับการสอน และช่วยเพื่อนสมาชิกให้เกิดการเรียนรู้ด้วยการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยมีเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน คือ เป้าหมายของกลุ่ม

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือ หมายถึง การเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยในชั้นเรียนจะแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม ประกอบด้วย ผู้เรียนที่มีความสามารถแตกต่างกัน กลุ่มละประมาณ 3-6 คน ประกอบด้วย นักเรียนเก่ง ปานกลาง และอ่อน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการทำงานเป็นทีม มีการทำงานร่วมกัน มีความรับผิดชอบร่วมกัน ความสำเร็จของแต่ละคนคือความสำเร็จของกลุ่ม

2. วัตถุประสงค์ของการเรียนแบบร่วมมือ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาวัตถุประสงค์ของการเรียนแบบร่วมมือ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ชนาธิป พรกุล (2552, หน้า 36-37) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการเรียนแบบร่วมมือว่ามุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาสิ่งต่อไปนี้ คือ

1. สติปัญญา และพัฒนาทักษะการคิด

2. ทักษะทางสังคม เช่น การร่วมมือ การช่วยเหลือ การปฏิสัมพันธ์

ในทางสร้างสรรค์ ความอดทนต่อความแตกต่างเรียนรู้ในการฟังพาคคนอื่น มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการทำงานเป็นทีม

3. ตนเอง เช่น การควบคุมตนเองในการเรียน เข้าใจตนเอง เห็นคุณค่าในตนเองมีความเชื่อมั่น

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2552, หน้า 134) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการเรียนแบบร่วมมือว่าเป็นวิธีการที่พัฒนาผู้เรียนในด้านวิชาการและทักษะทางสังคม เป็นการเตรียมผู้เรียนให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความสุข

ทิศนา ขัมมณี (2558, หน้า 265) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนแบบร่วมมือว่ามุ่งช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาสาระต่าง ๆ ด้วยตนเองและด้วยความร่วมมือและความช่วยเหลือจากเพื่อน ๆ รวมทั้งได้พัฒนาทักษะทางสังคมต่าง ๆ เช่น ทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะการสร้างความสัมพันธ์ รวมทั้งทักษะการแสวงหาความรู้ ทักษะการคิด การแก้ปัญหาและอื่น ๆ

สรุปได้ว่า วัตถุประสงค์ของการเรียนแบบร่วมมือ คือ การเรียนที่มุ่งช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาสาระต่าง ๆ ด้วยตนเองและด้วยความร่วมมือและความช่วยเหลือจากเพื่อน ๆ พัฒนาผู้เรียนในด้านวิชาการและทักษะทางสังคม อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

3. องค์ประกอบของการเรียนรู้แบบร่วมมือ

Johnson and Johnson (1994, pp. 31–37 อ้างถึงใน ทิศนา แหมมณี, 2558, หน้า 99–101) กล่าวถึงองค์ประกอบของการเรียนแบบร่วมมือว่าต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. การพึ่งพาและเกื้อกูลกัน (Positive Interdependent) กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือ จะต้องมีความตระหนักว่า สมาชิกกลุ่มทุกคนมีความสำคัญ และความสำเร็จของกลุ่มขึ้นกับสมาชิกทุกคนในกลุ่ม ในขณะเดียวกันสมาชิกแต่ละคนจะประสบความสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อกลุ่มประสบความสำเร็จ ความสำเร็จของบุคคลและของกลุ่มขึ้นอยู่กับกันและกัน ดังนั้นแต่ละคนต้องรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตนและในขณะเดียวกันก็ช่วยเหลือสมาชิกคนอื่น ๆ ด้วย เพื่อประโยชน์ร่วมกัน การจัดกลุ่มเพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีการพึ่งพาช่วยเหลือเกื้อกูลกันนี้ทำได้หลายทาง เช่น การให้ผู้เรียนมีเป้าหมายเดียวกัน หรือให้ผู้เรียนกำหนดเป้าหมายในการทำงาน/การเรียนรู้ร่วมกัน (positive goal interdependence) การให้รางวัลตามผลงานของกลุ่ม (positive reward interdependence) การให้งานหรือวัสดุอุปกรณ์ที่ทุกคนต้องทำหรือใช้ร่วมกัน (positive resource interdependence) การมอบหมายบทบาทหน้าที่ในการทำงานร่วมกันให้แต่ละคน (positive role interdependence)

2. การปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด (face-to-face promotive interaction) การที่สมาชิกในกลุ่มมีการพึ่งพาช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เป็นปัจจัยที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกันในทางที่จะช่วยให้กลุ่มบรรลุเป้าหมาย สมาชิกกลุ่มจะห่วงใย ไว้วางใจ ส่งเสริม และช่วยเหลือกันและกันในการทำงานต่าง ๆ ร่วมกัน ส่งผลให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน

3. ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ของสมาชิกแต่ละคน (individual accountability) สมาชิกในกลุ่มการเรียนรู้ทุกคนจะต้องมีหน้าที่รับผิดชอบ และพยายามทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ ไม่มีใครที่จะได้รับประโยชน์โดยไม่ทำหน้าที่ของตน ดังนั้นกลุ่มจึงจำเป็นต้องมีระบบการตรวจสอบผลงาน ทั้งที่เป็นรายบุคคล

และเป็นกลุ่ม วิธีการที่สามารถส่งเสริมให้ทุกคนได้ทำหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่ที่มีหลายวิธี เช่น การจัดกลุ่มให้เล็ก เพื่อจะได้มีการเอาใจใส่กันและกันได้อย่างทั่วถึง การทดสอบ เป็นรายบุคคล การสุ่มเรียกชื่อให้รายงาน ครูสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนในกลุ่ม การจัดให้กลุ่มมีผู้สังเกตการณ์ การให้ผู้เรียนสอนกันและกัน เป็นต้น

4. การใช้ทักษะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและทักษะการทำงานกลุ่มย่อย (interpersonal and small-group skills) การเรียนรู้แบบร่วมมือจะประสบความสำเร็จได้ ต้องอาศัยทักษะที่สำคัญ ๆ หลายประการ เช่น ทักษะทางสังคม ทักษะการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะการสื่อสาร และทักษะการแก้ปัญหาขัดแย้ง รวมทั้งการเคารพ ยอมรับ และไว้วางใจกันและกัน ซึ่งครูควรสอนและฝึกให้แก่ผู้เรียนเพื่อช่วยให้ดำเนินงานไปได้

5. การวิเคราะห์กระบวนการกลุ่ม (group processing) กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือจะต้องมีการวิเคราะห์กระบวนการทำงานของกลุ่มเพื่อช่วยให้เกิดการเรียนรู้และปรับปรุงการทำงานได้ดีขึ้น การวิเคราะห์กระบวนการกลุ่มครอบคลุมการวิเคราะห์เกี่ยวกับวิธีการทำงานของกลุ่ม พฤติกรรมของสมาชิกกลุ่มและผลงานของกลุ่ม การวิเคราะห์การเรียนรู้นี้อาจทำโดยครู หรือผู้เรียน หรือทั้งสองฝ่าย การวิเคราะห์กระบวนการกลุ่มนี้เป็นยุทธวิธีหนึ่งที่ส่งเสริมให้กลุ่มตั้งใจทำงาน เพราะรู้ว่าจะได้รับข้อมูลป้อนกลับ และช่วยฝึกทักษะการรู้คิด (metacognition) คือ สามารถที่จะประเมินการคิด และพฤติกรรมของตนที่ได้ทำไป

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ประกอบด้วย การพึ่งพาซึ่งกันและกัน เพื่อช่วยเหลือกันและเกื้อกูลกัน การปรึกษาหารือกันเพื่อคอยให้คำแนะนำหรือคำปรึกษาระหว่างบุคคลอย่างใกล้ชิด ความรับผิดชอบของสมาชิก เพื่อให้ผลงานมีประสิทธิภาพควรมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของนักเรียนแต่ละคน ทักษะกระบวนการปฏิสัมพันธ์เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพนักเรียนจำเป็นต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคลและกลุ่มย่อยและการวิเคราะห์กระบวนการกลุ่มเพื่อช่วยให้กลุ่มเกิดการเรียนรู้และปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น เช่น การวิเคราะห์เกี่ยวกับวิธีการทำงานของกลุ่ม พฤติกรรมของสมาชิกกลุ่ม และผลงานของกลุ่มองค์ประกอบทั้ง 5 นี้ ต่างก็มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันในการช่วยให้การเรียนรู้แบบร่วมมือดำเนินไปได้ด้วยดี และบรรลุเป้าหมายที่กลุ่มต้องการคือสมาชิกกลุ่มเกิดความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำทักษะเหล่านี้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างเต็มที่

4. ขั้นตอนของการเรียนแบบร่วมมือ

นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงขั้นตอนของการเรียนแบบร่วมมือไว้หลายทฤษฎี ดังนี้

นลินี บำเรอราช (2540, หน้า 37) กล่าวถึงขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียม

- ครูสอนทักษะในการเรียนรู้ร่วมกัน
- จัดกลุ่มนักเรียน
- บอกจุดประสงค์ของบทเรียน
- บอกจุดประสงค์ของการทำงานร่วมกัน

ขั้นที่ 2 ขั้นศึกษาหาความรู้

- นักเรียนวางแผนการทำงานกลุ่ม
- นักเรียนศึกษาหาความรู้จากแหล่งข้อมูล

ขั้นที่ 3 นักเรียนทำงานกลุ่ม

- นักเรียนทำงานตามบทบาทหน้าที่ที่ทุกคนต้องปฏิบัติ

ขั้นที่ 4 ตรวจสอบผลงานและทดสอบ

- ครูตรวจผลงาน (กลุ่มและงานรายบุคคล)

ขั้นที่ 5 สรุปบทเรียนและประเมินผลการทำงานกลุ่ม

การจัดกิจกรรมการสอนแบบร่วมมือให้ประสบความสำเร็จควรพิจารณาถึงบทบาทของครูและผู้เรียน ดังนี้

บทบาทของครู

1. กำหนดขนาดของกลุ่มและลักษณะของกลุ่มโดยจะ
ความสามารถกัน
2. ดูแลและจัดลักษณะการนั่งของสมาชิกกลุ่มให้สะดวก
ที่จะทำงานร่วมกันและง่ายต่อการสังเกตติดตาม
3. ชี้แจงกรอบกิจกรรมให้นักเรียนเข้าใจวิธีการและ
กฎเกณฑ์การทำงาน
4. สร้างบรรยากาศที่เสริมสร้างการแลกเปลี่ยน
ความคิดเห็น แบ่งหน้าที่รับผิดชอบของสมาชิกในกลุ่ม

5. เป็นที่ปรึกษาของกลุ่มย่อย และคอยติดตามความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของกลุ่มและสมาชิก

6. ยกย่องเมื่อนักเรียนร่วมกันทำงานกลุ่ม ให้รางวัลคำชมเชยในลักษณะกลุ่ม

7. กำหนดว่าผู้เรียนควรทำงานร่วมกันแบบกลุ่มนานเพียงใด บทบาทของนักเรียน

1. ไว้วางใจซึ่งกันและกัน และพัฒนาทักษะการสื่อความหมาย
2. ในการทำกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละครั้ง สมาชิกคนหนึ่งจะทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงาน คนหนึ่งทำหน้าที่เลขานุการกลุ่ม ส่วนสมาชิกที่เหลือทำหน้าที่เป็นผู้ร่วมทีม สมาชิกทุกคนต้องได้รับมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบ

3. ให้เกียรติและรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มทุกคน

4. รับผิดชอบการเรียนรู้ของตน และเพื่อน ๆ ในกลุ่ม
ผู้เรียนจะร่วมมือกันทำกิจกรรม กำหนดเป้าหมายของกลุ่ม แลกเปลี่ยนความรู้และวัสดุอุปกรณ์ ให้กำลังใจซึ่งกันและกัน ดูแลกันในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ และช่วยกันควบคุมเวลาในการทำงาน

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2552, หน้า 136) อธิบายขั้นตอนการเรียนรู้แบบร่วมมือไว้ ดังนี้

1. ขั้นเตรียม กิจกรรมในขั้นตอน ประกอบด้วย ครูแนะนำทักษะในการเรียนรู้ร่วมกัน และจัดเป็นกลุ่มย่อย ๆ ประมาณ 2-6 คน ครูควรแนะนำเกี่ยวกับระเบียบของกลุ่มบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกกลุ่ม แจกวัสดุประสงค์ของบทเรียน และในการทำกิจกรรมร่วมกันและการฝึกฝนทักษะพื้นฐานจำเป็นสำหรับการทำกิจกรรมกลุ่ม

2. ขั้นสอน ครูนำเข้าสู่บทเรียน แนะนำเนื้อหา แนะนำแหล่งข้อมูล และมอบหมายงานให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม

3. ขั้นทำกิจกรรมกลุ่ม ผู้เรียนเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่มย่อย โดยที่แต่ละคนมีบทบาทและหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย เป็นขั้นที่สมาชิกในกลุ่มจะได้ร่วมกันรับผิดชอบต่อผลงานของกลุ่ม ในขั้นนี้ครูอาจกำหนดให้นักเรียนใช้เทคนิคต่าง ๆ เช่น แบบ TAD, TAI, GT, LT, NHT, CO-OP-CO-OP เป็นต้น ในการทำกิจกรรมแต่ละครั้งเทคนิคที่ใช้แต่ละครั้งจะต้องเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ในการเรียนแต่ละเรื่อง ในการเรียนครั้งหนึ่ง ๆ อาจต้องใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือหลาย ๆ เทคนิคประกอบกัน เพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการเรียน

4. ขั้นตรวจสอบผลงานและทดสอบ ในขั้นนี้เป็นการตรวจสอบว่า ผู้เรียนได้ปฏิบัติหน้าที่ครบถ้วนแล้วหรือยัง ผลการปฏิบัติเป็นอย่างไร เน้นการตรวจสอบ ผลงานกลุ่มและรายบุคคล ในบางกรณีผู้เรียนอาจต้องซ่อมเสริมส่วนที่ยังขาดตกบกพร่อง ต่อจากนั้นเป็นการทดสอบความรู้

5. ขั้นสรุปบทเรียนและประเมินผลการทำงานกลุ่ม ครูและผู้เรียน ช่วยกันสรุปบทเรียน ถ้ามีสิ่งที่ยังไม่เข้าใจครูควรอธิบายเพิ่มเติม และผู้เรียนช่วยกัน ประเมินผลการทำงานกลุ่ม และพิจารณาว่าอะไรคือจุดเด่นของงาน และอะไรคือสิ่งที่ควร ปรับปรุง

อภิชาติ ชมภูทัศน์ (2552, หน้า 68-69) ได้สรุปขั้นตอนการเรียนรู้ แบบร่วมมือไว้ ดังนี้

1. นักเรียนแบ่งออกเป็นกลุ่มย่อยประมาณ 2-6 คน โดยละ ความสามารถและชี้แจงบทบาทหน้าที่ที่รับผิดชอบในกลุ่มให้ชัดเจน
2. ชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ ศึกษา เนื้อหาหรือทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย สมาชิกในกลุ่มช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อความสำเร็จของกลุ่ม
3. วัดผลและประเมินผลเมื่อนักเรียนทำกิจกรรมสิ้นสุดลง
4. สรุปบทเรียนและประเมินผลงานของกลุ่ม เพื่อนำไปปรับปรุง การทำงานครั้งต่อไปและในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำหลักการและแนวคิดดังกล่าวมา จัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นลำดับ 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างความสนใจ เป็นขั้นตอนที่ครูนำเข้าสู่บทเรียน อาจร้องเพลงหรือทบทวนความรู้เดิมของนักเรียน หรือทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยใช้สื่อ ประกอบตามความเหมาะสมจากนั้นครูแจ้งผลการเรียนรู้ที่คาดหวังหรือจุดประสงค์ การเรียนรู้

ขั้นที่ 2 ขั้นสอนเนื้อหาใหม่ เป็นขั้นตอนให้นักเรียนศึกษาและปฏิบัติ ตามคำชี้แจงสำหรับนักเรียน แบ่งกลุ่มนักเรียนโดยละความสามารถ เสนอสาระความรู้ที่ จะสอนนักเรียนศึกษาบัตรเนื้อหาและทำบัตรกิจกรรม

ขั้นที่ 3 ขั้นฝึกกิจกรรมกลุ่มและรายงาน เป็นขั้นตอนให้นักเรียน ในแต่ละกลุ่มศึกษาคิดค้นหาคำตอบ และนำเสนอรายงานผลงานของกลุ่มหน้าชั้นเรียน

ขั้นที่ 4 ขั้นตรวจสอบผลงานและวัดผลประเมินผล เป็นขั้นตอนตรวจสอบคำตอบของแบบฝึกหัด โดยให้นักเรียนร่วมแสดงความคิดเห็นและให้นักเรียนทำแบบทดสอบ

ขั้นที่ 5 ขั้นสรุปบทเรียนและประเมินผลการทำงานกลุ่ม เป็นขั้นตอนที่ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปบทเรียน ครูและนักเรียนช่วยกันประเมินผลการทำงานกลุ่มโดยพิจารณาจุดเด่นของงานและอะไรคือสิ่งควรปรับปรุง

จากหลักการดังกล่าว สามารถสรุปขั้นตอนของเรียนแบบร่วมมือได้ ดังนี้

1. ขั้นเตรียม แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 2-6 คน แนะนำทักษะในการเรียนรู้ร่วมกัน ระเบียบของกลุ่ม บทบาทหน้าที่ของสมาชิกกลุ่ม หรืออาจจะฝึกทักษะพื้นฐานของนักเรียนบางอย่าง
2. ขั้นสอน ครูนำเข้าสู่บทเรียน แนะนำเนื้อหา แนะนำแหล่งข้อมูล และมอบหมายภาระงานให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม โดยใช้ใบงาน
3. ขั้นทำกิจกรรมกลุ่ม นักเรียนแต่ละกลุ่มปฏิบัติกิจกรรมตามใบงาน โดยแต่ละคนจะมีบทบาทหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย เพื่อกันรับผิดชอบ เพื่อร่วมกันรับผิดชอบต่อผลงานกลุ่มในการทำกิจกรรมกลุ่ม
4. ขั้นตรวจสอบผลงานและทดสอบ

5. ประเภทของกลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือ

Johnson and Johnson (1994, pp. 1-4 อ้างถึงใน ทิศนา ขัมมณี, 2558, หน้า 102-103) กล่าวถึงประเภทของกลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือไว้ 3 ประเภท ดังนี้

1. กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างเป็นทางการ (formal cooperative learning groups) กลุ่มประเภทนี้ ครูจัดขึ้นโดยการวางแผน จัดระเบียบ กฎเกณฑ์ วิธีการ และเทคนิคต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้ร่วมมือกันเรียนรู้สาระต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจเป็นหลาย ๆ ชั่วโมงติดต่อกัน หรือหลายสัปดาห์ติดต่อกัน จนกระทั่งผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และบรรลุจุดมุ่งหมายตามที่กำหนด
2. กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างไม่เป็นทางการ (informal cooperative learning groups) กลุ่มประเภทนี้ครูจัดขึ้นเฉพาะกิจเป็นครั้งคราว โดยสอดแทรกอยู่ในการสอนปกติอื่น ๆ โดยเฉพาะการสอนแบบบรรยาย ครูสามารถจัดกลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือสอดแทรกเข้าไปเพื่อช่วยให้ผู้เรียนมุ่งความสนใจหรือใช้ความคิดเป็นพิเศษในสาระบางจุด

3. กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างถาวร (cooperative base groups)

กลุ่มประเภทนี้เป็นกลุ่มการเรียนรู้ที่สมาชิกกลุ่มมีประสบการณ์การทำงาน/การเรียนรู้ร่วมกันมานานจนกระทั่งเกิดสัมพันธภาพที่แน่นแฟ้น สมาชิกกลุ่มมีความผูกพัน ห่วงใยช่วยเหลือกันและกันอย่างต่อเนื่อง

ในการเรียนรู้แบบร่วมมือมักจะมีกระบวนการดำเนินงานที่ต้องทำเป็นประจำ เช่น การเขียนรายงาน การเสนอผลงานกลุ่ม การตรวจผลงาน เป็นต้น ในการทำงานที่เป็นกิจวัตร ดังกล่าว ครูควรจัดระเบียบขั้นตอนการทำงาน หรือฝึกฝนให้ผู้เรียนดำเนินงานอย่างเป็นระบบระเบียบเพื่อช่วยให้งานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ กระบวนการที่ใช้หรือดำเนินการเป็นกิจวัตรในการเรียนรู้แบบร่วมมือนี้ เรียกว่า “cooperative learning scripts” ซึ่งหากสมาชิกกลุ่มปฏิบัติอย่างต่อเนื่องเป็นเวลานาน จะเกิดเป็นทักษะที่ชำนาญในที่สุด

6. ประเภทของกลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบไม่เป็นทางการ

การเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างไม่เป็นทางการมี ดังนี้

สมพงษ์ สิงหะพล (2543, หน้า 181-182) ได้กล่าวถึง เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างไม่เป็นทางการได้ 14 เทคนิค ดังนี้

1. อภิปรายกลุ่มธรรมชาติ (Spontaneous group discussion) นักเรียนที่นั่งเป็นกลุ่ม นั่งชิดหรือใกล้กัน ร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นในเรื่องใดเรื่องหนึ่งของบทเรียนอาจอภิปราย 2-3 นาที ไปจนถึง 1 ชั่วโมง

2. ร่วมกันคิด (Numbered heads together) ในแต่ละกลุ่มทุกคนมีหมายเลขประจำตัว เมื่อคิทำงานเสร็จครูเรียกหมายเลขใดหมายเลขหนึ่งให้ตอบคำถาม คนถูกเรียกถือเป็นตัวแทนกลุ่ม

3. ผลงานทีม (Team product) แต่ละกลุ่มทำงานให้สำเร็จภายในชั่วโมงเรียนมอบหมายให้ทุกคนในกลุ่มมีบทบาทแล้วนำเสนองานต่อชั้นเรียน

4. ช่วยกันทบทวน (Cooperative review) แต่ละกลุ่มเวียนกันถามตอบเพื่อทบทวนบทเรียน กลุ่มที่ถามได้ 1 คะแนน กลุ่มที่ตอบถ้าตอบถูกได้ 1 คะแนน กลุ่มที่อธิบายข้อมูลเพิ่มเติมได้ 1 คะแนน

5. คู่คิด (Think pair share) นักเรียนนั่งเป็นคู่ในกลุ่มของตนเพื่อหาคำตอบที่ตกลงกันเสนอคำตอบที่ตกลงกันต่อชั้นเรียน

6. เพื่อนเรียน (Partners) นักเรียนในแต่ละกลุ่มจับคู่กันเรียน คู่หนึ่งอาจไปขอคำอธิบายสอบถามปรึกษาหารือจากกลุ่มอื่น เมื่อเข้าใจแจ่มแจ้งแล้วก็ถ่ายทอดความรู้สู่คู่อื่นในกลุ่ม

7. มุมสนทนา (Corners) แต่ละกลุ่มแบ่งเป็นกลุ่มย่อย แต่ละกลุ่มย่อยนั่งตามมุมหรือจุดต่าง ๆ ของห้อง จากนั้นทุกกลุ่มย่อยอธิบายเรื่องราวที่ได้ศึกษาให้กลุ่มย่อยในมุมอื่นฟัง

8. เล่าเรื่องรอบวง (Round robin) นักเรียนทุกคนนั่งเป็นวงกลม แต่ละคนเล่าเรื่องให้ชั้นฟังไปที่ละคนจนครบ โดยใช้เวลาเท่า ๆ กัน

9. คู่ตรวจสอบ (Pair check) ในแต่ละกลุ่มให้นักเรียนจับคู่ 2-3 คู่ เมื่อรับโจทย์หรืองานจากครู คนหนึ่งแก้โจทย์ปัญหาหรือตอบปัญหา อีกคนหนึ่งเสนอแนะโจทย์ปัญหา ต่อกันสลับบทบาทกัน ทำโจทย์ปัญหาได้ 2-3 ปัญหา ให้แต่ละคู่ناقำคำตอบไปตรวจสอบกับคู่อื่นในกลุ่มของตน

10. วงกลมสนทนา (Inside-outside circle) นักเรียนนั่งหรือยืนเป็นวงกลม 2 วง จำนวนเท่ากัน วงในหันหน้าออกวงนอกหันหน้าเข้า คนอยู่ตรงข้ามจับคู่กัน เมื่อครูถามทั้งสองปรึกษากันแล้วตอบคำถาม คำถามต่อไปครูให้สองวงเคลื่อนไปตรงข้ามกัน แล้วถามคำถามใหม่จนจบบทเรียน

11. คู่ทำงาน (Match mind) มอบหมายให้ชั้นทำงานตามบทเรียนแต่ละคนแสวงหาคู่ทำงานร่วมกัน ปรึกษากัน ช่วยกันแต่ให้ทำส่งเป็นรายงานส่วนตัว

12. สัมภาษณ์ 3 ขั้น (Three-step interview) ในแต่ละกลุ่มให้จับคู่กัน 2-3 คู่ในแต่ละคู่ คนที่ 1 ถาม คนที่ 2 ตอบ คนที่ 1 เล่าให้กลุ่มทราบว่าตอบอย่างไร คำถามต่อไปเปลี่ยนบทบาทกัน

13. เครือข่ายทีม (Team – work webbing) แต่ละกลุ่มศึกษาบทเรียน แล้วเขียนแนวความคิดหลัก พร้อมแสดงความสัมพันธ์ของความคิดเห็นหลักในรูปของแผนภูมิแผนภาพ ไต่อะแกรม เพื่อให้เห็นเครือข่ายของความคิดว่าสัมพันธ์กันอย่างไร

14. คำตอบโต๊ะกลม (Round table) ให้เรียนเป็นกลุ่มใหญ่หรือกลุ่มย่อย ในแต่ละกลุ่มทุกคนเขียนคำตอบลงในกระดาษส่งต่อไปเรื่อย ๆ จนครบทุกคน การเขียนตอบอาจให้ปรึกษากันหรือห้ามปรึกษากันก็ได้ จากนั้นตรวจคำตอบจากครู

สมศักดิ์ ภู่วิภาดาธรรม (2544, หน้า 21) กล่าวถึงวิธีการติดต่อภาพไว้ว่า วิธีนี้คิดขึ้นโดย Elliot Aronson และคณะ เป็นวิธีง่าย ๆ เพื่อให้ผู้เรียนรู้ลึกถึงความรับผิดชอบที่ตนมีต่อกลุ่ม โดยการแต่งตั้งให้ผู้เรียนแต่ละคนเป็น “ผู้เชี่ยวชาญ” (Expert) ในแต่ละสาขาที่มอบหมายและ “ผู้เชี่ยวชาญ” นั้นต้องมาสอนคนอื่น ๆ ในทีมในเรื่องที่ตนรู้

วัฒนาพร ระบุทุกซ์ (2545, หน้า 176) ได้อธิบายถึง ปรินคิปัลความคิดไว้ว่า เป็นเทคนิคที่พัฒนาขึ้นเพื่อส่งเสริมความร่วมมือ และการถ่ายทอดความรู้ระหว่างเพื่อนในกลุ่มเทคนิคนี้ใช้กันมากในรายวิชาที่ผู้เรียนต้องเรียนเนื้อหาวิชาจากตำราเรียน (เช่น สังคมศึกษา ภาษาไทย)

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2545, หน้า 177-181) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคจิกซอร์ เป็นการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่ใช้แนวคิดการต่อภาพ โดยแบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่ม ทุกกลุ่มจะได้รับมอบหมายให้ทำกิจกรรมเดียวกัน ผู้สอนจะแบ่งเนื้อหาของเรื่องที่จะให้ผู้เรียนรู้ออกเป็นหัวข้อย่อย เท่ากับจำนวนสมาชิกแต่ละกลุ่ม และมอบหมายให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มศึกษา ค้นคว้าคนละหัวข้อ ซึ่งผู้เรียนแต่ละคนจะเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเรื่องที่ตนได้รับมอบหมายให้ศึกษาจากกลุ่ม สมาชิกต่างกลุ่มที่ได้รับมอบหมายในหัวข้อเดียวกันก็จะทำการศึกษาค้นคว้าร่วมกัน จากนั้นผู้เรียนแต่ละคนจะกลับเข้ากลุ่มเดิมของตนเพื่อทำหน้าที่เป็นผู้เชี่ยวชาญอธิบายความรู้ เนื้อหาสาระที่ตนศึกษาให้เพื่อนร่วมกลุ่มฟัง เพื่อให้เพื่อนสมาชิกทั้งกลุ่มได้รู้เนื้อหาสาระครบทุกหัวข้อย่อย และเกิดการเรียนรู้เนื้อหาสาระทั้งเรื่อง

Kagan (1994 อ้างถึงใน พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, 2541, หน้า 43) ได้ออกแบบเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างไม่เป็นทางการไว้ถึง 52 เทคนิค ในที่นี้จะขอแนะนำเทคนิคของการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบไม่เป็นทางการจำนวน 9 เทคนิค ซึ่งเป็นเทคนิคที่กระทำได้ง่าย จึงสะดวกที่จะนำไปใช้ ดังนี้

1. การพูดเป็นคู่ (Rally Robin) เป็นเทคนิคเปิดโอกาสให้นักเรียนพูดตอบแสดงความคิดเห็นเป็นคู่ ๆ โดยเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนใช้เวลาเท่า ๆ กัน หรือใกล้เคียงกัน ตัวอย่างเช่น กลุ่มมีสมาชิก 4 คน แบ่งเป็น 2 คู่ คู่หนึ่ง ประกอบด้วยสมาชิกคนที่ 1 และคนที่ 2 แต่ละคู่จะพูดพร้อม ๆ กันไป โดย 1 พูด 2 ฟัง ในเวลาที่กำหนด จากนั้น 2 พูด 1 ฟัง ในเวลาที่กำหนดเช่นกัน

2. การเขียนเป็นคู่ (Rally Table) เป็นเทคนิคคล้ายกับการพูดเป็นคู่ ทุกประการต่างกันเพียงการเขียนเป็นคู่ เป็นการร่วมมือเป็นคู่ ๆ โดยผลัดกันเขียน หรือวาด (ใช้อุปกรณ์ กระดาษ 2 แผ่นและปากกา 2 ด้ามต่อกลุ่ม)

3. การพูดรอบวง (Round Robin) เป็นเทคนิคที่สมาชิกของกลุ่มผลัดกันพูด ตอบ เล่า อธิบาย โดยไม่ใช้การเขียน การวาด และเป็นการพูดที่ผลัดกันทีละคน ตามเวลาที่กำหนดจนครบ 4 คน

4. การเขียนรอบวง (Roundtable) เป็นเทคนิคที่เหมือนกับการพูดรอบวง แตกต่างกันที่เน้นการเขียน การวาด (ใช้อุปกรณ์ กระดาษ 1 แผ่น และปากกา 1 ด้ามต่อกลุ่ม) วิธีการคือ ผลัดกันเขียนลงในกระดาษที่เตรียมไว้ทีละคนตามเวลาที่กำหนด เทคนิคนี้อาจดัดแปลงให้สมาชิกทุกคนเขียนคำตอบ หรือบันทึกผลการคิดพร้อม ๆ กัน ทั้ง 4 คน ต่างคนต่างเขียนในเวลาที่กำหนด (ใช้อุปกรณ์ : กระดาษ 4 แผ่น และปากกา 4 ด้าม) เรียกเทคนิคนี้ว่าการเขียนพร้อมกันรอบวง (Simultaneous Roundtable)

5. การแก้ปัญหาด้วยการต่อภาพ (Jigsaw Problem Solving) เป็นเทคนิคที่สมาชิกแต่ละคนคิดคำตอบของตนเองไว้จากนั้นกลุ่มนำคำตอบของทุก ๆ คน มาร่วมกันอภิปราย เพื่อหาคำตอบที่ดีที่สุด

6. คิดเดี่ยว คิดคู่ ร่วมกันคิด (Think Pair Share) เป็นเทคนิค โดยเริ่มจากปัญหาหรือโจทย์คำถาม โดยสมาชิกแต่ละคนคิดหาคำตอบด้วยตนเองก่อน แล้วนำคำตอบไปอภิปรายกับเพื่อนเป็นคู่ จากนั้นจึงนำคำตอบของแต่ละคู่มาอภิปราย ร่วมกัน 4 คน เมื่อมั่นใจว่าคำตอบของตนถูกต้องหรือดีที่สุดจึงนำคำตอบเล่าให้เพื่อนฟัง

7. อภิปรายเป็นคู่ (Pair Discussion) เป็นเทคนิคที่เมื่อครูถามคำถาม หรือกำหนดโจทย์แล้ว ให้สมาชิกที่นั่งใกล้กันร่วมกันคิด และอภิปรายเป็นคู่

8. อภิปรายเป็นทีม (Team Discussion) เป็นเทคนิคที่เมื่อครูตั้งคำถาม แล้ว ให้สมาชิกของกลุ่มทุก ๆ คน ร่วมกันคิด พูด อภิปรายพร้อมกัน

9. ทำเป็นกลุ่ม ทำเป็นคู่ และทำคนเดียว (Team-pair-Solo) เป็นเทคนิคที่เมื่อครูกำหนดปัญหา หรือโจทย์ หรืองานให้ทำ แล้วสมาชิกจะทำงานร่วมกัน ทั้งกลุ่มจนงานแล้วเสร็จ จากนั้นจะแบ่งสมาชิกเป็นคู่ให้ทำงานร่วมกันเป็นคู่จนงานสำเร็จ แล้วถึงขั้นสุดท้าย ให้สมาชิกแต่ละคนทำงานคนเดียวจนสำเร็จ

สรุปได้ว่า นักวิจัยมีเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบไม่เป็นทางการที่พอสรุปได้ คือ เน้นกระบวนการกลุ่ม ร่วมกันคิด และการเรียนรู้แบบร่วมมือมีทั้งเทคนิคที่นำมาใช้ได้โดยตรงโดยไม่ต้องปรับและเทคนิคที่ต้องปรับเพื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียนและเนื้อหาวิชา ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบไม่เป็นทางการ คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนได้คิดเดี่ยว คิดคู่ เขียนเป็นคู่ ร่วมกันคิด พูดเป็นคู่ อภิปรายเป็นคู่ อภิปรายเป็นทีม ทำเป็นกลุ่ม ทำคนเดียว

รูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือไม่เป็นทางการ

งานวิจัยในครั้งนี้ ได้สรุปวิเคราะห์รูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์และแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบไม่เป็นทางการ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปเป็นรูปแบบที่นำไปใช้ในการวิจัย คือ รูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบไม่เป็นทางการ โดยมีการประยุกต์ใช้รูปแบบการสอนซินเนคติกส์ 6 ขั้นตอน และแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบไม่เป็นทางการเข้าด้วยกัน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

- 1) ผู้สอนกำหนดคำหรือสถานการณ์ที่จะนำมาเป็นโจทย์ให้ (คิดเดี่ยว คิดคู่ ร่วมกันคิด)
- 2) นักเรียนคิดคำศัพท์ที่จะนำมาแต่งคำประพันธ์และเขียนคำศัพท์ (เขียนเป็นคู่)
- 3) ผู้เรียนพูดคำศัพท์ที่คิดและเขียนไว้ (พูดเป็นคู่)

ขั้นที่ 2 ขั้นสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง

ผู้เรียนนำคำหรือสถานการณ์ที่ผู้สอนได้กำหนดให้ในบทคำประพันธ์มาเปรียบเทียบทางตรงแล้วให้นักเรียนที่นั่งใกล้กันร่วมกันคิดและอภิปรายคู่ (คิดเดี่ยว คิดคู่ ร่วมกันคิดอภิปรายเป็นคู่)

ขั้นที่ 3 ขั้นสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ

ผู้เรียนบรรยายความรู้สึกที่เกิดขึ้นในบทคำประพันธ์เมื่อตนกลายเป็นสิ่งนั้น (คิดเดี่ยว คิดคู่ ร่วมกันคิด อภิปรายเป็นคู่)

ขั้นที่ 4 ขั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง

ผู้เรียนนำคำที่ได้ ที่มีความหมาย ขัดแย้งกันมารวมกันเป็นกลุ่มคำ หรือวลีใหม่ โดยกลุ่มคำ หรือวลีที่สร้างขึ้นใหม่ เป็นบทคำประพันธ์ร้อยกรอง (อภิปราย เป็นคู่ๆ ทำเป็นกลุ่ม)

ขั้นที่ 5 ขั้นการอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง

ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำคำคู่หรือสถานการณ์ที่เลือกมาคิดเปรียบเทียบ โดยพิจารณาในด้านการนำไปใช้ในส่วนใดของบทประพันธ์และเรียบเรียงบทคำประพันธ์ ร้อยกรอง (ทำเป็นกลุ่ม อภิปรายเป็นทีม)

ขั้นที่ 6 ขั้นคิดสร้างสรรค์ผู้เรียนนำคำหรือสถานการณ์

ผู้เรียนนำคำที่คิดครั้งแรกออกมา พิจารณาเลือกนำความคิดที่ได้มา ปรับเปลี่ยนบทประพันธ์ใหม่อีกครั้ง เพื่อทำให้เกิดความไพเราะ ความแปลกใหม่ สร้างสรรค์ งานบทประพันธ์ร้อยกรองและชิ้นชมผลงาน (เป็นกลุ่ม เป็นคู่ คนเดียว)

สรุปได้ว่า รูปแบบการสอนแบบซินเนคดิกส์และแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือไม่ใช่วิธีการที่ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้ในงานวิจัย มีดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ (คิดเดี่ยว คิดคู่ ร่วมกันคิด เขียนเป็นคู่ พูดเป็นคู่)

ขั้นที่ 2 ขั้นสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง (คิดเดี่ยว คิดคู่ ร่วมกันคิดอภิปรายเป็นคู่)

ขั้นที่ 3 ขั้นสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ (คิดเดี่ยว คิดคู่ ร่วมกันคิด อภิปรายเป็นคู่)

ขั้นที่ 4 ขั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง (อภิปรายเป็นคู่ ทำเป็นกลุ่ม)

ขั้นที่ 5 ขั้นการอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง (ทำเป็นกลุ่ม อภิปราย เป็นทีม)

ขั้นที่ 6 ขั้นคิดสร้างสรรค์ผู้เรียนนำคำหรือสถานการณ์ (เป็นกลุ่ม เป็นคู่ คนเดียว)

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

1. ความหมายของชุดกิจกรรมการเรียนรู้

นักการศึกษาได้ให้ความหมายของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ชุดการสอน ชุดการเรียนรู้ หรือชุดการเรียนการสอน ไว้หลายพรรณนาซึ่งผู้วิจัยจะใช้คำว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้ สำหรับการนำเสนอของนักวิชาการและนักการศึกษายังคงคำเดิมที่ใช้

พรทิพย์ แก้วใจดี (2545, หน้า 10) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ว่า หมายถึง สื่อการสอนที่คุณเป็นผู้สร้างขึ้น เพื่อเป็นเครื่องมือสื่อสารระหว่างครูกับนักเรียน โดยที่ครูเป็นผู้ใช้ในการสอน หรือนักเรียนเป็นผู้ใช้ในการศึกษาด้วยตนเอง มีครูเป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำ และในแต่ละชุดการสอน ชุดการเรียนรู้ หรือชุดการเรียนการสอน จะประกอบด้วยสื่อ อุปกรณ์ และกิจกรรมการเรียนการสอน

จิตราภรณ์ ภูแก้ว (2547, หน้า 14) กล่าวว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง สื่อการสอนที่คุณสร้างขึ้น ซึ่งมีการจัดเรียงลำดับเนื้อหาอย่างเป็นขั้นตอน โดยมีการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ สื่อ อุปกรณ์ กิจกรรมการเรียนการสอน การวัด ประเมินผลอย่างชัดเจนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นที่ปรึกษา และคอยแนะนำ ภาขวัญ สุดสงวน (2549, หน้า 48) ได้กล่าวถึง ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ว่า คือ ชุดของสื่อประสม ที่สร้างขึ้นเพื่อช่วยเหลือครูให้สามารถใช้สอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

รักชนก คำวัจน์ (2549, หน้า 27) อธิบายว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ คือ ชุดของสื่อประสมที่สร้างขึ้นตามระบบการสอน เพื่อสนองความต้องการที่จะส่งเสริมให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง หรือร่วมกันเป็นกลุ่ม

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2550, หน้า 51) กล่าวว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นกระบวนการเรียนรู้จากชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นสื่อการสอนที่เป็นลักษณะของสื่อประสม (Multi-Media) เป็นการใช้สื่อตั้งแต่สองชนิดขึ้นไปรวมกัน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ที่ต้องการ โดยอาจจัดขึ้นสำหรับหน่วยการเรียนรู้ตามหัวข้อเนื้อหาและประสบการณ์ของแต่ละหน่วยที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ อาจจัดเอาไว้เป็นชุด ๆ บรรจุในกล่อง ซองหรือกระเป๋า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละชุดประกอบด้วยเนื้อหาสาระ บัตร คำสั่ง ใบงาน วัสดุ อุปกรณ์ เอกสาร ใบความรู้ เครื่องมือหรือสื่อที่จำเป็นสำหรับจัดกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งแบบประเมินผลการเรียนรู้

ไกรฤกษ์ พลพา (2551, หน้า 11 อ้างถึงใน จิตรา ดวงปรีชา, 2553, หน้า 33) กล่าวว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง สื่อการสอนที่ครูผู้สอนสร้างขึ้นเพื่อนำมาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาตามจุดประสงค์การเรียนรู้ของหลักสูตร ซึ่งประกอบไปด้วย ชื่อกิจกรรม คู่มือการปฏิบัติกิจกรรม เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนรู้ และแบบประเมินผล เพื่อเป็นเครื่องมือให้นักเรียนได้ศึกษาและปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง เพื่อช่วยให้นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมการเรียนรู้สามารถทำกิจกรรมแบบรายบุคคล หรือทำกิจกรรมแบบกลุ่มโดยครูเป็นผู้คอยให้คำแนะนำช่วยเหลือทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด

ชัยยงค์ พรหมวงศ์, บุญเลิศ ส่องสว่าง และวาสนา ทวีกุลทรัพย์ (2551, หน้า 5) ได้อธิบายว่า ชุดการสอน หรือชุดการเรียนรู้ ตรงกับภาษาอังกฤษว่า “Instructional Package” เป็นสื่อประสมที่ได้จากระบบการผลิตและการนำสื่อการสอนที่สอดคล้องกับวิชา หน่วย หัวเรื่อง และวัตถุประสงค์ เพื่อช่วยให้การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

วรวิทย์ นิเทศศิลป์ (2551, หน้า 269) กล่าวว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ หรือชุดการสอน หมายถึง ระบบการผลิตและนำสื่อประสมที่สอดคล้อง มาใช้กับวิชา หรือหน่วยหรือหัวเรื่องเพื่อช่วยให้การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

Good (1973, หน้า 306 อ้างถึงใน รักชนก คำว้าง, 2549, หน้า 26) ได้อธิบายถึงชุดกิจกรรมการเรียนรู้ว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้ คือ โปรแกรมทางการสอนทุกอย่างที่จัดไว้เฉพาะ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการสอน อุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียน คู่มือครู เนื้อหาแบบทดสอบ ข้อมูลที่เชื่อถือได้มีการกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนไว้อย่างชัดเจน ชุดกิจกรรมการเรียนรู้นี้ครูเป็นผู้จัดให้นักเรียนแต่ละคนได้ศึกษาและฝึกฝนตนเอง โดยครูเป็นผู้คอยแนะนำเท่านั้น

Houston (1977, หน้า 10 อ้างถึงใน วรวิทย์ นิเทศศิลป์, 2551, หน้า 268) กล่าวว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง ชุดของประสบการณ์ที่จะช่วยอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนเพื่อสัมฤทธิ์ผลตามจุดมุ่งหมายเฉพาะ ซึ่งชุดการสอนอาจมีรูปแบบต่าง ๆ กัน

สรุปได้ว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มาจากคำว่า Instructional Package หรือ Learning Package ซึ่งหมายถึง ชุดการสอน ชุดการเรียนรู้ ชุดการเรียนการสอน หรือชุดกิจกรรมการเรียนรู้ และการวิจัยครั้งนี้จะใช้คำว่า “ชุดกิจกรรมการเรียนรู้” แทนชุดการสอน ชุดการเรียนรู้ ชุดการเรียนการสอน หรือชุดกิจกรรมการเรียนรู้ และจากคามหมายของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ สรุปได้ว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ คือ ชุดของสื่อประสมที่มีการนำสื่อและกิจกรรมหลาย ๆ อย่างมาประกอบกันเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยมีจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ชัดเจน มีความสมบูรณ์ในตนเอง ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูมีการเตรียมความพร้อมก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ประสบความสำเร็จในการสอน

2. ประเภทของชุดกิจกรรมการเรียนรู้

การจะสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบใดนั้น ผู้สร้างจะต้องศึกษารูปแบบประเภทของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบใดนั้น ผู้สร้างจะต้องศึกษารูปแบบประเภทของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ว่ามีกี่ประเภท แต่ละประเภทมีจุดมุ่งหมายในการใช้แตกต่างกันอย่างไร ได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้แบ่งประเภทของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ดังนี้

บุญเกื้อ ควรหาเวช (2542, หน้า 94-95) ได้กล่าวถึงประเภทของชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบคำบรรยาย หรือชุดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับครู เป็นชุดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับครูจะใช้สอนผู้เรียนเป็นกลุ่มใหญ่ หรือเป็นการสอนที่ปูพื้นฐานให้ผู้เรียนส่วนใหญ่นำไปศึกษาและเข้าใจในเวลาเดียวกัน มุ่งในการขยายเนื้อหาสาระให้ชัดเจนยิ่งขึ้นชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบนี้จะช่วยให้ครูลดการพูดและใช้สื่อการสอนที่มีความพร้อมอยู่ในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ในการเสนอเนื้อหามากขึ้น สื่อที่ใช้อาจได้แก่ รูปภาพ แผนภูมิ สไลด์ फिल्मสตริป ภาพยนตร์ เทปบันทึกเสียง หรือกิจกรรมที่กำหนดไว้ เป็นต้น ข้อสำคัญก็คือสื่อที่นำมาใช้จะต้องให้ผู้เรียนได้เห็นอย่างชัดเจนทุกคน

2. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มกิจกรรม เป็นชุดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับให้ผู้เรียนเรียนร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ประมาณ 5-7 คน โดยใช้สื่อการสอนที่บรรจุไว้ในชุดกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละชุดมุ่งที่จะฝึกกิจกรรมในเนื้อหาวิชาที่เรียน และให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทำงานร่วมกัน ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ชนิดนี้มักจะใช้ในการสอนแบบกิจกรรมกลุ่ม เช่น การสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ การสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ เป็นต้น

3. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบรายบุคคล หรือชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามเอกัตภาพ เป็นชุดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเรียนด้วยตนเองเป็นรายบุคคล คือ ผู้เรียนจะต้องศึกษาหาความรู้ตามความสามารถและความสนใจของตนเอง อาจจะเรียนที่โรงเรียนหรือบ้านก็ได้ ส่วนมากมักจะมุ่งให้ผู้เรียนได้ทำความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่เรียนเพิ่มเติม ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ชนิดนี้อาจจะจัดในลักษณะของหน่วยการสอนย่อย หรือโมดูลก็ได้

สุทธิย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2550, หน้า 52-53) ได้แบ่งชุดการสอนหรือชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. ชุดการสอน หรือชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบคำบรรยายของครูเป็นชุดการสอนสำหรับนักเรียนกลุ่มใหญ่ หรือเป็นการสอนที่มุ่งเน้นการปูพื้นฐานให้ทุกคนรับรู้และเข้าใจในเวลาเดียวกัน มุ่งในการขยายเนื้อหาสาระให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบนี้ลดเวลาเรียนในการอธิบายของครูผู้สอนให้พุดน้อยลง เพิ่มเวลาให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติมากขึ้น โดยใช้สื่อที่มีอยู่พร้อมในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ในการนำเสนอเนื้อหาต่าง ๆ สิ่งสำคัญ คือ สื่อที่จะต้องนำมาใช้จะต้องให้ผู้เรียนได้เห็นชัดเจนทุกคน และมีโอกาสได้ใช้ครบทุกคน

2. ชุดการสอน หรือชุดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบกิจกรรมกลุ่ม หรือชุดการสอนสำหรับการเรียนเป็นกลุ่มย่อย เป็นชุดการสอนต่าง ๆ ที่บรรจุไว้ในชุดการสอนแต่ละชุด มุ่งที่จะฝึกทักษะในเนื้อหาวิชาที่เรียนโดยให้ผู้เรียนมีโอกาสร่วมกัน ชุดการสอนชนิดนี้มักใช้ในการสอนแบบกิจกรรมกลุ่ม

3. ชุดการสอน หรือชุดกิจกรรมการเรียนรู้ รายบุคคล หรือตามเอกัตภาพเป็นชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่เรียนด้วยตนเองเป็นรายบุคคล คือ ผู้เรียนจะต้องศึกษาหาความรู้ตามความต้องการ และสนใจของตนเองอาจจะเรียนที่ตนเองหรือที่บ้านก็ได้ จุดประสงค์หลัก คือ มุ่งทำความเข้าใจกับเนื้อหาวิชาเพิ่มเติม และผู้เรียนสามารถประเมินผล การเรียนด้วยตนเองได้

ชัยยงค์ พรหมวงศ์, บุญเลิศ ส่องสว่าง วาสนา ทวีกุลทรัพย์ (2551, หน้า 6) ได้แบ่งประเภทของชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบการบรรยาย เป็นชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งช่วยขยายเนื้อหาสาระการสอนแบบบรรยายให้ชัดเจนขึ้น ช่วยให้ผู้สอนพุดน้อยลง และให้สื่อการสอนทำหน้าที่แทน ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ประเภทนี้นิยมใช้กับการฝึกอบรมและการสอนในระดับอุดมศึกษา

2. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มกิจกรรม เป็นชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนได้ประกอบกิจกรรมกลุ่ม เช่น ในการสอนแบบศูนย์การเรียนการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์

3. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้รายบุคคล เป็นชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนสามารถศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองตามความแตกต่างระหว่างบุคคลอาจเป็นการเรียนในโรงเรียนหรือที่บ้านก็ได้เพื่อให้ผู้เรียนก้าวไปข้างหน้าตามความสามารถ ความสนใจและความพร้อมของผู้เรียนชุดกิจกรรมการเรียนรู้รายบุคคลอาจออกมาในรูปแบบของหน่วยการสอนย่อย หรือ “โมดูล”

4. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทางไกล เป็นชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้สอนกับผู้เรียนอยู่ต่างถิ่นต่างสถานที่ มุ่งสอนให้ผู้เรียนศึกษาได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องเข้าชั้นเรียน ประกอบด้วยสื่อประเภทสิ่งพิมพ์ รายการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ ภาพยนตร์และการสอนเสริมตามศูนย์บริการการศึกษา เช่น ชุดการเรียนทางไกลมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เป็นต้น

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละประเภทยังจะเป็นตัวกำหนดบทบาทของครูและนักเรียนแตกต่างกัน การเลือกผลิตชุดกิจกรรมการเรียนรู้ชนิดใดนั้นขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของครู หรือผู้ผลิต สำหรับการสร้างหรือผลิตชุดกิจกรรมการเรียนรู้ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ประยุกต์หลักการของชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มกิจกรรมมาสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ มุ่งให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มในเนื้อหาเดียวกันและช่วยเหลือกันเพื่อความสำเร็จของตนเองและกลุ่ม เรียนรู้ร่วมกันเป็นลำดับขั้นตอน แสดงความคิดเห็น อภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

3. องค์ประกอบของชุดกิจกรรมการเรียนรู้

นักการศึกษาได้อธิบายถึงองค์ประกอบของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

บุญชม ศรีสะอาด (2549, หน้า 51) กล่าวว่า องค์ประกอบสำคัญของชุดการสอน หรือชุดกิจกรรมการเรียนรู้มี ดังนี้

1. คู่มือ สำหรับผู้สอน และผู้เรียนที่ใช้ชุดการสอน
2. คำสั่ง เพื่อเป็นแนวทางในการเรียน
3. เนื้อหาบทเรียนที่อยู่บนรูปแบบต่าง ๆ เช่น เทป ชุดการสอน
4. กิจกรรม ที่กำหนดให้ผู้เรียนได้ทำหรือค้นคว้าต่อจากที่เรียนแล้ว
5. แบบทดสอบสำหรับการประเมินผลเกี่ยวกับเนื้อหาของบทเรียนนั้น

ทศนา แหมมณี (2550, หน้า 10-12) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบ
ในการจัดทำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

1. ชื่อชุดกิจกรรม หมายถึง ชื่อกิจกรรมส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์
 2. ชื่อหน่วย หมายถึง หัวข้อย่อย ที่ประกอบขึ้นเป็นชุดกิจกรรมส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ ในแต่ละชุดกิจกรรม
 3. คำชี้แจง สำหรับผู้เรียนในการปฏิบัติกิจกรรมในชุดกิจกรรม หมายถึง ข้อเสนอแนะในการเรียนรู้ด้วยตนเอง จากชุดกิจกรรมของผู้เรียน
 4. สารการเรียนรู้ หมายถึง เนื้อหารายละเอียดของหน่วยการเรียนรู้ในชุดกิจกรรมการเรียนรู้
 5. ตัวบ่งชี้ในการเรียนรู้ หมายถึง การระบุพฤติกรรมการเรียนรู้ของเนื้อหาในหน่วยย่อยของชุดกิจกรรมตามที่หลักสูตรกำหนด
 6. เวลาที่ใช้ หมายถึง ระยะเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมในแต่ละหน่วยของชุดกิจกรรมการเรียนรู้
 7. กิจกรรมการเรียนรู้ในหน่วย หมายถึง การกำหนดงานที่จะให้ผู้เรียนปฏิบัติ
 8. สื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ หมายถึง วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้กับการเรียนการสอนในชุดกิจกรรมการเรียนรู้
 9. การประเมินผล หมายถึง การทดสอบความสามารถของผู้เรียนหลังจากเรียนด้วยหน่วยการเรียนรู้ในชุดกิจกรรมการเรียนรู้
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2550, หน้า 5) กล่าวว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ มีองค์ประกอบ 4 ประการ ได้แก่
1. คู่มือครู เป็นคู่มือ หรือแผนการสอนสำหรับผู้สอนใช้ศึกษาและปฏิบัติตามขั้นตอนต่าง ๆ ซึ่งมีรายละเอียดชี้แจงไว้อย่างชัดเจน เช่น การนำเข้าสู่บทเรียน การจัดชั้นเรียน บทบาทผู้เรียน เป็นต้น ลักษณะของคู่มืออาจจัดทำเป็นเล่ม หรือแผ่นพับก็ได้
 2. คำสั่ง หรือบัตรงาน เป็นเอกสารที่บอกให้ผู้เรียนประกอบกิจกรรมแต่ละอย่างตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ บรรจุอยู่ในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ บัตรคำสั่งหรือบัตรงานจะมีครบตามจำนวนกลุ่มหรือจำนวนผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วย คำอธิบาย

ในเรื่องที่จะศึกษา คำสั่งให้ผู้เรียนประกอบกิจกรรมและการสรุปทบทเรียน การจัดทำบัตร คำสั่ง หรือบัตรงาน ส่วนใหญ่ นิยมใช้กระดาษแข็ง ขนาด 6 x 8 นิ้ว

3. เนื้อหาสาระและสื่อการเรียนประเภทต่าง ๆ จัดอยู่ในรูปของสื่อ การสอนที่หลากหลายอาจแบ่ง ได้เป็น 2 ประเภท

ประเภทเอกสารสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือ วารสาร บทความ ใบความรู้ (Fact Sheet) ของเนื้อหาเฉพาะเรื่อง บทเรียนโปรแกรม เป็นต้น

1) ประเภทโสตทัศนูปกรณ์ เช่น รูปภาพ แผนภาพ แผนภูมิ สมุดภาพ เทปบันทึกเสียง สไลด์ (Slide) วิดีทัศน์ (Video) ซีดีรอม (CD-Rom) โปรแกรม คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CA) เป็นต้น

2) แบบประเมินผล เป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดและประเมินความรู้ ด้วยตนเองทั้งก่อนเรียนและหลังเรียน อาจจะเป็นแบบทดสอบชนิดจับคู่เลือกตอบ หรือกาเครื่องหมายถูกผิดได้

วรวิทย์ นิเทศศิลป์ (2551, หน้า 275) กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญของชุดการสอน หรือชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

1. มีรายละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอนในการใช้ชุดการสอน สิ่งที่จะต้อง เตรียมตลอดจนกระบวนการของการเรียนการสอน

2. คู่มือการเรียนสำหรับผู้เรียน ประกอบด้วยแนะนำในการเรียน คำสั่ง กิจกรรมที่ผู้เรียนต้องปฏิบัติ ตลอดจนการเรียนการสอน

3. เนื้อหาและสื่อการสอนแบบประสม กิจกรรมการเรียนการสอน วัตถุประสงค์ทั่วไปวัตถุประสงค์ของเนื้อหาในแต่ละตอน

ชัยยงค์ พรหมวงศ์, บุญเลิศ ส่องสว่าง และวาสนา ทวีกุลทรัพย์ (2551, หน้า 34-35) ชุดกิจกรรม ประกอบด้วย เอกสาร 2 ส่วน คือ

1. ชุดกิจกรรม แต่ละชุดมีส่วนประกอบ ดังนี้

1.1 คำชี้แจงสำหรับครู คือ รายละเอียดของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งกล่าวถึงส่วนประกอบของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ และบทบาทของครูผู้สอน ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1.2 คำชี้แจงสำหรับนักเรียน คือ รายละเอียดสำหรับให้นักเรียน ใช้เป็นแนวปฏิบัติในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย เวลาที่ใช้ในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ รายการเอกสารจุดประสงค์การเรียนรู้ บทบาทของนักเรียน

1.3 บัตรเนื้อหา คือ เนื้อหาที่ต้องเรียนในชุดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นส่วนเสนอความรู้ให้กับนักเรียน

1.4 บัตรกิจกรรม คือ กิจกรรมเสริมสำหรับให้นักเรียนได้ปฏิบัติเพื่อทบทวนความรู้จากการศึกษาบัตรเนื้อหา และให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมกับสมาชิกในกลุ่มพร้อมทั้งได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นร่วมกัน

1.5 บัตรเฉลยกิจกรรม คือ เฉลยคำตอบของบัตรกิจกรรม ผู้เรียนสามารถตรวจคำตอบได้ด้วยตนเองหลังจากปฏิบัติกิจกรรมและศึกษาบัตรเนื้อหาแล้ว

1.6 แบบฝึกหัด คือ แบบฝึกหัดสำหรับให้นักเรียนทำหลังจากที่ได้ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ เสร็จสิ้นแล้ว เพื่อฝึกให้นักเรียนเกิดความชำนาญ และเกิดความรู้ที่คงทน

1.7 แบบทดสอบ คือ เครื่องมือที่ใช้วัดความสามารถของนักเรียนหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละชุด

2. คู่มือประกอบการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ คือ เอกสารสำหรับให้ครูใช้ประกอบชุดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบด้วย บทนำ องค์ประกอบของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ คำชี้แจงในการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้การดำเนินจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ บทบาทของครู บทบาทของนักเรียน สิ่งที่คุณต้องเตรียมล่วงหน้า การจัดชั้นเรียน แผนการจัดการเรียนรู้ เฉลยแบบฝึกหัดและเฉลยแบบทดสอบ

Duane (1973, p. 169) ได้นำเสนอโครงสร้างพื้นฐานชุดกิจกรรมการเรียนรู้ หรือชุดการสอน ที่คล้ายคลึงกันทุกรูปแบบมีอยู่ 7 ประการ คือ

1. จุดมุ่งหมายหรือเนื้อหาที่จะต้องเรียน
2. บรรยายเนื้อหา
3. จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม
4. กิจกรรมในการเรียนการสอน
5. อุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน
6. เครื่องมือวัดผลระหว่างเรียนและหลังเรียน
7. คู่มือครู

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่กล่าวมาข้างต้นประกอบด้วย คู่มือสำหรับครู แบบฝึกปฏิบัติหรือคู่มือนักเรียน เนื้อหาสาระและการประเมินผล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ซึ่งแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ 1) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ และ 2) คู่มือประกอบการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยที่แต่ละชุดกิจกรรม มีองค์ประกอบ คือ 1) คำชี้แจงสำหรับครูและนักเรียน 2) จุดประสงค์ของกิจกรรมการเรียนรู้ 3) เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรม 4) สื่อ อุปกรณ์ที่ต้องใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 5) เนื้อหา 6) กิจกรรม และ 7) การประเมินผล

4. แนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้สู่การผลิตชุดกิจกรรมการเรียนรู้

นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงแนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้ ที่นำไปสู่การผลิตชุดกิจกรรมการเรียนรู้

4.1 แนวคิดที่นำไปสู่การผลิตชุดกิจกรรมการเรียนรู้

สุนันท์ สังข์อ่อง (2526, หน้า 134 อ้างถึงใน อัมพร ภูระหงษ์, 2549, หน้า 38) ได้กล่าวถึงแนวคิดการผลิตชุดกิจกรรมการเรียนรู้ หรือชุดการสอน ดังนี้

1. นักเรียนมีความแตกต่างกันทุก ๆ ด้าน การที่จะสอนนักเรียนด้วยวิธีการแบบเดิมจึงไม่สามารถสนองความต้องการของผู้เรียนได้
2. การจัดการศึกษาเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางไม่ใช่เน้นครูเป็นศูนย์กลาง
3. การใช้สื่อทัศนูปกรณ์ได้เปลี่ยนแปลงมาเป็นรูปของสื่อการสอน
4. ปฏิริยาสัมพันธ์ (Interaction) ของครูและนักเรียนต่างไปจากเดิมครูทำหน้าที่คอยอำนวยความสะดวก และช่วยเหลือเมื่อนักเรียนต้องการ

5. กระบวนการเรียนการสอนยึดหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ มาสนับสนุนเช่นการให้แรงเสริมการเรียนรู้ตามลำดับขั้น การถ่ายโยงการเรียนรู้

ชัยยงค์ พรหมวงศ์, บุญเลิศ ส่องสว่าง และวาสนา ทวีกุลทรัพย์ (2551, หน้า 7-9) ได้กล่าวถึงแนวคิดที่จะนำไปสู่การผลิตชุดกิจกรรมการเรียนรู้ หรือชุดการสอน มี 5 ประการ ดังนี้

แนวคิดที่ 1 ทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล การเรียนการสอนควรคำนึงถึงความต้องการ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการศึกษาต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีอิสระในการเรียนตามระดับสติปัญญา ความสามารถและความสนใจ โดยมีครูคอยแนะนำช่วยเหลือตามความเหมาะสม

แนวคิดที่ 2 ความพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงแนวการเรียนการสอนไปจากเดิม ที่ครูเป็นศูนย์กลางมาเป็นศูนย์กลาง

แนวคิดที่ 3 การใช้สื่อการสอนได้เปลี่ยนแปลงและขยายตัวออกไป
การผลิตสื่อการสอนแบบประสมให้เป็นชุดกิจกรรมการเรียนรู้

แนวคิดที่ 4 การสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน
ผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับสภาพแวดล้อม โดยการนำสื่อการสอนและทฤษฎี
กระบวนการกลุ่มมาใช้ในการประกอบกิจกรรมร่วมกัน

แนวคิดที่ 5 การจัดสภาพแวดล้อม การเรียนรู้โดยยึดหลัก
จิตวิทยาการเรียนรู้มาใช้จัดสภาพการณ์ออกมาเป็นการสอนแบบโปรแกรม ซึ่งหมายถึง
ระบบการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรม ดังนี้

- 1) ได้มีโอกาสร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง
- 2) ได้ทราบว่า การตัดสินใจหรือการทำงานของตนถูกหรือผิดได้

ทันที

3) มีการเสริมแรงบวกที่ทำให้เกิดคามภาคภูมิใจที่ทำให้ถูก
หรือผิด

4) เป็นการเรียนรู้ไปที่ละขั้นตอนตามความสามารถ
และความสนใจของผู้เรียนเองโดยไม่มีการบังคับ

สรุปได้ว่า การสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ต้องคำนึงถึงหลักจิตวิทยา
ด้านความแตกต่างระหว่างบุคคล ความต้องการ คามถนัด ความสนใจ ตลอดจน
การเปลี่ยนแปลงทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โสตทัศน์อุปกรณ์ และปริมาณผู้เรียน
การจัดการเรียนการสอนต้องยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ต้องผลิตสื่อ อุปกรณ์ วิธีสอน
แบบต่าง ๆ โดยเฉพาะสื่อประสมต่าง ๆ ที่ได้รวบรวมในรูปชุดกิจกรรมการเรียนรู้
เพื่อให้นักเรียนได้บรรลุจุดมุ่งหมายทางการเรียนที่ตั้งไว้

4.2 ทฤษฎีการเรียนรู้สู่การเรียนการสอน

ทฤษฎีการเรียนรู้ที่นำไปสู่การเรียนการสอน และการผลิตชุดกิจกรรม
การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมีหลายทฤษฎีด้วยกัน ดังนี้

4.2.1 ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget)

มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้ Lall and Lall (1983, pp. 45-54 อ้างถึงใน ทิศนา แคมมณี,
2550, หน้า 64-65)

1) พัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลเป็นไปตามวัยต่าง ๆ
เป็นลำดับ ดังนี้

1.1) ขั้นรับรู้ด้วยประสาทสัมผัส (Sensorimotor Period)

เป็นขั้นพัฒนาการในช่วงอายุ 0-2 ปี ความคิดของเด็กวัยนี้ขึ้นกับการรับรู้และการกระทำ เด็ก ยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง และยังไม่สามารถเข้าใจความคิดเห็นของผู้อื่นได้

1.2) ขั้นก่อนปฏิบัติการคิด (Preoperational Period)

เป็นขั้นพัฒนาการในช่วงอายุ 2-7 ปี ความคิดของเด็กวัยนี้ยังขึ้นอยู่กับการรับรู้เป็นส่วนใหญ่ ยังไม่สามารถใช้เหตุผลอย่างลึกซึ้งแต่สามารถเรียนรู้และใช้สัญลักษณ์ได้ การใช้ภาษา แบ่งเป็นขั้นย่อย ๆ 2 ขั้น

1.2.1) ขั้นก่อนเกิดความคิดรวบยอด (Pre-Conceptual

Intellectual Period) เป็นขั้นพัฒนาการในช่วงอายุ 2-4 ปี

1.2.2) ขั้นการคิดด้วยความเข้าใจของตนเอง (Intuitive

Thinking Period) เป็นการพัฒนาในช่วงอายุ 4-7 ปี

1.3) ขั้นการคิดแบบรูปธรรม (Concrete Operational Period)

เป็นขั้นพัฒนาการในช่วงอายุ 7-11 ปี เป็นขั้นที่การคิดของเด็กไม่ขึ้นกับการรับรู้จากรูปร่าง เท่านั้น เด็กสามารถสร้างภาพในใจ และสามารถคิดย้อนกลับได้และมีความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของตัวเลขและสิ่งต่าง ๆ ได้มากขึ้น

1.4) ขั้นตอนคิดแบบนามธรรม (Formal Operational Period)

เป็นขั้นพัฒนาการในช่วงอายุ 11-15 ปี เด็กสามารถคิดสิ่งที่เป็นนามธรรมได้และสามารถคิด ตั้งสมมติฐานและใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ได้

2) ภาษาและกระบวนการคิดของเด็กแตกต่างจากผู้ใหญ่

3) กระบวนการทางสติปัญญามีลักษณะ ดังนี้

3.1) การซึมซับหรือการดูดซึม (Assimilation)

เป็นกระบวนการทางสมองในการรับประสบการณ์ เรื่องราวและข้อมูลต่าง ๆ เข้ามาสะสม เก็บไว้เพื่อใช้ประโยชน์ต่อไป

3.2) การปรับและจัดระบบ (Accommodation) คือ

กระบวนการทางสมองในการปรับประสบการณ์เดิมและประสบการณ์ใหม่ให้เข้ากันเป็น ระบบหรือเครือข่ายทางปัญญาที่ตนสามารถเข้าใจได้ เกิดเป็นโครงสร้างทางปัญญาใหญ่ขึ้น

3.3) การเกิดความสมดุล (Equilibration) เป็นกระบวนการ

ที่เกิดขึ้นจากขั้นของการปรับ หากการปรับเป็นไปอย่างผสมผสานกลมกลืนก็จะก่อให้เกิด สภาพที่มีความสมดุลขึ้น หากบุคคลไม่สามารถปรับประสบการณ์ใหม่และประสบการณ์

เดิมให้เข้ากันได้ก็จะเกิดภาวะความไม่สมดุลขึ้น ซึ่งจะก่อให้เกิดความขัดแย้งทางปัญญาขึ้นในตัวบุคคล

4.2.2 ทฤษฎีการเชื่อมโยงของธอร์นไดค์ (Thorndike's Classical Connectionism) กฎการเรียนรู้ของธอร์นไดค์สรุปได้ดังนี้ Hergenhahn and Olson (1993, pp. 56–57 อ้างถึงใน ทิศนา แคมมณี, 2550, หน้า 51)

- 1) กฎแห่งความพร้อม (Law of Readiness) การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดี ถ้าผู้เรียนมีความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจ
- 2) กฎการฝึกหัด (Law of Exercise) การฝึกหัดหรือการกระทำบ่อย ๆ ด้วยความเข้าใจจะทำให้การเรียนรู้มั่นคงทนถาวร ถ้าไม่ได้กระทำซ้ำบ่อย ๆ การเรียนรู้จะไม่คงทนถาวร และในที่สุด
- 3) กฎแห่งการใช้ (Law of Use and Disuse) การเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง ความมั่นคงของการเรียนรู้จะเกิดขึ้นหากได้มีการนำไปใช้บ่อย ๆ หากไม่มีการนำไปใช้อาจมีการลืมเกิดขึ้นได้
- 4) กฎแห่งผลที่พึงพอใจ (Law of Effect) เมื่อบุคคลได้รับผลที่พึงพอใจย่อมอยากจะเรียนรู้ต่อไป แต่ถ้าได้รับผลที่ไม่พึงพอใจจะไม่อยากเรียนรู้ ดังนั้นการได้รับผลที่พึงพอใจจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนรู้

4.2.3 ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบเปอร์แรนด์ (Operant Conditioning Theory) ของสกินเนอร์ (Skinner) ซึ่งสามารถสรุปเป็นการเรียนรู้ได้ดังนี้ Hergenhahn and Olson (1993, pp. 80–119 อ้างถึงใน ทิศนา แคมมณี, 2550, หน้า 57)

- 1) การกระทำใด ๆ ถ้าได้รับการเสริมแรงจะมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นอีก ส่วนการกระทำที่ไม่มีการเสริมแรงแนวโน้มของความถี่ของการกระทำนั้นจะลดลงและหายไปในที่สุด
- 2) การเสริมแรงที่แปรเปลี่ยนทำให้การตอบสนองคงทนกว่าการเสริมแรงที่ตายตัว
- 3) การให้เสริมแรง หรือให้รางวัลเมื่ออินทรีย์กระทำพฤติกรรมที่ต้องการ สามารถช่วยปรับหรือปลูกฝังนิสัยที่ต้องการได้จากทฤษฎีที่กล่าวมา

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูผู้สอนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องทฤษฎีการเรียนรู้ ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา ตลอดจนจิตวิทยาในการสอน เพื่อให้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผลิตขึ้นมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียน

5. หลักการและขั้นตอนในการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้

ก่อนจะลงมือสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สร้างจะต้องรู้หลักการ และขั้นตอนการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ก่อนว่าจะต้องดำเนินการอย่างไร

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2523, หน้า 122-123) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการผลิต ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ 10 ขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดหมวดหมู่เนื้อหา และประสบการณ์ อาจกำหนดเป็นหมวดวิชาหรือบูรณาการเป็นแบบสหวิทยาการตามที่เหมาะสม
2. กำหนดหน่วยการเรียนรู้ แบ่งเนื้อหาวิชาออกเป็นหน่วยการเรียนรู้ เพื่อให้ครูสามารถถ่ายทอดความรู้แก่นักเรียนได้ในหนึ่งสัปดาห์ หรือหนึ่งครั้ง
3. กำหนดหัวข้อเรื่อง ผู้สอนจะต้องถามตนเองว่า ในการสอนแต่ละหน่วยการเรียนรู้ควรให้ประสบการณ์แก่ผู้เรียนอย่างไรบ้าง แล้วกำหนดออกมาเป็น 4-6 หัวเรื่อง
4. กำหนดมโนทัศน์และหลักการ มโนทัศน์และหลักการที่กำหนดขึ้น จะต้องสอดคล้องกับหน่วยและหัวเรื่อง โดยสรุปรวมแนวคิด สาร และหลักเกณฑ์ที่สำคัญไว้ เพื่อเป็นแนวทางการจัดเนื้อหาการสอนให้สอดคล้องกัน
5. กำหนดวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับหัวข้อเรื่อง เป็นจุดประสงค์ทั่วไปก่อนแล้วเปลี่ยนเป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ต้องมีเงื่อนไขและเกณฑ์การเปลี่ยนพฤติกรรมไว้ทุกครั้ง
6. กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ซึ่งเป็นแนวทางการเลือก และการผลิตสื่อการสอน “กิจกรรมการสอน” หมายถึงกิจกรรมทุกอย่างที่ผู้เรียนปฏิบัติ เช่น การอ่านบัตรคำสั่ง ตอบคำถาม เขียนภาพ ทำการทดลองวิทยาศาสตร์ เล่นเกม ฯลฯ
7. กำหนดแบบประเมินต้องประเมินผลให้ตรงกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม โดยใช้แบบทดสอบอิงเกณฑ์ เพื่อให้ผู้สอนทราบว่าหลังจากผ่านกิจกรรมมาเรียบร้อยแล้ว นักเรียนได้เปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่

8. เลือกและผลิตสื่อการสอน วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการที่ครูใช้ถือเป็นสื่อการเรียนการสอนทั้งสิ้น เมื่อผลิตสื่อการสอนของแต่ละหัวเรื่องแล้ว ก็จัดสื่อการสอนเหล่านั้นไว้เป็นหมวดหมู่ ในกล่องที่เตรียมไว้ก่อนนำไปทดลองหาประสิทธิภาพ

9. หาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อเป็นการประกันว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพในการสอนผู้สร้างจำเป็นต้องกำหนดเกณฑ์ขึ้นล่วงหน้า โดยคำนึงถึงหลักการที่ว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการเพื่อช่วยให้การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนบรรลุผล

10. การใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้ปรับปรุงและมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้แล้วสามารถนำไปสอนผู้เรียนได้ตามประเภทของชุดกิจกรรมการเรียนรู้และตามระดับการศึกษา โดยกำหนดขั้นตอนในการใช้ ดังนี้

10.1 ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน เพื่อพิจารณาพื้นความรู้เดิมของผู้เรียน

10.2 ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

10.3 ชั้นประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ (ชั้นสอน)

10.4 ชั้นสรุปผลการสอน เพื่อสรุปมโนทัศน์และหลักการที่สำคัญ

10.5 ทำแบบทดสอบหลังเรียน เพื่อดูพฤติกรรมการเรียนรู้ที่เปลี่ยนไป

จากข้อความที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า การสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ต้องมีการวางแผนกำหนดเนื้อหา จุดมุ่งหมาย สื่อการเรียนการสอน เวลาที่ใช้ พร้อมทั้งมีการวัดประเมินผลแล้วทำการทดลองใช้เพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องแล้วนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้สอนจริง

6. คุณค่าของชุดกิจกรรมการเรียนรู้

นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงคุณค่าของชุดกิจกรรม ไว้หลายทระณะ ดังนี้

ปาริชาติ โชคพิพัฒน์ (2540, หน้า 14) ได้กล่าวถึงคุณค่าของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

1. ได้เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ความสามารถตามความต้องการของตนช่วยให้ทุกคนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ตามอัตราการเรียนรู้ของผู้นั้น

2. ฝึกการตัดสินใจแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ให้นักเรียน

มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม

3. ช่วยให้นักเรียนถ่ายทอดเนื้อหาประสบการณ์ที่ซับซ้อน

และมีลักษณะเป็นนามธรรมสูง ซึ่งสามารถถ่ายทอดด้วยการบรรยาย

4. ทำให้การเรียนรู้เป็นอิสระจากอารมณ์และบุคลิกของผู้เรียน

5. ช่วยสร้างความพร้อมและความมั่นใจให้กับผู้เรียน

6. สร้างความสนใจของผู้เรียนไม่ทำให้เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน

7. ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดพัฒนาการ

ทุก ๆ ด้าน จากคุณค่าและชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่กล่ามาสรุปได้ว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นสื่อกลางการถ่ายทอดสารวิชาที่สลับซับซ้อนได้ดีอย่างมีคุณภาพ เปิดโอกาสให้นักเรียน ประสบความสำเร็จในการเรียนตามความสามารถของแต่ละบุคคล เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และสามารถเพิ่มประสิทธิภาพทั้งตัวครูและนักเรียนได้เป็นอย่างดี

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2523, หน้า 121) ได้กล่าวถึงคุณค่าและประโยชน์ ของชุดกิจกรรม ไว้ดังนี้

1. ช่วยให้ครูผู้สอนถ่ายทอดเนื้อหาและประสบการณ์ที่สลับซับซ้อน

เป็นนามธรรมสูงให้เข้าใจมากขึ้น

2. ช่วยสร้างความสนใจของนักเรียนต่อสิ่งที่กำลังศึกษา

3. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นฝึกการตัดสินใจ

แสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง

4. ช่วยสร้างความพร้อมและความมั่นใจต่อผู้สอน

5. ทำให้การเรียนการสอนเป็นอิสระจากอารมณ์ผู้สอน สามารถทำให้ผู้เรียนเรียนได้ตลอดเวลา ไม่ว่าจะมีความขัดข้องทางอารมณ์เล็กน้อยเพียงใด

6. ช่วยให้การเรียนเป็นอิสระจากบุคลิกภาพผู้สอน เนื่องจากทำหน้าที่ ถ่ายทอดความรู้แทนครูแม้จะพูดหรือสอนไม่เก่งผู้เรียนสามารถเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

7. ในกรณีขาดครู ครูอื่นสามารถสอนแทนได้ เพราะเนื้อหาวิชา อยู่ในชุดกิจกรรมเรียบร้อยแล้ว ครูสอนแทนไม่ต้องเตรียมตัวมาก

8. สำหรับชุดกิจกรรมรายบุคคลและชุดการสอนทางไกล ผู้เรียน สามารถเรียนได้เองที่บ้าน

เนื่อทอง น่ายี (2544, หน้า 22) ได้กล่าวถึงคุณค่าและประโยชน์ของชุดกิจกรรมไว้ ดังนี้

1. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนใช้ความสามารถตามความต้องการของตน ช่วยให้ทุกคนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ได้ทั้งสิ้น ตามอรรถภาพการเรียนรู้ของผู้นั้น
2. ฝึกการตัดสินใจแสวงหาความรู้ด้วยตนเองและทำให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม
3. ช่วยให้ครูผู้สอนถ่ายทอดเนื้อหาและประสบการณ์ที่สลับซับซ้อนเป็นนามธรรมสูงให้เข้าใจมากขึ้น ซึ่งไม่สามารถถ่ายทอดด้วยการบรรยายได้ดี
4. ทำให้การเรียนรู้เป็นอิสระจากอารมณ์และบุคลิกภาพผู้สอน
5. ช่วยสร้างความพร้อมและความมั่นใจต่อผู้สอน
6. ได้รับความสนใจของนักเรียน ไม่ทำให้เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน
7. ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดการพัฒนาทุก ๆ ด้าน

จากที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่าคุณค่าและประโยชน์ของชุดกิจกรรมเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สนองความแตกต่างระหว่างบุคคล คือผู้เรียนได้ศึกษาตามความสามารถ และความสนใจ อำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียน ส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ โดยเปิดโอกาสให้ศึกษาได้ด้วยตนเอง ทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีชีวิตชีวา มีแรงจูงใจในการเรียนรู้ มีความกระตือรือร้นที่จะค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเองหลีกเลี่ยงผลกระทบต่ อารมณ์และบุคลิกภาพผู้สอน มีความรับผิดชอบในการเรียนรู้และทำงานร่วมกันในกรณีขาดครู ครูอื่นสามารถสอนแทนได้

7. ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้

การหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้นั้นเป็นการประกันว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างและพัฒนาขึ้นจะมีประสิทธิภาพจริงตามที่ตั้งสมมติฐานไว้ ซึ่งมีความจำเป็นด้วยเหตุผลหลายประการ ดังที่ได้มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้กล่าวไว้ดังนี้

การหาประสิทธิภาพ

เฟซิญ กิระการ (2544, หน้า 44-51) การหาประสิทธิภาพของสื่อการเรียนการสอนเป็นการนำสื่อไปทดลองใช้กับนักเรียนเป้าหมาย การหาประสิทธิภาพของสื่อ เช่น บทเรียนคอมพิวเตอร์ (CAI) บทเรียนโปรแกรม ชุดการสอน แผนการสอน

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นต้น ส่วนมากจะใช้วิธีนี้ ประสิทธิภาพที่วัดเป็นส่วนใหญ่ว่าจะพิจารณาจากเปอร์เซ็นต์การทำแบบฝึกหัดหรือกระบวนการเรียน หรือแบบทดสอบย่อย โดยแสดงเป็นค่าตัวเลข 2 ตัว เช่น $E_1/E_2 = 85/85$, $E_1/E_2 = 90/90$ ขึ้นอยู่กับธรรมชาติของเนื้อหาวิชานอกจากนี้ยังตั้งเกณฑ์ความคลาดเคลื่อนไว้เท่ากับร้อยละ 2.5 นั่นคือ ถ้าตั้งเกณฑ์ไว้ที่ 90/90 เมื่อคำนวณแล้วค่าที่ถือว่าใช้ได้ คือ 87.5/87.5 หรือ 87.5/90 เป็นต้น

เกณฑ์ประสิทธิภาพ (E_1/E_2) มีความหมายแตกต่างกันหลายลักษณะในที่นี้จะยกตัวอย่าง $E_1/E_2 = 80/80$ ดังนี้

1) เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 1 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือ นักเรียนทั้งหมดทำแบบฝึกหัด หรือแบบทดสอบย่อยได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ถือเป็นประสิทธิภาพของกระบวนการ ส่วน 80 ตัวหลัง (E_2) คือ นักเรียนทั้งหมดที่ทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80

2) เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 2 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือจำนวนนักเรียนร้อยละ 80 ทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) ได้คะแนนร้อยละ 80 ทุกคน ส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง (E_2) คือ นักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบหลังเรียนครั้งนั้นได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80

3) เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 3 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_2) คือ จำนวนนักเรียนร้อยละ 80 ส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง (E_1) คือคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ที่นักเรียนทำเพิ่มขึ้นจากแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) โดยเทียบกับคะแนนที่ทำได้ก่อนเรียน (Pre-test)

4) เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 4 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือ นักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบหลังเรียนได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง (E_2) หมายถึง นักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบหลังเรียนแต่ละข้อถูกมีจำนวนร้อยละ 80 (ถ้านักเรียนทำข้อสอบข้อใดถูกมีจำนวนไม่ถึงร้อยละ 80 แสดงว่าข้อนั้นไม่มีประสิทธิภาพ และชี้ให้เห็นว่าจุดประสงค์ที่ตรงกับข้อนั้นมีความบกพร่อง)

กล่าวโดยสรุปว่าเกณฑ์ในการหาประสิทธิภาพของสื่อการเรียนการสอนจะนิยมตั้งเป็นตัวเลข 3 ลักษณะ คือ 80/80, 85/85 และ 90/90 ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับธรรมชาติของวิชา และเนื้อหาที่นำมาสร้างสื่อ นั้น ถ้าเป็นวิชาที่ค่อนข้างยากก็อาจตั้งเกณฑ์ไว้ 80/80 หรือ 85/85 สำหรับวิชาที่เนื้อหาง่าย เช่น ก็อาจตั้งเกณฑ์ไว้ 90/90 เป็นต้น

นอกจากนี้ยังตั้งเกณฑ์เป็นค่าความคลาดเคลื่อนไว้เท่ากับร้อยละ 2.5 นั่นคือ ถ้าตั้งเกณฑ์ไว้ที่ 90/90 เมื่อคำนวณแล้วค่าที่ถือว่าใช้ได้ คือ 87.5/87.5 หรือ 87.5/90 เป็นต้น

ประสิทธิภาพของสื่อและเทคโนโลยีการเรียนการสอนจะมาจากผลลัพธ์ของการคำนวณ E_1 และ E_2 เป็นตัวเลขตัวแรกและตัวหลังตามลำดับ ถ้าตัวเลขเข้าใกล้ 100 มากเท่าไรยิ่งถือว่ามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เป็นเกณฑ์ที่ใช้พิจารณาการรับรองประสิทธิภาพของสื่อการเรียนการสอนส่วนแนวคิดในการหาประสิทธิภาพที่ควรคำนึงมี ดังนี้

1) สื่อการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นต้องมีการกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมเพื่อการเรียนการสอนอย่างชัดเจน และสามารถวัดได้

2) เนื้อหาของบทเรียนที่สร้างขึ้นต้องผ่านกระบวนการในการวิเคราะห์เนื้อหาตามจุดประสงค์ของการเรียนการสอน

3) แบบฝึกหัดและแบบทดสอบต้องมีการประเมินความเที่ยงตรงของเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของการสอนที่วิเคราะห์ไว้ ส่วนคามยากง่ายและอำนาจจำแนกของแบบฝึกหัดและแบบทดสอบควรมีการวิเคราะห์เพื่อนำไปกำหนดค่าน้ำหนักของคะแนนในแต่ละข้อคำถาม

4) จำนวนแบบฝึกหัดต้องสอดคล้องกับจำนวนของวัตถุประสงค์ และต้องมีแบบฝึกหัดและข้อคำถามในแบบทดสอบไม่ควรน้อยกว่าจำนวนวัตถุประสงค์

จะเห็นว่าการคำนวณหาประสิทธิภาพสื่อการเรียนการสอนนี้เป็นผลรวมของการหาคุณภาพ (Quality) ทั้งเชิงปริมาณที่เป็นตัวเลข (Quantitative) และเชิงคุณภาพ (Qualitative) ที่แสดงภาษาที่เข้าใจได้ ดังนั้น ประสิทธิภาพของสื่อการเรียนในสิ่งที่ถูก (Do the Right Things Done) นั้นหมายถึงผู้เรียนเกิดการเรียนตามวัตถุประสงค์ถูกต้องถึงระดับเกณฑ์ที่คาดหวังทั้งประสิทธิภาพของประสิทธิผลจะนำไปสู่การมีคุณภาพ ซึ่งมักนิยมเรียกรวมกันสั้น ๆ ว่า “ประสิทธิภาพ” ของสื่อการเรียนการสอน

ความพึงพอใจ

1. ความหมายของความพึงพอใจ

ความพึงพอใจ เป็นทัศนคติที่เป็นนามธรรมไม่สามารถมองเห็นเป็นรูปร่างได้ มีผู้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้หลายท่าน ดังนี้

ราชบัณฑิตยสถาน (2546, หน้า 775) ได้ให้ความหมายของคำว่า ความพึงพอใจ หมายถึง พอใจ ชอบใจ

นฤมล ธรรมประชา (2549, หน้า 36) กล่าวว่าความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกพึงพอใจ และมีความสุขเมื่อได้ปฏิบัติงานนั้น หรือที่ได้ทำงานร่วมกับคนอื่น มีทัศนคติที่ดีต่องาน สามารถดำเนินกิจกรรมจนบรรลุผลสำเร็จ

นริศรา สีหาราช (2550, หน้า 59) ได้สรุปว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกชอบสนใจ ความรู้สึกที่พอใจเป็นความรู้สึกส่วนตัวของแต่ละบุคคลที่เป็นผลมาจากความต้องการจากการทำกิจกรรมต่าง ๆ การปฏิบัติ รวมไปถึงการทำงาน มีผลทำให้บุคคลนั้นต้องการมีความสุขที่อยากจะร่วมกิจกรรม หรือเรียกร้องเพื่อตอบสนองความต้องการของแต่ละคน

จิตตินันท์ นันทไพบูลย์ (2551, หน้า 115) กล่าวว่า ความพึงพอใจในงาน หมายถึง ภาวะการณแสดงออกถึงความรู้สึกในทางบวกของบุคคลที่เกิดจากการเปรียบเทียบ ประสิทธิภาพ และผลตอบแทน ได้แก่ ลักษณะงาน อัตราค่าจ้าง โอกาสก้าวหน้า และผลประโยชน์ ที่ได้รับจากงานในระดับที่เป็นไปตามความคาดหวังที่บุคคลตั้งไว้

สรุปได้ว่าความพึงพอใจหมายถึง ความรู้สึกพอใจ การมีทัศนคติที่ดี ต่อการปฏิบัติงานมีความสุขที่ได้ร่วมงานกับคน ทำให้สามารถดำเนินงานได้บรรลุผล

2. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับความพึงพอใจ

ในการปฏิบัติงานใด ๆ ก็ตาม การที่ผู้ปฏิบัติงานเกิดความพึงพอใจ ต่อการทำงานนั้นมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับสิ่งจูงใจงานที่ทำอยู่ การสร้างสิ่งจูงใจหรือ แรงกระตุ้นให้เกิดกับผู้ปฏิบัติงาน จึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้การปฏิบัติงานนั้น ๆ เป็นไปตาม วัตถุประสงค์ที่วางไว้ มีการนศึกษาในสาขาต่าง ๆ ทำการศึกษาค้นคว้าและตั้งทฤษฎี เกี่ยวกับการจูงใจในการทำงานไว้ ดังนี้

ธนรัตน์ ลาภมูล (2546, หน้า 23) ได้เสนอแนวคิดในเรื่องการจูงใจให้เกิดความพึงพอใจต่อการทำงานที่จะให้ผลเชิงปฏิบัติมีลักษณะ ดังนี้

1. งานควรมีส่วนสัมพันธ์กับความปรารถนาส่วนตัว งานนั้นจะมีความหมายสำหรับผู้นำ
2. งานนั้นต้องมีการวางแผน และวัดความสำเร็จได้ โดยใช้ระบบการทำงาน และควบคุมที่มีประสิทธิภาพ
3. เพื่อให้ได้ผลในการสร้างสิ่งจูงใจภายในเป้าหมายของงาน จะต้อง มีลักษณะ ดังนี้
 - 3.1 คนทำงานมีส่วนในการตั้งเป้าหมาย
 - 3.2 ผู้ปฏิบัติได้รับทราบผลสำเร็จในการทำงานโดยตรง
 - 3.3 งานนั้นสามารถทำให้สำเร็จได้

อินทิรา ศรีสว่าง (2549, หน้า 47) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าทฤษฎีที่เป็นมูลเหตุที่ทำให้เกิดความพึงพอใจเรียนว่า The Motivation Hygiene Theory ทฤษฎีนี้ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน 2 ปัจจัย คือ

1. ปัจจัยกระตุ้น (Motivation Factors) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับการทำงานซึ่งมีผลก่อให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน เช่น ความสำเร็จของงาน การได้รับการยอมรับนับถือลักษณะของงาน ความรับผิดชอบ ความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน
2. ปัจจัยค้ำจุน (Hygiene Factors) เป็นปัจจัยเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมในการทำงานและมีหน้าที่ให้บุคคลเกิดความพึงพอใจในการทำงาน เช่น เงินเดือน โอกาสที่จะก้าวหน้าในอนาคต สถานะของอาชีพ สภาพในการทำงาน เป็นต้น

สุรางค์ ไควตระกูล (2552, หน้า 158-162) ได้กล่าวถึง แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์ของมาสโลว์ (Maslow) ไว้ว่าทุกคนมีความต้องการอยู่เสมอและไม่มีที่สิ้นสุด เมื่อได้รับความต้องการอย่างหนึ่งจะต้องการอีกอย่างหนึ่งซึ่งมีลักษณะความต้องการ 5 ระดับ ได้แก่

1. ความต้องการทางสรีระ (Basic Physiological Needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ได้แก่ ความต้องการด้านอาหาร อากาศ น้ำ อุณหภูมิการหลับนอน การขับถ่าย ที่อยู่อาศัยเครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค การพักผ่อน ความต้องการทางเพศ เป็นต้น

2. ความต้องการความปลอดภัยและมั่นคง (Safety and Security Needs) เป็นความต้องการให้ตนเองปลอดภัยจากอันตรายทุกด้าน ความต้องการความมั่นคงในการทำงานตลอดจนความมั่นคงทางฐานะเศรษฐกิจ

3. ความต้องการความรักและเป็นเจ้าของ (Love and Belonging Needs) เป็นความต้องการความรักและอยากให้เป็นที่ยรัก ยอมรับจากกลุ่ม ต้องการความรักและมีส่วนร่วมในกลุ่ม ให้กลุ่มยอมรับตน เช่น กลุ่มครอบครัวกลุ่มสังคม

4. ความต้องการที่จะได้รับการยกย่องจากผู้อื่น (Self Esteem Needs) เป็นความต้องการที่จะให้ผู้อื่นยกย่องตน เป็นความปรารถนาของบุคคลที่จะทำให้เกิดพฤติกรรมต่าง ๆ ตลอดจนความต้องการให้มีฐานะเด่น เป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น

5. ความต้องการจะบรรลุถึงความต้องการของตนเองอย่างแท้จริง (Self-Actualization) เป็นความต้องการขั้นสูงสุดของมนุษย์ ซึ่งเป็นความต้องการที่สูงขึ้นไปอย่างไม่มีวันสิ้นสุดและอยากที่จะได้รับความสำเร็จสมประสงค์ตามความคิดไว้ทุกประการ

สรุปได้ว่า ทุกทฤษฎีต่างมุ่งเน้นให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดแรงจูงใจอยากจะทำงานให้บรรลุตามเป้าหมาย เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองและเป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น และเมื่อความต้องการได้รับการสนองแล้ว ก็จะเกิดความพึงพอใจ และมีความต้องการในระดับที่สูงขึ้นไป

3. การวัดความพึงพอใจ

การวัดความพึงพอใจเป็นสิ่งสำคัญที่ครูผู้สอนจำเป็นต้องนำไปใช้ และทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกพึงพอใจในการเรียนรู้ หรือพึงพอใจในการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ประภาพันธ์ พลายจันทร์ (2546, หน้า 7-8) ได้กล่าวไว้ว่าการวัดความพึงพอใจนั้นสามารถทำได้หลายวิธี ดังต่อไปนี้

1. การใช้แบบสอบถาม โดยผู้ออกแบบสอบถาม เพื่อต้องการทราบความคิดเห็น ซึ่งสามารถกระทำได้ในลักษณะกำหนดคำตอบให้เลือก หรือตอบคำถามอิสระ คำถามดังกล่าวอาจถามความพอใจในด้านต่าง ๆ

2. การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการวัดความพึงพอใจทางตรง ซึ่งต้องอาศัยเทคนิคและวิธีการที่ดีจะได้ข้อมูลที่เป็นจริง

3. การสังเกต เป็นวิธีวัดความพึงพอใจ โดยการสังเกตพฤติกรรมของบุคคลเป้าหมาย ไม่ว่าจะแสดงออกจากการพูดจา กิริยาท่าทาง วิธีนี้ต้องอาศัยการกระทำอย่างจริงจังและสังเกตอย่างมีระเบียบแบบแผน

สรุติ รัตัญญ (2547, หน้า 34-35) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายในการวัดความพึงพอใจงานไว้ ดังนี้

1. เพื่อจะได้เข้าใจถึงปัจจัยต่าง ๆ ทั้งด้านส่วนบุคคล ด้านงานด้านการจัดการที่เกี่ยวกับความพึงพอใจ และความไม่พึงพอใจในการทำงาน
2. เพื่อจะได้เข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในการทำงานกับการปฏิบัติงาน ว่าอะไรเป็นสาเหตุให้คนทำงานได้ดี
3. เพื่อให้เข้าใจถึงหน่วยงานลักษณะใดที่คนพึงพอใจ และไม่พึงพอใจ รวมทั้งเกี่ยวกับการจัดการ และการบริการหน่วยงานนั้น

4. เพื่อให้เข้าใจผลจากการไม่พึงพอใจงาน เช่น การขาดงาน ลางานและการออกจากงาน รวมทั้งได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาต่อการจัดสวัสดิการต่าง ๆ ว่าจะสามารถสร้างความพึงพอใจให้กับการทำงานได้อย่างไร

ชวลิต ชูกำแพง (2551, หน้า 112-113) ได้อธิบายถึงวิธีการวัดจิตพิสัยสามารถทำได้หลายวิธี ซึ่งวิธีที่นิยมทำในปัจจุบัน คือ

1. การสังเกต (Observation) เป็นการสังเกตการณ์พูด การกระทำ การเขียนของนักเรียนที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ครูต้องการวัด
2. การสัมภาษณ์ (Interview) เป็นวิธีการที่ครูใช้พูดคุยกับนักเรียนในประเด็นที่ครูอยากรู้ซึ่งอาจเป็นความรู้สึก ทศนคติของนักเรียน เพื่อนำสิ่งที่นักเรียนพูดออกมาแปลความหมายเกี่ยวกับลักษณะจิตพิสัยของนักเรียนได้ เช่น ครูอยากรู้ว่าเขาสนใจเรียนวิชาภาษาไทยหรือไม่ เคยอ่านหนังสืออะไรที่ดี ๆ บ้าง คำตอบของนักเรียนจะทำให้ครูประเมินได้ว่ามีความสนใจการเรียนวิชาภาษาไทยมากน้อยปานใด

3. การใช้แบบวัดมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) เป็นเครื่องมือวัดทัศนคติ วัดความสนใจ วัดคุณธรรม จริยธรรมไว้มากพอสมควรซึ่งครูคนอื่นสามารถนำไปใช้ได้ ถ้าเป็นแบบวัดทัศนคติ หรือวัดความสนใจจะมีรูปแบบการวัด 3 รูปแบบ คือ แบบของลิเคิร์ท แบบธอร์นสโตน แบบของออกสกูต แบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบบของลิเคิร์ท มีลักษณะสำคัญ 4 ประการ ดังนี้

3.1 มีระดับความเข้มข้นให้ผู้ตอบ เลือกตอบตามความคิดเห็น เหตุผล สภาพความเป็นจริงตั้งแต่ 3 ระดับขึ้นไป

3.2 ระดับที่เลือกอาจเป็นชนิดที่มีทั้งด้านบวกและด้านลบในข้อ เดียวกัน หรือมีเฉพาะด้านบวกหรือมีเฉพาะด้านลบ โดยที่อีกด้านหนึ่งจะเป็นศูนย์หรือ ระดับน้อยมาก

3.3 บางข้อมีลักษณะเชิงนิมาน (Positive Scale) บางข้อมีลักษณะ เชิงนิเสธ (Negative Scale)

3.4 สามารถแปลงผลตอบเป็นคะแนนได้ จึงสามารถวัด ความคิดเห็นคุณลักษณะด้านจิตพิสัยออกมาในเชิงปริมาณได้

สรุปได้ว่า การวัดความพึงพอใจวัดได้หลายวิธี เช่น การใช้ แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การสังเกต และการวัดความพึงพอใจมีขอบเขตที่จำกัด อาจมีความคลาดเคลื่อนถ้าบุคคลแสดงความคิดเห็นไม่ตรงกับความรู้สึกที่แท้จริง

บุญชม ศรีสะอาด (2545, หน้า 70-71) ได้เสนอหลักในการสร้าง แบบวัดความพึงพอใจที่มีคุณภาพสูง ดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายแน่นอนว่าต้องการอะไร
2. สร้างคำถามให้ตรงตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้และครอบคลุม
3. เรียงข้อคำถามตามลำดับ ตามหัวข้อที่ได้วางโครงสร้างไว้
4. ไม่ควรให้ผู้ตอบ ตอบมากเกินไป เพราะจะทำให้เบื่อ ไม่ให้

ความร่วมมือ หรือตอบโดยไม่ได้ตั้งใจ

5. สร้างข้อคำถามให้มีลักษณะดังนี้

5.1 ใช้ภาษาที่ชัดเจน เข้าใจง่าย ไม่กำกวม ไม่มีความซับซ้อน

5.2 ใช้คำถามที่สั้น กระชับรัด ไม่มีส่วนฟุ่มเฟือย

5.3 เป็นข้อคำถามที่เหมาะสมกับผู้ตอบ โดยคำนึงถึงสติปัญญา

ระดับการศึกษา ความสนใจของผู้ตอบ

5.4 แต่ละข้อคำถามมีเพียงปัญหาเดียว

5.5 หลีกเลี่ยงคำถามที่จะตอบได้หลายทาง

5.6 หลีกเลี่ยงคำถามที่จะให้ผู้ตอบเพ้อหนายไม่รู้เรื่องหรือไม่

สามารถตอบได้

5.7 หลีกเลียงคำที่ผู้ตอบตีความแตกต่างกัน เช่น เสมอ ๆ รวย ไร่

ฉลาด

5.8 ไม่ใช่คำถามที่เป็นการนำผู้ตอบให้ตอบตามแนวหนึ่งแนวใด

5.9 ไม่เป็นคำถามที่จะทำให้ผู้ตอบเกิดความลำบากใจ

5.10 ไม่ถามในสิ่งที่รู้แล้ว หรือวัดด้วยวิธีอื่นได้ดีกว่า

5.11 ไม่ถามในเรื่องที่เป็นความลับ

5.12 คำตอบที่เลือกในข้อคำถาม ควรมีให้ครอบคลุม กลุ่มตัวอย่าง

ทุกคนสามารถเลือกตอบได้ตรงตามความเป็นจริง ตามความคิดเห็นของเขา บางครั้งอาจมีตอนให้เติม เช่น อื่น ๆ (โปรดระบุ)

สรุปได้ว่า การสร้างแบบวัดความพึงพอใจนั้นจะต้องสร้างให้เหมาะสมกับวัย สติปัญญา ระดับการศึกษา โดยใช้ภาษาให้ชัดเจน กระชับ เข้าใจง่าย ตรงตามวัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้ตอบได้ตอบตรงตามความเป็นจริงให้มากที่สุด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้ การเขียนบทร้อยกรอง ตามแนวคิด การเรียนรู้แบบร่วมมือกับรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ มีงานวิจัยในประเทศ และวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. งานวิจัยในประเทศ

อภิชาติ ชมภูทัศน์ (2552, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรม การเขียนบทร้อยกรองโดยเน้นการเรียนรู้แบบร่วมมือ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) ชุดกิจกรรมส่งเสริมการเขียนบทร้อยกรอง โดยเน้นการเรียนรู้แบบร่วมมือ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.48/81.67 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่ตั้งไว้ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมส่งเสริมการเขียนบทร้อยกรอง โดยเน้นการเรียนรู้แบบร่วมมือ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) เจตคติของนักเรียนที่เรียน โดยใช้ชุดกิจกรรมส่งเสริมการเขียนบทร้อยกรองโดยเน้นการเรียนรู้แบบร่วมมือ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อยู่ในระดับมากที่สุด

รวิวรรณ พวงสมบัติ (2553, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการแต่งกายพยานี 11 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้กิจกรรมโครงงาน ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมโครงงาน เรื่อง การแต่งกายพยานี 11 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.30/81.61 มีดัชนีประสิทธิผล เท่ากับ 0.6266 คิดเป็นร้อยละ 62.66 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความคิดสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เปรมศรี ศรีพลราช (2555, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือและเทคนิคผังความคิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า 1) ชุดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือและเทคนิคผังความคิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ 82.30/81.25 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ 2) ความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองของนักเรียนหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือและเทคนิคผังความคิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือและเทคนิคผังความคิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับมากที่สุด

จริยา แก้วศรีนวม (2557, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบซินเนคติกส์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบซินเนคติกส์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.13/82.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ที่ 80/80 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบซินเนคติกส์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ที่พัฒนาขึ้นสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3) ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนภาษาไทยตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบซินเนคติกส์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่พัฒนาขึ้นสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการเรียนด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนภาษาไทยตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบซินเนคติกส์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ที่พัฒนาขึ้น โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.79

นิตยา วิเศษแก้ว (2557, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่อง “การแต่งบทร้อยกรอง” ผลการวิจัยพบว่า 1) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่อง “การแต่งบทร้อยกรอง” ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.05/84.22 สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ที่ 80/80 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่อง “การแต่งบทร้อยกรอง” หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) นักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่อง “การแต่งบทร้อยกรอง” มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30

พรพัส ถิ่นรัตน์ (2557, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระทัศนศิลป์ เรื่อง การออกแบบรูปภาพสัญลักษณ์และงานกราฟิก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้รูปแบบการสอนซินเนคติกส์ ผลการศึกษพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน จำนวนร้อยละ 83.33 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยร้อยละ 81.33 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 2) ผลงานการออกแบบของนักเรียนจำนวนร้อยละ 86.66 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 83.62 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้รูปแบบการสอนซินเนคติกส์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่ค่าเฉลี่ย 4.01

ยุภาภรณ์ โกษาแสง (2558, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาชุดแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนบทร้อยกรอง โดยเน้นรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า 1) ชุดแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนบทร้อยกรอง โดยเน้นรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.675/82.50 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ 2) ทักษะการอ่านและการเขียน

บทร้อยกรอง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนด้วยชุดแบบฝึกทักษะการอ่าน และการเขียนบทร้อยกรอง โดยเน้นรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) นักเรียนที่เรียนด้วยชุดแบบฝึก ทักษะการอ่านและการเขียนบทร้อยกรอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีเจตคติต่อการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของนักเรียนโดยรวมเท่ากับ 4.57

2. งานวิจัยต่างประเทศ

จากการศึกษางานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้ การเขียนบทร้อยกรอง ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือกับรูปแบบการสอน แบบซินเนคติกส์ ได้มีนักการศึกษาหลายท่านศึกษา และได้ทำการวิจัยไว้ ดังนี้

Nancy (1978, Abstract) ได้ศึกษาเรื่องการเขียนร้อยกรองในระดับชั้น 7 และ 8 เพื่อศึกษาสภาพการสอนร้อยกรองในด้านวัตถุประสงค์ อุปกรณ์การสอน การจัดกิจกรรม โดยส่งแบบสอบถามไปยังครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาในระดับ 7 และ 8 ในมลรัฐแมสซาชูเซต จำนวน 100 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ร้อยกรองที่จัดให้นักเรียน เรียนในระดับนี้มีความเหมาะสมกับกิจกรรมที่ครูจัดในการเรียนการสอนมากที่สุด คือ การแบ่งงานให้นักเรียนทำและแสดงผลงานทางการเขียนร้อยกรองของนักเรียน ส่วนกิจกรรมที่จัดน้อยที่สุด คือ การท่องจำและการแสดงละคร ครูไม่ได้ใช้อุปกรณ์การสอน ที่แตกต่างกันมากนัก ครูเน้นให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อวรรณกรรมร้อยกรอง ในการสอน ครูมักใช้วิธีตั้งคำถามมากกว่าการให้เด็กนักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ การแสดง ในการส่งเสริมความริเริ่มของนักเรียน ครูส่งเสริมด้วยการให้นักเรียนแต่งบท ร้อยกรองมากขึ้น

Kleiner (1991) ได้ศึกษาเรื่องผลของการฝึกใช้ซินเนคติกส์ที่มีต่อ ความคิดสร้างสรรค์และผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนในวิชาวิทยาศาสตร์ โดยทดลองกับนักเรียน เกรด 4 และเกรด 5 ในรายวิชาวิทยาศาสตร์ จำนวน 58 คน แบ่งการทดลองออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองใช้ซินเนคติกส์ช่วยในการเรียนรู้เนื้อหา และกลุ่มควบคุมเรียน ตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองซึ่งใช้ซินเนคติกส์ช่วยในการเรียนรู้เนื้อหา สามารถอธิบายโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ได้ดีกว่ากลุ่มควบคุม นอกจากนี้ยังพบว่า ซินเนคติกส์ทำให้นักเรียนเพิ่มพูนความรู้ทางด้านคำศัพท์ก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน และช่วยสร้างบรรยากาศในการเรียนได้เป็นอย่างดี ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา วิทยาศาสตร์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกัน

Dukpa (1997, p. 671) ได้ศึกษารูปแบบการเขียน ซึ่งเป็นกลวิธีการสอนที่ใช้ในการพัฒนาการเขียนภาษาอังกฤษ ในโรงเรียนระดับประถมศึกษาที่ Druk Yul โดยผู้วิจัยและครูผู้สอนภาษาอังกฤษ จำนวน 3 คน ได้รวบรวมข้อมูลจากการสะท้อนกลับของครูและนักเรียน พบว่า 1) กระบวนการเรียนสามารถเปลี่ยนแปลงการสอนเขียนขั้นพื้นฐาน รูปแบบที่ทดลองเป็นประโยชน์และง่ายสำหรับห้องเรียนระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่ามัธยมศึกษา 2) นักเรียนได้รับการกระตุ้นจากการสอนแบบนี้ 3) เวลาที่ยืดหยุ่นจะทำให้การเขียนมีผลดีนักเรียนมีความเข้าใจ และ 4) ข้อมูลและสื่อมีความสำคัญที่เป็นปัจจัยส่งเสริมการเขียน

Abdullah, Yusri Abdul Ghan (2004, p. 4331-A) ได้ทำการศึกษาผลกระทบของการนำการเรียนรู้แบบร่วมมือไปใช้ที่มีผลต่อการคิดเชิงวิพากษ์ วิจัยกรณีศึกษาอาหารับของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ประเทศอาหรับเอมิเรตส์ โดยการทดสอบก่อน และหลังการทดสอบกับกลุ่มควบคุม กลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 4 ห้องเรียน ได้แก่ นักเรียนห้องทดลอง 2 ห้อง ประกอบด้วย นักเรียน 33 คน และ 31 คน และกลุ่มควบคุมที่ประกอบด้วย นักเรียนจำนวน 33 คน และ 29 คน กลุ่มทดลองใช้วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน ส่วนกลุ่มควบคุมใช้วิธีการบรรยาย ครูที่ร่วมวิจัยมี 2 คน แต่ละคนสอนห้องเรียนทดลอง 1 ห้อง และห้องควบคุม 1 ห้อง การทดลองใช้เวลา 8 สัปดาห์ ผลการศึกษาพบว่า วิธีการสอนทั้งสองวิธีไม่มีผลกระทบต่อการสอนทักษะการคิดเชิงวิพากษ์หรือต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอาหรับ

จากการศึกษาวิจัยแสดงให้เห็นว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สอนโดยใช้ชุดกิจกรรม และการสอนที่เน้นตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ จะช่วยพัฒนาผู้เรียนในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สถิติปัญญา ความรู้สึก ความคิดสร้างสรรค์ พัฒนาทักษะการทำงานกลุ่มและทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันได้อย่างมีความสุข ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจนำหลักการมาสร้างและพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อเป็นการส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองให้นักเรียน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยแบ่งขั้นตอนการวิจัยเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ตอนที่ 2 การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การสร้างและหาคุณภาพแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
2. การสร้างและหาคุณภาพแบบสอบถามความพึงพอใจ ต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ตอนที่ 3 การดำเนินการทดลองใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และการดำเนินการทดลองใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย รายละเอียดในการทดลอง ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. แบบแผนการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถ ในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับ แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ มีขั้นตอนการพัฒนา ดังนี้

1. ศึกษาคู่มือการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เอกสาร
การจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตัวชี้วัดที่ 5
แต่งบทร้อยกรอง

2. ศึกษาหนังสือประกอบการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อกำหนดเนื้อหาของบทร้อยกรอง ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือก
บทร้อยกรอง คือ กาพย์ยานี 11 และกลอนสุภาพ (กลอนแปด) มาจัดทำชุดกิจกรรม
การเรียนรู้

3. ศึกษาหลักการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้จากเอกสารและงานวิจัย
ที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถ
ในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้
แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

4. ศึกษารูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้
แบบร่วมมือ ซึ่งประกอบด้วยการวิจัยในครั้งนี้ได้เลือกการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่าง
ไม่เป็นทางการและกำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้และรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์
ซึ่งมี 6 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

- 1) ผู้สอนกำหนดคำหรือสถานการณ์ที่จะนำมาเป็นโจทย์ให้ (คิดเดี่ยว
คิดคู่ ร่วมกันคิด)
- 2) นักเรียนคิดคำศัพท์ที่จะนำมาแต่งคำประพันธ์ และเขียนคำศัพท์
(เขียนเป็นคู่)
- 3) ผู้เรียนพูดคำศัพท์ที่คิดและเขียนไว้ (พูดเป็นคู่)

ขั้นที่ 2 ขั้นสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง

ผู้เรียนนำคำหรือสถานการณ์ที่ผู้สอนได้กำหนดให้ในบทคำประพันธ์มาเปรียบเทียบทางตรงแล้วให้นักเรียนที่นั่งใกล้กันร่วมกันคิดและอภิปรายคู่ (คิดเดี่ยว คิดคู่ ร่วมกันคิดอภิปรายเป็นคู่)

ขั้นที่ 3 ขั้นสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ

ผู้เรียนบรรยายความรู้สึกที่เกิดขึ้นในบทคำประพันธ์เมื่อตนกลายเป็นสิ่งนั้น (คิดเดี่ยว คิดคู่ ร่วมกันคิด อภิปรายเป็นคู่)

ขั้นที่ 4 ขั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง

ผู้เรียนนำคำที่ได้ที่มีความหมายขัดแย้งกันมารวมกันเป็นกลุ่มคำหรือวลีใหม่ โดยกลุ่มคำ หรือวลีที่สร้างขึ้นใหม่เป็นบทคำประพันธ์ร้อยกรอง (อภิปรายเป็นคู่ ทำเป็นกลุ่ม)

ขั้นที่ 5 ขั้นการอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง

ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำคำคู่หรือสถานการณ์ที่เลือกมาคิดเปรียบเทียบโดยพิจารณาในด้านการนำไปใช้ในส่วนใดของบทประพันธ์และเรียบเรียงบทคำประพันธ์ร้อยกรอง (ทำเป็นกลุ่ม อภิปรายเป็นทีม)

ขั้นที่ 6 ขั้นคิดสร้างสรรค์ผู้เรียนนำคำหรือสถานการณ์

ผู้เรียนนำคำที่คิดครั้งแรกออกมา พิจารณาเลือกนำความคิดที่ได้มาปรับเปลี่ยนบทประพันธ์ใหม่อีกครั้ง เพื่อทำให้เกิดความไพเราะความแปลกใหม่ สร้างสรรค์งานบทประพันธ์ร้อยกรองและชิ้นชมผลงาน (เป็นกลุ่มเป็นคู่ คนเดียว)

5. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสาระการเรียนรู้ สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ และกิจกรรมหรือตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อดำเนินการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ เพื่อดำเนินการ
สร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง
ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ
ไม่เป็นทางการ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ชุดกิจกรรม การเรียนรู้ที่	จุดประสงค์การเรียนรู้	สาระ การเรียนรู้	จำนวน คาบ
ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 สัมผัสหรรษา	1. บอกความหมายของสัมผัสสระ สัมผัส อักษร สัมผัสนอกสัมผัสในได้ 2. จำแนกลักษณะสัมผัสสระ สัมผัสอักษร สัมผัสนอกสัมผัสในได้ 3. เขียนสัมผัสสระ สัมผัสอักษร สัมผัสนอก สัมผัสในตามที่กำหนดให้ได้	คำสัมผัส	2
ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2 เรีงร่าคำคล้อง	1. บอกความหมายของคำคล้องจองได้ 2. จำแนกลักษณะคำคล้องจอง 2 คำ 3. คำ และ 4 คำได้ 4. เขียนคำคล้องจองตามที่กำหนดให้ได้ 4. สามารถสร้างคำอุปมาแบบตรงได้	คำคล้องจอง คำอุปมา แบบตรง	2
ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3 ร้อยกรองกาพย์ยานี	1. เขียนและบอกลักษณะบังคับ ของกาพย์ยานี 11 ได้ 2. เขียนแผนผังแสดงคณะและเขียนสัมผัส บังคับของกาพย์ยานี 11 ได้ 3. สามารถสร้างคำจากการเปรียบเทียบ อุปมาบุคคลกับสิ่งของได้	กาพย์ยานี 11 การสร้างคำ เปรียบเทียบ อุปมาบุคคล กับสิ่งของ	2
ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4 สุนทรีย์กลอนสุภาพ	1. เขียนและบอกลักษณะบังคับ ของกลอนสุภาพ (กลอนแปด) ได้ 2. เขียนแผนผังแสดงคณะและสัมผัสบังคับ ของกลอนสุภาพ (กลอนแปด) ได้ 3. สามารถสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้งได้	กลอนสุภาพ (กลอนแปด) การสร้างคำ คู่ขัดแย้ง	2

ตาราง 2 (ต่อ)

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่	จุดประสงค์การเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	จำนวนคาบ
ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 5 สร้างสรรค์องค์ความรู้	1. อธิบายความหมายคำพ้องความ คำสัญลักษณ์ และคำอุปมาอุปไมยได้ 2. เขียนและจัดกลุ่มคำพ้องความที่มีความหมายเหมือนกันได้ 3. อธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้งได้	คำพ้องความ คำสัญลักษณ์ ความหมาย ของคำคู่ ขัดแย้ง	4
ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 6 เรียงร้อยบทกวีกลอน	1. เขียนกาพย์ยานี 11 ได้ 2. เขียนกลอนสุภาพ (กลอนแปด) ได้ 3. ใช้ภาษาเขียนอย่างสุภาพ และมีมารยาทในการเขียน	เขียนกาพย์ ยานี 11 เขียนกลอน สุภาพ (กลอนแปด) มารยาทใน การเขียน	4

6. กำหนดรูปแบบของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยได้ออกแบบ

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยนำแนวคิดของ ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2522, หน้า 153–154) และชัยยงค์ พรหมวงศ์, บุญเลิศ ส่องสว่าง และวาสนา ทวีกุลทรัพย์ (2551, หน้า 34) ประกอบด้วยเอกสาร 2 ส่วน คือ

6.1 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งเป็นชุดเครื่องมือที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการแต่งบทร้อยกรอง 2 ประเภท คือ กาพย์ยานี 11 และกลอนสุภาพโดยประยุกต์ใช้รูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ และแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ แต่ละชุดมีส่วนประกอบ ดังนี้

6.1.1 คำชี้แจงสำหรับครู คือ รายละเอียดของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งกล่าวถึงส่วนประกอบของชุดกิจกรรม และบทบาทของครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละชุดกิจกรรม

6.1.2 คำชี้แจงสำหรับนักเรียน คือ รายละเอียดสำหรับให้นักเรียนใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในการฝึกกิจกรรม ประกอบด้วย เวลาที่ใช้ในชุดกิจกรรม รายการเอกสาร จุดประสงค์การเรียนรู้ บทบาทของนักเรียน

6.1.3 ใบความรู้ คือ เนื้อหาที่ต้องเรียนในชุดกิจกรรม เป็นส่วนเสนอความรู้ให้กับนักเรียน

6.1.4 แบบฝึกหัด คือ แบบฝึกหัดสำหรับให้นักเรียนทำหลังจากที่ได้ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ เสร็จสิ้นแล้ว เพื่อฝึกให้นักเรียนเกิดความชำนาญ และเกิดความรู้ที่คงทน

6.1.5 แบบเฉลยแบบฝึก คือ เฉลยคำตอบของแบบฝึก ผู้เรียนสามารถตรวจคำตอบได้ด้วยตนเองหลังจากปฏิบัติกิจกรรมและศึกษาใบความรู้แล้ว

6.1.6 แบบทดสอบ คือ เครื่องมือที่ใช้วัดทักษะของนักเรียนหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมแต่ละชุด

6.2 คู่มือประกอบการใช้ชุดกิจกรรม คือ เอกสารสำหรับให้ครูใช้ประกอบชุดกิจกรรมประกอบด้วย บทนำ องค์ประกอบของชุดกิจกรรม คำชี้แจงในการใช้ชุดกิจกรรม การดำเนินจัดกิจกรรมการเรียนรู้ บทบาทของครู บทบาทของนักเรียน สิ่งที่ต้องเตรียมล่วงหน้า การจัดชั้นเรียน แผนการจัดการเรียนรู้ เฉลยแบบฝึกหัด และเฉลยแบบทดสอบ

7. สร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 6 ชุด ใช้เวลาสอน 16 ชั่วโมง และกำหนดชื่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 สัมผัสธรรมชาติ

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2 เริงร่าคำคล้อง

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3 ร้อยกรองกาพย์ยานี

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4 สนทรีย์กลอนสุภาพ

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 5 สรรสร้างคล่องคำศัพท์

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 6 เริงร้อยบทกาพย์กลอน

8. นำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างและปรับปรุงแก้ไขแล้ว ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พิจารณาความเหมาะสม ตรวจสอบ และหาคุณภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขซึ่งผู้เชี่ยวชาญมีรายชื่อดังต่อไปนี้

8.1 ดร.อุษา ปราบหงษ์ อาจารย์คณะครุศาสตร์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

8.2 ดร.พจมาน ชำนาญกิจ อาจารย์คณะครุศาสตร์ กรรมการบริหาร
หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สกลนคร

8.3 นายอภิชาติ ชมภูทัศน์ ครูชำนาญการพิเศษ สาขากลุ่มสาระ
การเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนชุมชนบ้านสร้างค้อ อำเภอภูพาน จังหวัดสกลนคร

8.4 นางอุทุมพร รวงโคกสูง ครูชำนาญการพิเศษ สาขากลุ่มสาระ
การเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนธาตุนารายณ์วิทยา อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

8.5 นางวิภารัตน์ อุดนาม ครูชำนาญการพิเศษ สาขากลุ่มสาระการเรียนรู้
ภาษาไทย โรงเรียนคำเพิ่มพิตยา อำเภอภูพาน จังหวัดสกลนคร

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและหาคุณภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้
โดยใช้แบบประเมินชุดกิจกรรมการเรียนรู้ การนำเสนอกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและ
ประเมินผล และการใช้ภาษา ซึ่งแบบประเมินคุณภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้เป็น
แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert's Scale)
กำหนดการให้คะแนนการประเมินผลตามเกณฑ์ ดังนี้

เหมาะสมมากที่สุด	ให้	5 คะแนน
เหมาะสมมาก	ให้	4 คะแนน
เหมาะสมปานกลาง	ให้	3 คะแนน
เหมาะสมน้อย	ให้	2 คะแนน
เหมาะสมน้อยที่สุด	ให้	1 คะแนน

กำหนดเกณฑ์การแปลผลเพื่อเป็นแนวทางในการแปลความหมาย
ของผลจากการประเมินคุณภาพชุดกิจกรรมโดยผู้เชี่ยวชาญดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2549,
หน้า 162)

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.51–5.00	เหมาะสมมากที่สุด
3.51–4.50	เหมาะสมมาก
2.51–3.50	เหมาะสมปานกลาง
1.51–2.50	เหมาะสมน้อย
1.00–1.50	เหมาะสมน้อยที่สุด

จากผลการประเมินระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในการประเมินชุดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวนทั้งหมด 6 ชุด โดยใช้เกณฑ์เฉลี่ย 3.51 ถึง 5.00 เป็นเกณฑ์การตัดสิน ปรากฏผลว่าได้ระดับความคิดเห็นเฉลี่ย 4.68 ซึ่งอยู่ในระดับความเหมาะสมมากที่สุด

9. ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

10. นำชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทหรือโครง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งประกอบด้วยเอกสาร 2 ส่วน คือ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้ดำเนินการแก้ไขและปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและคณะกรรมการที่ปรึกษาแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนท่านผู้หญิงจันทิมาพิงบาร์มีอำเภอกุพาน จังหวัดสกลนคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ที่ไม่เคยใช้กลุ่มตัวอย่าง และไม่เคยเรียนมาก่อนตามขั้นตอน ดังนี้

10.1 การทดลองแบบหนึ่งต่อหนึ่ง (One to One Testing)

นำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นไปทดลองแบบหนึ่งต่อหนึ่ง ซึ่งมีนักเรียน จำนวน 3 คน โดยมีอัตราส่วนของนักเรียนเก่ง : ปานกลาง : อ่อน คือ 1 : 1 : 1 เพื่อพิจารณาเกี่ยวกับความถูกต้อง ชัดเจนของภาษา ความเหมาะสมของกิจกรรม และสื่อที่ใช้ในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ รวมทั้งตรวจสอบความเหมาะสมเรื่องเวลาที่ผู้เรียนใช้เรียนการเก็บข้อมูลต่าง ๆ ใช้การสังเกตพฤติกรรมอย่างใกล้ชิด และสัมภาษณ์ผู้เรียนเพื่อนำสิ่งที่บกพร่องมาปรับปรุงแก้ไข ก่อนนำไปทดลองใช้กับกลุ่มย่อย

10.2 การทดลองกลุ่มย่อย (Small Group Testing)

นำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นไปทดลองกับกลุ่มย่อย (Small Group Testing) จำนวน 9 คน โดยมีอัตราส่วนของนักเรียน เก่ง : ปานกลาง : อ่อน คือ 3 : 3 : 3 ผลการทดสอบระหว่างเรียน คิดเป็นร้อยละ 73.11 และผลการทดสอบหลังเรียน คิดเป็นร้อยละ 71.55 เมื่อนำผลการทดสอบระหว่างเรียนกับผลการทดสอบหลังเรียน มาประเมินเพื่อหาประสิทธิภาพ E_1/E_2 ได้เท่ากับ 73.11/71.55

11. นำข้อบกพร่องทั้งหมดมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งเพื่อให้เหมาะสมยิ่งขึ้น แล้วจัดพิมพ์เพื่อนำไปใช้ในการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

ตอนที่ 2 การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อหาคุณภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ครั้งนี้มี 2 ประเภท คือ

1. การสร้างและหาคุณภาพแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การสร้างและหาคุณภาพแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การแต่งบทร้อยกรอง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีขั้นตอน ดังนี้

1.1 การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1.1.1 ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ภาษาไทย หนังสือเรียนภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และหนังสือที่เกี่ยวข้องกับการแต่งบทร้อยกรองเพื่อนำมาสร้างแบบทดสอบ

1.1.2 วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ (เนื้อหา) และทำตารางกำหนดลักษณะแบบทดสอบและวางแผนสร้างแบบทดสอบ

1.1.3 กำหนดรูปแบบของข้อคำถาม และศึกษาวิธีเขียนข้อสอบจากเอกสารต่าง ๆ โดยสร้างแบบทดสอบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือกและแบบทดสอบอัตนัย

1.1.4 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจำนวน 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบทดสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิด ให้ 0 คะแนน จำนวน 50 ข้อ ต้องการจริง จำนวน 30 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบทดสอบแบบอัตนัยความสามารถการแต่งบทร้อยกรอง จำนวน 2 ข้อ ข้อที่ 1 แต่งกาพย์ยานี 11 จำนวน 2 บท ข้อที่ 2 แต่งกลอนสุภาพ (กลอนแปด) จำนวน 2 บท และเกณฑ์การตรวจให้คะแนนในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ปรับปรุงเกณฑ์การให้คะแนนจากเกณฑ์การตรวจให้คะแนนการเขียนบทร้อยกรองของ อภิชาติ ชมภูทัตน์ (2552, หน้า 115-116) ดังนี้

ฉันทลักษณ์ถูกต้อง	3 คะแนน
ใช้ภาษาถูกต้องตามความหมาย	3 คะแนน
เนื้อหาสอดคล้องกับชื่อเรื่อง	2 คะแนน
ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	2 คะแนน
ในแต่ละส่วนมีการให้คะแนน ดังนี้	

1) ฉันทลักษณ์ถูกต้อง หมายถึง จำนวนคำในวรรคครบ
จำนวนวรรคครบตามกำหนด และสัมผัสถูกต้อง (3 คะแนน)

1.1) จำนวนคำในวรรคครบ จำนวนวรรคครบ
ตามกำหนด และสัมผัสถูกต้อง (3 คะแนน)

1.2) จำนวนคำในวรรคครบ จำนวนวรรคครบ
ตามกำหนด สัมผัสถูกต้องบางส่วน (2 คะแนน)

1.3) จำนวนคำในวรรคไม่ครบ จำนวนวรรคครบ
ตามกำหนด สัมผัสถูกต้องบางส่วน (1 คะแนน)

1.4) จำนวนคำไม่ครบ จำนวนวรรคไม่ครบ
และสัมผัสไม่ถูกต้อง (0 คะแนน)

2) ใช้ภาษาถูกต้องตามความหมาย หมายถึง เลือกใช้
ถ้อยคำได้ถูกต้อง สละสลวย สะกดคำ ใช้สัญลักษณ์เปรียบเทียบได้อย่างเหมาะสม
(3 คะแนน)

2.1) ใช้ถ้อยคำสำนวนสละสลวย ใช้สัญลักษณ์
คำพ้องความ หรือคำอุปมา สะกดคำถูกต้อง มีความไพเราะ (3 คะแนน)

2.2) ใช้ถ้อยคำสำนวนสละสลวย ไม่มีการใช้สัญลักษณ์
คำพ้องความ หรือคำอุปมา สะกดคำผิด 1-3 คำ มีความไพเราะ (2 คะแนน)

2.3) ใช้ถ้อยคำสำนวนสละสลวย ไม่มีการใช้สัญลักษณ์
คำพ้องความ หรือคำอุปมา สะกดคำผิด 4-5 คำ ขาดความไพเราะ (1 คะแนน)

2.4) ใช้ถ้อยคำสำนวนไม่สละสลวย ไม่มีการใช้
สัญลักษณ์ คำพ้องความ หรือคำอุปมา มีคำสะกดผิดเกิน 6 คำขึ้นไป ขาดความไพเราะ
(0 คะแนน)

3) เนื้อหาสอดคล้องกับชื่อเรื่อง หมายถึง เนื้อหาสัมพันธ์
กับชื่อเรื่องที่กำหนดให้ มีประเด็นน่าสนใจ (2 คะแนน)

- 3.1) เนื้อหาสัมพันธ์กับชื่อเรื่อง มีประเด็นที่น่าสนใจ
(2 คะแนน)
- 3.2) เนื้อหาสัมพันธ์กับชื่อเรื่อง ไม่มีประเด็นที่น่าสนใจ
(1 คะแนน)
- 3.3) เนื้อหาไม่สัมพันธ์กับชื่อเรื่อง ไม่มีประเด็น
ที่น่าสนใจ (0 คะแนน)
- 4) ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ หมายถึง ความคิด เนื้อหา
ที่แสดงแนวคิดที่แปลกใหม่ (2 คะแนน)
- 4.1) เขียนถ่ายทอดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เนื้อหา
แปลกใหม่ ตรงประเด็น (2 คะแนน)
- 4.2) เขียนถ่ายทอดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เนื้อหา
ไม่แปลกใหม่ ตรงประเด็น (1 คะแนน)
- 4.3) เขียนถ่ายทอดขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
เนื้อหาไม่แปลกใหม่ ไม่ตรงประเด็น (0 คะแนน)
- 1.2 การหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 1.2.1 นำแบบทดสอบทั้ง 2 ตอน ไปให้คณะกรรมการที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์ตรวจสอบ ปรับปรุงตามคำแนะนำ และดำเนินการต่อไปดังนี้
- ตอนที่ 1 แบบทดสอบแบบปรนัย
- 1) นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ
ชุดเดิม จำนวน 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา แล้วนำมาหาค่าดัชนีความ
สอดคล้องระหว่างข้อสอบแต่ละข้อกับจุดประสงค์การเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ ดังนี้
- ให้กา / ลงในช่อง +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้น
สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้
- ให้กา / ลงในช่อง 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้น
สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้
- ให้กา / ลงในช่อง -1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่
สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

2) นำผลการประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อสอบ

แต่ละข้อกับจุดประสงค์การเรียนรู้ วิเคราะห์คะแนนความสอดคล้องโดยใช้สูตร IOC (Index of Item Objective Congruence) (พิชิต ฤทธิ์จัญญ, 2550, หน้า 151–152) แล้วพิจารณาคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.50 ถึง 1.00 เป็นข้อสอบที่อยู่ในเกณฑ์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาที่ใช้ได้ ซึ่งผลการคัดเลือกพบว่า ข้อสอบทั้ง 50 ข้อ มีค่า IOC ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

3) นำแบบทดสอบไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนท่านผู้หญิงจันทิมาพิงบาร์มี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง และเคยเรียนเรื่องการแต่งบทร้อยกรองมาแล้ว จำนวน 40 คน จากนั้นนำกระดาษคำตอบมาตรวจให้คะแนน รวบรวมคะแนนนำมาวิเคราะห์หาคุณภาพของแบบทดสอบปรนัย ดังนี้

3.1) วิเคราะห์หาค่าความยาก (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) โดยใช้เทคนิค 27เปอร์เซ็นต์ กลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ คัดเลือกข้อสอบที่มีความยาก (p) ตั้งแต่ 0.20–0.80 และมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป (พิชิต ฤทธิ์จัญญ, 2550, หน้า 141, 218) ได้จำนวน 30 ข้อ ซึ่งได้ค่า p ตั้งแต่ 0.33–0.63 และค่า r ตั้งแต่ 0.40–0.75

3.2) วิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ โดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder–Richardson) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.90

ตอนที่ 2 แบบทดสอบแบบอัตนัย

1) นำแบบทดสอบวัดความสามารถการแต่งบท

ร้อยกรอง จำนวน 2 ข้อ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม จำนวน 5 คน พิจารณาความเหมาะสมของคำชี้แจงรายการประเมิน เกณฑ์การให้คะแนน สัดส่วนคะแนน และเวลาทำแบบทดสอบ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินผล ดังนี้

ให้กา / ลงในช่อง +1 เมื่อแน่ใจว่ามีความเหมาะสม
ของคำชี้แจง รายการประเมิน เกณฑ์การให้คะแนน และเวลาทำแบบทดสอบ

ให้กา / ลงในช่อง 0 เมื่อไม่แน่ใจว่ามีความเหมาะสม
ของคำชี้แจง รายการประเมิน เกณฑ์การให้คะแนน และเวลาทำแบบทดสอบ

ให้กา / ลงในช่อง -1 เมื่อแน่ใจว่าไม่มีความเหมาะสม
ของคำชี้แจง รายการประเมิน เกณฑ์การให้คะแนน และเวลาทำแบบทดสอบ

2) การประเมินผลโดยการตรวจสอบความเหมาะสมของแบบทดสอบอัตนัย และพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญปรากฏว่าทุกข้อมีค่า IOC เท่ากับ 1.00 แสดงว่า แบบทดสอบวัดความสามารถการแต่งบทร้อยกรอง จำนวน 2 ข้อ มีความเหมาะสมนำไปใช้ได้ และได้นำมาจัดพิมพ์เป็นแบบทดสอบ

3) นำแบบทดสอบไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนท่านผู้หญิงจันทิมาพิงบาร์มี อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดสกลนคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง และเคยเรียนเรื่องการแต่งบทร้อยกรองมาแล้ว จำนวน 40 คน ซึ่งเป็นกลุ่มเดียวกับข้อสอบปรนัย นำกระดาษคำตอบมาตรวจให้คะแนน รวบรวมคะแนนนำมาวิเคราะห์หาคุณภาพของแบบทดสอบอัตนัย ดังนี้

3.1) วิเคราะห์หาค่าระดับความยาก (p) และค่าอำนาจจำแนก (D) โดยใช้เทคนิค 27 เปอร์เซนต์ (เพลินพิศ ธรรมรัตน์, 2542, หน้า 152-153)

3.2) ได้แบบทดสอบอัตนัยจำนวน 2 ข้อ มีค่าระดับความยาก (p) ข้อที่ 1 เท่ากับ 0.55 ข้อที่ 2 เท่ากับ 0.54 และค่าอำนาจจำแนก (D) ข้อที่ 1 เท่ากับ 0.65 และข้อที่ 2 เท่ากับ 0.70 มาเป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.3) วิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบอัตนัยจำนวน 2 ข้อ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach' Alpha Coefficient) (พิชิต ฤทธิ์จรรยา, 2550, หน้า 158) และได้ค่าความเชื่อมั่น 0.78

1.2.2 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้ง 2 ตอน คือ แบบทดสอบปรนัย จำนวน 30 ข้อ มีค่าระดับความยาก (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ผ่านเกณฑ์กำหนด และแบบทดสอบอัตนัย จำนวน 2 ข้อ จัดพิมพ์เป็นฉบับจริง เพื่อใช้ในการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างจริงต่อไป

**2. การสร้างและหาคุณภาพแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน
ที่มีต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบท
ร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้
แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1**

แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบ
การสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ท
(Likert's Scale) ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ลักษณะของข้อมูลที่ต้องการวัดความพึงพอใจ โดยกำหนด
โครงสร้างเนื้อหาของแบบวัดความพึงพอใจ และจำนวนข้อคำถามแต่ละเนื้อหา

2. ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ
และกำหนดรูปแบบของแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์
ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีลักษณะ
เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่าตามแบบของลิเคิร์ท เป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับความพึงพอใจ	ระดับคะแนน
มากที่สุด	5 คะแนน
มาก	4 คะแนน
ปานกลาง	3 คะแนน
น้อย	2 คะแนน
น้อยที่สุด	1 คะแนน

เกณฑ์การแปลผล เพื่อให้เป็นแนวทางในการแปลความหมาย
ของผลจากการตอบแบบวัดความพึงพอใจ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2546, หน้า 162)

4.51-5.00 หมายความว่า นักเรียนมีความพึงพอใจ
ในระดับมากที่สุด

3.51-4.50 หมายความว่า นักเรียนมีความพึงพอใจ
ในระดับมาก

	2.50–3.50	หมายความว่า นักเรียนมีความพึงพอใจ
ในระดับปานกลาง		
	1.51–2.50	หมายความว่า นักเรียนมีความพึงพอใจ
ในระดับน้อย		
	1.00–1.50	หมายความว่า นักเรียนมีความพึงพอใจ
ในระดับน้อยที่สุด		

3. จัดทำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียน ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบ การสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามโครงสร้างเนื้อหา ลักษณะของข้อมูลที่ต้องการวัดความพึงพอใจ และตามรูปแบบของแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า ตามแบบของลิเคิร์ท 5 ระดับ จำนวน 25 ข้อ

4. นำแบบสอบถามวัดความพึงพอใจที่สร้างขึ้นเสนอต่อคณะกรรมการ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา สำนวนภาษา ข้อคำถามแล้ว นำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

5. นำแบบสอบถามวัดความพึงพอใจที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ ชุดเดิม ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยพิจารณาจากค่าดัชนี ความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งมีเกณฑ์ในการคัดเลือก คือ ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50–1.00 คัดเลือกไว้ใช้ ส่วนข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 และปรากฏว่าทุกข้อมีค่า IOC เท่ากับ 1.00 และจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามความพึงพอใจ

6. นำแบบสอบถามวัดความพึงพอใจทั้ง 30 ข้อ ไปทดลองใช้กับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนท่านผู้หญิงจันทิมาพิงบาร์มี อำเภอกุพพาน จังหวัด สกลนคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 จำนวน 40 คน ที่เคยเรียนเรื่อง การแต่งบทร้อยกรองประเภทกาพย์ยานี 11 และกลอนสุภาพ ซึ่งเป็นชุดเดียวกับที่ทดลองใช้ แบบทดสอบ แล้วนำมาตรวจให้คะแนน และนำมาวิเคราะห์หาคุณภาพแบบสอบถามวัด ความพึงพอใจที่สร้างขึ้น ดังนี้

6.1 หาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามแบบสอบถามวัด ความพึงพอใจ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation) (วาโร เพ็งสวัสดิ์, 2551, หน้า 254–259) คำนวณโดยใช้โปรแกรม

คอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และนำค่าอำนาจจำแนก 30 ข้อ ไปเทียบกับค่าเกณฑ์ (ค่าเกณฑ์เท่ากับ .20) คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าสูงกว่าค่าเกณฑ์ได้ จำนวน 25 ข้อ พบว่า ข้อคำถามมีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.29–0.78

6.2 หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach' Alpha Coefficient) และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93

6.3 จัดพิมพ์เป็นฉบับจริง เพื่อใช้ในการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างจริงต่อไป

ตอนที่ 3 การดำเนินการทดลองใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ในการดำเนินการทดลองในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทดลองใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โดยใช้เวลาในการทดลองทั้งสิ้น 16 ชั่วโมง ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอนในเวลาเรียนด้วยตนเอง โดยมีรายละเอียดในการทดลอง ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนท่านผู้หญิงจันทิมาพึงบารมี อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดสกลนคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 3 ห้องเรียนรวมนักเรียน 120 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 โรงเรียนท่านผู้หญิงจันทิมาพึงบารมี อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดสกลนคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 40 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เนื่องจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีบริบทคล้ายคลึงกัน และมีการจัดนักเรียนเข้าชั้นเรียนแบบคละความสามารถ เก่ง ปานกลางและอ่อนเหมือนกัน

2. แบบแผนการวิจัย

แบบแผนการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามแบบ Pretest-Posttest Design (ลัวน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538, หน้า 248-249) ซึ่งจะศึกษา กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มเดียว มีการทดสอบก่อน-หลัง มีแบบแผนดังตาราง 3

ตาราง 3 แบบแผนการวิจัย

กลุ่ม	Pre-test	Treatment	Post-test
กลุ่มทดลอง	T ₁	X	T ₂

T₁ หมายถึง การทดสอบก่อนเรียน (Pre-test)

X หมายถึง การทดลองใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้การแต่งบทร้อยกรอง
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

T₂ หมายถึง การทดสอบหลังเรียน (Post-test)

ระยะเวลาในการทดลองผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 1
ปีการศึกษา 2562 โดยสอน จำนวน 6 แผน เวลา 16 ชั่วโมง ทั้งนี้ไม่รวมเวลาที่ใช้
ในการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
โดยทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1
ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนท่านผู้หญิงจันทิมาพิงบาร์มี จำนวน 40 คน ได้ดำเนินการตาม
ขั้นตอน ดังนี้

3.1 ประสานงานกับผู้บริหารโรงเรียน ครูที่ปรึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
โรงเรียนท่านผู้หญิงจันทิมาพิงบาร์มี อำเภอกุพพาน จังหวัดสกลนคร สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อกำหนด ระยะเวลาในการทดลอง

3.2 ทดสอบก่อนเรียน (Pretest) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นก่อนที่จะดำเนินการสอน

3.3 ดำเนินการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริม
ความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับ
แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ดังนี้

3.3.1 ครูชี้แจง และอธิบายวิธีการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้นักเรียนเข้าใจ

3.3.2 ครูสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

3.3.3 ให้นักเรียนศึกษาและปฏิบัติกิจกรรมในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กิจกรรมตามลำดับ โดยทำแบบฝึกหัดและทำแบบทดสอบท้ายชุดกิจกรรมการเรียนรู้ จนครบทุกชุด โดยจัดเวลาในการทดลอง ดังตาราง 4

3.3.4 ทดสอบหลังเรียน (Posttest) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับเดิมที่ใช้ในการทดสอบก่อนเรียน

3.3.5 ให้นักเรียนตอบแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการเรียน ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 25 ข้อ

ตาราง 4 การจัดเวลาในการทดลองใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ลำดับที่	รายการทดลอง	จำนวนชั่วโมง	หมายเหตุ
1	ทดสอบก่อนเรียน	2	นอกเวลา
2	จัดกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ และชุดกิจกรรมที่ 1 สัมผัสहरषา	2	
3	จัดกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ และชุดกิจกรรมที่ 2 เรืองรำคำคล้อง	2	
4	จัดกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ และชุดกิจกรรมที่ 3 ร้อยกรองกาพย์ยานี	2	
5	จัดกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ และชุดกิจกรรมที่ 4 สุนทรีย์กลอนสุภาพ	2	
6	จัดกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ และชุดกิจกรรมที่ 5 สรรสร้างคล้องคำศัพท์	4	
7	จัดกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ และชุดกิจกรรมที่ 6 เรียงร้อยบทกาพย์กลอน ทดสอบหลังเรียนและวัดความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองตามรูปแบบ	4 2.30	 นอกเวลา

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแยกออกเป็น 2 ลักษณะ คือ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

4.1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย

1) สมมติฐานข้อที่ 1 วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 โดยใช้สูตร E_1/E_2

2) สมมติฐานข้อที่ 2 วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการทดสอบค่าที (t-test) แบบ Dependent Samples

3) สมมติฐานข้อที่ 3 วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยนำค่าเฉลี่ยไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลโดยการแจกแจงข้อค้นพบที่สำคัญในขณะดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ดำเนินการโดยการสังเกตพฤติกรรมการทำงานเป็นรายคน การทำงานกลุ่ม การนำเสนอหน้าชั้นเรียน การซักถามรายบุคคล และรายกลุ่มและตรวจผลงานจากการปฏิบัติกิจกรรมในแต่ละชุดกิจกรรมการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นนำข้อมูลทั้งหมดมาจัดหมวดหมู่ เพื่อสรุปผลการใช้ชุดกิจกรรมที่มีต่อการพัฒนาผู้เรียนในด้านต่าง ๆ เพื่อสรุปข้อมูลในเชิงอธิบาย

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่

5.1.1 ร้อยละ (Percentage) คำนวณจากสูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2551, หน้า 101)

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ P แทน ร้อยละ

f แทน ความถี่หรือจำนวนข้อมูลที่ต้องการหาร้อยละ

N แทน จำนวนข้อมูลทั้งหมด

5.1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) คำนวณจากสูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2551, หน้า 102)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ยของคะแนน
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 N แทน จำนวนข้อมูลทั้งหมด

5.1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตร ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2551, หน้า 45)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N\sum x^2 - (\sum x)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 X แทน คะแนนแต่ละคน
 N แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
 $\sum$ แทน ผลรวม

5.2 สถิติที่ใช้หาประสิทธิภาพของเครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูล

5.2.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1) การหาค่าความเที่ยงตรง (Content Validity) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การแต่งบทร้อยกรอง โดยใช้สูตร โรวินลลี และแฮมเบลตัน (Rowinelli and Hambleton) และสูตรมีดังนี้ (พิชิต ฤทธิ์จัญญ, 2550, หน้า 150)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง
 ข้อคำถามกับจุดประสงค์
 $\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนการพิจารณา
 ของผู้เชี่ยวชาญ
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2) การวิเคราะห์หาค่าระดับความยาก (Difficulty) (p) โดยใช้สูตร
ดังนี้ (พิชิต ฤทธิจักรูญ, 2550, หน้า 218)

$$p = \frac{P_H + R_L}{2n}$$

เมื่อ p แทน ค่าความยาก
 n แทน จำนวนคนในกลุ่มสูงหรือกลุ่มต่ำ
 P_H แทน จำนวนคนที่ตอบถูกในกลุ่มสูง
 R_L แทน จำนวนที่ตอบถูกในกลุ่มต่ำ

3) การหาค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียน โดยใช้สูตรดังนี้ (พิชิต ฤทธิจักรูญ, 2550, หน้า 141)

$$r = \frac{P_H - P_L}{n}$$

เมื่อ r แทน ค่าอำนาจจำแนก
 n แทน จำนวนคนในกลุ่มสูงหรือกลุ่มต่ำ
 P_H แทน จำนวนคนที่ตอบถูกในกลุ่มสูง
 P_L แทน จำนวนที่ตอบถูกในกลุ่มต่ำ

4) การหาค่าความยากและค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบอัตนัย
โดยใช้สูตรของ ดี อาร์ ไวทนี และดี แอล ซาเบอร์ส (D.R. Whitney and D.L. Sabers)
สูตรมีดังนี้ (เพลินพิศ ธรรมรัตน์, 2542, หน้า 152)

$$P = \frac{S_H + S_L - (2NX_{\min})}{2N(X_{\max} - X_{\min})}$$

$$D = \frac{S_H - S_L}{N(X_{\max} - X_{\min})}$$

เมื่อ P แทน ดัชนีค่าความยาก (Index of difficulty)
 D แทน ดัชนีค่าอำนาจจำแนก (Index of discrimination)
 S_H แทน ผลรวมของคะแนนกลุ่มสูง
 S_L แทน ผลรวมของคะแนนกลุ่มต่ำ
 N แทน จำนวนกลุ่มสูง หรือกลุ่มต่ำ (กลุ่มเดียวกัน)
 $X_{\max}$ แทน คะแนนสูงสุดที่ได้

5) การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้ง 2 ตอน

5.1) แบบทดสอบปรนัย ใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson) ดังนี้ (พิชิต ฤทธิ์จัญญ, 2550, หน้า 157)

$$r_{tt} = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum pq}{S^2} \right]$$

เมื่อ r_{tt} แทน สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

n แทน จำนวนข้อสอบ

S^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับ

P แทน สัดส่วนของคนทำถูกในแต่ละข้อ

q แทน สัดส่วนของคนทำผิดในแต่ละข้อ ($q=1-p$)

5.2) แบบทดสอบอัตนัยหาโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach' Alpha Coefficient) สูตรมีดังนี้ (พิชิต ฤทธิ์จัญญ, 2550, หน้า 158)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ α แทน ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
(สัมประสิทธิ์แอลฟา)

n แทน จำนวนข้อคำถาม

$\sum S_i^2$ แทน ผลรวมของความแปรปรวนของคะแนน
ในแต่ละข้อ

S_t^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับ

5.2.2 แบบสอบถามความพึงพอใจ

1) การหาค่าอำนาจจำแนก โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation) ตามวิธีของเพียร์สัน มีสูตรดังนี้ (วาโร เพ็งสวัสดิ์, 2551, หน้า 252)

$$r_{xy} = \frac{n \sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{[n \sum X^2 - (\sum X)^2][n \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

r_{xy} แทน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อ
กับคะแนนรวม

n แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนรายข้อของทุกคน

$\sum Y$ แทน ผลรวมของคะแนนรวมทุกข้อ

$\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนรายข้อแต่ละตัวอย่างยกกำลังสอง

$\sum Y^2$ แทน ผลรวมของคะแนนรวมทุกข้อแต่ละตัวอย่าง
ยกกำลังสอง

$\sum XY$ แทน ผลรวมของผลคูณระหว่างคะแนนรายข้อ
กับคะแนนรวมทุกข้อของทุกคนสอง

2) การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความพึงพอใจ

โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach' Alpha Coefficient)

ซึ่งเป็นสูตรเดียวกันกับการหาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบอัตนัย

5.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

5.3.1 การหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามเกณฑ์

มาตรฐาน 80/80 โดยใช้สูตร E_1/E_2 (เพชัญ กิจระการ, 2544, หน้า 44-51)

$$E_1 = \frac{\frac{\sum X}{n} \times 100}{A}$$

เมื่อ E_1 แทน ค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนที่ได้จากการทำ
แบบทดสอบท้ายชุดกิจกรรมการเรียนรู้
ทุกชุดรวมกัน

n แทน จำนวนผู้เรียน

A แทน คะแนนเต็มของแบบทดสอบท้าย
ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทุกชุดรวมกัน

$$E_2 = \frac{\frac{\sum X}{N} \times 100}{B}$$

เมื่อ E_2 แทน ค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนที่ได้จากการทำ
แบบทดสอบหลังเรียน

n แทน จำนวนผู้เรียนทั้งหมด

B แทน คะแนนเต็มของแบบทดสอบหลังเรียน

5.3.2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่า
ก่อนเรียน โดยการทดสอบค่าที (t-test) แบบ Dependent Samples (บุญชม ศรีสะอาด,
2545, หน้า 112)

$$t = \frac{\sum D}{\frac{\sqrt{n \sum D^2 - (\sum D)^2}}{(n-1)}} : df = n-1$$

เมื่อ t แทน ค่าสถิติที่จะใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤต
เพื่อทราบความมีนัยสำคัญ

D แทน ค่าผลต่างระหว่างคู่คะแนน

N แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างหรือจำนวนคู่คะแนน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความมุ่งหมายของการวิจัยเพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้และผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. ผลการตรวจสอบประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้
2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้
3. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพระหว่างดำเนินการทดลองใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

เพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลข้อมูลได้ตรงกัน ผู้วิจัยจึงนำเสนอสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
E_1	แทน	ประสิทธิภาพของกระบวนการ
E_2	แทน	ประสิทธิภาพของผลลัพธ์
t	แทน	สถิติทดสอบที่ใช้เปรียบเทียบค่าคำนวณกับค่าวิกฤต (t-test)
df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการตรวจสอบประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้

ผลการวิเคราะห์ตรวจสอบประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูล ดังนี้

1. ประสิทธิภาพกระบวนการ (E_1) ของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยถือเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80 ตัวแรก ปรากฏดังตาราง 5

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลประสิทธิภาพกระบวนการ (E_1) ของชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

รายการประเมิน	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ
1. ชุดกิจกรรมที่ 1	40	10	8.38	0.84	83.75
2. ชุดกิจกรรมที่ 2	40	10	8.63	1.29	86.25
3. ชุดกิจกรรมที่ 3	40	10	8.30	1.02	83.00
4. ชุดกิจกรรมที่ 4	40	10	8.43	1.26	84.25
5. ชุดกิจกรรมที่ 5	40	10	8.23	1.05	82.25
6. ชุดกิจกรรมที่ 6	40	10	8.88	1.02	88.75
รวม 6 ชุด	40	60	50.83	3.50	84.71
ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ (E_1) เท่ากับ 84.71					

จากตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพกระบวนการเท่ากับ 84.71 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ที่ร้อยละ 80

2. ประสิทธิภาพผลลัพธ์ (E_2) ของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยถือเกณฑ์
ประสิทธิภาพ 80 ตัวหลัง ปรากฏดังตาราง 6

ตาราง 6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลประสิทธิภาพผลลัพธ์ (E_2) ของชุดกิจกรรมการเรียนรู้
เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองตามรูปแบบการสอน
แบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ
40	50	41.80	2.20	83.60
ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ (E_2) เท่ากับ 83.60				

จากตาราง 6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2)
ของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพผลลัพธ์เท่ากับ 83.60 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์
ที่ตั้งไว้ที่ร้อยละ 80

3. การวิเคราะห์เปรียบเทียบประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้
เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์
ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีประสิทธิภาพ
ตามเกณฑ์ 80/80 ปรากฏดังตาราง 7

ตาราง 7 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ของชุดกิจกรรม
การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบ
การสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

n	ประสิทธิภาพกระบวนการ				ประสิทธิภาพผลลัพธ์				E_1/E_2
	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	E_1	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	E_2	
40	60	50.83	3.50	84.71	50	41.80	2.20	83.60	84.71/83.60

จากตาราง 7 ผลการตรวจสอบประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ของชุดกิจกรรม
การเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น พบว่ามีประสิทธิภาพ 84.71/83.60 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลัง
การทดลองใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ปรากฏผล ดังนี้

ตาราง 8 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อน
และหลังการทดลองใช้ชุดกิจกรรม

คะแนนทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig
ก่อนเรียน	40	50	22.95	3.07	40.31**	0.00
หลังเรียน	40	50	41.80	2.20		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t_{01, 39} = 2.4258$)

จากตาราง 8 พบว่า การทดสอบคะแนนของนักเรียนมีคะแนนก่อนเรียนเฉลี่ย
เท่ากับ 22.95 คะแนน และคะแนนหลังเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 41.80 คะแนน แสดงให้เห็นว่า
นักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียน ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้

จากผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้
ที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่ง
บทร้อยกรอง โดยใช้แบบประเมินเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)
ตามแบบของ ลิเคิร์ท (Likert) 5 ระดับ ดังปรากฏผลตามตาราง 9

ตาราง 9 ความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้
เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอน
แบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ข้าพเจ้าได้ฝึกทักษะการคิดด้วยตนเองมากขึ้น	4.33	0.47	มาก
2. ข้าพเจ้าได้พัฒนาทักษะด้านการเขียนได้ดียิ่งขึ้น	4.65	0.48	มากที่สุด
3. ข้าพเจ้าได้เรียนรู้วิธีการเขียนแผนผังเพื่อนำมาใช้ในการแต่งกาพย์ยานี 11 และกลอนสุภาพ	4.15	0.53	มาก
4. ข้าพเจ้าสามารถแต่งกาพย์ยานี 11 และกลอนสุภาพได้ง่ายขึ้นและถูกต้องตามฉันทลักษณ์	4.00	0.56	มาก
5. ข้าพเจ้าและเพื่อนในกลุ่มได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการเรียนมากยิ่งขึ้น	4.30	0.52	มาก
6. ข้าพเจ้าได้แสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อน ๆ ได้อย่างอิสระ	4.35	0.48	มาก
7. ข้าพเจ้ารู้สึกชอบเพราะได้ลงมือปฏิบัติจริง	4.55	0.50	มากที่สุด
8. ข้าพเจ้ารู้สึกชอบเพราะได้ลงมือปฏิบัติจริงทั้งเป็นกลุ่มและรายบุคคล	4.53	0.60	มากที่สุด
9. ข้าพเจ้าได้ฝึกปฏิบัติอย่างมีความสุข	4.58	0.50	มากที่สุด
10. ข้าพเจ้าได้ฝึกความรับผิดชอบในการทำงานจนงานสำเร็จ	4.68	0.47	มากที่สุด
11. ข้าพเจ้าได้ฝึกความตรงต่อเวลาในการส่งงานมากยิ่งขึ้น	4.35	0.62	มาก
12. ข้าพเจ้ามีความรู้เรื่องคำพ้องความมากยิ่งขึ้น	4.43	0.64	มาก
13. ข้าพเจ้ามีความรู้เรื่องคำศัพท์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการแต่งบทร้อยกรองมากยิ่งขึ้น	4.60	0.50	มากที่สุด
14. ข้าพเจ้ามีความคิดสร้างสรรค์ในการแต่งบทร้อยกรองมากยิ่งขึ้น	4.45	0.60	มาก
15. ข้าพเจ้ามีมารยาทในการแต่งบทร้อยกรองมากยิ่งขึ้น	4.50	0.51	มาก
16. ข้าพเจ้ารู้สึกสนุกสนานไม่เบื่อหน่ายในการเรียน	4.53	0.51	มากที่สุด

ตาราง 9 (ต่อ)

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
17. ข้าพเจ้าได้รับความรู้เกี่ยวกับการแต่งกายพิธีงาน 11 และกลอนสุภาพมากยิ่งขึ้น	4.65	0.48	มากที่สุด
18. ข้าพเจ้าได้รับความรู้เกี่ยวกับโวหารภาพพจน์มากยิ่งขึ้น	4.55	0.64	มากที่สุด
19. ข้าพเจ้าได้รับความรู้เกี่ยวกับคำคล้องจองมากยิ่งขึ้น	4.50	0.56	มาก
20. ข้าพเจ้าได้แต่งบทร้อยกรอง ด้วยความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการมากยิ่งขึ้น	4.83	0.39	มากที่สุด
21. ข้าพเจ้ามีความรู้เรื่อง การแต่งคำประพันธ์ ด้วยคำที่สร้างสรรค์มากยิ่งขึ้น	4.85	0.36	มากที่สุด
22. ข้าพเจ้ามีคำศัพท์ในการแต่งบทร้อยกรอง คำอุปมา อุปไมย มากยิ่งขึ้น	4.50	0.60	มาก
23. ข้าพเจ้ามีโอกาสได้ประเมินการทำงานเป็นกลุ่ม ซึ่งทำให้ได้พัฒนาด้านความรับผิดชอบในการทำงาน ร่วมกับบุคคลอื่น	4.78	0.42	มากที่สุด
24. ความรู้เรื่องการเขียนบทร้อยกรองจากชุดกิจกรรม สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.75	0.44	มากที่สุด
25. การเรียนด้วยชุดกิจกรรมสามารถช่วยแก้ปัญหา การเขียนกาพย์ยานี 11 และกลอนสุภาพได้	4.63	0.49	มากที่สุด
รวม	4.52	0.51	มากที่สุด

จากตาราง 9 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 นักเรียนมีระดับความพึงพอใจอยู่ในช่วงคะแนนตั้งแต่ 4.00 ถึง 4.85 หมายความว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมาก ถึงมากที่สุด ซึ่งความพึงพอใจ 3 ข้อ ที่มีคะแนนมากที่สุดเรียงลงมาคือ คือ 1) ข้าพเจ้ามีความรู้เรื่อง การแต่งคำประพันธ์ด้วยคำที่สร้างสรรค์มากยิ่งขึ้น 2) ข้าพเจ้าได้แต่งบทร้อยกรอง ด้วยความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการมากยิ่งขึ้น

3) ข้าพเจ้ามีโอกาสได้ประเมินการทำงานเป็นกลุ่ม ซึ่งทำให้ได้พัฒนาด้านความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกับบุคคลอื่น และนักเรียนมีระดับความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.51)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพระหว่างดำเนินการทดลองใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยการสังเกต พฤติกรรมการทำงานกลุ่ม การนำเสนอหน้าชั้นเรียน การซักถามทั้งรายบุคคล รายกลุ่มและพิจารณาผลงานจากการปฏิบัติกิจกรรมในแต่ละชุดกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นนำข้อมูลทั้งหมดมาจัดหมวดหมู่ เพื่อสรุปผลการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการพัฒนานักเรียนในด้านต่าง ๆ เพื่อสรุปข้อมูลเชิงบรรยาย ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นช่วยทำให้นักเรียนเกิดการพัฒนาด้านการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและการทำงานร่วมกัน การพัฒนาด้านทักษะการใช้ภาษา และการพัฒนาศักยภาพด้านการคิดสร้างสรรค์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การพัฒนาด้านการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและการทำงานร่วมกัน

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ ในชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นกระบวนการทำงานแบบร่วมมืออย่างไม่เป็นทางการ มีหลากหลายเทคนิค เช่น การพูดเป็นคู่ การเขียนเป็นคู่ การพูดรอบวง คิดเดี่ยว-คิดคู่-ร่วมกันคิด ฯลฯ จะเห็นได้จากกิจกรรมการเรียนรู้ชุดที่ 6 นักเรียนได้ร่วมกันปรึกษาหารือ ฝึกการแต่งบทร้อยกรองประเภทกลอนสุภาพและกาพย์ยานี 11 จากการสังเกตหลังจากกำหนดกิจกรรมปฏิบัติให้นักเรียนทำโดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือแล้ว ผลปรากฏว่างานวิจัยชิ้นนี้ทำให้ผู้วิจัยมั่นใจว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นเทคนิคการสอนที่ทำให้นักเรียนรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง รู้จักการเป็นผู้นำ ผู้ตาม รู้จักการทำงานร่วมกันก่อให้เกิดความรักสามัคคีในหมู่คณะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จากการซักถามและสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนมีพฤติกรรมที่บ่งชี้

ถึงการพัฒนาการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและการทำงานร่วมกัน ผู้วิจัยขอนำความคิดเห็นโดยสรุป ของนักเรียนบางราย และบางกลุ่มมานำเสนอ ดังนี้

“การเรียนรู้แบบร่วมมือ ได้มีวิธีการทำกิจกรรมที่หลากหลาย ทั้งให้คิดเดี่ยว คิดคู่ และทำงานเป็นกลุ่ม ทำให้สนุกสนาน น่าเรียน น่าสนใจค่ะ”

(นักเรียนคนที่ 1, สัมภาษณ์, 2 กันยายน 2562)

“ทุกคนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ช่วยกันต่อเติมคำในการแต่งกลอน และกาพย์ยานี 11 ผลงานที่ออกมามีความคิดที่แปลกใหม่ สร้างสรรค์มากยิ่งขึ้นค่ะ

(นักเรียนคนที่ 2, สัมภาษณ์, 2 กันยายน 2562)

“ผมและเพื่อน ๆ มีความตั้งใจเรียนมาก ชุติกิจกรรมมีความหลากหลาย น่าสนใจ บางเรื่องที่ไม่เข้าใจสามารถศึกษาจากใบความรู้และปริกษา แสดงความคิดเห็นกันในกลุ่ม ทำให้การเรียนรู้สนุก ทุกคนสามัคคีกันครับ”

(นักเรียนคนที่ 3, สัมภาษณ์, 2 กันยายน 2562)

“ผมไม่ชอบการแต่งกลอนและแต่งกาพย์ แต่พอได้ค่อย ๆ ทำชุดกิจกรรมไปที่ละชุดจากง่ายไปหายาก และได้มีเพื่อน ๆ ในกลุ่มได้ช่วยกันคิด ไม่เข้าใจเพื่อนก็ช่วยอธิบาย ทำให้ผมมีแรงบันดาลใจที่อยากจะแต่งบทกลอน กาพย์ยานี 11 ให้ได้และมีผลงานเป็นของตนเอง”

(นักเรียนคนที่ 4, สัมภาษณ์, 2 กันยายน 2562)

“เพื่อน ๆ และดิฉันได้ฝึกการพูด การนำเสนอ การวางแผนร่วมกันในการทำงาน ฝึกให้มีความกล้าแสดงออก กล้าแสดงความคิดเห็น ฝึกการเป็นผู้นำ และผู้ตามที่ดีค่ะ

(นักเรียนคนที่ 5, สัมภาษณ์, 2 กันยายน 2562)

“การเรียนรู้เป็นกลุ่ม ทำให้พวกเรา รู้จักว่าต้องร่วมมือกัน สามัคคีกัน เช่น ขณะที่พวกเรา ร่วมกันระดมความคิดคำที่ใช้ในการแต่งกลอน และกาพย์ ปรับความคิดของแต่ละคนให้เข้าใจตรงกัน พวกเราช่วยกันทุกคนเพื่อให้บทหรือกรอนที่แต่งขึ้น มีความไพเราะฟังแล้วซาบซึ้งใจ และที่สำคัญรู้จักความรับผิดชอบสามารถส่งงานตรงตามเวลาที่กำหนดผลงานก็ออกมาดี”

(นักเรียนกลุ่มเรารักภาษาไทย กลุ่มที่ 1, สัมภาษณ์, 2 กันยายน 2562)

“การเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นกลุ่ม 5 คน ทำให้พวกเราได้ทำงานร่วมกัน ได้พูดและแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนความรู้กัน ได้ปรึกษาหารือกันขณะที่เรียน ได้เรียนรู้นิสัยของเพื่อน ๆ มากขึ้น ได้แต่งกาย กุลอนร่วมกัน คนที่เก่งก็ได้ช่วยเหลือ คนที่เรียนไม่ค่อยเก่ง ได้ฝึกการเป็นผู้นำกลุ่มด้วย เรียนแล้วสนุกดีค่ะ” ดังจะเห็นได้จาก ภาพประกอบ 5-6

(นักเรียนกลุ่มนักแต่งกลอน กลุ่มที่ 2, สัมภาษณ์, 2 กันยายน 2562)

ภาพประกอบ 5 นักเรียนช่วยกันทำกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้รับมอบหมาย

ภาพประกอบ 6 นักเรียนได้ปรึกษาหารือกัน และแลกเปลี่ยนความรู้กัน

จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ช่วยทำให้นักเรียนได้ฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม นักเรียนได้ร่วมมือกันทำชุดกิจกรรม มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน คนเรียนเก่งช่วยเพื่อนที่เรียนอ่อน รู้จักซักถามแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ยอมรับฟังความคิดเห็น เสริมสร้างความสามัคคี นักเรียนเข้าใจการทำงานในระบบกลุ่ม

2. การพัฒนาศักยภาพด้านความคิดสร้างสรรค์

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่กระตุ้นและสร้างบรรยากาศให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะทางด้านการคิดสร้างสรรค์ที่เป็นระบบ ซึ่งแสดงออกมาให้เห็นขณะทำกิจกรรม ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ นักเรียนสามารถสร้างคำอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรงนำคำหรือสถานการณ์ที่ผู้สอนได้กำหนดให้ในบทคำประพันธ์มาเปรียบเทียบทางตรงได้

และยังสามารถสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของนักเรียนเรียนบรรยายความรู้สึกที่เกิดขึ้นในบทคำประพันธ์เมื่อตนกลายเป็นสิ่งนั้น และยังสามารถสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง นักเรียนนำคำที่ได้ที่มีความหมายขัดแย้งกันมารวมกันเป็นกลุ่มคำหรือวลีใหม่ โดยกลุ่มคำ หรือวลีที่สร้างขึ้นใหม่ โดยพิจารณาในด้านการนำไปใช้ในบทประพันธ์และเรียบเรียงบทคำประพันธ์ร้อยกรอง เพื่อทำให้เกิดความไพเราะ ความแปลกใหม่ สร้างสรรค์งานบทประพันธ์ร้อยกรองและชื่นชม) ดังปรากฏในภาพประกอบ 7-13

แบบฝึกที่ ๓
เรื่อง การสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง

ตอนที่ ๑

คำชี้แจง ให้นักเรียนสร้างคำอุปมาคำคู่ขัดแย้งตามคำที่ครูกำหนดต่อไปนี้ให้ถูกต้อง
คำอธิบาย อุปมาคำคู่ขัดแย้ง เป็นคำใหม่ที่มีความหมายของคำคู่ขัดแย้งกันในตัวเอง
ตัวอย่าง ไฟเย็น น้ำผึ้งขม

๑. พายุ.....น้อย ✓
๒. ไอศกรีม.....ร้อน ✓
๓. มะนาว.....ขม ✓
๔. เรียบ.....ยาก ✓
๕. น้ำใส.....ขุ่น ✓
๖. ปลาเป็น.....ปลาทาย ✓
๗. สดชื่น.....เหี่ยวเฉา ✓
๘. นางฟ้า.....ปีศาจ ✓
๙. ปลาร้า.....หอม ✓
๑๐. คอนเสิร์ต.....เงียบ ✓

ตรวจพอ ✓

ภาพประกอบ 7 นักเรียนสร้างคำอุปมาคำคู่ขัดแย้งตามที่ครูกำหนด

แบบฝึกที่ ๓
เรื่อง การสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง

ตอนที่ ๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนสร้างคำอุปมาคำคู่ขัดแย้งตามความคิดของนักเรียนจำนวน ๑๐ คำ

๑. โกรธง่าย ขงยาก ✓	๒. จะเลวหรือดี ✓	๓. ฝนปลาจีน นก ✓
๔. ดั่งหลัง นินทาต่อหน้า ซนใจ ✓	๕. ยิ้มทั้ง น้ำตา ✓	๖. จูไว้จน หรือใดด ✓
๗. จวิกรร หรือจิม ✓	๘. ทาจนอม เจริญ ✓	๙. น้ำแข็ง น้ำแข็ง ✓
		๑๐. ฝนตก แดดออก ✓

ตรวจแล้ว ✓
.....

ภาพประกอบ 8 นักเรียนสร้างคำอุปมาคำคู่ขัดแย้งตามความคิดของนักเรียน

แบบฝึกที่ ๓

เรื่อง การอุปมาเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนบรรยายความรู้สึกของตนเองกับสิ่งของ
เช่น ครูสมมติตนเองเป็นเครื่องซักผ้า รู้สึก ตื่นเต้นวันนี้จะได้ซักอะไร ฉันต้องทำให้เสื้อผ้า สะอาด
หอม น่าสวมใส่

ให้นักเรียนเขียนบรรยายความรู้สึกของตนเอง ตามสิ่งของดังต่อไปนี้

ความรู้สึก ต้นไม้

ให้ดอกร่มเย็น ร่มเย็น สดชื่น

ความรู้สึก โทรศัพท์

ให้ดอกร่มเย็น จากรายการข่าว

ความรู้สึก รถไฟ

เสียงของเครื่องจักรกำลังทำงาน

ความรู้สึก ช้าง

ตัวใหญ่ เสียงร้อง และ ขางช้าง

ภาพประกอบ 9 นักเรียนเขียนบรรยายความรู้สึกของตนเองกับสิ่งของ

แบบฝึกที่ ๔

เรื่อง การอุปมาเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของจากภาพยานี ๑๑

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนบรรยายความรู้ของตนเองกับสิ่งของจากภาพพระไชยสุริยา
จำนวน ๓ คำ

ภาพพระไชยสุริยา

ขึ้นกกตกทุกซ้าก

มันเผือกเลือกเผาไฟ

รอนรอนอ่อนอัสตง

ช่วงดั่งน้ำครึ่งแดง

ลึงค่างครางโครกครอก

ชะนีวีแววอน

แสนลำบากจากเวียงไชย

กินผลไม้ได้เป็นแรง

พระสุริยงเย็นยอแสง

แผ่เมฆเงาเมรุธร

ฝูงจิ้งจอกออกเห่าหอน

นกหกร่อนนอนรังเรียง

ลิ้ง

ความรู้สึก

รู้สึกอึดอัด ห่อหุ้ม สวมกรอกไม่ได้อย่างรวบรวบไว้

ลิ้งจอก

ความรู้สึก

ไม่มีความรู้สึก นึกแล้ว หนักตาด้วย

นก

ความรู้สึก

ไม่มีความรู้สึก สู้สู้สู้ สวมกรอกไม่ได้ในใจไม่ได้สวาม

ตรวจแล้ว

ภาพประกอบ 10 นักเรียนเขียนบรรยายความรู้สึกของตนเองกับสิ่งของจากบทประพันธ์

แบบฝึกที่ ๒

เรื่อง การแต่งคำประพันธ์ประเภทกลอนสุภาพ

ตอนที่ ๑

คำชี้แจง เรียงวรรคคำประพันธ์ต่อไปนี้ให้ถูกต้องตามฉันทลักษณ์แล้วโยงเส้นสัมผัส

เนื้อที่หลายร้อยไร่รวมหลายสิบตารางวา
 ชื่อท่านผู้หญิงจันทิมาพึงบารมีที่ใครเทียมเท่า
 ก่อตั้งมาหลายสิบปี ดีเด่นดัง
 ม่วงเหลืองเราสร้างสรรค์ไว้นับน้อยหน้า

เติมคำลงในช่องว่างให้ได้ใจความและถูกต้องตามฉันทลักษณ์

ร่มดอกคุณเหลืองรายริ้วทิวถนน		
เขียวขจีมีพุ่มทึบ		
ทุกอาคารตระการตาน่าเรียนรู้		
สนามกีฬาห้องสมุด		

ตอนที่ ๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มๆ ละ ๒ คน ช่วยกันแต่งกลอนสุภาพ (จำนวน ๒ บท)
 แล้วส่งตัวแทนกลุ่มออกมานำเสนอผลงาน

เพื่อคนตาบอด

.....	
.....	
.....	
.....	
.....	

ตรงหน้า

ภาพประกอบ 11 นักเรียนเติมคำในช่องว่างตามบทประพันธ์และแต่งกลอนสุภาพ
 โดยใช้คำตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์

ภาพประกอบ 12 นักเรียนได้พัฒนาทักษะทางความคิดสร้างสรรค์ที่เป็นระบบ

ภาพประกอบ 13 นักเรียนร่วมมือระดมความคิดคำที่ใช้แต่งกลอนสุภาพและกาพย์ยานี 11

3. การพัฒนาทักษะด้านการใช้ภาษา

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้ช่วยพัฒนาทักษะด้านภาษาของนักเรียนทั้ง 4 ด้าน ทั้งในด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ดังนี้

3.1 ด้านการฟัง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน นักเรียนได้พัฒนาทักษะด้านการฟังในทุกขั้นตอนของการจัดกิจกรรมทั้ง 3 ชั้น อาทิ นักเรียนได้รับฟังการอธิบายจากครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนตามลำดับ ขั้นตอน เริ่มตั้งแต่การแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ การทำแบบทดสอบก่อนเรียน การศึกษาใบความรู้ การทำแบบฝึกทักษะ การทำแบบทดสอบหลังเรียน ฟังเพื่อนแสดงความคิดเห็น อภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับเพื่อนขณะทำกิจกรรม เป็นต้น ซึ่งเป็นการพัฒนาทักษะด้านการฟังให้นักเรียนได้อย่างเต็มศักยภาพดังภาพประกอบ 14

ภาพประกอบ 14 นักเรียนได้ฝึกทักษะด้านการฟังในขณะปฏิบัติกิจกรรม

3.2 ด้านการพูด การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้ส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนมีโอกาสฝึกทักษะในการพูด นักเรียนได้ฝึกพูดทุกคน ขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมนักเรียนได้อภิปราย ชักถาม แสดงความคิดเห็นกับสมาชิกในกลุ่ม การออกนำเสนอผลงานที่หน้าชั้นเรียน เป็นการฝึกทักษะด้านการพูดให้แก่ นักเรียนทั้งสิ้น ดังภาพประกอบ 15

ภาพประกอบ 15 ตัวแทนกลุ่มออกมานำเสนอผลงานที่หน้าชั้นเรียน

3.3 ด้านการอ่าน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนทุกชุดกิจกรรม ได้พัฒนาทักษะด้านการอ่านทุกขั้นตอนของการจัดกิจกรรม อาทิ ขั้นสอน นักเรียนได้อ่านเพื่อศึกษาเนื้อหาจากใบความรู้ และปฏิบัติกิจกรรม นักเรียนได้อ่านและทำกิจกรรมในแต่ละชุด ขั้นตรวจสอบผลงาน ขั้นประเมินผลก็ได้ใช้ทักษะการอ่านทั้งสิ้น ซึ่งส่งผลให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะการอ่านและสรุปความไปพร้อมกันด้วย ดังภาพประกอบ 16

ภาพประกอบ 16 นักเรียนกำลังศึกษาใบความรู้ ขณะปฏิบัติกิจกรรม

3.4 ด้านการเขียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนทุกชุดกิจกรรม

นักเรียน ได้ฝึกทักษะด้านการเขียนในขั้นตอนของการทำกิจกรรม ซึ่งนักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมเป็นรายบุคคล เป็นคู่ และเป็นกลุ่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่งชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3 ร้อยกรองกาพย์ยานี ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4 สุนทรีย์กลอนสุภาพ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 6 เรียงร้อยบทกาพย์กลอน นักเรียนได้ฝึกทักษะด้านการคิด การเขียนได้อย่างเต็มที่ จนสามารถถ่ายทอดออกมาเป็นกลอนสุภาพ และกาพย์ยานี 11 ดังภาพประกอบ 17-18

คำชี้แจง

๑. นักเรียนแบ่งกลุ่มๆ ละ ๒ คน ช่วยกันแต่งกายยยานี ๑๑ เรื่อง ภูพานบ้านฉัน
(จำนวน ๒ บท)
๒. ตัวแทนกลุ่มออกมานำเสนอผลงานแล้ว ร่วมกันจัดป้ายนิเทศหน้าชั้นเรียน

เรื่อง..... ภูพานบ้านฉัน

ภูพานบ้านฉัน	เราช่วยกันช่วยภัก
หมากไม้ๆ สดงามตา	ป่องใจที่ปลื้มใจ
ภูพานที่ฉันรัก	งอแงนักรักนุ้ย
ต้นข่อยที่เติบโต	ไม่เลิกลืมเช่นภูพาน

ตรวจแล้ว

ภาพประกอบ 17 ผลงานนักเรียนแต่งกายยยานี 11 เรื่องภูพานบ้านฉัน

ตอนที่ ๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มๆ ละ ๒ คน ช่วยกันแต่งกลอนแปด (จำนวน ๒ บท)
แล้วส่งตัวแทนกลุ่มออกมานำเสนอผลงาน

คำขวัญสกลนคร	
สกลนครเมืองท่าด่านเมือง	สกลนครเมืองท่าด่านเมือง
มหาสารคามเมืองท่าด่านเมือง	มหาสารคามเมืองท่าด่านเมือง
มหาสารคามเมืองท่าด่านเมือง	มหาสารคามเมืองท่าด่านเมือง
มหาสารคามเมืองท่าด่านเมือง	มหาสารคามเมืองท่าด่านเมือง

ตรวจแล้ว

ภาพประกอบ 18 ผลงานนักเรียนแต่งกลอนสุภาพ เรื่องอารยธรรมสกลนคร

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้ช่วยพัฒนาทักษะการใช้ภาษาทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ในรูปแบบของบทร้อยกรองได้เป็นอย่างดีซึ่งนักเรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการเรียนทั้งในปัจจุบันและอนาคตได้

4. การพัฒนาความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง

การส่งเสริมความสามารถในด้านการแต่งบทร้อยกรอง (กลอนสุภาพ และกาพย์ยานี 11) เป็นเป้าหมายสำคัญของการทดลองใช้ชุดกิจกรรมในครั้งนี้ จะเห็นได้ว่า ชุดกิจกรรมที่ 1-2 นั้นเป็นการให้ความรู้พื้นฐานในการแต่งกาพย์ยานี 11 และกลอนสุภาพ ชุดกิจกรรมที่ 4-6 เป็นการให้ความรู้ด้านทฤษฎีเกี่ยวกับการแต่งบทร้อยกรองประเภทกาพย์ยานี 11 และกลอนสุภาพ นักเรียนได้ฝึกแต่งบทร้อยกรองที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น ทำให้มองเห็นภาพรวมของการฝึก เข้าใจขั้นตอนในการแต่งกาพย์ยานี 11 และกลอนสุภาพ ที่เป็นระบบและเป็นรูปธรรม จนสามารถเขียนถ่ายทอดให้อยู่ในรูปแบบของบทร้อยกรองได้ง่ายขึ้น

จากการสอบถามและพูดคุยกับนักเรียนทำให้ทราบความรู้สึกและความเห็นของนักเรียน เช่น เด็กหญิงปาริชาติ ภัทละ เด็กหญิงฟ้ารุ่ง แก้วดวงดี เด็กหญิงกุลวดี ม่วงแก้ว เด็กชายประสพการณ์ ผาบแก้ว และเด็กชายสายสิญจน์ นิลนวล ให้ความเห็นว่าการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ทำให้สามารถแยกแยะความคิดเป็นประเด็นย่อย ๆ ได้ชัดเจน มองเห็นแนวทางในการแต่งบทร้อยกรองได้ง่ายขึ้น ดังตัวอย่างผลงานนักเรียน ภาพประกอบ 19-22

แบบฝึกที่ ๒
เรื่อง ภาพยนตร์ ๑๑

ตอนที่ ๑
คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนผังบังคับภาพยนตร์ ๑๑

ภาพประกอบ 19 ผลงานนักเรียนเขียนแผนผังภาพยนตร์ ๑๑

แบบฝึกที่ ๓
เรื่อง ฉันทลักษณ์กลอนสุภาพ (กลอนแปด)

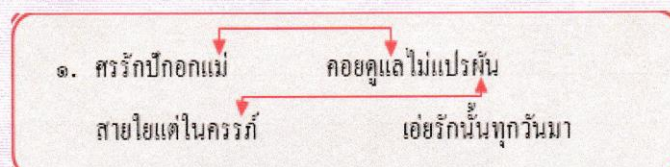
ตอนที่ ๑
คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนแผนผังกลอนสุภาพ (กลอนแปด) จำนวน ๒ บท

ภาพประกอบ 20 ผลงานนักเรียนเขียนแผนผังกลอนสุภาพ (กลอนแปด)

ตอนที่ ๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนเรียบเรียงลำดับวรรคต่อไปนี้ให้เป็นกาพย์ยานี ๑๑ ให้ถูกต้อง พร้อมลากสัมผัสบังคับให้ถูกต้อง

๑. สายใยแต่ในครรภ์ คอยดูแลไม่แปรผัน ศรีรักปักอกแม่ เอ่ยรักนั้นทุกวันมา

๒. ออก่อนการณรัก เป็นมิ่งมั่นนิรันดร เฝ้ามุมพักไม่เลียงหนี ทักทอต่อชีวิ

ออก่อนการณรัก เฝ้ามุมพักไม่เลียงหนี
ทักทอต่อชีวิ เป็นมิ่งมั่นนิรันดร

๓. คอยฝึกหัดเขียนอักษร ย้อนเอ่ยรักประจักษ์คุณ อันมือสือสัมผัส ฝึกฝนไม่แงงอน

อันมือสือสัมผัส คอยฝึกหัดเขียนอักษร
ฝึกฝนไม่แงงอน ย้อนเอ่ยรักประจักษ์คุณ

๔. แม่อดทนให้ตักหนน กอดใดใครละมุน อันเอื้อเมื่อฟ้าหม่น คั่นเคยรักถักต่อพลัน

อันเอื้อเมื่อฟ้าหม่น แม่อดทนให้ตักหนน
กอดใดใครละมุน คั่นเคยรักถักต่อพลัน

๕. อันแท้แม่รักลูก รักแท้แต่ในครรภ์ ปลุกฝังคนจนดิงาม คอยปลอบปลุกทุกสิ่งสรรค์

อันแท้แม่รักลูก คอยปลอบปลุกทุกสิ่งสรรค์
รักแท้แต่ในครรภ์ ปลุกฝังคนจนดิงาม

ตรวจ

ภาพประกอบ 21 ผลงานนักเรียนเรียงลำดับวรรค ให้เป็นกาพย์ยานี 11

แบบฝึกที่ ๒
เรื่อง แต่งบทประพันธ์กาพย์ยานี ๑๑

คำชี้แจง ให้นักเรียนแต่งบทประพันธ์กาพย์ยานี ๑๑ ความยาว ๒ บท
โดยให้นักเรียนกำหนดเนื้อหาและตั้งชื่อเรื่องเอง

ชื่อเรื่อง... ความดี

ความดีที่ควรทำ	ควรปลูกฝังนำไปสู่
เมตตาทำจิตใจ	จะช่วยให้เรามีเงิน
เมตตาต่อสัตว์โลก	ให้หันใจกลับเสียใจ
ความดีนั้นจำเป็น	เราทุกคนควรต้องทำ

ตรวจแล้ว

ภาพประกอบ 22 ผลงานนักเรียนแต่งกาพย์ยานี 11 เรื่องความดี

แบบฝึกที่ ๔
เรื่อง แต่งบทประพันธ์กลอนสุภาพ (กลอนแปด)

คำชี้แจง ให้นักเรียนแต่งบทประพันธ์กลอนสุภาพ (กลอนแปด) ความยาว ๒ บท
โดยให้นักเรียนกำหนดเนื้อหาและ ตั้งชื่อเรื่องเอง

ชื่อเรื่อง... ฟ้าดี

อยากบอกว่าใครคนหนึ่งดีกับฉัน	อยากให้ใครคนหนึ่งเห็นใจฉันด้วย
อยากจะทำอะไรก็ตามที่รัก	อยากให้ใครคนหนึ่งใจดีกับฉันด้วย
แม้จะยากแค่ไหนก็ตาม	ไม่เคยมักรักเธอ แต่ขอเพื่อน
หัวใจยังทำงานเหมือนเดิม	ด้วยจากหัวใจที่รักฉันเหมือนเดิม

ตรวจแล้ว

ภาพประกอบ 23 ผลงานนักเรียนแต่งกลอนสุภาพ (กลอนแปด) เรื่องเพื่อน

จากข้อมูลที่ประมวลได้จากการสังเกต สัมภาษณ์ และการตรวจผลงาน
ดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้
เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์
ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นชุดกิจกรรม
ที่ช่วยพัฒนาด้านการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและการทำงานร่วมกัน ซึ่งเป็นการฝึกการเรียนรู้
อยู่ในสังคมและการทำงานร่วมกัน ซึ่งเป็นการฝึกการเรียนรู้อยู่ในสังคมร่วมกับบุคคลอื่น
ภายใต้วิถีประชาธิปไตย ทำให้เกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์หลายประการ ได้แก่
ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ การทำงานเป็นกลุ่มความสามัคคี ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นพื้นฐานให้นักเรียนนำไปปฏิบัติตน
อยู่ในสังคมได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้การเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ยังช่วยส่งเสริม
ความคิดสร้างสรรค์ตาม

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาผลการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยขอเสนอแนะตามประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สมมติฐานของการวิจัย
3. ขอบเขตของการวิจัย
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. วิธีดำเนินการวิจัย
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. สรุปผล
8. อภิปรายผล
9. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยได้ ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

สมมติฐานของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สูงกว่าก่อนเรียน

3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ อยู่ในระดับมากขึ้นไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนท่านผู้หญิงจันทิมาพิงบาร์มี อำเภอกุพาน จังหวัดสกลนคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 3 ห้องเรียน รวมนักเรียน 120 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 โรงเรียนท่านผู้หญิงจันทิมาพิงบาร์มี อำเภอกุพาน จังหวัดสกลนคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 40 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster random sampling) เนื่องจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีบริบทคล้ายคลึงกัน และมีการจัดนักเรียนเข้าชั้นเรียนแบบละความสามารถ เก่ง ปานกลางและอ่อนเหมือนกัน

2. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เนื้อหาในการวิจัย คือ วิชาภาษาไทย ท 21101 ภาคเรียนที่ 1 เรื่อง การแต่งบทร้อยกรอง จากหนังสือภาษาไทยชุดหลักภาษาและการใช้ภาษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา ประกอบด้วย เนื้อหาเกี่ยวกับกาพย์ยานี 11 และกลอนสุภาพ (กลอนแปด)

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ตัวแปรต้น คือ การจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

3.2 ตัวแปรตาม คือ

3.2.1 ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้

3.2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.2.3 ความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอนในเวลาเรียน ใช้เวลาสอน จำนวน 16 ชั่วโมง ทั้งนี้ไม่รวมเวลาที่ใช้ในการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 6 ชุด

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการแต่งบทร้อยกรอง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 1 ชุด แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 แบบทดสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบทดสอบแบบอัตนัยการแต่งบทร้อยกรอง จำนวน 2 ข้อ

ข้อ 1 แต่งกาพย์ยานี 11 จำนวน 2 บท

ข้อ 2 แต่งกลอนสุภาพ (กลอนแปด) จำนวน 2 บท

3. แบบสอบถามความพึงพอใจ เป็นแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถ ในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้ แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 25 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบสอบถาม ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า ตามแบบของลิเคิร์ท เป็น 5 ระดับ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีขั้นตอนการวิจัยโดยสรุป ดังนี้

ตอนที่ 1 การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถ ในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้ แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ผู้วิจัยได้สร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 6 ชุด โดยผู้วิจัยได้ปรับปรุง แก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน และผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินคุณภาพ ของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีจำนวน 6 ชุด ดังนี้

- ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 สัมผัสहरษา
- ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2 เริงร่าคำคล้อง
- ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3 ร้อยกรองกาพย์ยานี
- ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4 สนทรีย์กลอนสุภาพ
- ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 5 สรรสร้างคล้องคำศัพท์
- ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 6 เรียงร้อยบทกาพย์กลอน

ตอนที่ 2 การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการแต่งบทร้อยกรอง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน
 - ตอนที่ 1 แบบทดสอบแบบปรนัย จำนวน 30 ข้อ
 - ตอนที่ 2 แบบทดสอบแบบอัตนัยการแต่งบทร้อยกรอง จำนวน 2 ข้อ
2. แบบวัดความพึงพอใจ จำนวน 25 ข้อ

ตอนที่ 3 การดำเนินการทดลองใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยดำเนินการ ดังนี้

1. ประสานงานกับผู้บริหารโรงเรียน ครูที่ปรึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนท่านผู้หญิงจันทิมาพิงบาร์มี อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดสกลนคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อกำหนด วันเวลาในการทดลอง

2. ทดสอบก่อนเรียน (Pretest) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นก่อนที่จะดำเนินการสอน

3. ดำเนินการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ดังนี้

3.1 ครูชี้แจง และอธิบายวิธีการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้นักเรียนเข้าใจ

3.2 ครูสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

3.3 ให้นักเรียนศึกษาและปฏิบัติกิจกรรมในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กิจกรรมตามลำดับ โดยทำแบบฝึกหัดและทำแบบทดสอบท้ายชุดกิจกรรมการเรียนรู้ จนครบทุกชุด

4. ทดสอบหลังเรียน (Posttest) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับเดิมที่ใช้ในการทดสอบก่อนเรียน

5. ให้นักเรียนตอบแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 25 ข้อ และนำผลที่ได้มาวิเคราะห์

6. นำคะแนนที่ได้จากการทำแบบทำยชุดกิจกรรม ทั้ง 6 ชุด

มาหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้เกณฑ์ประสิทธิภาพ E_1/E_2

7. นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบ จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยการทดสอบค่าที (t-test) แบบ Dependent Samples

8. สรุปผลการทดลอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ทำการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริม

ความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยหาความสัมพันธ์ ระหว่างคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบทำยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 6 ชุด กับคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยคิดเป็นร้อยละของคะแนนเฉลี่ย และนำคะแนนที่ได้มาเปรียบเทียบและหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2. วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการแต่งบทร้อยกรองของคะแนน

ก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการทดสอบค่าที (t-test) แบบ Dependent Samples

3. วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรม

การเรียนรู้ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สรุปผล

จากการทดลองใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น สรุปผลได้ดังนี้

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ 84.71/83.60 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.51)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยครั้งนี้เป็นการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 84.71/83.60 หมายความว่า นักเรียนทั้งหมดได้คะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบย่อยท้ายชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ทั้ง 6 ชุด ร้อยละ 84.71 และคะแนนเฉลี่ยจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

หลังเรียน คิดเป็นร้อยละ 83.60 แสดงว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสามารถสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน ทำให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน ซึ่งชุดกิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ 80/80 และเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ในข้อ 1 สรุปได้ว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสามารถพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้บรรลุวัตถุประสงค์ได้เหมือนกับการเรียนกับครูผู้สอนโดยตรง สามารถสร้างแรงจูงใจกับนักเรียนทำให้นักเรียนกระตือรือร้น อยากเรียน สนุกสนานต้องการที่จะเรียนในเนื้อหาสาระที่กำหนดให้ จึงทำให้ผลการเรียนของนักเรียนดีขึ้น อาจเป็นผลมาจากได้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1.1 การสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามขั้นตอนอย่างมีระบบ ตั้งแต่การสำรวจปัญหา การคัดเลือกประเด็นปัญหาที่ต้องการจะพัฒนาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ศึกษาเอกสารหลักสูตร วิเคราะห์สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กำหนดองค์ประกอบของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ศึกษาวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ จัดทำชุดกิจกรรมฉบับร่างให้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้อง และนำมาปรับปรุงแก้ไข เมื่อแก้ไขแล้วจึงนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ประเมินความเหมาะสมของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ในหัวข้อ จุดประสงค์ เนื้อหา/สาระการเรียนรู้ รูปแบบของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดผล และประเมินผล และการใช้ภาษา ซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินความเหมาะสมของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ในช่วงคะแนน 4.40–5.00 จากคะแนนประเมินมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แปลค่าได้ว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด และเฉลี่ยโดยรวมคะแนนความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68$)

1.2 แผนการจัดการเรียนรู้ประกอบชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ได้ผ่านกระบวนการขั้นตอนในการจัดทำอย่างเป็นระบบ มีวิธีการ ที่เหมาะสมในการจัดทำ แผนการจัดการเรียนรู้ประกอบชุดกิจกรรม โดยมีส่วนประกอบ คำชี้แจง การจัดกิจกรรม การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หลักสูตรสถานศึกษาของกลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย โรงเรียนท่านผู้หญิงจันทิมาพิงบาร์มี อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดสกลนคร และ ดำเนินการวิเคราะห์หลักสูตร มาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ จัดทำหน่วยการเรียนรู้ ศึกษาหลักการในการเขียนแผนการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ และผ่านการตรวจสอบแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญ

1.3 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่ง

บทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่สร้างขึ้นก่อนที่จะนำไปทดลองสอนกับกลุ่มตัวอย่าง ได้ผ่านการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง ได้ผ่านการทดลองหาคุณภาพ ผ่านการประเมิน ตรวจสอบคุณภาพความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านเนื้อหา เพื่อปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์ 2 ครั้ง โดยนำผลจากการทดลองมาปรับปรุงก่อนการใช้สอนจริง ทั้งนี้ เพื่อทราบปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างทดลองสอน และเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น จนสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2539, หน้า 494) กล่าวว่า การทดลองหาประสิทธิภาพ ของสื่อจะต้องนำสื่อไปทดลองใช้ (Try out) เพื่อปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปทดลองสอนจริง (Trial Run) เพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขเสร็จแล้วจึงดำเนินการผลิตเป็นจำนวนมาก หรือใช้สอนในชั้นเรียนตามปกติได้

1.4 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบท

ร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่สร้างขึ้นได้แบ่งเนื้อหาออกเป็นเล่มแต่ละเล่ม แบ่งออกเป็นกิจกรรมย่อย ๆ เพื่อให้ นักเรียนมีโอกาสเรียนรู้ไปตามลำดับจากง่ายไปหายาก ทำให้นักเรียนมีความคิดมีทักษะในการปฏิบัติตามความสามารถของแต่ละบุคคลและ ได้ศึกษาไปตามลำดับ โดยปฏิบัติตามคำแนะนำที่กำหนดไว้ในชุดกิจกรรม มีโครงสร้าง ของชุดกิจกรรมที่ชัดเจนมีสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ประกอบการจัดการเรียนรู้ที่จัดไว้อย่างเป็น ระบบ นักเรียนจึงสามารถทำงานได้สำเร็จ และเมื่อปฏิบัติงานเสร็จได้ชื่นชมผลงานตนเอง เป็นการให้กำลังใจ จัดว่าเป็นการเสริมแรงให้ผู้เรียนมีความต้องการที่จะเรียนรู้นอกจากนี้

กิจกรรมการเรียนรู้ยังเป็นการเน้นให้นักเรียนปฏิบัติการจริงทำให้นักเรียนได้รับการกระตุ้นความสนใจ บรรยายากาศการเรียนรู้เต็มไปด้วยความกระตือรือร้นและสนองความต้องการของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยนักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมและลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอน สอดคล้องกับแนวคิดของ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2543, หน้า 18-20) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงจะทำให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ จริยา แก้วศรีนวม (2557, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนภาษาไทยตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบซินเนคติกส์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนภาษาไทยตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบซินเนคติกส์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.13/82.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ที่ 80/80 งานวิจัยของ อภิชาติ ชมภูทัศน์ (2552, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมการเขียนบทร้อยกรองโดยเน้นการเรียนรู้แบบร่วมมือ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) ชุดกิจกรรมส่งเสริมการเขียนบทร้อยกรองโดยเน้นการเรียนรู้แบบร่วมมือ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.48/81.67 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่ตั้งไว้ เปรมศรี ศรีพลราช (2555, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือและเทคนิคผังความคิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า 1) ชุดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือและเทคนิคผังความคิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ 82.30/81.25 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ การที่ชุดกิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่านักเรียนมีพัฒนาการทางการเรียนเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้วิจัยค้นคว้าพัฒนาขึ้น ได้ผ่านขั้นตอนกระบวนการสร้างอย่างเป็นระบบและมีวิธีการที่เหมาะสม โดยเริ่มตั้งแต่การวิเคราะห์หลักสูตร และศึกษา เอกสารต่าง ๆ

ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย และการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ สร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ การได้รับข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญ และการนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ไปทดลองเป็นแบบกลุ่มเดี่ยว และกลุ่มย่อย เพื่อรวบรวมข้อบกพร่องและนำมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้ได้เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ ก่อนนำไปใช้จริงกับกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ จริยา แก้วศรีนาม (2557, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบซินเนคติกส์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ที่พัฒนาขึ้นสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รวมทั้ง นิธยา วิเศษแก้ว (2557, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่อง “การแต่งบทร้อยกรอง” ได้ผลการศึกษาคือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่อง “การแต่งบทร้อยกรอง” หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นสื่อประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนได้รับการเรียนรู้และปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยตนเองอย่างเป็นขั้นตอน สามารถทบทวนความรู้ที่ได้รับได้ด้วยตนเอง นั่นคือ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นทำให้ผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นจริง

3. ผลการสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเฉลี่ย 4.52 หมายความว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด นั่นแสดงว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง แสดงว่าชุดกิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องจากชุดกิจกรรมเร้าความสนใจผู้เรียนได้ด้วยการใช้ภาพประกอบ ใช้ภาษาที่อ่านเข้าใจง่าย

เขียนลำดับขั้นตอนไม่ซับซ้อน นำเสนอเนื้อหาจากง่ายไปยาก มีการเสริมแรงหรือให้กำลังใจแก่นักเรียนเป็นระยะ ๆ นักเรียนสามารถทบทวนหรือเรียนซ้ำได้ตามต้องการ ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานไปกับการเรียนและทำให้นักเรียนมีแรงกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง จึงทำให้ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนอยู่ในระดับมากขึ้นไป ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ นิตยา วิเศษแก้ว (2557, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่อง “การแต่งบทร้อยกรอง” ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก และยุภาภรณ์ โกษาแสง (2558, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาชุดแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนบทร้อยกรอง โดยเน้นรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยชุดแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนบทร้อยกรอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีเจตคติต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของนักเรียนโดยรวมเท่ากับ 4.57

จากเหตุผลที่กล่าวมา จึงทำให้นักเรียนมีความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น อยู่ในระดับมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.52 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภาวัญ สุตสงวน (2549, บทคัดย่อ); สุพิชชา ทะแพงพันธ์ (2550, บทคัดย่อ); อภิชาติ ชมภูทัศน์ (2552, บทคัดย่อ) และนิตยา วิเศษแก้ว (2557, บทคัดย่อ) ที่ดำเนินการวิจัยโดยใช้ชุดกิจกรรมและรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพด้านการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนและเป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าวิจัยต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ชุดกิจกรรมนี้เหมาะสำหรับที่จะใช้สอนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ชุดกิจกรรมมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ดังนั้นหากจะนำไปใช้กับระดับชั้นอื่น ครูผู้สอนต้องพิจารณาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับระดับชั้น โดยศึกษาหลักสูตรและความเหมาะสมด้านอื่น ๆ ด้วย

1.2 ครูผู้สอนที่จะนำชุดกิจกรรมนี้ไปใช้จัดการเรียนการสอน ควรศึกษารูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ให้เข้าใจชัดเจน เพื่อให้เป็นไปตามลำดับขั้นตอนและส่งผลให้นักเรียนได้ชิ้นงานที่มีความคิดสร้างสรรค์

1.3 ครูผู้สอนที่จะนำชุดกิจกรรมนี้ไปใช้จัดการเรียนการสอน ควรศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับองค์ประกอบของชุดกิจกรรมทั้ง 6 ชุด ให้เข้าใจชัดเจน ควรเตรียมสื่อการเรียนการสอนให้พร้อมก่อนทำกิจกรรมการเรียนการสอนทุกครั้ง เพื่อให้การปฏิบัติกิจกรรมเป็นไปตามลำดับขั้นตอนและบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

1.4 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละครั้ง ครูผู้สอนควรจัดบริบทห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนในแต่ละกิจกรรม เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนได้กล้าแสดงออกและมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมได้อย่างเต็มที่ ในการแบ่งกลุ่มควรลดความสามารถของนักเรียนที่เรียน เก่ง ปานกลาง และอ่อน ให้อยู่ในกลุ่มเดียวกัน เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตามหลักการเรียนรู้แบบร่วมมือ

1.5 ครูผู้สอนควรบันทึกสภาพปัญหาและข้อสงสัยที่นักเรียนซักถาม และสงสัย เพราะถึงแม้ว่าชุดกิจกรรมจะผ่านการปรับปรุงมาแล้วหลายครั้ง แต่อาจมีข้อบกพร่องที่ยังไม่พบจึงควรติดตามผลการใช้ เพื่อนำเอาข้อบกพร่องที่พบไปปรับปรุงแก้ไขให้เกิดผลดีมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในการนำไปใช้ครั้งต่อไป

1.6 ครูควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอน เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนสนใจในการเขียนบทร้อยกรอง เช่น จัดประกวดแข่งขันการแต่งบทร้อยกรองในวันภาษาไทย และวันสำคัญต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนได้แสดงความสามารถและปลูกฝังให้นักเรียนรักการเขียน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการทำวิจัยเพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ในสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ของแต่ละระดับชั้นในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยประยุกต์ใช้รูปแบบการสอน แนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้ รูปแบบการสอน วิธีสอนและเทคนิคการสอน รวมทั้งการใช้สื่อ และแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ อย่างหลากหลาย สำหรับนำไปใช้ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียน รวมทั้งตัวแปรอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ เช่น การฝึกเรียน ฝึกรู้ ทักษะ การทำงานเป็นทีม ความคิดสร้างสรรค์ การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เป็นต้น

2.2 ควรมีการทำวิจัยเพื่อสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ประเภทอื่น ๆ สำหรับนักเรียนในระดับชั้นต่าง ๆ เช่น กาพย์ฉบัง 16 โคลงสี่สุภาพ ร่าย และฉันท์ โดยใช้รูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ และการเรียนรู้แบบร่วมมือ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2540). *หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐานหลักภาษาและการใช้ภาษา*.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กฤติยา เรวดี. (2538). *การใช้แบบฝึกพัฒนาทักษะการเขียนสรุปความจากบทร้อยกรอง
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.*
- กำชัย ทองหล่อ. (2533). *หลักภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: บำรุงสาสน์.
- _____. (2545). *หลักภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: รวมสาสน์.
- จริยา แก้วศรีนวม. (2557). *การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนภาษาไทย
ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบซินเนคติกส์ เพื่อพัฒนาความสามารถ
ในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.*
- จิตตินันท์ นันทโพบูลย์. (2551). *จิตวิทยาการบริการ*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- จิตรา ดวงปรีชา. (2553). *การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนเพื่อเสริมสร้าง
ความสามารถด้านการเขียนสะกดคำ และการเข้าใจความหมายของคำ
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.*
- จิตรารัตน์ ภูแก้ว. (2547). *การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
โดยใช้กิจกรรมที่หลากหลาย เรื่อง อัตราส่วนตรีโกณมิติและนำไปใช้
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.*
- แจ่มจันทร์ สุวรรณรงค์. (2535). *ลักษณะคำประพันธ์*. สกลนคร: วิทยาลัยครูสกลนคร.

- ชนาธิป พรกุล. (2552). *การสอน กระบวนการคิด ทฤษฎี และการนำไปใช้*. กรุงเทพฯ: วี. พรินท์ (1991).
- _____. (2552). *การออกแบบการสอน การบูรณาการ การอ่าน การคิดวิเคราะห์ และการเรียน* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: วี. พรินท์ (1991).
- ชวลิต ชูกำแหง. (2551). *การประเมินผลการเรียนรู้* (พิมพ์ครั้งที่ 2). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2523). *การผลิตชุดการเรียนการสอน ในเทคโนโลยีและสื่อการศึกษา เล่มที่ 3 หน่วยที่ 11-13*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- _____. (2539). *ชุดวิชาสื่อการสอนระดับประถมศึกษา หน่วย 8-15 ชุดการสอน ระดับประถมศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 16). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์, บุญเลิศ ส่องสว่าง และวาสนา ทวีกุลทรัพย์. (2551). *ประมวลสาระ ชุดวิชาการพัฒนาหลักสูตรและสื่อการสอน* (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2553). *นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยวาฤทธิ์ ศรีอยเงิน. (2553). *การพัฒนาความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ กิจกรรมซินเนคติกส์*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. ธนบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ. (2522). *สื่อประชาสัมพันธ์ : หลักการและแนวคิด*. กรุงเทพฯ: เรื่องแก้วการพิมพ์.
- ฐะปะนีย์ นาครทรรพ. (2519). *การสัมพันธ์ ท.041*. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- ณรัตน์ ลาภมูล. (2546). *องค์ประกอบที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจและไม่พึงพอใจ ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่วนภูมิภาค องค์การค้าของคุรุสภา*. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ดวงใจ ไทยอุบุญ. (2550). *ทักษะการเขียนภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทิตนา แคมมณี. (2545). *ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด* (พิมพ์ครั้งที่ 2).

กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.

_____. (2546). *การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมจากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*.

กรุงเทพฯ: เสริมสิน พรี่เพรส ชิสเท็ม.

_____. (2550). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. (2553). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ: แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. (2558). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นงนุช ชาญวิทิตกุล. (2545). *ผลของการฝึกคิดแบบชินเนคติกส์ที่มีผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.

กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

นพดล จันทรเพ็ญ. (2549). *กวีนิพนธ์ไทย*. กรุงเทพฯ: ต้นอ้อแกรมมี.

นริศรา สีหาราช. (2550). *ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา*

โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีปัญหาเรื่องการสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม.

นฤมล ธรรมประชา. (2549). *การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป*

เรื่อง ประวัติศาสตร์สมัยอยุธยา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา
และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม:
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

นลินี บำเรอราช. (2540). *รูปแบบการสอน*. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

นวลจิตต์ เขาวีรติ. (2541). *รูปแบบการสอน Synectic*. ราชภัฏกรุงเทพฯ, 4 (8), 33–37.

นิตยา วิเศษแก้ว. (2557). *การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*.

วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

- เนื่อทอง น่ายี่. (2544). ผลการใช้ชุดกิจกรรมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์
กับการสอนโดยครูเป็นผู้สอนที่มีต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และ
ความสนใจ ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. ปรินุญยานิพนธ์
กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญเกื้อ ควรหาเวช. (2542). นวัตกรรมการศึกษา. กรุงเทพฯ: เอสอาร์พรินติ้ง.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
_____. (2549). การวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
_____. (2551). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 4). กอฬสินธุ์:
ประสานการพิมพ์.
- ประทีป วาฬิกทินกร. (2548). ร้อยกรอง. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ประภาพันท์ พลายจันทร์. (2546). ความพึงพอใจของนักศึกษาในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ
และบริการของห้องสมุดคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่:
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ประยอม ซองทอง และวินัย ภูระหงษ์. (2541). หน่วยที่ 3 การประพันธ์กลอน ในเอกสาร
การสอนชุดวิชาภาษาไทย 2-การประพันธ์ไทย หน่วยที่ 1-7. นนทบุรี:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ประยอม ซองทอง, วสุณี รักษาจันทร์ และนฤมล บุญประยูร. (2538). หนังสือภาษาไทย
ท043 การแต่งคำประพันธ์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (พิมพ์ครั้งที่ 2).
กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ปาริชาติ โชคพิพัฒน์. (2540). การเปรียบเทียบทักษะทางสังคมการฝึกตามโครงการ
และการฝึกตามครู. ปรินุญยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- เปรมศรี ศรีพลราช. (2555). การพัฒนาชุดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถ
ในการแต่งบทร้อยกรอง โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือและเทคนิคผังความคิด
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- เพชฌู กิจระการ. (2544). การวิเคราะห์ประสิทธิภาพสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
(E₁/E₂). วารสารการวัดผลการศึกษา, 7(4), 46-51.

- พรทิพย์ แก้วใจดี. (2545). การพัฒนาชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ที่ใช้ในห้องปฏิบัติการ
คณิตศาสตร์เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ต่อการเรียนคณิตศาสตร์
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. สารนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พรพนัส ถิ่นรัตน์. (2557). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระทัศนศิลป์ เรื่อง การออกแบบ
รูปภาพ สัญลักษณ์ และงานกราฟิก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.
ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พิชิต ฤทธิ์จัญญ. (2550). หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ:
เฮาส์ออฟ เคอร์มิสท.
- พิมพ์นธ์ เดชะคุปต์. (2541). แนวคิดและแนวทางของการจัดการเรียนการสอนที่ยึดนักเรียน
เป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ: ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- เพลินพิศ ธรรมรัตน์. (2542). การประเมินผลการเรียนรู้. สกลนคร: โปรแกรมวิชาการ
วัดผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสกลนคร.
- ภาขวัญ สุตสงวน. (2549). ผลการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนการสอนเขียนบทร้อยกรอง
โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2547). เอกสารการสอนชุดวิชาการสอนกลุ่มทักษะ 1
(ภาษาไทย) หน่วยที่ 9-15. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ยุภาภรณ์ โกษาแสง. (2558). การพัฒนาชุดแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียน
บทร้อยกรอง โดยเน้นรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- รวีวรรณ พวงสมบัติ. (2553). การพัฒนาความสามารถในการแต่งกวีนิพนธ์ 11
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้กิจกรรมโครงงาน.
มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- รวีวรรณ ศรีศรีรามศรี. (2552). เทคนิคการสอน Teaching Techniques. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- รักชนก คำวังนัง. (2549). *การศึกษาผลของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่องจังหวัดนครนายก สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วนิช สุธารัตน์. (2547). *ความคิดและความคิดสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วรวิทย์ นิเทศศิลป์. (2551). *สื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: สกายบุ๊คส์.
- วรารณ บำรุงกุล. (2542). *หนังสือภาษาไทย การแต่งคำประพันธ์*. กรุงเทพฯ: ต้นอ้อ.
- วัฒนาพร ระบับทุกข์. (2545). *เทคนิคและกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2551). *วิธีวิทยาการวิจัย*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วาสนา บุญสม. (2546). *มาเรียนเขียนกลอนกันเถิด*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2543). *กระบวนการค้นคว้าใหม่ในการพัฒนาหลักสูตร*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช.
- วิเชียร เกษประทุม. (2546). *ลักษณะคำประพันธ์ไทย*. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- _____. (2550). *ลักษณะคำประพันธ์ไทย : ฉบับลัทธิ*. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. (2547). *นวัตกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: ช้างทอง.
- วิไลวรรณ ฮ่านต้า. (2552). *ความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาอังกฤษ ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบซินเนคติกส์*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ศศิธร ธัญลักษณ์นันท์. (2542). *พฤติกรรมการสอนภาษาไทยในชั้นมัธยมศึกษา*. นครราชสีมา: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครราชสีมา.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2561). *ค่าสถิติแยกตามมาตรฐานการเรียนรู้ สำหรับโรงเรียน*. เข้าถึงได้จาก <http://www.newonetestresult.niets.or.th/AnnouncementWeb/School/Report.SchoolBySchool.aspx?mi=2> (30 มีนาคม 2562)

- สมบัติ การจนารักพงศ์. (2547). *เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายการเรียนรู้*
แบบร่วมมือ. กรุงเทพฯ: ธารอักษร.
- สมพงษ์ สิงห์พล. (2543). *รูปแบบการสอน*. นครราชสีมา: สถาบันราชภัฏนครราชสีมา.
- สมศักดิ์ ภู่วิภาดาวรรณ. (2542). *เทคนิคการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ:
ไทยวัฒนาพานิช.
- _____. (2544). *เทคนิคการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สรุจภูมิ รัตตัญญู. (2547). *การพัฒนาแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้และบทเรียน*
คอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในทวีปเอเชีย
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *แนวทางการกระจายอำนาจ*
การบริหารและการจัดการการศึกษา. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร
แห่งประเทศไทย.
- สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์พรชัย. (2538). *วิธีสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา*
(พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพิชชา ทะแพงพันธ์. (2550). *การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้หน่วยประวัติศาสตร์*
อยุธยา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัย
ราชภัฏสกลนคร.
- สุภาพ ช่างสอน. (2549). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยตามรูปแบบ*
การเรียนการสอนแบบซินเนคติกส์ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเขียน
เชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สุรางค์ โค้วตระกูล. (2552). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2545). *21 วิธีจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาระบบความคิด*.
กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- _____. (2550). *21 วิธีการจัดการเรียนรู้ : เพื่อพัฒนาระบบการคิด* (พิมพ์ครั้งที่ 6).
กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- _____. (2552). *วิธีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความรู้ทักษะ* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ:
ภาพพิมพ์.

- อภิชาติ ชมภูทศน์. (2552). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเขียนบรรยายกรองโดยเน้นการเรียนรู้แบบร่วมมือ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- อัมพร ภูระหงษ์. (2549). ผลการใช้ชุดกิจกรรมการแต่งคำประพันธ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อินทรา ศรีสว่าง. (2549). การพัฒนาแผนการเรียนรู้ เรื่อง การอ่านและเขียนคำควบกล้ำ ร ล ว โดยใช้แบบฝึกทักษะและกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- อุปกิตศิลปสาร, พระยา. (2548). *หลักภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- Abdullah, Yusri Abdul Ghani. (2004). *Historiografi Islam Dari Klasik Hingga Modern*. Budi Sudrajat M.A., translator. Jakarta: RajaGrafindo Persada.
- Duane, Janes E. (1973). *Individualized Instruction—Programmed and Materials*. New Jersey: Education Technology Publication.
- Dukpa Lhundup. (1997). Using The Writing Process Model to Teach Writing at the Junior High School Level in Druk Yul : An Action Research. *Rabsel the CERD Educational Journal*, 2, 5–22.
- Kleiner, Charles S. (1991). The Effect of Synectics Training on Students' Creativity and achievement in Science. *Dissertation Abstracts International*, United State International University.
- Nancy, S. (1978). The Teaching of Poetry in Grade Seven and Eight—A Survey of Theory, Practices, and Materials. *Dissertation Abstract International*, 39, 2857–2858.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการให้คำแนะนำ ตรวจสอบ และประเมินคุณภาพ
เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ประกอบด้วย

1. ดร.อุษา ปราบหงษ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
2. ดร.พจมาน ชำนาญกิจ กรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาวิจัยหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
3. นายอภิชาติ ชมภูทัศน์ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนชุมชนบ้านสร้างค้อ
อำเภอภูพาน จังหวัดสกลนคร
4. นางอุทุมพร รวงโคกสูง ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนธาตุนารายณ์วิทยา
อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร
5. นางวิภารัตน์ อุตนาม ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนคำเพิ่มพิทยา
อำเภอภูพาน จังหวัดสกลนคร

ภาคผนวก ข

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตาราง 10 ผลการประเมินชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่ง
บทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้
แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยผู้เชี่ยวชาญ

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					ค่าเฉลี่ย	ระดับความคิดเห็น
	1	2	3	4	5		
1. จุดประสงค์							
1.1 จุดประสงค์ สอดคล้องกับเนื้อหา	5	5	5	5	5	5.00	มากที่สุด
1.2 สอดคล้องกับพฤติกรรมการเรียนรู้	5	5	5	5	5	5.00	มากที่สุด
รวม						5.00	มากที่สุด
2. เนื้อหา/สาระการเรียนรู้							
2.1 เนื้อหา/สาระการเรียนรู้มีความต่อเนื่องสมบูรณ์	5	5	5	4	5	4.80	มากที่สุด
2.2 มีความยากง่ายพอเหมาะ	5	5	5	4	5	4.80	มากที่สุด
2.3 เหมาะสมกับระดับชั้นเรียน	5	4	5	4	5	4.60	มากที่สุด
2.4 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	5	5	5	4	5	4.80	มากที่สุด
2.5 น่าสนใจและมีประโยชน์	5	4	5	5	5	4.80	มากที่สุด
รวม						4.76	มากที่สุด
3. รูปแบบของชุดกิจกรรมการเรียนรู้							
3.1 รูปแบบการนำเสนอที่น่าสนใจ	5	4	5	5	5	4.80	มากที่สุด
3.2 ลำดับขั้นตอนของชุดกิจกรรม	5	4	5	5	5	4.80	มากที่สุด
3.3 สะดวกในการนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้	5	4	5	5	5	4.80	มากที่สุด
3.4 มีความหลากหลายในกิจกรรมการเรียนรู้	5	4	5	5	5	4.80	มากที่สุด
รวม						4.80	มากที่สุด
4. กิจกรรมการเรียนรู้							
4.1 สอดคล้องกับเนื้อหา/สาระการเรียนรู้	5	5	5	4	5	4.80	มากที่สุด
4.2 สอดคล้องกับจุดประสงค์	5	5	4	4	5	4.80	มากที่สุด
4.3 ยึดนักเรียนเป็นสำคัญ	5	5	5	4	5	4.80	มากที่สุด
4.4 เสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์	5	4	5	4	5	4.60	มากที่สุด
4.5 เสริมสร้างการเรียนรู้แบบร่วมมือ							
นักเรียนได้ช่วยเหลือกัน	4	4	5	4	5	4.40	มาก
4.6 นักเรียนลงมือปฏิบัติจริง	5	5	5	5	5	5.00	มากที่สุด

ตาราง 10 (ต่อ)

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					ค่าเฉลี่ย	ระดับความคิดเห็น
	1	2	3	4	5		
4.7 เวลาที่ใช้ในแต่ละชุดกิจกรรมมีความเหมาะสม	4	4	5	5	5	4.60	มากที่สุด
4.8 รูปแบบวิธีการจัดการเรียนรู้มีความหลากหลายแปลกใหม่ช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ได้ดีขึ้น	5	4	5	5	5	4.80	มากที่สุด
รวม						4.73	มากที่สุด
5. สื่อการเรียนรู้							
5.1 เหมาะสมกับเนื้อหา/สาระการเรียนรู้	4	4	5	4	5	4.40	มาก
5.2 เหมาะสมกับกิจกรรมกลุ่มการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ	4	4	5	4	5	4.40	มาก
5.3 กระตุ้นให้การสอนบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้	4	4	5	4	5	4.40	มาก
รวม						4.40	มาก
6. การวัดและประเมินผล							
6.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์ในชุดกิจกรรมการเรียนรู้	5	4	5	4	5	4.60	มากที่สุด
6.2 วัดและประเมินได้ครอบคลุมเนื้อหา	5	4	5	4	5	4.60	มากที่สุด
6.3 วิธีการวัดที่ระบุไว้สามารถประเมินได้	4	4	5	4	5	4.40	มาก
6.4 เครื่องมือวัดมีความเหมาะสม	4	4	5	5	5	4.60	มากที่สุด
6.5 ใช้วิธีการวัดและประเมินที่หลากหลาย	4	4	5	5	5	4.60	มากที่สุด
รวม						4.56	มากที่สุด
7. การใช้ภาษา							
7.1 สื่อความหมายชัดเจนเข้าใจง่าย	5	4	5	4	5	4.60	มากที่สุด
7.2 เหมาะสมกับวัย	5	5	5	4	5	4.80	มากที่สุด
7.3 ถูกต้องตามหลักการใช้ภาษา	5	5	5	4	5	4.80	มากที่สุด
7.4 ตัวหนังสือชัดเจน อ่านง่าย	5	5	5	5	5	5.00	มากที่สุด
รวม						4.80	มากที่สุด
เฉลี่ย						4.68	มากที่สุด

ตาราง 11 ผลการประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
กับจุดประสงค์การเรียนรู้ เรื่อง การแต่งบทร้อยกรอง กลุ่มสาระการเรียนรู้
ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยผู้เชี่ยวชาญ

ข้อ	ระดับความคิดเห็น					ΣR	IOC	สรุปผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1	+1	0	+1	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80	ใช้ได้
3	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
4	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
5	0	+1	+1	+1	+1	3	0.60	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
7	+1	0	+1	+1	-1	3	0.60	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
9	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
10	0	+1	+1	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
11	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
12	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
13	+1	0	+1	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
14	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
15	0	+1	+1	-1	+1	3	0.60	ใช้ได้
16	0	+1	-1	+1	+1	3	0.60	ใช้ได้
17	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
18	0	+1	+1	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
19	0	+1	+1	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
20	0	+1	+1	1	+1	4	0.80	ใช้ได้
21	0	+1	-1	+1	+1	3	0.60	ใช้ได้
22	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
23	0	+1	+1	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
24	0	+1	+1	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
25	0	+1	+1	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
26	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
27	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อ	ระดับความคิดเห็น					ΣR	IOC	สรุปผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
28	0	+1	+1	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
29	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
30	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
31	0	+1	-1	+1	+1	3	0.60	ใช้ได้
32	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
33	0	+1	+1	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
34	0	+1	+1	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
35	0	+1	+1	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
36	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
37	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
38	0	+1	+1	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
39	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
40	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
41	0	+1	+1	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
42	0	+1	+1	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
43	0	+1	+1	1	+1	4	0.80	ใช้ได้
44	0	+1	-1	+1	+1	3	0.60	ใช้ได้
45	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
46	0	+1	+1	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
47	0	+1	+1	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
48	0	+1	+1	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
49	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
50	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้

จากตาราง 11 พบว่า ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ โดยผู้เชี่ยวชาญประเมินทั้งหมด 50 ข้อ คัดเลือกไว้ 30 ข้อ ทุกข้อมีค่า IOC เท่ากับ 0.60–1.00 ซึ่งใช้ได้ทุกข้อ

ตาราง 12 ผลการประเมินความเหมาะสมของแบบทดสอบวัดความสามารถ
การแต่งบทร้อยกรอง และเกณฑ์การให้คะแนนการแต่งบทร้อยกรอง
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
โดยผู้เชี่ยวชาญ

ข้อ	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ΣR	IOC	สรุปผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1. คำชี้แจง และแบบทดสอบ วัดความสามารถการแต่ง บทร้อยกรองมีความเหมาะสม กับระดับชั้น	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	เหมาะสม
2. การแบ่งรายการประเมิน การเขียนบทร้อยกรอง มีความเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	เหมาะสม
3. การให้คะแนนแต่ละรายการ ประเมินมีความเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	เหมาะสม
4. การคิดคะแนนในแต่ละ เกณฑ์มีความเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	เหมาะสม
5. แบบบันทึกคะแนน มีความชัดเจน เหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	เหมาะสม
6. เวลาทำแบบทดสอบ วัดความสามารถการแต่ง บทร้อยกรองมีความเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	เหมาะสม

จากตาราง 12 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมของแบบทดสอบ
วัดความสามารถการแต่งบทร้อยกรอง และเกณฑ์การให้คะแนนการแต่งบทร้อยกรอง
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยผู้เชี่ยวชาญมีค่า IOC คือ 1.00 ทุกข้อ แสดงว่าแบบทดสอบ
วัดความสามารถการแต่งบทร้อยกรองทั้ง 2 ข้อ มีความเหมาะสมนำไปใช้ได้

ตาราง 13 ผลการวิเคราะห์ค่าระดับความยาก (P) และค่าอำนาจจำแนก (r)

ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการแต่งบทร้อยกรอง
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
ที่คัดเลือกไว้ จำนวน 30 ข้อ

ข้อที่	ค่าระดับความยาก (p)	ค่าอำนาจ จำแนก (r)	ข้อที่	ค่าระดับความยาก (p)	ค่าอำนาจ จำแนก (r)
1	0.53	0.45	16	0.55	0.50
2	0.35	0.50	17	0.48	0.75
3	0.55	0.40	18	0.60	0.50
4	0.50	0.50	19	0.53	0.45
5	0.53	0.45	20	0.45	0.40
6	0.48	0.45	21	0.50	0.60
7	0.53	0.45	22	0.50	0.50
8	0.63	0.45	23	0.40	0.50
9	0.33	0.55	24	0.48	0.45
10	0.53	0.45	25	0.53	0.55
11	0.60	0.40	26	0.58	0.55
12	0.60	0.40	27	0.50	0.40
13	0.50	0.40	28	0.50	0.50
14	0.60	0.50	29	0.55	0.50
15	0.50	0.60	30	0.53	0.55

จากตาราง 13 แสดงให้เห็นว่าแบบทดสอบข้อที่ 1-30 มีค่าระดับความยาก (p) อยู่ระหว่าง 0.33-0.63 และมีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.40-0.75 และเมื่อคำนวณค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับโดยใช้สูตร KR_{20} มีค่าเท่ากับ 0.90

ตาราง 14 แสดงหาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ โดยวิธีแบบคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson)

ข้อ	p	q	pq	ข้อ	p	q	pq
1	.53	.48	.25	16	.58	.43	.24
2	.35	.65	.23	17	.50	.50	.25
3	.55	.45	.25	18	.63	.38	.23
4	.53	.48	.25	19	.53	.48	.25
5	.55	.45	.25	20	.48	.53	.25
6	.50	.50	.25	21	.53	.48	.25
7	.55	.45	.25	22	.50	.50	.25
8	.65	.38	.23	23	.43	.58	.24
9	.35	.65	.23	24	.50	.50	.25
10	.55	.45	.25	25	.53	.48	.25
11	.63	.38	.23	26	.58	.43	.24
12	.63	.38	.23	27	.50	.50	.25
13	.53	.48	.25	28	.50	.50	.25
14	.60	.40	.24	29	.58	.43	.24
15	.53	.48	.25	30	.53	.48	.25
				$\Sigma pq = 7.34$			

จากตาราง 14 แสดงให้เห็นว่าแบบทดสอบข้อที่ 1-30 มีความเชื่อมั่น
ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ โดยวิธีแบบ
คูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson) มีค่าเท่ากับ 0.90

ตาราง 15 ผลการวิเคราะห์หาค่าระดับความยาก (P) และค่าอำนาจจำแนก (D)

ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการแต่งบทร้อยกรอง แบบอัตนัย

จำนวน 2 ข้อ

ข้อที่ 1 คะแนนเต็ม 10 คะแนน					ข้อที่ 2 คะแนนเต็ม 10 คะแนน				
คะแนน	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		คะแนน	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ	
	f	fx	f	fx		f	fx	F	fx
10	0	0	0	0	10	0	0	0	0
9	4	36	0	0	9	4	36	0	0
8	4	32	0	0	8	5	40	0	0
7	2	14	0	0	7	1	7	0	0
6	1	6	0	0	6	1	6	0	0
5	0	0	0	0	5	0	0	1	5
4	0	0	3	12	4	0	0	3	12
3	0	0	4	12	3	0	0	3	9
2	0	0	3	6	2	0	0	3	6
1	0	0	1	1	1	0	0	1	1
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
รวม	11	88	11	31	รวม	11	89	11	28

จากตาราง 15 ผลการวิเคราะห์หาค่าระดับความยาก (P) ข้อที่ 1 มีค่าเท่ากับ 0.55 ข้อที่ 2 มีค่าเท่ากับ 0.54 และค่าอำนาจจำแนก (D) ข้อที่ 1 เท่ากับ 0.65 และข้อที่ 2 เท่ากับ 0.70

ตาราง 16 ผลการวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ตอนที่ 2 ชนิดแบบทดสอบแบบอัตนัย จำนวน 2 ข้อ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์
แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

คนที่	ข้อที่ 1	ข้อที่ 2	คนที่	ข้อที่ 1	ข้อที่ 2
1	5	5	21	4	3
2	3	5	22	5	7
3	2	2	23	6	6
4	5	6	24	4	8
5	6	7	25	4	5
6	4	4	26	5	8
7	5	5	27	3	4
8	7	8	28	5	5
9	8	9	29	5	5
10	4	8	30	7	8
11	9	5	31	8	9
12	6	7	32	4	8
13	1	3	33	4	4
14	8	8	34	5	8
15	8	9	35	3	5
16	9	5	36	9	8
17	9	9	37	1	3
18	7	7	38	2	1
19	5	9	39	5	5
20	5	7	40	5	3

ตาราง 16 ผลการวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียน ตอนที่ 2 ชนิดแบบทดสอบแบบอัตนัย จำนวน 2 ข้อ โดยวิธีการหาค่า
สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) เท่ากับ 0.78

ตาราง 17 ผลการแสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
ความพึงพอใจของนักเรียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
ที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้

Item-Total Statistics				
Item	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
1	105.23	63.102	.775	.922
2	105.20	63.805	.681	.923
3	105.05	65.946	.417	.928
4	105.08	67.097	.327	.929
5	105.20	63.703	.639	.924
6	105.08	65.969	.416	.928
7	105.23	63.102	.775	.922
8	105.13	64.625	.620	.924
9	105.23	63.820	.760	.922
10	105.23	63.102	.775	.922
11	105.08	65.558	.557	.925
12	105.05	67.177	.316	.929
13	105.25	63.731	.714	.923
14	105.13	67.753	.289	.929
15	105.10	66.605	.429	.927
16	105.28	63.897	.710	.923
17	105.13	65.804	.481	.927
18	105.05	66.869	.391	.928
19	105.23	63.922	.679	.923
20	105.03	65.512	.560	.925
21	105.13	66.112	.406	.928
22	105.25	63.115	.788	.922
23	105.23	64.846	.572	.925
24	105.08	65.097	.509	.926
25	105.00	65.641	.491	.926
N of Cases = 40 N of Items = 25 Alpha = 0.9252				

**แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรม
การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1**

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องประเมินตามความคิดเห็นของท่าน

รายการ	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ข้าพเจ้าได้ฝึกทักษะการคิดด้วยตนเองมากขึ้น					
2. ข้าพเจ้าได้พัฒนาทักษะด้านการเขียนได้ดียิ่งขึ้น					
3. ข้าพเจ้าได้เรียนรู้วิธีการเขียนแผนผังเพื่อนำมาใช้ในการแต่งกาพย์ยานี 11 และกลอนสุภาพ					
4. ข้าพเจ้าสามารถแต่งกาพย์ยานี 11 และกลอนสุภาพได้ง่ายขึ้นและถูกต้องตามฉันทลักษณ์					
5. ข้าพเจ้าและเพื่อนในกลุ่มได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการเรียนมากยิ่งขึ้น					
6. ข้าพเจ้าได้แสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนๆ ได้อย่างอิสระ					
7. การเรียนด้วยชุดกิจกรรมนี้ข้าพเจ้ารู้สึกชอบเพราะได้ลงมือปฏิบัติจริง					
8. ข้าพเจ้ารู้สึกชอบเพราะได้ลงมือปฏิบัติจริงทั้งเป็นกลุ่มและรายบุคคล					
9. ข้าพเจ้าได้ฝึกปฏิบัติอย่างมีความสุข					
10. ข้าพเจ้าได้ฝึกความรับผิดชอบในการทำงานจนงานสำเร็จ					
11. ข้าพเจ้าได้ฝึกความตรงต่อเวลาในการส่งงานมากยิ่งขึ้น					
12. ข้าพเจ้ามีความรู้เรื่องคำพ้องความมากยิ่งขึ้น					
13. ข้าพเจ้ามีความรู้เรื่องคำศัพท์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการแต่งบทร้อยกรองมากยิ่งขึ้น					
14. ข้าพเจ้ามีความคิดสร้างสรรค์ในการแต่งบทร้อยกรองมากยิ่งขึ้น					

รายการ	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
15. ข้าพเจ้าเป็นผู้มีมารยาทในการแต่งบทร้อยกรองมากยิ่งขึ้น					
16. ข้าพเจ้ารู้สึกสนุกสนานไม่เบื่อหน่ายในการเรียน					
17. ข้าพเจ้าได้รับความรู้เกี่ยวกับการแต่งกาพย์ยานี 11 และกลอนสุภาพมากยิ่งขึ้น					
18. ข้าพเจ้าได้รับความรู้เกี่ยวกับโวหารภาพพจน์มากยิ่งขึ้น					
19. ข้าพเจ้าได้รับความรู้เกี่ยวกับคำคล้องจองมากยิ่งขึ้น					
20. ข้าพเจ้าได้แต่งบทร้อยกรอง ด้วยความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการมากยิ่งขึ้น					
21. ข้าพเจ้ามีความรู้เรื่อง การแต่งคำประพันธ์ ด้วยคำที่สร้างสรรค์มากยิ่งขึ้น					
22. ข้าพเจ้ามีคำศัพท์ในการแต่งบทร้อยกรอง คำอุปมา อุปไมย มากยิ่งขึ้น					
23. ข้าพเจ้ามีโอกาสดำเนินการทำงานเป็นกลุ่ม ซึ่งทำให้ได้พัฒนาด้านความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกับบุคคลอื่น					
24. ความรู้เรื่องการเขียนบทร้อยกรองจากชุดกิจกรรมสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้					
25. การเรียนด้วยชุดกิจกรรมสามารถช่วยแก้ปัญหาการเขียนกาพย์ยานี 11 และกลอนสุภาพได้					

ภาคผนวก ค

คะแนนจากการทดลองใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

ตาราง 18 ผลการวิเคราะห์คะแนนประสิทธิภาพกระบวนการ (E_1) และประสิทธิภาพ
 ผลลัพธ์ (E_2) ของการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถ
 ในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิด
 การเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เลขที่	คะแนนทดสอบท้ายชุดกิจกรรม						คะแนนเต็ม 60	คะแนนสอบ หลังเรียน 50
	ชุด 1 (10)	ชุด 2 (10)	ชุด 3 (10)	ชุด 4 (10)	ชุด 5 (10)	ชุด 6 (10)		
1	8	10	8	10	10	8	54	40
2	9	10	8	10	8	10	55	44
3	9	7	8	8	8	8	48	40
4	9	8	8	8	8	10	51	44
5	8	9	7	8	8	7	47	43
6	8	9	7	8	9	8	49	41
7	8	8	8	7	8	10	49	44
8	7	7	9	7	6	8	44	43
9	8	8	8	7	8	9	48	42
10	8	7	9	10	7	8	49	40
11	8	10	8	10	10	8	54	42
12	9	10	8	10	8	10	55	40
13	9	6	8	8	8	8	47	42
14	9	8	8	8	8	10	51	44
15	7	9	7	8	8	6	45	39
16	8	9	7	8	9	8	49	40
17	8	8	8	7	8	10	49	44
18	7	7	9	7	7	8	45	45
19	8	8	8	6	8	9	47	45
20	8	7	9	10	7	8	49	43
21	7	7	10	7	8	9	48	35
22	9	7	8	8	8	10	50	41
23	8	10	8	8	8	8	50	42
23	10	10	8	10	10	8	56	38
25	9	10	8	7	7	10	51	44

ตาราง 18 (ต่อ)

เลขที่	คะแนนทดสอบท้ายชุดกิจกรรม						คะแนนเต็ม 60	คะแนนสอบ หลังเรียน 50
	ชุด 1 (10)	ชุด 2 (10)	ชุด 3 (10)	ชุด 4 (10)	ชุด 5 (10)	ชุด 6 (10)		
26	8	10	10	10	10	10	58	41
27	8	8	10	10	8	9	53	42
28	10	8	7	7	8	10	50	41
29	8	10	10	8	10	10	56	40
30	9	10	7	10	7	10	53	41
31	7	7	10	8	8	9	49	43
32	9	7	8	8	8	10	50	45
33	8	10	8	8	8	8	50	41
34	10	10	8	10	10	8	56	43
35	9	10	8	7	7	9	50	44
36	8	10	10	10	10	9	57	42
37	8	8	10	10	8	9	53	42
38	10	8	7	8	8	9	50	37
39	8	10	10	8	10	10	56	43
40	9	10	7	10	7	9	52	42
รวม	335	345	332	337	329	355	2033	1672
ค่าเฉลี่ย	8.38	8.63	8.30	8.43	8.23	8.88	50.83	41.80
S.D.	0.84	1.29	1.02	1.26	1.05	1.02	3.50	2.20
ร้อยละ	83.75	86.25	83.00	84.25	82.25	88.75	84.71	83.60
t-test							40.31	

จากตาราง 18 ผลการวิเคราะห์คะแนนประสิทธิภาพกระบวนการ (E_1) และประสิทธิภาพผลลัพธ์ (E_2) ของการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่ามีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น พบว่ามีประสิทธิภาพ 84.71/83.60 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้

ตาราง 19 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่าง
โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

เลขที่	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน		เลขที่	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	
	ก่อนเรียน (50)	หลังเรียน (50)		หลังเรียน (50)	หลังเรียน (50)
1	27	40	21	17	35
2	26	44	22	28	41
3	21	40	23	30	42
4	28	44	24	19	38
5	22	43	25	24	44
6	21	41	26	27	41
7	25	44	27	28	42
8	25	43	28	25	41
9	21	42	29	26	40
10	20	40	30	21	41
11	20	42	31	20	43
12	21	40	32	22	45
13	21	42	33	21	41
14	21	44	34	24	43
15	22	39	35	25	44
16	21	40	36	22	42
17	25	44	37	20	42
18	23	45	38	17	37
19	21	45	39	23	43
20	25	43	40	23	42
รวมคะแนน				918	1672
ค่าเฉลี่ย				22.95	41.80
S.D.				3.07	2.20
ร้อยละ				45.90	83.60

ตาราง 20 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง
ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของกลุ่มตัวอย่าง

เลขที่	คะแนนหลังเรียน (X_2)	คะแนนก่อนเรียน (X_1)	ผลต่าง (D) ($X_2 - X_1$)	D^2
1	40	27	13	169
2	44	26	18	324
3	40	21	19	361
4	44	28	16	256
5	43	22	21	441
6	41	21	20	400
7	44	25	19	361
8	43	25	18	324
9	42	21	21	441
10	40	20	20	400
11	42	20	22	484
12	40	21	19	361
13	42	21	21	441
14	44	21	23	529
15	39	22	17	289
16	40	21	19	361
17	44	25	19	361
18	45	23	22	484
19	45	21	24	576
20	43	25	18	324
21	35	17	18	324
22	41	28	13	169
23	42	30	12	144
24	38	19	19	361
25	44	24	20	400
26	41	27	14	196

ตาราง 20 (ต่อ)

เลขที่	คะแนนหลังเรียน (X_2)	คะแนนก่อนเรียน (X_1)	ผลต่าง (D) ($X_2 - X_1$)	D^2
27	42	28	14	196
28	41	25	16	256
29	40	26	14	196
30	41	21	20	400
31	43	20	23	529
32	45	22	23	529
33	41	21	20	400
34	43	24	19	361
35	44	25	19	361
36	42	22	20	400
37	42	20	22	484
38	37	17	20	400
39	43	23	20	400
40	42	23	19	361
ผลรวม (Σ)			754	568516

เปิดตารางค่าวิกฤต t เมื่อ $df = n - 1 = 40 - 1 = 39$ และ พบว่า t ในตารางเท่ากับ 2.4258 ซึ่งน้อยกว่าค่า $t = 40.31$ แสดงว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 21 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรม
การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบ
การสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของกลุ่มตัวอย่าง

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. การเรียนด้วยชุดกิจกรรมช่วยส่งเสริมให้ได้ฝึกทักษะการคิดด้วยตนเองมากขึ้น	4.33	0.47	มาก
2. การเรียนด้วยชุดกิจกรรมช่วยพัฒนาทักษะด้านการเขียนได้ดียิ่งขึ้น	4.65	0.48	มากที่สุด
3. การเรียนด้วยชุดกิจกรรมทำให้ได้เรียนรู้วิธีการเขียนแผนผังเพื่อนำมาใช้ในการแต่งกาพย์ยานี 11 และกลอนสุภาพ	4.15	0.53	มาก
4. การเรียนด้วยชุดกิจกรรมทำให้สามารถแต่งกาพย์ยานี 11 และกลอนสุภาพได้ง่ายขึ้นและถูกต้องตามฉันทลักษณ์	4.00	0.56	มาก
5. การเรียนด้วยชุดกิจกรรมข้าพเจ้าและเพื่อนในกลุ่มได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการเรียนมากยิ่งขึ้น	4.30	0.52	มาก
6. การเรียนด้วยชุดกิจกรรมนี้ข้าพเจ้าได้แสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อน ๆ ได้อย่างอิสระ	4.35	0.48	มาก
7. การเรียนด้วยชุดกิจกรรมนี้ข้าพเจ้ารู้สึกชอบเพราะได้ลงมือปฏิบัติจริง	4.55	0.50	มากที่สุด
8. การเรียนด้วยชุดกิจกรรมนี้ข้าพเจ้ารู้สึกชอบเพราะได้ลงมือปฏิบัติจริงทั้งเป็นกลุ่มและรายบุคคล	4.53	0.60	มากที่สุด
9. การเรียนด้วยชุดกิจกรรมนี้ข้าพเจ้าได้ฝึกปฏิบัติอย่างมีความสุข	4.58	0.50	มากที่สุด
10. การเรียนด้วยชุดกิจกรรมนี้ทำให้ข้าพเจ้าได้ฝึกความรับผิดชอบในการทำงานจนงานสำเร็จ	4.68	0.47	มากที่สุด
11. การเรียนด้วยชุดกิจกรรมนี้ข้าพเจ้าได้ฝึกความตรงต่อเวลาในการส่งงานมากยิ่งขึ้น	4.35	0.62	มาก

ตาราง 21 (ต่อ)

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
12. การเรียนด้วยชุดกิจกรรมนี้ทำให้ข้าพเจ้าเป็นผู้มีความรู้เรื่องคำพ้องความมากยิ่งขึ้น	4.43	0.64	มาก
13. การเรียนด้วยชุดกิจกรรมนี้ทำให้ข้าพเจ้าเป็นผู้มีความรู้เรื่องคำศัพท์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการแต่งบทร้อยกรองมากยิ่งขึ้น	4.60	0.50	มากที่สุด
14. การเรียนด้วยชุดกิจกรรมนี้ทำให้ข้าพเจ้าเป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์ในการแต่งบทร้อยกรองมากยิ่งขึ้น	4.45	0.60	มาก
15. การเรียนด้วยชุดกิจกรรมนี้ทำให้ข้าพเจ้าเป็นผู้มีมารยาทในการแต่งบทร้อยกรองมากยิ่งขึ้น	4.50	0.51	มาก
16. การเรียนด้วยชุดกิจกรรมนี้ทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกสนุกสนานไม่เบื่อหน่ายในการเรียน	4.53	0.51	มากที่สุด
17. ชุดกิจกรรมที่ได้เรียนทำให้ข้าพเจ้าได้รับความรู้เกี่ยวกับการแต่งกาพย์ยานี 11 และกลอนสุภาพมากยิ่งขึ้น	4.65	0.48	มากที่สุด
18. ชุดกิจกรรมที่ได้เรียนทำให้ข้าพเจ้าได้รับความรู้เกี่ยวกับโวหารภาพพจน์มากยิ่งขึ้น	4.55	0.64	มากที่สุด
19. ชุดกิจกรรมที่ได้เรียนทำให้ข้าพเจ้าได้รับความรู้เกี่ยวกับคำคล้องจองมากยิ่งขึ้น	4.50	0.56	มาก
20. ชุดกิจกรรมที่ได้เรียนทำให้ข้าพเจ้าได้แต่งบทร้อยกรอง ด้วยความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการมากยิ่งขึ้น	4.83	0.39	มากที่สุด
21. ชุดกิจกรรมที่เรียนมีความเหมาะสมกับระดับชั้นเรียนของข้าพเจ้า	4.85	0.36	มากที่สุด
22. ชุดกิจกรรมที่เรียนเรียงลำดับการจัดกิจกรรมจากง่ายไปหายาก	4.50	0.60	มาก
23. การเรียนด้วยชุดกิจกรรมนี้นักเรียนมีโอกาสดำเนินการทำงานเป็นกลุ่มซึ่งทำให้ได้พัฒนาด้านความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกับบุคคลอื่น	4.78	0.42	มากที่สุด

ตาราง 21 (ต่อ)

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
24. ความรู้เรื่องการเขียนบทหรือโครงจากชุดกิจกรรมสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.75	0.44	มากที่สุด
25. การเรียนด้วยชุดกิจกรรมสามารถช่วยแก้ปัญหาการเขียนภพยานี้ 11 และกลอนสุภาพได้	4.63	0.49	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.52	0.51	มากที่สุด

ภาคผนวก ง

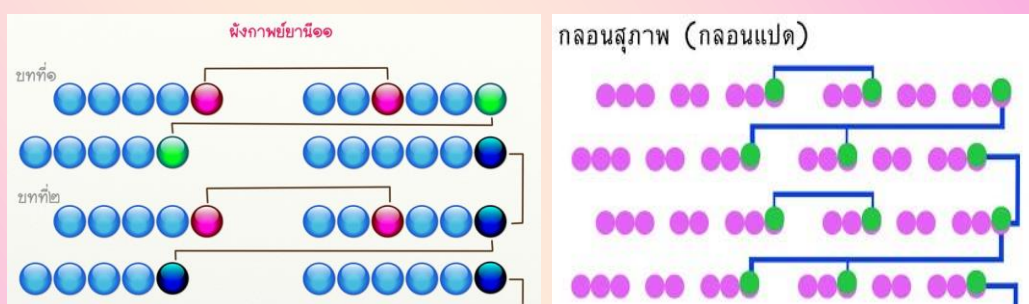
ตัวอย่างชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถ
ในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์
ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

คู่มือครู

ประกอบการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย

สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เรื่องการแต่งบทร้อยกรอง

นางวรรณ ศรีกะรัตน์

ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ

โรงเรียนท่านผู้หญิงจันทิมาพึงบารมี

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

คำนำ

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในวิชาภาษาไทย หรือนักเรียนที่ต้องการศึกษาเรียนรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ได้เต็มที่และทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น โดยเน้นให้นักเรียนมีความรู้ และทักษะการทำงานกลุ่มในรายวิชาภาษาไทย ซึ่งชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาไทย เรื่อง การแต่งบทร้อยกรอง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีจำนวน 6 ชุด

การจัดทำชุดกิจกรรมครั้งนี้ได้รับคำแนะนำและช่วยเหลือเป็นอย่างดีจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิตรา วงศ์อนุสิทธิ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.สำราญ กำจัดภัย ตลอดจนผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ได้แก่ ดร.อุษา ปราบหงษ์ ดร.พจมาน ชำนาญกิจ นายอภิชาติ ชมภูทัศน์ นางอุทุมพร รวงโคกสูง นางวิภารัตน์ อุตนาม ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ นอกจากนี้ยังได้รับความช่วยเหลือ ตลอดจนได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจากคณะครู และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนท่านผู้หญิงจันทิมาพึงบารมี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 23 ในการทดลองใช้เครื่องมือ จึงขอขอบคุณไว้ที่นี่ด้วยเช่นกัน

ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ชุดกิจกรรมทั้ง 6 ชุดนี้ จะเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมและเป็นแรงบันดาลใจในการศึกษา ทำความเข้าใจ ฝึกฝนการแต่งกาพย์ยานี 11 และกลอนสุภาพ ให้แก่นักเรียนและผู้สนใจตามสมควร

วรารณ ศรีกระรัตน์

คำชี้แจงในการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถ ในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบชินเนคติกส์ ร่วมกับ แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

คำชี้แจงสำหรับครูผู้สอน

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง การแต่งบทร้อยกรอง เป็นชุดกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยครูและนักเรียนใช้ร่วมกัน ครูเป็นผู้ดูแล แนะนำ นักเรียนมีส่วนร่วมในการคิด ปฏิบัติกิจกรรม เป็นรายบุคคล ฝึกให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งประกอบด้วยเอกสาร 2 ส่วน ครูผู้สอนควรทำความเข้าใจและปฏิบัติ ดังนี้

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ คือ สื่อการสอนสำหรับให้นักเรียนได้ศึกษาเนื้อหา และฝึกปฏิบัติการแต่งบทร้อยกรอง ประเภทกาพย์ยานี 11 และกลอนสุภาพ จำนวน 6 ชุด ได้แก่

- ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 สัมผัสहरษา
- ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2 เริงร่าคำคล้องจอง
- ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3 ร้อยกรองกาพย์ยานี
- ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4 สุนทรีย์กลอนสุภาพ
- ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 5 สรรสร้างคล้องคำศัพท์
- ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 6 เริงร้อยบทกาพย์กลอน

2. การเรียนในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง การแต่งบทร้อยกรอง แต่ละชุดจะมีกิจกรรมให้ศึกษาไปความรู้ และฝึกการแต่งบทร้อยกรอง

3. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง การแต่งบทร้อยกรอง ในชุดที่ 1-4 ใช้เวลาในการศึกษา 2 ชั่วโมง สำหรับชุดที่ 5-6 ใช้เวลาในการศึกษา 4 ชั่วโมง

4. ครูแนะนำวิธีการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง การแต่งบทร้อยกรอง ว่ามีเอกสารใดบ้างในชุดกิจกรรม รวมไปถึงวิธีการฝึกแต่งกาพย์ยานี 11 และกลอนสุภาพ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างชัดเจนและไม่เกิดความสับสน

5. ครูอธิบายบทบาทของผู้เรียนในการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย
มัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง การแต่งบทร้อยกรอง

6. ครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ซักถามข้อสงสัยในการเรียน หากมีปัญหา
สามารถสอบถามได้เป็นรายบุคคล

7. ครูพยายามปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง โดยเน้นการปฏิบัติ
กิจกรรมตามความสามารถของตนเองมากกว่าคะแนน

สิ่งที่ครูต้องเตรียมก่อนการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อส่งเสริม
ความสามารถในการแต่งบทร้อยกรอง ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับ
แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง การแต่งบทร้อยกรอง ครูต้องเตรียมสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

1. ครูต้องเตรียมสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
2. ครูต้องเตรียมสื่อการเรียนรู้ วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรม
การเรียนรู้ให้ครบตามรายการที่กำหนด ให้มีจำนวนเพียงพอแก่นักเรียนในแต่ละกิจกรรม
3. ครูต้องศึกษาคู่มือครูประกอบการใช้ชุดกิจกรรม และชุดกิจกรรมแต่ละชุด
ให้เข้าใจในขั้นตอน และวิธีดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

การจัดชั้นเรียน

ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ แต่ละกลุ่มให้จัดนักเรียนแบบละความสามารถ
ประกอบด้วย นักเรียนที่เรียนเก่ง 2 คน ปานกลาง 1 คน อ่อน 1 คน เพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้
ร่วมกันและช่วยเหลือกันในการเรียนโดยจัดนักเรียน จำนวน 6 กลุ่ม ที่มีสมาชิก
ในกลุ่มจำนวน 5 คน และอีกหนึ่งกลุ่มมีสมาชิก 6 คน

บทบาทของครู

1. ศึกษาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละชุดให้เข้าใจอย่างละเอียด
2. ศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรมแต่ละชุด
3. จัดเตรียมอุปกรณ์ สื่อการสอน ตลอดจนห้องเรียนให้พร้อมและเอื้อต่อ
การจัดการเรียนการสอน
4. ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอนที่ระบุไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้

บทบาทของนักเรียน

1. ตั้งใจศึกษา และทำกิจกรรมในชุดกิจกรรมแต่ละชุดให้ดีที่สุด
2. กล้าพูด กล้าแสดงออก และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
3. ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมกับเพื่อน ๆ อย่างเต็มกำลังความสามารถ
ซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น เช่น ไม่ดูเฉลยก่อนปฏิบัติกิจกรรม หรือลอกคำตอบของเพื่อน
4. ใช้ชุดกิจกรรมอย่างระมัดระวัง ถ้าพบว่าเกิดการชำรุด ให้แจ้งครูทันที
5. ปฏิบัติการเรียนรู้ตามขั้นตอนที่ครูสอน
6. ทำงานให้เป็นระเบียบ สะอาด เรียบร้อย และส่งงานให้ทันตามที่ครูกำหนด

การวัดและประเมินผล

ครูประเมินผลการแต่งกายพยานี 11 และกลอนสุภาพ ของนักเรียนได้จาก

1. แบบทดสอบย่อยหลังสิ้นสุดกิจกรรมในแต่ละชุดกิจกรรม
2. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยทั้ง 6 ชุด

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4

รายวิชาภาษาไทย รหัสวิชา ท21101 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562
 หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง การแต่งบทร้อยกรอง
 หน่วยการเรียนรู้ย่อย เรื่อง สุนทรีย์กลอนสุภาพ เวลา 2 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

กลอนสุภาพ (กลอนแปด) หมายถึง คำประพันธ์อีกชนิดหนึ่งที่มีความนิยมกันทั่วไป เพราะเป็นร้อยกรองชนิดที่มีความเรียบเรียงง่ายต่อการสื่อความหมาย และสามารถสื่อได้อย่างไพเราะ ซึ่งกลอนแปดมีการกำหนดพยางค์และสัมผัส มีหลายชนิดแต่ที่นิยมคือกลอนสุภาพ

อุปมาคำคู่ขัดแย้ง หมายถึง การนำคำหรือวลีที่ได้จากการเปรียบเทียบมาประกอบกันเป็นคำใหม่ที่มีความหมายขัดแย้งกันในตัวเอง เช่น ไฟเย็น น้ำผึ้งขม มัจจุราชสีน้ำผึ้ง เชือดนึ้ม ๆ เป็นต้น

2. จุดประสงค์การเรียนรู้ (K, P, A)

2.1 ด้านความรู้

- 1) เขียนและบอกลักษณะบังคับของกลอนสุภาพ (กลอนแปด) ได้
- 2) เขียนแผนผังแสดงคณะและสัมผัสบังคับของกลอนสุภาพ (กลอนแปด) ได้
- 3) สามารถสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้งได้

2.2 ด้านทักษะกระบวนการ

- 1) ความสามารถในการสื่อสาร
- 2) ความสามารถในการคิด
 1. ทักษะการวิเคราะห์ 2. ทักษะการสังเคราะห์
 3. ทักษะการประเมิน 4. ทักษะการประยุกต์ใช้ความรู้
- 3) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

2.3 ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์

- 1) นักเรียนมีความใฝ่รู้ ใฝ่เรียน มีนิสัยรักการอ่าน
- 2) นักเรียนมีความซื่อสัตย์
- 3) นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3. สารการเรียนรู้

สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา

4. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

4.1 มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย

การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษาและรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

4.2 ตัวชี้วัด

ท 4.1 ม.1/5 แต่งบทร้อยกรอง

5. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

5.1 ความสามารถในการสื่อสาร

5.2 ความสามารถในการคิด

1) ทักษะการวิเคราะห์	2) ทักษะการสังเคราะห์
3) ทักษะการประเมิน	4) ทักษะการประยุกต์ใช้ความรู้

5.3 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

6. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2. มีวินัย 3. ใฝ่เรียนรู้ 4. มุ่งมั่นในการทำงาน

7. กระบวนการจัดการเรียนรู้

(รูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ)

ชั่วโมงที่ 1

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

ครูนำตัวอย่างบทประพันธ์กลอนสุภาพ (กลอนแปด) ที่จะนำมาเป็นโจทย์ให้นักเรียนแต่ละคนคิดหาคำตอบด้วยตนเอง บรรยาย เล่า วาดภาพ โดยการคิดเดี่ยว ทำคนเดียว (คิดเดี่ยว คิดคู่ ร่วมกันคิด)

1) ครูกำหนดบทประพันธ์กลอนสุภาพ (กลอนแปด) ที่จะนำมาเป็นโจทย์ให้ (คิดเดี่ยว คิดคู่ ร่วมกันคิด)

2) นักเรียนเขียนบรรยาย/เล่าเรื่อง/วาดภาพ เกี่ยวกับบทประพันธ์กลอนสุภาพ (กลอนแปด) (เขียนเป็นคู่ เขียนรอบวง แก้ปัญหาด้วยการต่อภาพ)

3) ครูสุ่มนักเรียน 4-7 คน ออกมาอธิบายคำตอบของตนเอง

หน้าชั้นเรียน

4) ครูให้นักเรียนพูดเกี่ยวกับบทประพันธ์กลอนสุภาพ (กลอนแปด)

ที่เขียนขึ้นมา (พูดเป็นคู่ พูดรอบวง)

5) ครูสุ่มนักเรียน 4-7 คน ออกมาอธิบายคำตอบของตนเอง

หน้าชั้นเรียน

6) ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน

7) นักเรียนตอบคำถามกระตุ้นความคิดและเชื่อมโยงสู่บทประพันธ์

กลอนสุภาพ (กลอนแปด)

ขั้นที่ 2 นักเรียนนำบทประพันธ์กลอนสุภาพ (กลอนแปด) ที่ผู้สอนได้กำหนดมาเปรียบเทียบทางตรง แล้วให้นักเรียนที่นั่งใกล้กันร่วมกันคิดและอภิปรายคู่ (คิดเดี่ยว คิดคู่ ร่วมกันคิดอภิปรายเป็นคู่)

1) ให้นักเรียนจับคู่ 2 คน ร่วมกันอ่านและศึกษาชุดกิจกรรมการเรียนรู้

ที่ 4 สุนทรียกลอนสุภาพ ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง กลอนสุภาพ (กลอนแปด), ใบความรู้ที่ 2 เรื่องอุปมาคำคู่ขัดแย้ง และจากหนังสือเรียน

2) สมาชิกในแต่ละคู่อ่านและศึกษาตามหัวข้อที่รับผิดชอบ เมื่ออ่านจบแล้วให้นักเรียนร่วมกันคิดว่าอ่านแล้วเข้าใจอะไรบ้าง แล้วพยายามทบทวนสิ่งที่อ่านอีกครั้งว่ามีความเข้าใจเนื้อหาเพิ่มเติมหรือไม่ และเรื่องนั้นมีรายละเอียดอย่างไรบ้าง โดยเปรียบเทียบความคิดและความเข้าใจของแต่ละคน

ขั้นที่ 3 นักเรียนบรรยายความรู้สึกที่เกิดขึ้นในบทประพันธ์กลอนสุภาพ (กลอนแปด) เมื่อตนกลายเป็นสิ่งนั้น

1) นักเรียนแต่ละคนและสรุปความรู้ที่ได้จากการศึกษาในแต่ละประเด็น เป็นองค์ความรู้ของตนเอง

2) นักเรียนแต่ละคน เปรียบเทียบกับคู่ตนเองแล้วนำเสนอองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

ขั้นที่ 4 นักเรียนนำบทประพันธ์กลอนสุภาพ (กลอนแปด) ที่ได้ที่มีความหมายขัดแย้งกันมารวมกันเป็นกลุ่มคำหรือวลีใหม่ โดยกลุ่มคำ หรือวลีที่สร้างขึ้นใหม่เป็นบทประพันธ์กลอนสุภาพ (กลอนแปด) ทำเป็นกลุ่ม (อภิปรายเป็นคู่)

1) นักเรียนแต่ละคู่ร่วมกันอภิปรายและสรุปความรู้ที่ได้จากการศึกษาในแต่ละประเด็นเป็นองค์ความรู้ของตนเอง แล้วบันทึกลงในสมุดของแต่ละคน

2) นักเรียนแต่ละคู่ส่งตัวแทนออกมานำเสนอองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาหน้าชั้นเรียน

ชั่วโมงที่ 2

ขั้นที่ 5 นักเรียนแต่ละกลุ่มนำบทประพันธ์กลอนสุภาพ (กลอนแปด) ที่เลือกมาคิดเปรียบเทียบ โดยพิจารณาในด้านการนำไปใช้ในส่วนใดของบทประพันธ์และเรียบเรียงบทประพันธ์กลอนสุภาพ (กลอนแปด) ว่าเป็นกลุ่ม (อภิปรายเป็นทีม)

1) นักเรียนแบ่งกลุ่ม ๆ ละ 5-7 แต่ละกลุ่มร่วมกันทำแบบฝึกหัดที่ 1, 2 และ 3

2) ครูสุ่ม 2-3 กลุ่ม นำเสนอคำตอบในแบบฝึกหัดที่ 1, 2 และ 3 หน้าชั้นเรียน จากนั้นตัวแทนเก็บรวบรวมแบบฝึกหัดส่งครูตรวจ

3) ครูและนักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์และอภิปรายคำตอบของแต่ละกลุ่มร่วมกัน

ขั้นที่ 6 ขั้นคิดสร้างสรรค์นักเรียนนำบทประพันธ์กลอนสุภาพ (กลอนแปด) ในครั้งแรกออกมา พิจารณาเลือกนำความคิดที่ได้มาปรับเปลี่ยนบทประพันธ์กลอนแปดใหม่อีกครั้ง เพื่อให้เกิดความไพเราะ ความแปลกใหม่ สร้างสรรค์บทประพันธ์กลอนสุภาพ (กลอนแปด) และชื่นชมผลงาน ว่าเป็นกลุ่ม

1) นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันคิดบทประพันธ์กลอนสุภาพ (กลอนแปด) ใหม่ ๆ เพื่อให้เกิดความไพเราะและแปลกใหม่

2) นักเรียนแต่ละกลุ่มออกนำเสนอผลงานสร้างสรรค์ของแต่ละกลุ่ม

3) นักเรียนทุกคนทำแบบทดสอบหลังเรียน

8. สื่อการเรียนรู้/แหล่งการเรียนรู้

8.1 สื่อการเรียนรู้

1) หนังสือเรียน ภาษาไทย : หลักภาษาและการใช้ภาษา ม.1

2) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4 สุนทรีย์กลอนสุภาพ

2.1 ใบความรู้ เรื่อง กลอนสุภาพ (กลอนแปด)

2.2 แบบฝึกหัดที่ 1-3

2.3 แบบทดสอบก่อน-หลังเรียน

3) ตัวอย่างบทร้อยกลอนสุภาพ (กลอนแปด)

8.2 แหล่งการเรียนรู้ ห้องสมุดและอินเทอร์เน็ต

9. การวัดผลและการประเมินผล

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
ตรวจแบบทดสอบก่อน-หลัง	แบบทดสอบก่อน-หลัง	ตามสภาพความเป็นจริง
ตรวจแบบฝึกหัดที่ 1	แบบฝึกหัดที่ 1	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
ตรวจแบบฝึกหัดที่ 2	แบบฝึกหัดที่ 2	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
ตรวจแบบฝึกหัดที่ 3	แบบฝึกหัดที่ 3	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
ประเมินการนำเสนอผลงาน	แบบประเมินการนำเสนอผลงาน	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการทำงาน รายบุคคล	แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงาน รายบุคคล	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรม การทำงานกลุ่ม	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
สังเกตความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ และมุ่งมั่น ในการทำงาน	แบบประเมินคุณลักษณะ อันพึงประสงค์	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์

10. ข้อเสนอแนะ ความคิดเห็นของฝ่ายนิเทศประจำโรงเรียน/ฝ่ายวิชาการ/
รองผู้อำนวยการ/ผู้อำนวยการ

.....
.....

ลงชื่อ.....
(.....)
...../...../.....

11. บันทึกผลหลังสอน

11.1 ด้านความรู้

.....
.....

11.2 ด้านทักษะ/กระบวนการ

.....
.....

11.3 คุณลักษณะอันพึงประสงค์

.....
.....

12. ปัญหา/ข้อสังเกต/ข้อเสนอแนะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

.....
.....

ลงชื่อ.....
(.....)
...../...../.....

แบบประเมินการนำเสนอผลงาน

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		4	3	2	1
1	นำเสนอเนื้อหาในผลงานได้ถูกต้อง				
2	การลำดับขั้นตอนของเนื้อเรื่อง				
3	การนำเสนอมีความน่าสนใจ				
4	การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม				
5	การตรงต่อเวลา				
รวม					

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
..... / /

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
18-20	ดีมาก
14-17	ดี
10-13	พอใช้
ต่ำกว่า 10	ปรับปรุง

เกณฑ์การให้คะแนน

ผลงานหรือพฤติกรรมสมบูรณ์ชัดเจน	ให้ 4 คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมมีข้อบกพร่องบางส่วน	ให้ 3 คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมมีข้อบกพร่องเป็นส่วนใหญ่	ให้ 2 คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมมีข้อบกพร่องมาก	ให้ 1 คะแนน

แบบสังเกตพฤติกรรม การทำงานรายบุคคล

คำชี้แจง : ให้ **ผู้สอน** สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน
แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับ ที่	ชื่อ-สกุล ของผู้รับการ ประเมิน	ความตั้งใจ ในการทำงาน				ความ รับผิดชอบ				การตรงต่อ เวลา				ความ สะอาด เรียบร้อย				ผลสำเร็จ ของงาน				รวม 20 คะแนน
		4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

..... /..... /.....

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
18-20	ดีมาก
14-17	ดี
10-13	พอใช้
ต่ำกว่า 10	ปรับปรุง

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ	ให้ 4 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง	ให้ 3 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง	ให้ 2 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมน้อยครั้ง	ให้ 1 คะแนน

แบบสังเกตพฤติกรรม การทำงานกลุ่ม

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน
แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		4	3	2	1
1	การแบ่งหน้าที่กันอย่างเหมาะสม				
2	ความร่วมมือกันทำงาน				
3	การแสดงความคิดเห็น				
4	การรับฟังความคิดเห็น				
5	ความมีน้ำใจช่วยเหลือกัน				
รวม					

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
..... / /

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
18-20	ดีมาก
14-17	ดี
10-13	พอใช้
ต่ำกว่า 10	ปรับปรุง

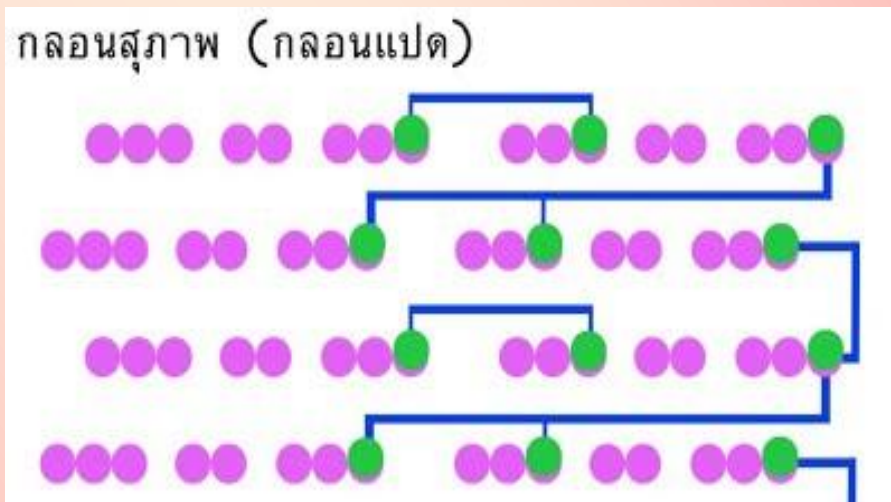
เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ	ให้ 4 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง	ให้ 3 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง	ให้ 2 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมน้อยครั้ง	ให้ 1 คะแนน

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ชุดที่ 4 สุนทรีย์กลอนสุภาพ

วิชาภาษาไทย ท21101

สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

นางวรรณ ศรีกะรัตน์

ตำแหน่ง ครู วิทย์ฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ

โรงเรียนท่านผู้หญิงจันทิมาพึงบารมี

อำเภอภูพาน จังหวัดสกลนคร

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

คำชี้แจงสำหรับครู

ครูศึกษาขั้นตอนการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาไทย เรื่อง การแต่งบทร้อยกรอง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ให้เข้าใจและปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. ครูนำเข้าสู่บทเรียนและแจ้งจุดประสงค์ในการเรียน
2. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 5 คน
3. ครูอธิบายวิธีการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้
4. อธิบายให้นักเรียนเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของนักเรียน
5. ครูให้โอกาสนักเรียนที่ไม่เข้าใจได้ซักถามเกี่ยวกับวิธีการเรียน ขั้นตอนการใช้ หรือบทบาทของตนเอง ตลอดจนข้อข้องใจอื่น ๆ
6. ก่อนเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละชุดต้องให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียนก่อน
7. เมื่อนักเรียนเข้านั่งประจำกลุ่มให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มมารับชุดกิจกรรมการเรียนรู้
8. ให้นักเรียนประกอบกิจกรรมตามขั้นตอนชุดกิจกรรมการเรียนรู้
9. นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน
10. ถ้านักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินครูควรให้นักเรียนซ่อมเสริม

บทบาทของครู

1. ครูต้องศึกษาวิธีการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ให้เข้าใจ
2. ครูต้องค้นคว้าเนื้อหาที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม ครูต้องเตรียมการสอนล่วงหน้า เตรียมสถานที่ สื่อการสอนและอุปกรณ์อื่น ๆ ที่จะต้องใช้ ควรจัดห้องเรียนให้น่าเรียนรู้
3. ครูต้องให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียนทุกครั้ง ขณะทำกิจกรรมครูควรดูแลอย่างใกล้ชิด เพื่อช่วยเหลือและอธิบายเพิ่มเติม
4. ครูต้องสรุปเนื้อหาพร้อมกับนักเรียน และเฉลยแบบทดสอบหลังเรียน

บทบาทของนักเรียน

นักเรียนควรทราบถึงบทบาทของนักเรียนในการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การแต่งบทร้อยกรอง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ดังต่อไปนี้

1. ให้นักเรียนศึกษาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4 สุนทรีย์กลอนสุภาพ
2. อ่านคำอธิบายการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เข้าใจ ถ้ายังไม่เข้าใจให้ซักถาม
3. นักเรียนจะต้องมีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ไม่เปิดดูเฉลยก่อน นักเรียนจะเปิดดูได้ต่อเมื่อนักเรียนทำแบบฝึกหัดนั้น ๆ เสร็จสิ้นแล้ว เพื่อตรวจสอบผลงาน
4. ทำแบบทดสอบก่อนเรียนเพื่อวัดความรู้พื้นฐาน
5. ตั้งจิตให้สงบ มีสมาธิในการเรียน
6. มีความรับผิดชอบต่อตนเองและต้องตั้งใจปฏิบัติงานอย่างจริงจัง
7. ให้ความร่วมมือกับทุกคนในการปฏิบัติกิจกรรมทุกครั้ง แสดงออกอย่างเต็มที่
8. เมื่อศึกษาใบความรู้ในแต่ละชุดซึ่งมีรายละเอียดของเนื้อหาจนเข้าใจดีแล้ว ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดตามขั้นตอน
9. เมื่อศึกษาเนื้อหาสาระครบทุกสาระแล้ว ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน ซึ่งเป็นชุดเดียวกันกับแบบทดสอบก่อนเรียนเพื่อวัดความก้าวหน้า

จุดประสงค์การเรียนรู้

สุนทรีย์กลอนสุภาพ

จุดประสงค์

หลังจากศึกษาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4 สุนทรีย์กลอนสุภาพ
แล้วนักเรียนจะมีความรู้ความสามารถ ดังนี้

1. เขียนและบอกลักษณะบังคับของกลอนสุภาพ (กลอนแปด) ได้
2. เขียนแผนผังแสดงคณะและสัมผัสบังคับของกลอนสุภาพ (กลอนแปด) ได้
3. สามารถสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้งได้

ทำแบบทดสอบก่อนเรียน
เพื่อทดสอบความรู้ก่อนนะจ๊ะ

แบบทดสอบก่อนเรียน เรื่อง สุนทรีย์กลอนสุภาพ

คำสั่ง ให้เลือกคำตอบข้อที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียวแล้วทำเครื่องหมาย (X) ลงในกระดาษคำตอบ

1. เหตุใดกลอนสุภาพจึงเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า กลอนแปด
 - ก. เพราะหนึ่งบทมีแปดวรรค
 - ข. เพราะหนึ่งวรรคมีแปดพยางค์ (คำ)
 - ค. เพราะหนึ่งบทสัมผัสแปดที่
 - ง. เพราะทุกวรรคต้องสัมผัสในพยางค์ที่แปด
2. วรรคใดมีลักษณะเป็นกลอนสุภาพมากที่สุด
 - ก. สนวนโมกข์พลารามเป็นแหล่งธรรมะ
 - ข. สุราษฎร์ธานีเป็นเมืองร้อยเกาะ
 - ค. เกาะพะงันดงมลายูคินคำ
 - ง. บ้านนาสารมีเงาะกรอบอร่อย
3. ข้อใดกล่าวถึงคณะของกลอนสุภาพได้ถูกต้องที่สุด
 - ก. 1 บทมี 4 วรรค หรือ 2 คำกลอน วรรคหนึ่งมี 7-9 พยางค์
 - ข. กลอนสุภาพเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า กลอนแปด เพราะทุกวรรคมี 8 พยางค์
 - ค. กลอนสุภาพ 1 บทมี 4 วรรค หรือ 4 บาท หรือ 2 คำกลอน
 - ง. กลอนสุภาพบังคับเสียงวรรณยุกต์และสัมผัสภายในวรรค
4. วรรคใดมีลักษณะเป็นกลอนสุภาพมากที่สุด
 - ก. คิดจะเป็นต้นอ้อ หรือไม้ใหญ่
 - ข. จะโยกไกว มั่นคง จงถวิล
 - ค. หากลมพัดโยกโอนไม่หักล้ม
 - ง. หากตั้งตรงโคนหักเมื่อลมพัด
5. วรรคใดมีสัมผัสในที่เป็นสัมผัสอักษรเด่นชัดที่สุด
 - ก. ลานอักษรซ่อนหวานผ่านอักษร
 - ข. จิตอาวรณ์หลงใหลในรสหวาน
 - ค. ส่งอักษรซ่อนเรียงเพียงจดจาร
 - ง. เกิดกลอนกานท์กินใจที่ไพเราะ

6. วรรคใดมีสัมผัสที่เป็นสัมผัสสระและสัมผัสอักษรเด่นชัดที่สุด

- ก. ไพเราะคำนำใจให้เป็นสุข
- ข. ปราศจากทุกข์ได้เพียงเสียงเสนาะ
- ค. อันร่ายกรองพ้องเสียงเพียงจำเพาะ
- ง. ไทยสืบเสาะสานเสกเอกลักษณ์

7. วรรคใดมีสัมผัสในไพเราะที่สุด

- ก. จากดอกช่อ กอกลม ลมโลมไล่
- ข. กลับชี้ให้ เห็นธรรม ล้ำค่ายิ่ง
- ค. ใครว่าอ้อ ไร้ค่า น่าทึ่งดัง
- ง. อ้อคือสิ่ง ชีธรรม นำสู่คน

8. คำตอบใดมีคำสัมผัสระหว่างวรรค

- ก. นำกลกลอนลีลามาชิดชู ตามแบบครูให้ชี้แนะมาแกะรอย
- ข. พรหมชีวิตชุ่มชื่นให้พืชพันธุ์ มอบแมกไม้มวลงมนุษย์สุดพรรณนา
- ค. แก้วประกายพรายพรางทางกลอนแก้ว วามวิบแวมवादลายไว้งามหรร
- ง. ละอองโปรยเปียกปอนในตอนเย็นย่ำ สายฝนพรหมพรวางสร้างสุขสรรค์

9. คำตอบใดคือคำสัมผัสระหว่างบทของคำประพันธ์ต่อไปนี้

จำเรียงรักอักษรผ่านกลอนกาพย์	บ่งชี้ซึ่งชาบรลทวิศรีสยาม
“สุนทรภู่” ครูกลอนกระฉ่อนนาม	ทั่วเขตครามคราอ่านพล่านอารมณ์
ทั้งแว่วหวานตาลหยดมดตอมไต้	โอดอาลัยโคกเคड़ाเกล้าทุกชัณ
ไหลลดเลี้ยวทะเล้นล้วนโลมลม	พอกเพาะบ่มสั่งสอนแทรกซ้อนธรรม

- ก. สยาม-นาม
- ข. นาม-คาม
- ค. รมณ์-ณ
- ง. ณ-ลม

10. วรรคใดกล่าวถึงประเพณีนิยมในการลงเสียงวรรณยุกต์ทำยวรรคของกลอนสุภาพไม่ถูกต้อง

- ก. วรรคที่ 1 สมัยก่อนไม่นิยมเสียงสามัญ ปัจจุบันลงเสียงใดก็ได้
- ข. วรรคที่ 2 ลงเสียงจัตวาไพเราะที่สุด แต่ปัจจุบันนิยมลงเสียงสามัญ
- ค. วรรคที่ 3 นิยมลงเสียงตรี หรือเสียงสามัญก็ได้
- ง. วรรคที่ 4 นิยมลงเสียงเหมือนวรรคที่ 3

ใบความรู้ที่ 1

เรื่อง กลอนสุภาพ

กลอนสุภาพ

กลอนสุภาพ หมายถึง คำประพันธ์อีกชนิดหนึ่งที่ได้รับความนิยมกันทั่วไป เพราะเป็นร้อยกรองชนิดที่มีความเรียบเรียงง่ายต่อการสื่อความหมาย และสามารถสื่อได้อย่างไพเราะ ซึ่งกลอนแปดมีการกำหนดพยางค์และสัมผัส มีหลายชนิดแต่ที่นิยมคือกลอนสุภาพ

ลักษณะคำประพันธ์กลอนแปด

1. บท บทหนึ่งมี 4 วรรค

วรรคที่หนึ่งเรียกว่าวรรคต้น วรรคที่สองเรียกว่าวรรครับ วรรคที่สามเรียกว่าวรรครอง วรรคที่สี่เรียกว่าวรรคส่งแต่ละวรรคมีแปดคำ จึงเรียกว่า กลอนแปด

2. เสียงคำ กลอนทุกประเภทจะกำหนดเสียงคำท้ายวรรคเป็นสำคัญ กำหนดได้ ดังนี้

คำท้ายวรรคต้น กำหนดให้ใช้ได้ทุกเสียง คำท้ายวรรครับกำหนดห้ามใช้เสียงสามัญกับตรี คำท้ายวรรครองกำหนดให้ใช้เฉพาะเสียงสามัญกับตรี คำท้ายวรรคส่งกำหนดให้ใช้เฉพาะเสียงสามัญกับตรี

3. สัมผัส

ก. สัมผัสนอก หรือสัมผัสระหว่างวรรค อันเป็นสัมผัสบังคับ มีดังนี้

คำสุดท้ายของวรรคที่หนึ่ง (วรรคต้น) สัมผัสกับคำที่สามหรือที่ห้าของวรรคที่สอง (วรรครับ)

คำสุดท้ายของวรรคที่สอง (วรรครับ) สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่สาม (วรรครอง) และคำที่สามหรือที่ห้าของวรรคที่สี่ (วรรคส่ง)

สัมผัสระหว่างบท ของกลอนแปด คือ

คำสุดท้ายของวรรคที่สี่ (วรรคส่ง) เป็นคำส่งสัมผัสบังคับให้บทต่อไปต้องรับสัมผัสที่คำสุดท้ายของวรรคที่สอง (วรรครับ)

ข. สัมผัสใน แต่ละวรรคของกลอนแปด แบ่งช่วงจังหวะออกเป็นสามช่วง ดังนี้

หนึ่งสองสาม-หนึ่งสอง-หนึ่งสองสาม

ฉะนั้นสัมผัสในจึงกำหนดได้ตามช่วงจังหวะในแต่ละวรรคนั้นเอง ดังตัวอย่าง

อันกลอนแปด-แปด คำ-ประจำวรรค

วางเป็นหลัก-อัก ขร-สุนทรศรี

กฎของกลอนสุภาพ

1. การสัมผัส

ให้คำสุดท้ายวรรคแรก (วรรคสดับ) ไปสัมผัสกับคำที่ 3 หรือ 5 ของวรรคที่ 2 (วรรครับ) ให้คำสุดท้ายวรรคที่สอง (วรรครับ) ไปสัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่ 3 (วรรครอง) ให้คำสุดท้ายของวรรคที่สาม (วรรครอง) ไปสัมผัสกับคำที่ 3 หรือ 5 ของวรรคที่สี่ (วรรคส่ง) การสัมผัสระหว่างบท หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “การสัมผัสเชื่อมร้อยระหว่างบท” การเชื่อมสัมผัสระหว่างบท ให้คำสุดท้ายของวรรคที่สี่ คือ วรรคส่ง ไปสัมผัส กับคำสุดท้ายของวรรคที่สอง คือวรรครับของบทถัดไป ให้แต่งเชื่อมบทอย่างนี้เรื่อยไปจนจบเนื้อความตามที่ต้องการ

2. การบังคับสัมผัส

มีข้อบังคับสัมผัสนอก 3 แห่ง คือ ในบท 2 แห่ง และสัมผัสเชื่อมระหว่างบท 1 แห่ง และอีกอย่างหนึ่ง ถ้าจะสัมผัสสระ หรือพยัญชนะเพื่อความไพเราะในบทเดียวกัน ก็จักทำให้กลอนแต่ละบทมีความไพเราะเสียงกลมกลืนยิ่งขึ้นข้อบังคับ เรื่อง การกำหนดเสียงวรรณยุกต์ ในคำสุดท้ายของแต่ละวรรค มีดังนี้

คำสุดท้ายของวรรคที่ 1 ใช้เสียง สามัญ เอก โท ตรี จัตวา แต่ไม่นิยมสามัญ

คำสุดท้ายของวรรคที่ 2 ห้ามใช้เสียง สามัญ และตรี นิยมใช้ จัตวา เป็นส่วนมาก

คำสุดท้ายของวรรคที่ 3 ใช้เสียง สามัญ หรือตรี ห้ามใช้ เอก โท จัตวา

คำสุดท้ายของวรรคที่ 4 ใช้เสียงสามัญ หรือตรี ห้ามเสียง เอก โท จัตวา ส่วนมากนิยมเสียงสามัญ

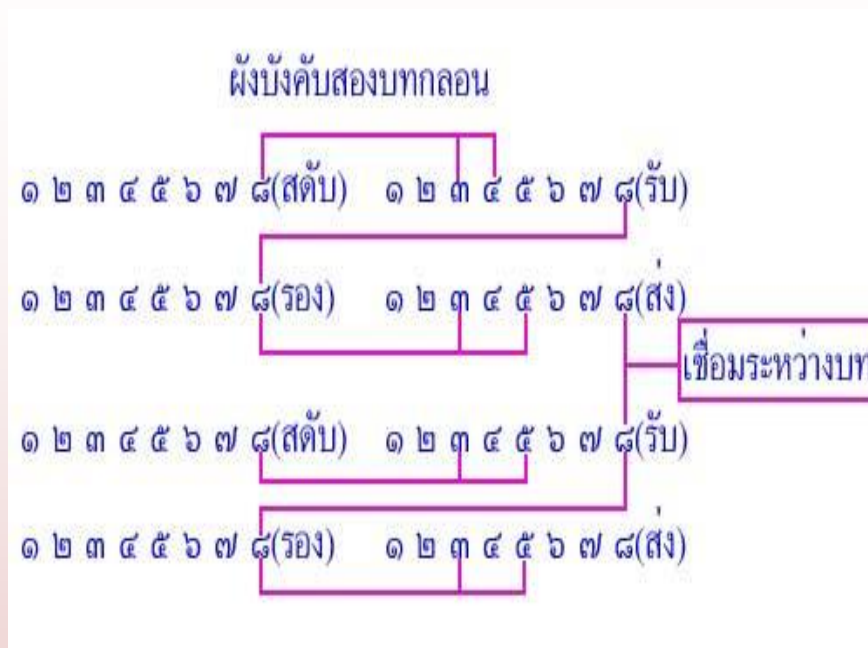
ตัวอย่าง การสัมผัสในกลอนสุภาพ ของท่านสุนทรภู่ เช่น

“ถึงม้วยดิน ลิ่นฟ้า มหาสมุทร
ไม่สิ้นสุด ความรัก สมัครสมาน
แม่นเกิดใน ใต้หล้า สุธาธาร
ขอพบพาน พิศवास ไม่คลาดคลา
 แม่เนื้อเย็น เป็นห้วง มหรรณพ
พี่ขอพบ ครีส์สวัสดิ์ เป็นมัจฉา
แม่เป็นบัว ตัวพี่ เป็นกุมรา
เชยผกา โกสุม ปทุมทอง
 เจ้าเป็นถ้ำ อำไพ ขอให้พี่
เป็นราชสีห์ สมสู่ เป็นคู่สอง
จะติดตาม ทราวมสงวน นวลละออง
เป็นคู่ครอง พิศवास ทุกชาติไป”

ผังบังคับของกลอนสุภาพ

สำหรับการแต่งกลอนแปดนั้นมีวิธีการตามตัวอย่างที่ 1 โดยมีผังกลอนแปดดังแสดงในภาพด้านล่างนี้ ซึ่งนอกจากกลอนแปดจะต้องมีการสัมผัสนอกแล้วยังควรเพิ่มความไพเราะให้กับบทกลอนด้วยการมีสัมผัสในดังแสดงในตัวอย่างที่ 2-4 การสัมผัสในกลอนสุภาพของท่านครูสุนทรโวหาร (ภู่) หรือท่านสุนทรภู่ กวีเอกของโลก

ตัวอย่าง

“กลอนสุภาพ แปดคำ ประจำปอน (วรรคดับ)

อ่านสามตอน ทุกวรรค ประจำชัยแสง (วรรครับ)

ตอนต้นสาม ตอนสอง ลงแสดง (วรรครอง)

ตอนสามแจ้ง สามคำ ครบจำนวน (วรรคส่ง)

ได้กำหนด บทกลอน ตอนสัมผัส (วรรคดับ)

ให้พาดพิง ชัดความ ตามกระบวน (วรรครับ)

วางจังหวะ กะทำนอง ต้องกระบวน (วรรครอง)

จึงจะชวน ฟังเสนาะ เพราะจับใจ (วรรคส่ง)

ประพันธ์โดยท่านรองอำมาตย์เอก หลวงธรรมาภิรมณ์ (เถิก จิตรกรเถิก)

การแต่งคำประพันธ์ประเภทกลอนสุภาพ

กลอนสุภาพเป็นคำประพันธ์ที่นิยมแต่งกันมากและยังเป็นพื้นฐาน ของการแต่งคำประพันธ์ ประเภทต่าง ๆ เช่น กลอนลักรา กลอนดอกสร้อย กลอนนิราศ การแต่งคำประพันธ์ประเภทกลอนสุภาพ หรือกลอนแปดให้ไพเราะ และถูกต้องนั้นจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะบังคับของกลอนสุภาพ คือ “ฉันทลักษณ์” ที่วางแบบแผนไว้เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการเลือกใช้คำมาเรียงร้อยได้ถูกต้องเหมาะสมและสื่อความหมายได้การแต่งกลอนสุภาพ มีข้อที่ควรคำนึงถึง ดังนี้ ลักษณะฉันทลักษณ์ของกลอนสุภาพ

1. คณะ บทหนึ่งมี 2 บาท บาทหนึ่งมี 2 วรรค วรรคหนึ่งมี 7-9 คำ แต่นิยม 8 คำ กลอนสุภาพ 1 บท จะมี 4 วรรค ซึ่งมีชื่อเรียกดังนี้ วรรคสดับ (สลับ) วรรครับ วรรครอง วรรคส่ง

2. สัมผัสบังคับ

- คำสุดท้ายของวรรคสดับ สัมผัสกับคำที่ 3 ของวรรครับ
- คำสุดท้ายของวรรครับ สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรครอง
- คำสุดท้ายของวรรครอง สัมผัสกับคำที่ 3 ของวรรคส่ง
- คำสุดท้ายของวรรคส่งของบทต้น สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรครับ ของบทต่อไป

เรียกว่า สัมผัสระหว่างบท

ข้อควรระวัง สำหรับคำสัมผัส คำที่รับส่งสัมผัสต้องไม่เข้าลักษณะ ดังนี้

1. สัมผัสซ้ำเสียง คือ รับส่งสัมผัสด้วยคำเดียวกัน เช่น ดี-ดี, เท่า-เท่า เช่น

ชื่อท่านผู้หญิงจันทิมาพึงบารมีใครเทียมเท่า ดั่งเด่นเท่าม่วงเหลืองเลื่องลือศักดิ์ศรี

2. สัมผัสเลื่อน คือ ส่งสัมผัสคำเสียงสระเสียงสั้นกับคำสระเสียงยาวซึ่งต่างกันเช่น ชื่อท่านผู้หญิงจันทิมาพึงบารมีใครเทียมเท่า คำบอกกล่าวลือไกลไว้ศักดิ์ศรี, เท่า กับ กล่าว เป็นสัมผัสเลื่อน

3. ซิงสัมผัส คือ ใช้เสียงตรงกับคำที่ส่งสัมผัสก่อนตำแหน่งที่รับสัมผัสจริง เช่น

ชื่อท่านผู้หญิงจันทิมาพึงบารมีใครเทียมเท่า พวกเราเหล่าม่วงเหลืองเบื่องปัญญา

ครูอาจารย์อบรมปมวิชา

พาก้าวหน้าก้าวไกลได้เด่นดัง

คำว่า เรา ซิงสัมผัส เหล่า, อา(จารย์) ซิงสัมผัส (วิ)ชา และ พา ซิงสัมผัส หน้า

หมายเหตุ สัมผัสสระและสัมผัสอักษร สามารถแบ่งตามตำแหน่งที่ของคำ เช่น ถ้าสัมผัสภายในวรรคเดียวกัน เรียกว่า สัมผัสใน ถ้าสัมผัสระหว่างวรรค เรียกว่า สัมผัสนอก

สัมผัสนอก คือ คำสัมผัสสระที่อยู่ระหว่างวรรค ระหว่างบาท และระหว่างบท เป็นสัมผัสบังคับ

สัมผัสใน คือ คำสัมผัสที่อยู่ภายในวรรคเดียวกัน อาจเป็นสัมผัสสระหรือสัมผัสอักษรก็ได้ จะมีหรือไม่ก็ได้ แต่ถ้ามีจะทำให้บทหรือยกรองมีความไพเราะเพิ่มขึ้น สัมผัสสระ คือ คำคล้องจองที่มีสระเดียวกัน ถ้ามีตัวสะกดจะอยู่ในมาตราตัวสะกดแม่เดียวกัน เช่น มา-ผา-ปา-ลา, เพื่อน-เพื่อน-เลือน-เนียน, ดก-ผัก-ลัก-สมัคร ใช้ได้ทั้งสัมผัสในและสัมผัสนอก

สัมผัสพยัญชนะ คือ คำคล้องจองที่มีพยัญชนะต้นเสียงเดียวกัน เช่น วัน-วิเวก-เหวว่า-หวามใช้เป็นสัมผัสใน (บางที่เรียกว่าสัมผัสอักษร)

คำไวพจน์ คือ คำที่มีความหมายเดียวกัน เช่น ผู้หญิง นารี นางศรณ สตรี, แม่น้ำ วารี ธารา, ป่า พง ไพร ดง, แม่ ชนนี มารดา มารดร, ยักษ์ ยักษ์า ยักษ์ี ราพณ์ มาร

การใช้วรรณยุกต์ให้เหมาะสม การลงเสียงวรรณยุกต์ท้ายแต่ละวรรค ตามประเพณีนิยมเป็นอีกกลวิธีหนึ่งที่ทำให้กลอนนั้นมีความไพเราะรื่นหู เช่น วรรคสลับ (สลับ) ลงคำที่เสียงวรรณยุกต์ได้ทุกเสียง วรรครับ นิยมลงเสียง เอก เสียงโท และเสียงจัตวา การลงด้วยเสียงจัตวา เป็นเสียงที่ไพเราะที่สุด และมีข้อสังเกตว่า หากลงเสียงจัตวาก็จะไม่ใช้คำจัตวา ที่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ วรรครองและวรรคส่ง นิยมลงเสียงวรรณยุกต์สามัญและตรี

ใบความรู้ที่ 2

อุปมาคำคู่ขัดแย้ง

อุปมาคำคู่ขัดแย้ง เป็นการนำคำหรือวลีที่ได้จากการเปรียบเทียบ มาประกอบกันเป็นคำใหม่ที่มีความหมายขัดแย้งกันในตัวเอง เช่น ไฟเย็น น้ำผึ้งขม มัจจุราชสีน้ำผึ้ง เชือดนึ้ม ๆ เป็นต้น ใช้ถ้อยคำที่มีความหมายตรงกันข้าม หรือขัดแย้งกันมากล่าวรวมกันได้ อย่างกลมกลืนกันภาพพจน์ประเภทนี้ผู้รับสารจะต้องมีความสามารถในการวิเคราะห์ความหมาย หรือตีความจึงจะเข้าใจได้ดี

ตัวอย่าง เช่น

- ไฟเย็น	- เล็กจิ๋วสโต
- ชัยชนะของผู้แพ้	- สันติภาพร้อน
- ยิ่งรีบก็ยิ่งช้า	- หัวเราะร่ำน้ำตาริน
- ความขมขึ้นอันหวานขึ้น	- ไม้งามกระรอกเจาะ
- รักยาวให้บั้น รักสั้นให้ต่อ	- รักดีห้ามจั่ว รักชั่วเสา
- น้ำร้อนปลาเป็นน้ำเย็นปลาตาย	- แพ้เป็นพระชนะเป็นมาร
- เสียน้อยเสียยาก เสียมากเสียง่าย	- ผู้ดีเดินตรอก ชี้อรอกเดินถนน
- ความรู้ท่วมหัว เอาตัวไม่รอด	- ชีวิตเต็มไปด้วยความว่างเปล่า
- เสี่ยงกระชิบจากความเจ็บ	

โวหารภาพพจน์นี้ คือ ปฏิพากย์ หรือปรพากย์ คือ การใช้ถ้อยคำที่มีความหมายตรงกันข้าม หรือขัดแย้งกันมากล่าวอย่างกลมกลืนกันเพื่อเพิ่มความหมายให้มีน้ำหนักมากยิ่งขึ้น

ตัวอย่างเช่น

- เลวบริสุทธิ์
- บาปบริสุทธิ์
- สวยเป็นบ้า
- สวยอย่างร้ายกาจ
- สนุกนินทา
- สวรรค์บนดิน

แบบฝึกที่ 1

เรื่อง การแต่งคำประพันธ์ประเภทกลอนสุภาพ

ตอนที่ 1

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาข้อความต่อไปนี้ แล้วเติมเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความที่เห็นว่ากล่าวถูกต้องและเติมเครื่องหมาย × หน้าข้อความที่เห็นว่ากล่าวผิด

-1. กลอนสุภาพ 1 บทมี 4 บาท
-2. สัมผัสบังคับ มีลักษณะเป็นสัมผัสสระที่อยู่ระหว่างวรรค ระหว่างบาทและระหว่างบท
-3. จำนวนคำของกลอนสุภาพในวรรคหนึ่ง ๆ จะมีจำนวนคำได้ตั้งแต่ 7-10 คำ
-4. “แต่โบราณนานเนื่องมีเรื่องเล่า ปู่ ย่ากล่าวเป็นคำกลอนไว้สอนหลาน” คำสัมผัสระหว่างวรรคถูกต้อง เพราะเข้าหลัก ส่องสัมผัสเลื่อน
-5. วรรคแรกและวรรคที่ 2 ของกลอนสุภาพ นับเป็น 1 บท
-6. กลอนเสภา กลอนนิราศ กลอนดอกสร้อย ประยุกต์มาจากกลอนสุภาพ
-7. สัมผัสในเป็นสัมผัสไม่บังคับจะมีหรือไม่มีก็ได้ แต่ถ้ามีแล้วจะทำให้กลอนไพเราะขึ้น
-9. “ใครรานใครรุกดาวแดนไทยไทยรบจนสุดใจชาติดิน” ข้อความนี้แยกให้ถูกต้องจะเป็นคำประพันธ์ประเภทกลอนสุภาพ
-10. “สุ้มพุ่มพักในบุตรนั้นสุดแสน” สัมผัสสระ คือ สุ้ม-พุ่ม สัมผัสอักษร คือ พุ่ม-พัก, สุด-แสน

ตอนที่ 2 คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนคำคล้องจอง 3 พยางค์ให้ต่อเนื่องกับคำที่กำหนดให้ตัวอย่าง

1. ปิงบัวใหญ่			
2. เมืองด่านนอก			
3. ดอกบัวไหม			
4. หนึ่งชุมทาง			
5. ถิ่นไต่จัน			
6. ปิงบัวใหญ่			
7. เมืองด่านนอก			
3. ดอกบัวไหม			
4. หนึ่งชุมทาง			
5. ถิ่นไต่จัน			

แบบฝึกที่ 2

เรื่อง การแต่งคำประพันธ์ประเภทกลอนสุภาพ

ตอนที่ 1

คำชี้แจง เรียงวรรคคำประพันธ์ต่อไปนี้ให้ถูกต้องตามฉันทลักษณ์แล้วโยงเส้น
สัมผัส

เนื้อที่หลายร้อยไร่รวมหลายสิบตารางวา
ชื่อท่านผู้หญิงจันทิมาพึงบารมีที่ใครเทียมเท่า
ก่อตั้งมาหลายสิบปี ดีเด่นดัง
ม่วงเหลืองเราสร้างสรรค์ไว้ไม่น้อยหน้า

เติมคำลงในช่องว่างให้ได้ใจความและถูกต้องตามฉันทลักษณ์

ร่มดอกคูณเหลืองรายรั้วทิวถนนยามเย็นยลยอแสง
เขียวขจีมีพฤษภา..... ทั่วทุกแห่งสวยสดชื่น.....
ทุกอาคารตระการตาน่าเรียนรู้แสนกว้างใหญ่
สนามกีฬาห้องสมุด..... ..สถาบันอันเลื่องลือ

ตอนที่ 2

คำชี้แจง ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม ๆ ละ 2 คน ช่วยกันแต่งกลอนสุภาพจำนวน 2 บท
แล้วส่งตัวแทนกลุ่มออกมานำเสนอผลงาน

.....
.....
.....
.....
.....

แบบฝึกที่ 3

เรื่อง การสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง

ตอนที่ 1

คำชี้แจง ให้นักเรียนสร้างคำอุปมาคำคู่ขัดแย้งตามคำที่ครูกำหนดต่อไปนี้
ให้ถูกต้อง

คำอธิบาย อุปมาคำคู่ขัดแย้ง เป็นคำใหม่ที่มีความหมายของคำคู่ขัดแย้งกัน
ในตัวเอง เช่น ไฟเย็น น้ำผึ้งขม

1. พายุ.....
2. ไอศกรีม.....
3. มะนาว.....
4. เรียบ.....
5. น้ำใส.....
6. ปลาเป็น.....
7. สดชื่น.....
8. นางฟ้า.....
9. ปลาไร้.....
10. คอนเสิร์ต.....

แบบฝึกที่ 3

เรื่อง การสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง

ตอนที่ 2

คำชี้แจง ให้นักเรียนสร้างคำอุปมาคำคู่ขัดแย้งตามความคิดของนักเรียน

จำนวน 10 คำ

1.	2.	3.	
4.	5.	6.	
7.	8.	9.	10.

แบบฝึกที่ 3

เรื่อง การสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง

ตอนที่ 3

คำชี้แจง ให้นักเรียนค้นหาอุปมาคำคู่ขัดแย้งจากบทเพลงที่กำหนดให้

เพลง รักเธอประเทศไทย

จะตึงจะต้ง ชิ่งช้ง หรือโอนอ่อนแล้วแต่ทำเพื่อใคร

จะดีจะเลว เธอก็ยืนเคียงข้างจะจำไม่จำ ยังซึ่งใจ

จะเป็นจะตาย ดีร้ายสักเพียงใดฉันทำได้ เพื่อเธอ

เพลง เสียงหัวใจ

“จากหัวใจที่เห็บหนาว สู่หัวใจที่ร้อนแรง”

เพลง จดหมาย

“จำไว้ว่าฉันยังอยู่จะห่างกันแค่ไหน ฉันจะอยู่ใกล้แค่เธอเปิดอ่านดู...”

เพลง เตียงเตียงกัน ผันถึงใคร

“เหงาทั้งที่เรานอนอยู่ใกล้กัน อาจดูเหมือนผูกพันแต่ในใจมันไกลห่าง”

อุปมาคำคู่ขัดแย้งที่พบในเพลง คือ

.....

.....

.....

.....

เฉลยแบบฝึกหัดที่ 1

เฉลยแบบฝึกที่ 1 ตอนที่ 1

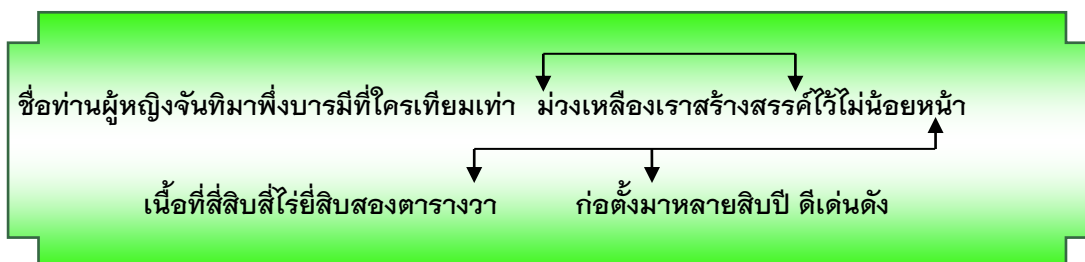
- **X**.....1. กลอนสุภาพ 1 บทมี 4 บาท
- **√**...2. สัมผัสบังคับ มีลักษณะเป็นสัมผัสสระที่อยู่ระหว่างวรรค
ระหว่างบาทและระหว่างบท
- **√**...3. จำนวนคำของกลอนสุภาพในวรรคหนึ่ง ๆ จะมีจำนวนคำได้
ตั้งแต่ 7-10 คำ
- **X**...4. “แต่โบราณนานเนื่องมีเรื่องเล่า ปู่ ย่ากล่าวเป็นคำกลอนไว้สอน
หลาน” คำสัมผัสระหว่างวรรคถูกต้อง เพราะเข้าหลัก ส่งสัมผัสเลื่อน
- **X**.....5. วรรคแรกและวรรคที่ 2 ของกลอนสุภาพ นับเป็น 1 บท
- **√**...6. กลอนเสภา กลอนนิราศ กลอนดอกร้อย ประยุกต์มาจาก
กลอนสุภาพ
- **√**.....7. สัมผัสในเป็นสัมผัสไม่บังคับจะมีหรือไม่มีก็ได้ แต่ถ้ามีแล้วจะทำให้
กลอนไพเราะขึ้น
- **X**.....9. “ใครรานใครรักดาวแดนไทยไทยรบจนสุดใจชาติดิน” ข้อความ
นี้แยกให้ถูกต้อง จะเป็นคำประพันธ์ประเภทกลอนสุภาพ
- **X**...10. “สู้พุ่มผักในบุตรนั้นสุดแสน” สัมผัสสระคือ สู้-พุ่ม สัมผัสอักษร
คือ พุ่ม-ผัก, สุด-แสน

เฉลยแบบฝึกที่ 1 ตอนที่ 2

ตามผลงานของนักเรียนและดุลยพินิจของครู

เฉลยแบบฝึกหัดที่ 2

เฉลยแบบฝึกที่ 2 ตอนที่ 1

ร่มดอกคุณเหลืองรายริ้วทิวถนน **สุรียน**ยามเย็นยลยอแสง

เขียวขจีมีพฤษภามา**แต่**มั่งคั่ง ทิวทุกแห่งสวยสดชื่น**รื่น**ฤทัย

ทุกอาคารตระการตาน่าเรียนรู้อัน **งาม**เลิศหรูแสนกว้างใหญ่

สนามกีฬาห้องสมุด**สุด**วิไล **เรา**ภูมิใจสถาบันอันเลื่องลือ

เฉลยแบบฝึกที่ 2 ตอนที่ 2

ตามผลงานของนักเรียนและดุลยพินิจของครู

เฉลยแบบฝึกที่ 3

เรื่อง การสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง

ตอนที่ 1

1. พายุ.....เฉื่อย
2. ไอศกรีม.....เย็น
3. มะนาว.....หวาน
4. ถนนเรียบ.....ขรุขระ
5. น้ำใส.....ขุ่น
6. ปลาเป็น.....ปลายตาย
7. สดชื่น.....เหี่ยวเฉา
8. นางฟ้า.....หมาวัด
9. ปลาไร้.....หอม
10. ฟ้าผ่า.....เงียบ

เฉลยแบบฝึกที่ 2 ตอนที่ 2

ตามผลงานของนักเรียนและดุลยพินิจของคุณ

เฉลยแบบฝึกที่ 3 ตอนที่ 3

อุปมาคำคู่ขัดแย้งที่พบในเพลง คือ

เพลงรักเธอประเทศไทย

จะตั้งจะตั้ง ชิ่งชิ่ง หรือโชนอ่อนแล้วแต่ทำเพื่อใคร
จะดีจะเลว เธอก็ยืนเคียงข้างจะจำไม่จำ ยังซึ่งใจ
จะเป็นจะตาย ดีร้ายสักเพียงใดฉันทำได้ เพื่อเธอ

เพลง เสียงหัวใจ

“จากหัวใจที่เห็บหนาว สู่หัวใจที่ร้อนแรง”

= เป็นการกล่าวถึงสิ่งที่ขัดแย้งกันความเห็บหนาว และความร้อนแรง

เพลง จดหมาย

“จำไว้ว่าฉันยังอยู่จะห่างกันแค่ไหน ฉันจะอยู่ใกล้แค่เธอเปิดอ่านดู...”

เพลง เดียงเดียวกัน ผันถึงใคร

= เป็นปฏิพจน์กันระหว่างประโยคเนื่องจากฉันอยู่ไกลแค่ไหนจะอยู่ใกล้แค่เปิดอ่าน ในความเป็นจริงแล้ว
ไม่อาจเป็นได้

“เหงาทั้งที่เรานอนอยู่ใกล้กัน อาจดูเหมือนผูกพันแต่ในใจมันไกลห่าง”

= การนอนอยู่ใกล้กันแสดงถึงระยะทางที่ค่อนข้างจะชิดกัน แต่มีความหมายขัดแย้งกับความผูกพัน
เพราะ ในบทเพลงได้บอกถึงความผูกพันนั้นห่างไกล

แบบทดสอบหลังเรียน

เรื่อง สุนทรีย์กลอนสุภาพ

คำสั่ง ให้เลือกคำตอบข้อที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียวแล้วทำเครื่องหมาย (X) ลงในกระดาษคำตอบ

1. วรรคใดมีสัมผัสในที่เป็นสัมผัสสระและสัมผัสอักษรเด่นชัดที่สุด
 - ก. โฟเราะคำนำใจให้เป็นสุข
 - ข. ปราศจากทุกข์ได้เพียงเสียงเสนาะ
 - ค. อันร้อยกรองพ้องเสียงเพียงจำเพาะ
 - ง. ไทยสืบเสาะสานเสกเอกลักษณ์
2. วรรคใดมีสัมผัสในโฟเราะที่สุด
 - ก. จากดอกข่อย กอกลม ลมโลมไฉ
 - ข. กลับชี้ให้ เห็นธรรม ล้ำค่ายิ่ง
 - ค. ใครว่าอ้อ ไร้ค่า น่าทวงติง
 - ง. อ้อคือสิ่ง ชีธรรม นำสู่คน
3. คำตอบใดมีคำสัมผัสระหว่างวรรค
 - ก. นำกลกลอนลีลามาเชิดชู ตามแบบครูให้ชี้แนะมาแกะรอย
 - ข. พรหมชีวิตชุ่มชื่นให้พืชพันธุ์ มอบแมกไม้มวลงมนุษย์สุดพรรณนา
 - ค. แก้วประกายพรายพรางทางกลอนแก้ว วามวบแวมवादลายไฉงามทรู
 - ง. ละอองโปรยเปียกปอนในตอนเย็นย่ำ สายฝนพรหมพรวนสร้างสุขสรรค์
4. คำตอบใดคือคำสัมผัสระหว่างบทของคำประพันธ์ต่อไปนี้

จำเรียงรักษอักษรผ่านกลอนกาพย์	ป่งซึ่งชาบรสกวีศรีสยาม
“สุนทรภู” ครูกลอนกระฉ่อนนาม	ทั่วเขตครามคราอ่านพล่านอารมณ์
ทั้งแว่วหวานตาลหยดมดตอมไต้	โอดอาลัยโคกเศร้าเกล้าทุกซกม
ไหลลดเลี้ยวทะเล้นล้วนโลมลม	พอกเพาะบ่มสั่งสอนแทรกซ้อนธรรม

 - ก. สยาม-นาม
 - ข. นาม-คาม
 - ค. รมณ์-ถม
 - ง. ถม-ลม

5. วรรคใดกล่าวถึงประเพณีนิยมในการลงเสียงวรรณยุกต์ท้ายวรรคของกลอนสุภาพไม่ถูกต้อง

- ก. วรรคที่ 1 สมัยก่อนไม่นิยมเสียงสามัญ ปัจจุบันลงเสียงใดก็ได้
- ข. วรรคที่ 2 ลงเสียงจัตวาไพเราะที่สุด แต่ปัจจุบันนิยมลงเสียงสามัญ
- ค. วรรคที่ 3 นิยมลงเสียงตรี หรือเสียงสามัญก็ได้
- ง. วรรคที่ 4 นิยมลงเสียงเหมือนวรรคที่ 3

6. เหตุใดกลอนสุภาพจึงเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า กลอนแปด

- ก. เพราะหนึ่งบทมีแปดวรรค
- ข. เพราะหนึ่งวรรคมีแปดพยางค์ (คำ)
- ค. เพราะหนึ่งบทสัมผัสแปดที่
- ง. เพราะทุกวรรคต้องสัมผัสในพยางค์ที่แปด

7. วรรคใดมีลักษณะเป็นกลอนสุภาพมากที่สุด

- ก. สนวนโมกข์พลารามเป็นแหล่งธรรมะ
- ข. สุราษฎร์ธานีเป็นเมืองร้อยเกาะ
- ค. เกาะพะงันดงมลายูคีนค้ำ
- ง. บ้านนาสารมีเงาะกรอบอร่อย

8. ข้อใดกล่าวถึงคณะของกลอนสุภาพได้ถูกต้องที่สุด

- ก. 1 บทมี 4 วรรค หรือ 2 คำกลอน วรรคหนึ่งมี 7-9 พยางค์
- ข. กลอนสุภาพเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า กลอนแปด เพราะทุกวรรคมี 8 พยางค์
- ค. กลอนสุภาพ 1 บทมี 4 วรรค หรือ 4 บาท หรือ 2 คำกลอน
- ง. กลอนสุภาพบังคับเสียงวรรณยุกต์และสัมผัสภายในวรรค

9. วรรคใดมีลักษณะเป็นกลอนสุภาพมากที่สุด

- ก. คิดจะเป็นต้นอ้อ หรือไม้ใหญ่
- ข. จะโยกไกว มั่นคง จงถวิล
- ค. หากลมพัดโยกโอนไม่หักล้ม
- ง. หากตั้งตรงโค่นหักเมื่อลมพัด

10. วรรคใดมีสัมผัสในที่เป็นสัมผัสอักษรเด่นชัดที่สุด

- ก. ลานอักษรช่อนหวานผ่านอักษร
- ข. จิตอาวรณ์หลงใหลในรสหวาน
- ค. ส่งอักษรช่อนเรียงเพียงจดจาร
- ง. เกิดกลอนกานท์กินใจที่ไพเราะ

เฉลยแบบทดสอบก่อน-หลังเรียน

เรื่อง สุนทรีย์กลอนสุภาพ

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน	เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน
1. ข.	1. ง.
2. ค.	2. ก.
3. ก.	3. ก.
4. ข.	4. ค.
5. ง.	5. ข.
6. ง.	6. ข.
7. ก.	7. ค.
8. ก.	8. ก.
9. ค.	9. ข.
10. ข.	10. ง.

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2558). หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย วรรณคดีวิจักขณ์
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: องค์การค้ำของ สกสค.
- กำชัย ทองหล่อ. (2552). หลักภาษาไทย. กรุงเทพฯ: อมรการพิมพ์.
- เริงชัย ทองหล่อ. (2558). คู่มือเสริมการเรียนรู้ภาษาไทย หลักการประพันธ์. กรุงเทพฯ: ไฮเอดพับลิชชิง.
- วันเพ็ญ เทพโสภา. (2555). หลักภาษาไทย. กรุงเทพฯ: พ.ศ.พัฒนา.
- วิเชียร เกษประทุม. (2554). ลักษณะคำประพันธ์ไทย. กรุงเทพฯ: พัฒนศึกษา.
- สมศักดิ์ อัมพรวิสิทธิ์โสภา และธัญลักษณ์ จัยเรือง. (2557). นันทลักษณ์ ม.1-2-3. กรุงเทพฯ: ภูมิบัณฑิต.
- เอกรัตน์ อุดรพร. (2554). วรรณคดีวิจักขณ์ ม.1. กรุงเทพฯ: พ.ศ.พัฒนา.

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
เรื่อง การแต่งบทร้อยกรอง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ตอนที่ 1

1. แบบทดสอบปรนัย มีจำนวน 30 ข้อ คะแนนเต็ม 30 คะแนน
2. ใช้เวลา 60 นาที

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว โดยทำเครื่องหมายกากบาท (X) ลงในกระดาษคำตอบ

1. ข้อใดบอกความหมายของสัมผัสสระถูกต้องที่สุด
 - ก. มีพยัญชนะตัวหลักเป็นตัวเดียวกันแต่ประสมสระต่างกัน
 - ข. สัมผัสในวรรคเดียวกัน ซึ่งมีสัมผัสสระและสัมผัสพยัญชนะหรือสัมผัสอักษรเป็นสัมผัสที่มีเพื่อความไพเราะ
 - ค. คำคล้องจองที่อาศัยรูปสระบังคับเสียงเดียวกันหรืออ่านออกเสียงตรงกัน
 - ง. คำสัมผัสหรือคำคล้องจองที่เชื่อมระหว่างวรรคหนึ่งกับอีกวรรคหนึ่ง
2. ข้อใดไม่มีสัมผัสในที่เป็นสัมผัสอักษรเด่นชัดที่สุด
 - ก. กระให้เรียงเคียงกระให้ขึ้นโบกหาง
 - ข. ลอยสล้างกลางกระแสดลสลอน
 - ค. มังกรเกี่ยวเลี้ยวลอดคอดมังกร
 - ง. ประชุมซ่อนแฝงชลชื่นวนเวียน
3. ข้อใดมีสัมผัสในที่เป็นสัมผัสสระและสัมผัสอักษรเด่นชัดที่สุด
 - ก. ผุงวัวควายฟ้ายลาทิวากาล
 - ข. ค่อยค่อยผ่านท้องทุ่งมุ่งถิ่นตน
 - ค. ชาวนาเหนือยอ่อนต่างจรกลับ
 - ง. ตะวันลับอับแสงทุกแห่งหน

4. ทั้งกบเขียดเกรียดกรีดจิ้งหรีดเรื่อย พระพายเฉื่อยฉิวฉิวระหิวหวม
วังเวงจิตคิดคะนึ่งรำพึงความ ถึงเมื่อยามยังอุดมโสมนัส

จากบทร้อยกรองที่ยกมาวรรคใดมีสัมผัสในไพเราะที่สุด

- ก. วังเวงจิตคิดคะนึ่งรำพึงความ
- ข. ถึงเมื่อยามยังอุดมโสมนัส
- ค. ทั้งกบเขียดเกรียดกรีดจิ้งหรีดเรื่อย
- ง. พระพายเฉื่อยฉิวฉิวระหิวหวม

5. มาถึงบางธรณีทวีโคก ยามวิโยคยากใจให้สะอื้น
ไอ้สุธาหนาแน่นเป็นแผ่นพื้น ถึงสี่หมื่นสองแสนทั้งแดนไตร
เมื่อเคราะห์ร้ายกายเราก็ต้านี้ ไม่มีที่พสุธาจะอาศัย
ล้วนหนามหนึบเจ็บแสบคับแคบใจ เหมือนนกไร้รังเร่อยู่เอยกา

จากบทประพันธ์ข้อใดคอสัมผัสระหว่างบท

- ก. โคก-โยก
- ข. แน่น-แผ่น
- ค. ไตร-คัย
- ง. คับ-แคบ

6. ข้อใดให้ความหมายของคำคล้องจองถูกต้องที่สุด

- ก. คำที่มีสระเสียงเดียวกันหรือคำที่มีเสียงสระและตัวสะกดในมาตราเดียวกัน
- ข. คำที่ออกเสียงเพียงครั้งเดียว มีสระเสียงเดียวกัน ตัวสะกดคนละมาตรา
- ค. คำที่มีพยัญชนะเดียวกันหรือคำที่มีเสียงสระและตัวสะกดในมาตราเดียวกัน
- ง. คำที่มีสัมผัสสระหรือคำที่มีเสียงพยัญชนะและตัวสะกดในมาตราเดียวกัน

7. ข้อใดเป็นคำคล้องจอง 3 พยางค์

- ก. ความดี มีอยู่ คู่กัน
- ข. เขียนด้วยมือ ลบด้วยเท้า
- ค. สวยแต่รูป แก้มไม่หอม
- ง. ดอกดาวเรือง เหลืองอร่าม

8. ข้อใดไม่ใช่คำคล้องจอง

- ก. นลอง ทอง
- ข. แฉก แยก
- ค. รื่น ชื่น
- ง. หลุด ปลด

9. คำว่า “อัศจรรย์” ควรต่อด้วยข้อใดให้มีเสียงคล้องจองกัน

- ก. วันนี้
- ข. อนิจจัง
- ค. พระอาทิตย์
- ง. นาวา

10. พระอาทิตย์ กับ ลูกบอล มีลักษณะใดที่เหมือนกัน

- ก. ลักษณะของสีส้ม
- ข. ลักษณะรูปร่าง
- ค. ลักษณะผิว
- ง. ลักษณะการใช้งาน

11. ข้อใดกล่าวถึงความแตกต่างของ น้ำตาลกับน้ำผึ้ง ได้ถูกต้อง

- ก. มีรสหวาน
- ข. เป็นสิ่งที่ได้มาจากธรรมชาติ
- ค. วิธีการผลิต
- ง. สามารถรับประทานได้

12. ข้อใดกล่าวถึงฉันทลักษณ์ของกาพย์ยานี 11 ได้ถูกต้อง

- ก. กาพย์ยานี 11 1 บท มี 2 บาท
- ข. กาพย์ยานี 11 1 บท มี 3 วรรค
- ค. กาพย์ยานี 11 1 บท มี 5 วรรค
- ง. กาพย์ยานี 11 1 บท มี 2 วรรค

13. ข้อใดเป็นการแสดงความรู้สึกที่ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสมกับสิ่งของนั้น “เมื่อฉันเป็นตุ๋น”

- ก. ฉันสามารถกินของทุกอย่างที่อยู่ในตุ๋นได้
- ข. ฉันรู้สึกเย็นสบายไม่ว่าฤดูกาลใด
- ค. ฉันรู้สึกตัวตนเองเป็นที่รักของเจ้าของ เพราะเจ้าของจะชอบมาเปิดฉัน

เพื่อค้นหาของอร่อย ๆ

- ง. ฉันสามารถทำให้ ผัก ผลไม้ ดูสดน่ารับประทาน

14. “เมื่อฉันเป็นนก” นี่คือการรู้สึกของฉัน ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้องกับสิ่งที่ควรจะรู้สึกได้

- ก. ฉันสามารถบินได้ไกล ๆ
- ข. ฉันมีอิสระสามารถบินไปไหนก็ได้
- ค. ฉันมีเสียงไพเราะ สื่อสารกับมนุษย์ได้
- ง. ฉันสวย มีปีกสวยงาม

15. ข้อใดกล่าวถึงคณะของกลอนสุภาพได้ถูกต้องที่สุด

- ก. 1 บทมี 4 วรรค หรือ 2 คำกลอน วรรคหนึ่งมี 7-9 พยางค์
- ข. กลอนสุภาพเรียกอีกอย่างหนึ่งว่ากลอนแปด เพราะทุกวรรคมี 8 พยางค์
- ค. กลอนสุภาพ 1 บทมี 2 วรรค หรือ 4 บาท หรือ 2 คำกลอน
- ง. กลอนสุภาพบังคับเสียงวรรณยุกต์เอก โท และสัมผัสภายในวรรค

16. ข้อใดมีลักษณะเป็นกลอนสุภาพมากที่สุด

- ก. นกน้อยขนน้อยแต่พอตัว รังแต่งจุเมียวอยู่ได้
- ข. วารีที่จะไป ไกลหรือว่าไกล
- ค. ที่แพ้แก่ชนะ ไม่ถือพระประเวณี
- ง. พระสุริยงลงลับพยับฝน คุ้มมณมีตมิตทุกทิศา

17. ข้อใดไม่ใช่ความหมายของคำอุปมาคู่ขัดแย้ง

- ก. ใช้ถ้อยคำที่มีความเหมือนกันหรือคล้ายกัน
- ข. ใช้ถ้อยคำที่มีความหมายตรงกันข้าม หรือขัดแย้งกันมากล่าวอย่างกลมกลืนกัน
- ค. เป็นการนำคำหรือวลีที่ได้จากการเปรียบเทียบ มาประกอบกันเป็นคำใหม่ที่มีความ

ความหมายขัดแย้งกันในตัวเอง

- ง. ใช้ถ้อยคำที่มีความหมายตรงกันข้าม

18. ข้อใดไม่ใช่อุปมาคำคู่ขัดแย้ง

- ก. สวรรค์บนดิน
- ข. ชัยชนะของผู้แพ้
- ค. รักยาวให้สั้น รักสั้นให้ต่อ
- ง. เซ็นครกขึ้นภูเขา

19. ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้อง

- ก. ความหมายโดยนัยของคำ หมายถึง ความหมายที่ไม่ตรงกับรูปคำ
- ข. คำพ้องความ หมายถึง คำที่มีความหมายตรงข้ามกัน
- ค. โวหาร หมายถึง ภาษาที่ร้อยเรียงให้เกิดจินตภาพ
- ง. สัญลักษณ์ หมายถึง การเปรียบเทียบที่เรียกสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยใช้คำอื่นแทน

20. ข้อใดให้ความหมายของโวหารภาพพจน์ต่อไปนี้ไม่ถูกต้อง

- ก. อุปลักษณ์ หมายถึง การเปรียบเทียบ ของสองสิ่งว่าเป็นสิ่งเดียวกัน หรือเท่ากันทุกประการ โดยใช้คำ “เหมือน” “ดุจ” “ดั่ง”
- ข. คำกล่าวเกินจริง หมายถึง การที่กล่าวมากหรือน้อยกว่าความเป็นจริง เพื่อสื่อให้เกิดความเข้าใจและมองเห็นภาพในความคิดคำนึงได้ดีขึ้น
- ค. นามนัย หมายถึง การใช้คำหรือวลีซึ่งบ่งลักษณะหรือคุณสมบัติของสิ่งใด สิ่งหนึ่งแทนอีกสิ่งหนึ่ง
- ง. อุปมา หมายถึง โวหารที่เปรียบเทียบของสองสิ่งว่าเหมือนกัน มักใช้คำว่า เหมือน คล้าย ดุจ ดูราว ราวกับ

21. “ฟากฟ้ายามเย็น เห็นแสงรำไร อาทิตย์จะลับโลกไป พระจันทร์จะโผล่ขึ้นมา

หม่อมวลวิหค เห็นลมอยู่กลางเวหา จะหลับคืนสู่ชายคา ชายป่าคือแหล่งพักพิง”

(ผู้แต่ง เทียรี่ เมฆวัฒนา)

จากบทเพลงข้างต้นคำใดที่มีความหมายเหมือนกับคำว่า “วิหค”

- ก. เวหา
- ข. กบินทร์
- ค. มัจฉาชาติ
- ง. ปักขา

22. ข้อใดมีความหมายต่างกับ “ดวงใจ”

- ก. แด
- ข. กมล
- ค. นภา
- ง. ฤทัย

23. “ผู้ดีเดินตรอก ชีครอกเดินถนน” ข้อใดอธิบายความหมายคำคู่ขัดแย้งถูกต้อง

- ก. คนดีที่ชอบเดินตรอก คนชั่วชอบเดินถนน
- ข. คนดีไม่มีที่เดิน คนชั่วเต็มเมือง
- ค. คนดีใช้ชีวิตเรียบง่าย คนชั่วใช้ชีวิตหรูหรา
- ง. คนดีคอยปิดบังไม่แสดงตัวแต่คนชั่วกลับแสดงออกอย่างเปิดเผย

24. ข้อใดเรียงลำดับภาพย่นา 11 ได้เหมาะสมที่สุด

- 1) กลืนดาวจาวเหินไกล 2) คาวปลาว่าเหินดาว
- 3) คาวปลาชาวเพียงหน 4) ปลาไม่คาวเท่าคาวคน
- ก. 2-4-3-1
- ข. 2-3-4-1
- ค. 2-4-3-1
- ง. 3-1-4-3

25. ควรเติมคำประพันธ์ใดลงในวรรคต่อไปนี้

ภูพานบ้านฉันนี้

ผลไม้วางเรียงราย หมากเฒ่าขายหวายก็มี

- ก. ของป่าน่าลิ้มลอง
- ข. สิ้นค้าดีน้ำผึ้งป่า
- ค. มีของดีหลากหลาย
- ง. มีรายได้ช่างมากมาย

26. ควรเติมคำประพันธ์ข้อใดลงในวรรคต่อไปนี้

พ่อขุนรามคำแหงทรงประดิษฐ์

ท่านพินิจอักษรล้ำสมัย

.....

ชนชาวไทยมีภาษาเป็นของตน

ก. สลักลงแผ่นศิลาตั้งแต่นั้น

ข. สลักลงแผ่นศิลาสีแดงแดง

ค. สลักลงแผ่นศิลาจารึกไว้

ง. สลักลงแผ่นศิลาสมัยเก่า

27. ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้องในการลงเสียงวรรณยุกต์ทำยวรรคของกลอนสุภาพ

ก. วรรคที่ 1 สมัยก่อนไม่นิยมเสียงสามัญ ปัจจุบันลงเสียงใดก็ได้

ข. วรรคที่ 2 ลงเสียงจัตวาไพเราะที่สุด แต่ปัจจุบันนิยมลงเสียงสามัญ

ค. วรรคที่ 3 นิยมลงเสียงตรี หรือเสียงสามัญก็ได้

ง. วรรคที่ 4 นิยมลงเสียงเหมือนวรรคที่ 3

28. การกระทำข้อใดถือว่าไม่มีมารยาทในการเขียน

ก. นิดชอบเขียนกลอนสะสมไว้ในสมุดเล่มโปรด

ข. หึงแอบเอาบทประพันธ์เพื่อนสนิทมาลอก

ค. น้อยเขียนแหล่งอ้างอิงข้อความที่คัดลอกมาทุกครั้ง

ง. โหมบายแต่งกลอนเก่งเพราะเธอชอบอ่านกลอน

29. “เธอใส่บาตรทุกวันพระ” คำที่ขีดเส้นใต้ข้อใดเปลี่ยนเป็นภาษาเขียนได้ถูกต้อง

ก. ตักบาตร

ข. ใช้บาตร

ค. ถือบาตร

ง. ให้บาตร

30. นักเรียนคนใดมีมารยาทในการเขียนบรรยายกรอง

ก. นิพนธ์ใช้กระดาษสีแดงเขียนบรรยายกรองส่งครู

ข. โกมินทร์เขียนบรรยายกรอง โดยใช้มือลากเส้นข้างล่างชื่อเรื่องสองเส้น

ค. สุมลค้นหาคำบรรยายกรองจากอินเทอร์เน็ตมาส่งครู

ง. แจ่มใสเขียนบรรยายกรองด้วยลายมือบรรจง สวยงาม เรียบร้อย

ตอนที่ 2

คำชี้แจง 1. แบบทดสอบชนิดแบบอัตนัยมีจำนวน 2 ข้อ ๆ ละ 10 คะแนน

ข้อ 1 แต่งภาพยານี 11

ข้อ 2 แต่งกลอนสุภาพ (กลอนแปด)

2. เกณฑ์การให้คะแนน

น้ำหนักเกณฑ์ถูกต้อง 3 คะแนน

ใช้ภาษาถูกต้องตามความหมาย 3 คะแนน

เนื้อหาสอดคล้องกับชื่อเรื่อง 2 คะแนน

ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 2 คะแนน

3. ใช้เวลาสอบ 90 นาที ให้นักเรียนทำทุกข้อ

.....
 ชื่อ-สกุล เลขที่.....ชั้น.....
 วันที่.....เดือน.....พ.ศ.โรงเรียน.....

ข้อที่ 1 ให้นักเรียนกำหนดชื่อเรื่อง แล้วแต่งบทร้อยกรองประเภทภาพยານี 11 จำนวน 2 บท

ชื่อเรื่อง.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 2

คำชี้แจง 1. แบบทดสอบชนิดแบบอัตนัยมีจำนวน 2 ข้อ ๆ ละ 10 คะแนน

ข้อ 1 แต่งภาพย่นานี้ 11

ข้อ 2 แต่งกลอนสุภาพ (กลอนแปด)

2. เกณฑ์การให้คะแนน

เน้นหลักเกณฑ์ถูกต้อง 3 คะแนน

ใช้ภาษาถูกต้องตามความหมาย 3 คะแนน

เนื้อหาสอดคล้องกับข้อเรื่อง 2 คะแนน

ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 2 คะแนน

3. ใช้เวลาสอบ 90 นาที ให้นักเรียนทำทุกข้อ

ชื่อ-สกุลเลขที่.....ชั้น.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.โรงเรียน.....

ข้อที่ 2 ให้นักเรียนกำหนดข้อเรื่อง แล้วแต่งบทร้อยกรองประเภทกลอนสุภาพ (กลอนแปด)

จำนวน 2 บท

ข้อเรื่อง.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เฉลยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
เรื่อง การแต่งบทร้อยกรอง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

.....

ตอนที่ 1

ข้อที่	คำตอบ	ข้อที่	คำตอบ
1	ค	16	ง
2	ข	17	ก
3	ง	18	ง
4	ค	19	ข
5	ค	20	ก
6	ก	21	ง
7	ง	22	ค
8	ง	23	ง
9	ก	24	ก
10	ข	25	ค
11	ค	26	ค
12	ก	27	ข
13	ก	28	ข
14	ค	29	ก
15	ก	30	ง

ตอนที่ 2

อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นางวราภรณ์ ศรีกระรัตน์
วัน เดือน ปี เกิด	วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2528
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 62 หมู่ที่ 4 บ้านนายอ ตำบลสร้างค้อ อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดสกลนคร
ตำแหน่งปัจจุบัน	ครู ชำนาญการพิเศษ
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนท่านผู้หญิงจันทิมาพึงบารมี ตำบลสร้างค้อ อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดสกลนคร
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2542	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนชุมชนบ้านสร้างค้อ อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดสกลนคร
พ.ศ. 2546	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนธาตุนารายณ์วิทยา อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร
พ.ศ. 2552	ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) วิชาเอกภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร
พ.ศ. 2563	ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2552	ครูผู้ช่วย โรงเรียนพระบาทนาสิงห์พิทยาคม อำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย
พ.ศ. 2555	ครู ชำนาญการพิเศษ โรงเรียนท่านผู้หญิงจันทิมาพึงบารมี อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดสกลนคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 23